ವಚನದಿಂದ ಆಯ್ದ ಸಾಲುಗಳ ಓದು

ಸಿ.ಪಿ.ನಾಗರಾಜ

ವಚನದಿಂದ ಆಯ್ದ ಸಾಲುಗಳ ಓದು

ಸಿ.ಪಿ.ನಾಗರಾಜ

ನಾಗು ಸ್ಮಾರಕ ಪ್ರಕಾಶನ
೭೫, 'ಎ' ಬ್ಲಾಕ್, ೫ ನೆಯ ಕ್ರಾಸ್, ಕೃಷ್ಣ ಗಾರ್ಡನ್
ಆರ್.ವಿ. ಕಾಲೇಜು ಪೋಸ್ಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೫೯

VACHANADINDA AAYDA SALUGALA ODU :
by C.P. Nagaraja, Published by C.P. Nagaraja, Nagu Smaraka Prakashana, 75, `A' Block, 5th Cross, Krishna Garden, R.V. College Post, Bengaluru-560059, Mobile: 9986347521.

First Edition : 2021

Page : 218

Price : Rs.180/-

Paper : 80gsm Ns Maplitho

Size : Demy 1/8

Copies : 500

ಪುಟಗಳು : 218

ಪ್ರತಿಗಳು : 500

ಬೆಲೆ : ರೂ. 180/–

ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ : ಎಂ.ಎಲ್.ಸೋಮವರದ, ಮಂಡ್ಯ
ಮೊ.9743512174, 8618580924

ಪ್ರತಿಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ:
ಮುನ್ನೋಟ ಪುಸ್ತಕ ಮಳಿಗೆ
67, ಸೌತ್ ಅವೆನ್ಯೂ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್
ಡಿವಿಜಿ ರಸ್ತೆ, ನಾಗಸಂದ್ರ ಸರ್ಕಲ್ ಬಳಿ
ಬಸವನಗುಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು–560004
ದೂರವಾಣಿ: 080–2660 3000

ಆರ್. ಸುಧೀಂದ್ರ ಕುಮಾರ್
9, 20ನೆಯ ಮೈನ್, 3ನೆಯ ಕ್ರಾಸ್
ವಿಜಯನಗರ 2ನೆಯ ಹಂತ
ಹಂಪಿ ಸರ್ಕಲ್ ಹತ್ತಿರ, ಮೈಸೂರು–570017
ಮೊಬೈಲ್: 8892626269

ಸ್ವಾನ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್
svanprint@gmail.com
☎ 080-26742233

ವಚನಕಾರರ ವಿಚಾರ ಕ್ರಾಂತಿ

ಯಾವ ಯಾವ ಜಡ್ಡುಗಟ್ಟಿದ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂವೇದನೆ ಉಳ್ಳವರೂ, ವಿಚಾರವಂತರೂ ಆದ ಕೆಲವೇ ಜನ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ರೂಢಿಗತವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು ತೊಡಗುತ್ತಾರೋ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ತೊಡಗುತ್ತಾರೋ ಅಂತಹ ಕಾಲಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲಗಳೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನ ಇಂತಹ ಒಂದು ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲ.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ವಚನಕಾರರು ಅಥವಾ ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ಮೂಲತಃ ನಿಷ್ಠುರ ವಿಮರ್ಶಕರು, ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು, ಧರ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತು, ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು, ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಕುರಿತು, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನೇ ಕುರಿತು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿದವರು.

ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ

'ವಚನಕಾರರ ವಿಚಾರ ಕ್ರಾಂತಿ'

ಅನುರಣನ (೧೯೭೮)

ವಚನಗಳ ಓದಿಗೆ ನೆರವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳು

ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ (ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು)

ಸಮಗ್ರ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜನಪ್ರಿಯ ಆವೃತ್ತಿಯ ಮಹಾಸಂಪುಟಗಳು

ಬಸವ ಯುಗದ ವಚನ ಮಹಾಸಂಪುಟ - ಒಂದು

ಬಸವೋತ್ತರ ಯುಗದ ವಚನ ಮಹಾಸಂಪುಟ- ಎರಡು

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ

ಬೆಂಗಳೂರು.

ತೃತೀಯ ಆವೃತ್ತಿ (ಬೈಬಲ್ ಮುದ್ರಣ ಮಾದರಿ) ೨೦೧೬

❖

ನನ್ನ ನುಡಿ

ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ನನಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾದ ವಚನದ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಓದುಗರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಾಯಿತು. ವಚನಗಳನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಓದುವವರಿಗೆ ನೆರವಾಗಲೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆದು, ಪದಗಳ ತಿರುಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ವಚನದ ಸಾಲುಗಳ ಇಂಗಿತವನ್ನು ನಾಲ್ಕಾರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ ಗುರುಗಳಾದ ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದೆನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಅವರು "ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ಓದುಗರಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಬರಹ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ" ಎಂದು ಸಲಹೆಯನ್ನು ನೀಡಿ, ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಬರಹವನ್ನು ಹೊನಲು ಮಿಂದಾಣಕ್ಕೆ(honalu.net)ಕಳುಹಿಸಿದೆನು. ಹೊನಲು ಮಿಂದಾಣದ ಸಂಪಾದಕ ವರ್ಗದವರು ತೊಂಬತ್ತೆರಡು ಕಂತುಗಳಲ್ಲಿ ಬರಹಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಮೂಡಿ ಬಂದ ಬರಹಕ್ಕೆ ಹೊನಲು ಮಿಂದಾಣದ ಓದುಗ ಬಳಗದವರು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಈ ರೀತಿ ಬರಹ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಗುರುಗಳಾದ ಕೆ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ, ಹೊನಲು ಮಿಂದಾಣದ ಸಂಪಾದಕ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಓದುಗರು ನೀಡಿದ ಉತ್ತೇಜನವೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಈ ಬರಹದ ಕರಡು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಓದಿ ಗೆಳೆಯರಾದ ಮೂಡ್ನಾಕೂಡು ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿ, ಆರ್.ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ, ಆರ್.ಚಲಪತಿ, ಬಿ.ಎ.ಅನ್ನದಾನೇಶ್ ಮತ್ತು ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ ಅವರು ಉತ್ತೇಜನದ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರು 'ವಚನಕಾರರ ವಿಚಾರ ಕ್ರಾಂತಿ' ಎಂಬ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕೆಲವು ನುಡಿಗಳನ್ನು ಮುನ್ನುಡಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ವಚನದ ಸಾಲುಗಳಿಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಗುರು ಸಮಾನರಾದ ಡಿ.ಎನ್.ಶಂಕರ ಬಟ್ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಬಳಸಬೇಕಾದ ಲಿಪಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಬರಹಗಳ ಮೊದಲ ಓದುಗಳಾಗಿ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಗಾಯತ್ರಿ ತನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿರುವ ವಚನ ಸಂಪುಟಗಳಿಂದ ವಚನದ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿ (ಸಂ): ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನ ಸಂಪುಟ

ಬಿ.ವ್ಹಿ.ಮಲ್ಲಾಪುರ (ಸಂ): ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನ ಸಂಪುಟ

ಬಿ.ವ್ಹಿ.ಮಲ್ಲಾಪುರ (ಸಂ): ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನ ಸಂಪುಟ

ಎಸ್.ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ (ಸಂ): ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ ವಚನ ಸಂಪುಟ

ವೀರಣ್ಣ ರಾಜೂರ (ಸಂ): ಶಿವಶರಣೆಯರ ವಚನ ಸಂಪುಟ

ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿ (ಸಂ): ಸಂಕೀರ್ಣ ವಚನ ಸಂಪುಟ: ಒಂದು

ಎಸ್.ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ (ಸಂ): ಸಂಕೀರ್ಣ ವಚನ ಸಂಪುಟ: ಎರಡು

ಬಿ.ಆರ್.ಹಿರೇಮಠ (ಸಂ): ಸಂಕೀರ್ಣ ವಚನ ಸಂಪುಟ: ಮೂರು

ಮತ್ತು

ವೈ.ಸಿ. ಭಾನುಮತಿ

(ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಂಪಾದಕಿ): ಸಂಕೀರ್ಣ ವಚನ ಸಂಪುಟ: ನಾಲ್ಕು

ಎಸ್.ಶಿವಣ್ಣ (ಸಂ): ಸಂಕೀರ್ಣ ವಚನ ಸಂಪುಟ: ಆರು

ವೀರಣ್ಣ ರಾಜೂರ (ಸಂ): ಸಂಕೀರ್ಣ ವಚನ ಸಂಪುಟ: ಏಳು

ವೀರಣ್ಣ ರಾಜೂರ (ಸಂ): ಸಂಕೀರ್ಣ ವಚನ ಸಂಪುಟ: ಒಂಬತ್ತು

ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರ ವಚನದಿಂದ ಆಯ್ದ ಸಾಲುಗಳ ಓದಿಗೆ ನೆರವಾದ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸಿ.ಪಿ. ನಾಗರಾಜ

ಪರಿವಿಡಿ

ಸೂಚನೆ : ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಲಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿರುವ ಎರಡು ಅಂಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು ವಚನದ ಅಂಕಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದು ವಚನ ಸಂಪುಟ –ಒಂದರಲ್ಲಿನ ಪುಟದ ಅಂಕಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ : ಇಲಿಗಂಜಿ ಮನೆ ಸುಡುವರುಂಟೆ **(1208–111)**

1208–ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನ

111 – ವಚನ ಸಂಪುಟ–ಒಂದು

ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ

ಕಾಲ:	ಕ್ರಿ.ಶ.ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನ
ಊರು:	ಚೌಡದಾನಪುರ, ರಾಣಿಬೆನ್ನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು, ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆ.
ಕಸುಬು:	ನದಿಯಲ್ಲಿ ದೋಣಿಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದು.
ಅಂಕಿತನಾಮ:	ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ
ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು:	273

1. ನೆರೆದಿರ್ದ ಪಾಪವ
ಹೊನಲಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದೆನೆಂಬ
ಅಣ್ಣಗಳ ಬೆಡಗು
ಬೇಡೆಂದಾತನಂಬಿಗ ಚೌಡಯ್ಯ. (195–963)

ನೆರೆದು+ಇರ್ದ; ನೆರೆ=ಒಟ್ಟುಗೂಡು/ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳು; ಇರ್ದ=ಇದ್ದ; ನೆರೆದಿರ್ದ= ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ/ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ್ದ; ಪಾಪ=ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸ; ಪುಣ್ಯ=ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ;

ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ 'ಪುಣ್ಯ' ಬಂದು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಲವು ನಲಿವು ನೆಮ್ಮದಿಯು ದೊರಕುವುದೆಂದೂ, ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಯಿಂದ 'ಪಾಪ' ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಸಾವು ನೋವು ಉಂಟಾಗುವುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯು ಜನಸಮುದಾಯದ ಮನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದೆ;

ಪಾಪವ=ಪಾಪವನ್ನು; ಹೊನಲು+ಅಲ್ಲಿ; ಹೊನಲು=ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹ/ತೊರೆ/ಹೊಳೆ/ನದಿ; ಕಳೆದೆನ್+ಎಂಬ; ಕಳೆ=ಹೋಗಲಾಡಿಸು/ನಾಶಮಾಡು/ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡು; ಕಳೆದೆನ್=ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡೆನು/ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡೆನು/ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡೆನು; ಎಂಬ=ಎನ್ನುವ/ಎಂದು ಹೇಳುವ;

ಅಣ್ಣ=ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನಾದ ಇಲ್ಲವೇ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಗದ್ದುಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ಗಂಡಸು; ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿನ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಣಕ ಮಾಡುವಾಗ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ 'ಅಣ್ಣ' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ; ಅಣ್ಣಗಳ=ಅಣ್ಣಂದಿರ; ಬೆಡಗು=ಚತುರತೆ/ತಳುಕು/ಚಮತ್ಕಾರ;

ಅಣ್ಣಗಳ ಬೆಡಗು=ಅಣ್ಣಂದಿರ ಚಮತ್ಕಾರದ ಮಾತು/ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ವಂಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾತು; ಬೇಡ+ಎಂದ+ಆತನ್+ಅಂಬಿಗ; ಬೇಡ=ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ/ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ; ಎಂದ=ಹೇಳಿದ; ಆತನ್=ಅವನು; ಬೇಡೆಂದಾತನ್=ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದವನು; ಅಂಬಿಗ=ನದಿಯಲ್ಲಿ ದೋಣಿಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದನ್ನು ಕಸುಬನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಚೌಡಯ್ಯ=ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಒಬ್ಬ ವಚನಕಾರ; ಅಂಬಿಗ ಚೌಡಯ್ಯ=ಅಂಬಿಗ ಚೌಡಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನೇ ತಾವು ರಚಿಸಿದ ವಚನಗಳಿಗೆ ಅಂಕಿತನಾಮವಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ;

ದೇಗುಲವಿರುವ ಇಲ್ಲವೇ ಪವಿತ್ರವಾದ ನೆಲೆಯೆಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದಿರುವ ಊರಿನ ಬಳಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ತೊರೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದೇಳುವುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಪಾಪವೆಲ್ಲ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯು ಜನಮನದಲ್ಲಿದೆ. ಈ

ಬಗೆಯ ನಂಬಿಕೆಯು ಕೇವಲ ಬೆಡಗಿನ ಮಾತೇ ಹೊರತು, ನಿಜಕ್ಕೂ ವಾಸ್ತವವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಏಳುವುದರಿಂದ ಮಯ್ಯಿನ ಕೊಳೆ ಹೋಗಬಹುದೇ ಹೊರತು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಪಾಪವೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಯಿಂದ ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅಂಟಿರುವ ಕಳಂಕ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಕೆಟ್ಟತನಕ್ಕಾಗಿ ಮನನೊಂದು, ಮತ್ತೆ ಅಂತಹ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿರುವ ನಿಲುವನ್ನು ತಳೆದು, ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳಲು ತೊಡಗಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ವಚನಕಾರನ ಇಂಗಿತವಾಗಿದೆ.

□□

2. ಲಿಂಗವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಫಲವೇನು ಆಚಾರವಿಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕ. (243–968)

ಲಿಂಗ+ಇದ್ದಲ್ಲಿ; ಲಿಂಗ=ಶಿವನ ಸಂಕೇತವಾದ ವಿಗ್ರಹ; ಲಿಂಗವಿದ್ದಲ್ಲಿ=ಅಂಗಯ್ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸುವ ಇಲ್ಲವೇ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಲಿಂಗವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ; ಫಲ+ಏನು; ಫಲ=ಪ್ರಯೋಜನ/ಪರಿಣಾಮ; ಏನು=ಯಾವುದು; ಆಚಾರ+ಇಲ್ಲದ+ಅನ್ನಕ್ಕ; ಆಚಾರ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿ/ಒಳ್ಳೆಯ ನಡವಳಿಕೆ; ಅನ್ನಕ್ಕ=ವರೆಗೆ/ತನಕ; ಇಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕ=ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ/ಇಲ್ಲದಿರುವ ತನಕ;

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರ ಪಾಲಿಗೆ ದೇವರ ಪ್ರತಿರೂಪವಾದ ಲಿಂಗವೆಂಬುದು 'ಕಲ್ಲು/ಮರ/ಮಣ್ಣು/ಲೋಹ'ದಿಂದ ಮಾಡಿದ ವಿಗ್ರಹವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಯ್ ಮನದಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಒಳದನಿಯನ್ನು ಲಿಂಗವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಎಸಗದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾಡುವ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಈ ನುಡಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ.

□□

3. ಲೋಭವೆಂಬ ಗ್ರಹಣ ಹಿಡಿದವರ ಏತರಿಂದಲೂ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗದು. (176-962)

ಲೋಭ+ಎಂಬ; ಲೋಭ=ಅತಿಯಾಸೆ/ದುರಾಸೆ/ಜಿಪುಣತನ; ಎಂಬ=ಎನ್ನುವ; ಗ್ರಹಣ=ಹಿಡಿಯುವುದು/ಆವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು/ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು; ಗ್ರಹಣ=ಭೂಮಿ, ಸೂರ್ಯ ಹಾಗೂ ಚಂದ್ರ – ಇವು ಮೂರು ಒಂದೇ ಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ಭೂಮಿಯ ನೆರಳು ಚಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಇಲ್ಲವೇ ಸೂರ್ಯ ಬಿಂಬಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರ ಬಿಂಬ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವ ಕತ್ತಲೆಯ ಆವರಣ;

ಏತರಿಂದಲೂ=ಯಾವುದರಿಂದಲೂ/ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯಿಂದಲೂ; ನಿಲ್ಲಿಸಲ್+ಆಗದು; ನಿಲ್ಲಿಸಲ್=ತಡೆಯಲು/ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಡಲು/ತಿದ್ದಿ ಸರಿಪಡಿಸಲು; ಆಗದು=ಆಗುವುದಿಲ್ಲ;

'ಗ್ರಹಣ ಹಿಡಿಯುವುದು' ಎಂಬ ನುಡಿಗಟ್ಟು ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯು ಮಸುಕಾಗುವುದೋ ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯ ಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಕಾಶ ಕುಗ್ಗುವುದೋ ಅಂತೆಯೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಯ್ ಮನದಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾಸೆ ಎಂಬುದು ತುಂಬಿಕೊಂಡಾಗ ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಪ್ಪುಮಸಿಯು ಬಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

'ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪತ್ತು, ಆಡಳಿತದ ಗದ್ದುಗೆ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದೆಲ್ಲವೂ ತನ್ನೊಬ್ಬನದೇ ಆಗಬೇಕು ಮತ್ತು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಅದೆಲ್ಲವೂ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕು' ಎಂಬ ದುರಾಸೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಣದಂತೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತಿಳಿಯ ಹೇಳಿ, ಅವನ ದುರಾಸೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಸರಿದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಏಕೆಂದರೆ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದ ಆಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಲಿ, ನಾಲ್ಕು ಜನ ತನ್ನನ್ನು ಏನೆಂದಾರು ಎಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ನಾಚಿಕೆಯಾಗಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ದುರಾಸೆಯ ಈಡೇರಿಕೆಗಾಗಿ ಯಾವುದನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಹಾಳು ಮಾಡಲು, ಯಾರನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಬಲಿಕೊಡಲು ಇಲ್ಲವೇ ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವನು ತಯಾರಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

□□

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ

ಕಾಲ:	ಕ್ರಿ.ಶ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನ
ಊರು:	ಉಡುತಡಿ/ಉಡುಗಣಿ, ಶಿಕಾರಿಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ.
ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು:	432
ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ:	ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ

4. ಎಲ್ಲ ಎಲ್ಲವನರಿದು ಫಲವೇನಯ್ಯಾ
ತನ್ನ ತಾನರಿಯಬೇಕು. (112–798)

ಎಲ್ಲ=ಸಕಲ/ಸಂಪೂರ್ಣ; ಎಲ್ಲ+ಅನ್+ಅರಿದು; ಅನ್=ಅನ್ನು; ಅರಿದು=ತಿಳಿದುಕೊಂಡು/ಕಲಿತುಕೊಂಡು; ಫಲ+ಏನ್+ಅಯ್ಯಾ; ಫಲ=ಪ್ರಯೋಜನ/ಪರಿಣಾಮ; ಏನ್=ಯಾವುದು; ಅಯ್ಯಾ=ಗಂಡಸರನ್ನು ಒಲವು ನಲಿವಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ;

ತಾನ್+ಅರಿಯ+ಬೇಕು; ತನ್ನ ತಾನ್=ತನ್ನನ್ನು ತಾನು; ಬೇಕು=ಅಗತ್ಯ/ಅವಶ್ಯಕ; ಅರಿಯಬೇಕು=ತಿಳಿಯಬೇಕು; ತನ್ನ ತಾನರಿಯಬೇಕು=ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು/ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಇತಿಮಿತಿಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು;

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ನೋವು ನಲಿವಿನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ, ಒಳಿತು ಕೆಡುಕಿನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದ, ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಬರಹಗಳನ್ನು ಓದುವುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪಡೆಯುವ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೇ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಯಾವುವು ಎಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ವಚನಕಾರರು 'ತನ್ನ ತಾನರಿಯುವುದು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

'ತನ್ನ ತಾನರಿಯುವುದು' ಎಂದರೆ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನವು ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಏರುಪೇರುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಕಟ್ಟುಪಾಡು ಮತ್ತು ಆಳುವ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಕಾನೂನಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ತನ್ನನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮಯ್ ಮನದಲ್ಲಿ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕಿನ ಒಳಮಿಡಿತಗಳು ಸದಾಕಾಲ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜೀವನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕೆಡುಕಿನ ಒಳಮಿಡಿತಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು, ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು.

ತನ್ನ ಜೀವನದ ಏಳು ಬೀಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ತಾನು ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಕೊಂಡಿ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಬಾಳುವುದು.

□□

5. ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಡೆ ಕಲಿಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ
ಹಂದೆಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ ಕಾಣಿರಣ್ಣಾ. (115–798)

ಎಲ್ಲಿ=ಯಾವ ಕಡೆ/ಯಾವ ಜಾಗ; ಹೋಗು=ತೆರಳು/ಗಮಿಸು; ಹೋದಡೆ=ಹೋದರೆ/ಹೋದರೂ; ಕಲಿ=ಶೂರ/ವೀರ/ಕೆಚ್ಚುಳ್ಳವನು; ಕಲಿಗೆ=ಕೆಚ್ಚೆದೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ; ಭಯ+ಇಲ್ಲ; ಭಯ=ಹೆದರಿಕೆ/ಅಂಜಿಕೆ/ಪುಕ್ಕಲು; ಹಂದೆ=ಅಂಜುಬುರಕ/ಪುಕ್ಕಲ/ಹೇಡಿ; ಸುಖ+ಇಲ್ಲ; ಸುಖ=ನಲಿವು/ನೆಮ್ಮದಿ/ಆನಂದ/ಸಂತಸ; ಕಾಣಿರಿ+ಅಣ್ಣಾ; ಕಾಣ್=ನೋಡು/ಚಿಂತಿಸಿ ತಿಳಿ; ಕಾಣಿರಿ=ನೋಡಿರಿ/ತಿಳಿಯಿರಿ; ಅಣ್ಣ=ಗಂಡಸರನ್ನು ಒಲವು ನಲಿವಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ;

ಕಲಿಯಾದವನು ಅಂದರೆ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಗನಾದವನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಅಡೆತಡೆ, ತೊಂದರೆ, ಆಪತ್ತು ಉಂಟಾದರೂ ಅದನ್ನು ವಾಸ್ತವದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಚ್ಚೆದೆಯಿಂದ ಎದುರಿಸಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಾನೆಯೇ ಹೊರತು ಅಳುಕಿನಿಂದ ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಹೇಡಿಯಾದವನು ಅಂದರೆ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಗಟ್ಟಿತನವಿಲ್ಲದವನು "ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಇದೆಯೆಂದು, ಇರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲವೆಂದು" ಮನದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಳವಳ, ತಲ್ಲಣ, ಅನುಮಾನ, ಗಾಬರಿ ಮತ್ತು ಆತಂಕಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ತತ್ತರಿಸುತ್ತ ಇಡೀ ಬದುಕನ್ನೇ ಸಂಕಟಮಯಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಯಾವಾಗಲೂ ನರಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

□□

6. ಒಂದೂರ ಭಾಷೆಯೊಂದೂರಲಿಲ್ಲ
ಒಂದೂರಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಂಥ ಆಹಾರ
ಮತ್ತೊಂದೂರಲಿಲ್ಲ. (308–817)

ಒಂದು+ಊರ್+ಅ; ಊರು=ಜನರು ವಾಸಿಸುವ ನೆಲೆ/ಹಳ್ಳಿ/ಗ್ರಾಮ; ಒಂದೂರ=ಒಂದು ಊರಿನ; ಭಾಷೆ+ಒಂದು+ಊರ್+ಅಲ್ಲಿ+ಇಲ್ಲ; ಭಾಷೆ=ನುಡಿ/ಸೊಲ್ಲು/ಮಾತು; ಒಂದ್+ಊರ್+ಅಲ್ಲಿ; ಕೊಂಡ+ಅಂಥ; ಕೊಳ್ಳು=ಸ್ವೀಕರಿಸುವ/ಪಡೆಯುವ; ಕೊಂಡ=ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ/ಪಡೆದ; ಅಂಥ=ಅಂತಹ/ಆ ಬಗೆಯ/ಆ ರೀತಿಯ; ಆಹಾರ=ತಿನಸು/ಉಣಿಸು; ಮತ್ತು+ಒಂದ್+ಊರ್+ಅಲ್ಲಿ+ಇಲ್ಲ; ಮತ್ತೊಂದು =ಬೇರೆಯಾಗಿರುವ; ಮತ್ತೊಂದೂರು=ಬೇರೆ ಊರು;

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಬಹುಬಗೆಯ ಜನಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನೆಲದ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ನುಡಿಯನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಊರಿನ ಜನರು ದಿನ ನಿತ್ಯ ಆಡುವ ನುಡಿಯಾಗಲಿ ಮತ್ತು ತಿನ್ನುವ ಉಣ್ಣುವ ಕುಡಿಯುವ ವಸ್ತುಗಳಾಗಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಊರಿನ ಜನರಿಗಿಂತ ತುಸುಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಊರುಗಳ ನಡುವಣ ಅಂತರ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆಲ್ಲಾ ಜನರು ಆಡುವ ನುಡಿರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸೇವಿಸುವ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಜನರು ದಿನ ನಿತ್ಯ ಆಡುತ್ತಿರುವ ಸಾವಿರಾರು ಬಗೆಯ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ನುಡಿ ಮತ್ತೊಂದು ನುಡಿಗಿಂತ ಹಾಗೂ ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಆಹಾರವೂ ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲಲ್ಲ ಇಲ್ಲವೇ ಕೀಳಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಹತ್ತಾರು ಬಗೆಯ ಮತಗಳು ಮತ್ತು ನೂರೆಂಟು ಬಗೆಯ ಜಾತಿಗಳಿಂದ ವಿಂಗಡಣೆಗೊಂಡಿರುವ ಜನಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾತಿ, ಮತ, ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಮೇಲರಿಮೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಸಾರಲೆಂದು "ತಾವಾಡುವ ನುಡಿಯೇ ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ತಾವು ಸೇವಿಸುವ ಉಣಿಸು ತಿನಸುಗಳೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಶುಚಿ ರುಚಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಜಾತಿ, ಮತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಅತಿಯಾದ ಮೋಹದಿಂದ ಜನಮನದಲ್ಲಿ ನಾಟಿಕೊಂಡಿರುವ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಹೊರತು ವಾಸ್ತವವಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಕ್ಕನ ವಚನದ ಸಾಲುಗಳು ಸಾರುತ್ತಿವೆ.

□□

7. ಕಲ್ಲ ಹೊತ್ತು
ಕಡಲೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿದಡೆ
ಎಡರಿಂಗೆ ಕಡೆಯುಂಟೆ ಅವ್ವಾ. (148–801)

ಕಲ್ಲ್+ಅ; ಕಲ್ಲು=ಶಿಲೆ/ಅರೆ/ಬಂಡೆ; ಹೊರು=ತೂಕವಾಗಿರುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲವೇ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು; ಹೊತ್ತು=ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು; ಕಡಲ್+ಒಳಗೆ; ಕಡಲು=ಸಮುದ್ರ/ಸಾಗರ; ಕಡಲೊಳಗೆ=ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ; ಮುಳುಗು= ನೀರಿನಲ್ಲಿ ದೇಹವನ್ನು ಅದ್ದುವುದು/ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಈಜನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಹೋಗುವುದು; ಮುಳುಗಿದಡೆ=ಮುಳುಗಿದರೆ; ಎಡರು=ಅಡಚಣೆ/ಅಡ್ಡಿ/ಆಪತ್ತು/ಗಂಡಾಂತರ/ವಿಪತ್ತು; ಎಡರಿಂಗೆ=ಅಪಾಯಕ್ಕೆ; ಕಡೆ+ಉಂಟೆ; ಕಡೆ=ಕೊನೆ/ಅಂತ್ಯ; ಉಂಟು=ಇರುವುದು; ಕಡೆಯುಂಟೆ=ಕೊನೆಯಿರುವುದೆ; ಎಡರಿಂಗೆ ಕಡೆಯುಂಟೆ=ಅಪಾಯ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ/ದುರಂತಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ; ಅವ್ವ=ತಾಯಿ/ಅಮ್ಮ/ಹಿರಿಯರಾದ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ;

"ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡದಾದ ಹಾಗೂ ತೂಕವಾಗಿರುವ ಕಲ್ಲಿನ ದಿಂಡನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು, ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಈಜಲು ಇಲ್ಲವೇ ಮುಳುಗಲು ಹೋಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಗಂಡಾಂತರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ" ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯು ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಇತರರಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆಯುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಹಮಾನವರೊಡನೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದೊಡನೆ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ತೊಡಗಿದಾಗ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ನರಳುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ ಒಳಮಿಡಿತಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ತಿರುಳನ್ನು ಈ ರೂಪಕ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದೆ.

□□

8. **ದೇಹ ಉಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ ಲಜ್ಜೆ ಬಿಡದು**
ಅಹಂಕಾರ ಬಿಡದು
ದೇಹದೊಳಗೆ ಮನ ಉಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ
ಅಭಿಮಾನ ಬಿಡದು
ನೆನಹಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಬಿಡದು. (236–810)

ದೇಹ=ಮಯ್/ಶರೀರ; ಉಳ್+ಅನ್ನಕ್ಕರ; ಉಳ್=ಇರು; ಅನ್ನಕ್ಕರ=ವರೆಗೆ/ತನಕ; ಉಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ=ಇರುವ ತನಕ; ಲಜ್ಜೆ=ನಾಚಿಕೆ/ಸಿಗ್ಗು/ಸಂಕೋಚ; ಬಿಡು=ತೊರೆ/ತ್ಯಜಿಸು;

ಬಿಡದು=ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ; ಅಹಂಕಾರ=ಗರ್ವ/ಸೊಕ್ಕು; ದೇಹದ+ಒಳಗೆ; ಮನ=ಮನಸ್ಸು/ಚಿತ್ತ; ಅಭಿಮಾನ=ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯಾಮೋಹ/ತಾನು ತನ್ನದು ಎಂಬ ಮೋಹ; ನೆನಹು=ಸ್ಮರಣೆ/ಚಿಂತನೆ; ವ್ಯಾಪ್ತಿ=ವಿಸ್ತಾರ/ಹರಹು/ಹಬ್ಬುವಿಕೆ;

ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ದೇಹ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಬಂದ ಕಾಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಅವನ ಸಾವಿನ ಕೊನೆ ಗಳಿಗೆಯ ತನಕ ದೇಹದ ಬಗೆಗಿನ ಕಾಮದ ಲಜ್ಜೆ ; ನಾನು ನನ್ನಿಂದಲೇ ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರ ; ನನ್ನದು ನನ್ನವರು ಎಂಬ ಮೋಹ ಮತ್ತು ಜೀವನದ ಏಳುಬೀಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಂಡ ಒಲವು ನಲಿವು ನೋವಿನ ನೆನಪುಗಳು ಮನದಲ್ಲಿ ಸದಾಕಾಲ ಹಾದುಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯು "ತಾನು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನು; ಕಾಮವನ್ನು ಗೆದ್ದವನು; ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಚಂಚಲತೆಯು ಇಲ್ಲವೆಂದು" ಹೇಳಿದರೆ, ಅಂತಹ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಆತ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ವಂಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲದೆ, ಲೋಕವನ್ನು ವಂಚಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

□□

9. ನೊಂದವರ ನೋವ ನೋಯದವರೆತ್ತ ಬಲ್ಲರೊ. (286–815)

ನೊಂದ+ಅವರ್+ಅ; ನೋವು=ಬೇನೆ/ಶೂಲೆ/ಯಾತನೆ/ತೊಂದರೆ/ವೇದನೆ/ಸಂಕಟ; ನೊಂದವರ=ನೋವನ್ನು ತಿಂದವರ/ಸಂಕಟವನ್ನು ಪಟ್ಟವರ; ನೋವ=ನೋವನ್ನು; ನೋಯದ+ಅವರ್+ಎತ್ತ; ನೋಯದವರು=ಸಂಕಟವನ್ನು ಪಡದವರು/ನೋವನ್ನು ತಿನ್ನದವರು/ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾಗದವರು; ಎತ್ತ=ಯಾವ ಕಡೆ/ಯಾವ ದಿಕ್ಕು/ಯಾವ ರೀತಿ/ಯಾವ ಬಗೆ; ಬಲ್=ತಿಳಿ/ಅರಿ/ಗ್ರಹಿಸು; ಬಲ್ಲರೊ=ತಿಳಿದಿರುವರೋ ; ಎತ್ತ ಬಲ್ಲರೋ=ಹೇಗೆ ತಾನೆ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು. ಅಂದರೆ ತಿಳಿಯಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ;

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯು ಸಾವ ಕೆಡುವ ಲೋಕದ ಗಂಡರನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ, ದೇವರಾದ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನನ್ನು ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನಾಗಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನನ್ನು ಕಾಣಲು ಮತ್ತು ಕೂಡಲು ಸದಾಕಾಲ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಕ್ಕನ ಮಯ್ ಮನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಬಗೆಯ ಒಳಮಿಡಿತಗಳನ್ನು ಇತರರು ಅರಿಯಲಾರದವರಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಇತರರಿಗೆ ಅವಳ ಬಯಕೆಯು ಅಸಹಜವಾಗಿಯೂ ಹಾಗೂ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

ಇಂತಹ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನು ಆಡಿರುವ “ನೊಂದವರ ನೋವನ್ನು ನೋಯದವರು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಅರಿಯಬಲ್ಲರು” ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದ ನೋವಿನ ಆಳದಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದ ಗೋಳಿನ ದನಿಯೇ ಅಕ್ಕನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ನುಡಿಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿರುವಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ.

ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಉಣ್ಣುವುದಕ್ಕೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹಸಿವಿನಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವ; ಜಾತಿ ಮತದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ವಿದ್ಯೆ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿ ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಿರುವ; ಮೇಲು ಜಾತಿಯವರ ಮತ್ತು ಮೇಲು ವರ್ಗದವರ ಕ್ರೂರವಾದ ಹಲ್ಲೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಸಾವು ನೋವುಗಳಿಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಕೆಳ ಜಾತಿಯವರ ಮತ್ತು ಕೆಳ ವರ್ಗದವರ ಕೊನೆಗಾಣದ ನೋವನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿದ, ಮೇಲು ಜಾತಿಯ ಮತ್ತು ಮೇಲುವರ್ಗದ ಜನರು ತಿಳಿಯಲಾರರು ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಮನದಲ್ಲಿ ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರರು. ಏಕೆಂದರೆ ಮೇಲು ಜಾತಿ, ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ ಗದ್ದುಗೆಯು ಉಳ್ಳವರನ್ನು ಕುರುಡರನ್ನಾಗಿ, ಕಿವುಡರನ್ನಾಗಿ ಮತ್ತು ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ.

□□

10. ಮುತ್ತು ಒಡೆದಡೆ ಬೆಸೆಯಬಹುದೆ
ಮನ ಮುರಿದಡೆ ಸಂತಕ್ಕೆ ತರಬಹುದೆ. (337–820)

ಮುತ್ತು=ದುಂಡನೆಯ ಮಣಿ/ಗುಂಡಗಿರುವ ಹರಳು; ಒಡೆ=ಸೀಳು/ಬಿರಿ/ಚೂರು ಚೂರಾಗುವುದು; ಒಡೆದಡೆ=ಒಡೆದರೆ/ಚೂರಾದರೆ; ಬೆಸು=ಎರಡು ಚೂರುಗಳನ್ನು ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿಸುವುದು/ಜೋಡಿಸುವುದು/ಕೂಡಿಸುವುದು; ಬೆಸೆಯಬಹುದೆ= ಜತೆಗೂಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದೇ ಅಂದರೆ ಕೂಡಿಸಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ;

ಮನ=ಮನಸ್ಸು/ಚಿತ್ತ; ಮುರಿ=ತುಂಡಾಗು/ಬಾಗು/ಬಗ್ಗು/ಡೊಂಕಾಗು; ಮುರಿದಡೆ=ಮುರಿದು ತುಂಡಾದರೆ ಇಲ್ಲವೇ ಬಾಗಿದರೆ;

ಸಂತ=ಸರಿಯಾದುದು/ಶಾಂತವಾದುದು/ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದಿರುವುದು; ತರಬಹುದೆ= ತರಲು ಆಗುತ್ತದೆಯೇ ಅಂದರೆ ತರಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ಸಂತಕ್ಕೆ ತರಬಹುದೆ=ಮೊದಲಿನಂತೆ ಸರಿಪಡಿಸಲು ಆಗುವುದೇ;

ದುಂಡನೆಯ ಮುತ್ತು ಒಡೆದು ಹೋಳಾದರೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಒಂದುಗೂಡಿಸಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತೆಯೇ ಒಮ್ಮನದಿಂದ ಜತೆಗೂಡಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಶಯ ಮತ್ತು ಅಪನಂಬಿಕೆ ಉಂಟಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಮುರಿದುಹೋದರೆ, ಮತ್ತೆ ಅವರು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಒಲವು ನಲಿವು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಜತೆಗೂಡಿ ಬಾಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

□□

11. ರತ್ನದ ಸಂಕೋಲೆಯಾದಡೆ ತೊಡರಲ್ಲವೆ
ಮುತ್ತಿನ ಬಲೆಯಾದಡೆ ಬಂಧನವಲ್ಲವೆ
ಚಿನ್ನದ ಕತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆಹೊಯ್ದಡೆ ಸಾಯದಿರ್ಪರೆ. (345–821)

ರತ್ನ=ಕೆಂಪು ಹರಳು/ಮಾಣಿಕ್ಯ; ಸಂಕೋಲೆ+ಆದಡೆ; ಸಂಕೋಲೆ=ಬೇಡಿ/ಕೋಳ/ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕಯ್ಗೆ ಹಾಕುವ ಇಲ್ಲವೇ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಬಿಗಿಯುವ ಸರಪಣಿ; ಆದಡೆ=ಆದರೆ; ರತ್ನದ ಸಂಕೋಲೆ=ರತ್ನದ ಹರಳುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಮಾಡಿರುವ ಸಂಕೋಲೆ; ತೊಡರ್+ಅಲ್ಲವೆ; ತೊಡರು=ಅಡ್ಡಿ/ಅಡಚಣೆ;

ಮುತ್ತು=ದುಂಡನೆಯ ಮಣಿ/ಗುಂಡಗಿರುವ ಹರಳು; ಬಲೆ+ಆದಡೆ; ಬಲೆ=ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಬಳಸುವ ದಾರದಿಂದ ಇಲ್ಲವೇ ಲೋಹದ ಎಳೆಗಳಿಂದ ಮಾಡಿರುವ ಉಪಕರಣ; ಮುತ್ತಿನ ಬಲೆ=ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಮಾಡಿರುವ ಬಲೆ; ಬಂಧನ+ಅಲ್ಲವೆ; ಬಂಧನ=ಸೆರೆ/ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಡ್ಡಾಡದಂತೆ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಡುವುದು;

ಚಿನ್ನ=ಹೊನ್ನು/ಬಂಗಾರ/ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಲೋಹ; ಕತ್ತಿ+ಅಲ್ಲಿ; ಕತ್ತಿ=ಕರವಾಳು/ಖಡ್ಗ/ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹತಾರ; ಹೊಯ್=ಹೊಡಿ/ಬಡಿ/ಕಡಿ; ಹೊಯ್ದಡೆ=ಹೊಡೆದರೆ/ಕತ್ತರಿಸಿದರೆ; ತಲೆಹೊಯ್ದಡೆ=ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದರೆ;

ಸಾಯದೆ+ಇರ್ಪರೆ; ಸಾಯ್=ಮರಣ ಹೊಂದುವುದು/ಜೀವ ಹೋಗುವುದು; ಇರ್ಪರೆ=ಇರುತ್ತಾರೆಯೆ/ಇರುವರೆ; ಸಾಯದಿರ್ಪರೆ=ಸಾಯದೆ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆಯೆ/ಜೀವ ಹೋಗದೆ ಇರುತ್ತದೆಯೆ/ಸಾಯುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ;

ನಾವು ಅತಿಯಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವ ಇಲ್ಲವೇ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾದರೆ ಅದರಿಂದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಂದಿದ್ದರೂ ಕೇಡಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಒಳಿತಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

□□

12. **ಲೋಕದ ಚೇಷ್ಟೆಗೆ
ರವಿ ಬೀಜವಾದಂತೆ
ಕರಣಂಗಳ ಚೇಷ್ಟೆಗೆ
ಮನವೇ ಬೀಜ. (358–823)**

ಲೋಕ=ಜಗತ್ತು/ಪ್ರಪಂಚ; ಚೇಷ್ಟೆ=ತುಂಟತನ/ಕೀಟಲೆ/ಚೆಲ್ಲಾಟ/ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಚಲನವಲನ; ಲೋಕದ ಚೇಷ್ಟೆ=ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು/ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಜೀವಜಂತುಗಳ ದಿನನಿತ್ಯದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು/ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ವ್ಯವಹಾರ; ರವಿ=ನೇಸರು/ಸೂರ್ಯ/ಹೊತ್ತು; ಬೀಜ+ಆದ+ಅಂತೆ; ಬೀಜ=ದವಸದ ಇಲ್ಲವೇ ಹಣ್ಣಿನ ಕಾಳು/ಬಿತ್ತ; ಆದ=ಆಗಿರುವ; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ;

ಕರಣ=ಇಂದ್ರಿಯ; ಕರಣಂಗಳು=ನೋಟ–ಶಬ್ದ–ಕಂಪು–ರುಚಿ–ಮುಟ್ಟುವಿಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನೆರವಾಗುವ ಅಂಗಗಳು. ಕಣ್ಣು–ಕಿವಿ–ಮೂಗು–ನಾಲಗೆ–ತೊಗಲು ಎಂಬ ಅಯ್ದು ಬಗೆಯ ಕರಣಗಳು; ಮನ=ಮನಸ್ಸು/ಚಿತ್ತ;

ಲೋಕದ ಸಕಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೂ ಸೂರ್ಯನ ಮೂಡುವಿಕೆಯು ಕಾರಣವಾಗುವಂತೆಯೇ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡೆನುಡಿಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸೇ ಮೂಲ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಅಯ್ದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯುವ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ತಿಳಿವನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಮತ್ತು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸುವ ಕಸುವನ್ನು ಮನಸ್ಸು ಹೊಂದಿದೆ.

□□

13. ವ್ರತನೇಮವೆಂಬುದು
ವಂಚನೆಯ ಲುಬ್ಧವಾಣಿ
ಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದು
ಬಾಜಿಗಾರರಾಟ. (332/820)

ವ್ರತ+ನೇಮ+ಎಂಬುದು; ವ್ರತ=ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಾಗ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಡೆದು ಬಂದಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಆಚರಣೆಗಳು/ನೋಂಪಿ; ನೇಮ=ದೇವರ ಕರುಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಲು ಮಾಡುವ ಜಪ, ತಪ, ಪೂಜೆ, ಉಪವಾಸ, ಜಾಗರಣೆ ಮುಂತಾದ ನಿಯತವಾದ ಆಚರಣೆ; ಎಂಬುದು=ಎನ್ನುವುದು; ವಂಚನೆ=ಮೋಸ/ಕಪಟ; ಲುಬ್ಧ=ಅತಿಯಾಸೆ/ಹೆಬ್ಬಯಕೆ ; ವಾಣಿ=ಮಾತು/ನುಡಿ/ಸೊಲ್ಲು; ಲುಬ್ಧವಾಣಿ=ಅತಿಯಾಸೆಯ ನುಡಿ; ವಂಚನೆಯ ಲುಬ್ಧವಾಣಿ=ಇತರರನ್ನು ವಂಚಿಸಲೆಂದೇ ಆಡುವ ನುಡಿ; ಭಕ್ತಿ+ಎಂಬುದು; ಭಕ್ತಿ=ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು/ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೊಂದಿರಬೇಕಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿ; ಬಾಜಿಗಾರರ+ಆಟ; ಬಾಜಿ=ಜೂಜಿಗೆ ಒಡ್ಡುವ ಹಣ, ಒಡವೆ ವಸ್ತು,ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ; ಬಾಜಿಗಾರ=ಪಣವನ್ನು ಒಡ್ಡಿ ಜೂಜಾಡುವವನು/ಜೂಜುಕೋರ; ಆಟ=ನಟನೆ/ಸೋಗು;

"ವ್ರತ ನೇಮವನ್ನು ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ನಿಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ಹಾಗೂ ನಿಮ್ಮ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ" ಎಂದು ಜನರನ್ನು ಮರುಳುಮಾಡಿ ಹಣವನ್ನು ಸುಲಿಯುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳು ವಂಚನೆಯ ನುಡಿಗಳಾಗಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕಿನ ನೋವು ನಲಿವುಗಳಿಗೆ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡೆನುಡಿಗಳು ಕಾರಣವೇ ಹೊರತು ದೇವರಲ್ಲ.

ವ್ರತ ನೇಮವನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಬಹುತೇಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಡಿ ಮಯ್ಲಿಗೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇತರರನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಆಡಳಿತದ ಗದ್ದುಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ, ಪಡೆಯುವ, ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸುವ ದುರಾಸೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ವಜ್ರದ ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದೇವರ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಇತರರಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವರೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಮೆರೆಯುವವರ ಪಾಲಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ಪಣವನ್ನು ಒಡ್ಡಿ ಆಡುವ ಜೂಜಾಟದಂತಿರುತ್ತದೆ. ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರ ಪಾಲಿನ ದೇವರು ಕಲ್ಲಿನ, ಮಣ್ಣಿನ, ಮರದ ಇಲ್ಲವೇ ಲೋಹದ ವಿಗ್ರಹವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ವ್ರತ ನೇಮಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ದೇವರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದರು.

□□

14. ಸ್ನೇಹವಿದ್ದ ತಾವಿನೊಳು
ದ್ರೋಹವಾದ ಬಳಿಕ
ಮರಳಿ ಸದ್ಗುಣವನರಸುವರೆ. (428/830)

ಸ್ನೇಹ+ಇದ್ದ; ಸ್ನೇಹ=ಗೆಳೆತನ/ಒಡನಾಟ; ತಾವಿನ+ಒಳು; ತಾವು=ಎಡೆ/ತಾಣ/ಜಾಗ/ನೆಲೆ; ಒಳು=ಅಲ್ಲಿ; ತಾವಿನೊಳು=ಜಾಗದಲ್ಲಿ/ತಾಣದಲ್ಲಿ; ದ್ರೋಹ+ಆದ; ದ್ರೋಹ=ವಂಚನೆ/ಮೋಸ; ಬಳಿಕ=ತರುವಾಯ/ಅನಂತರ/ಆಮೇಲೆ; ಮರಳಿ=ತಿರುಗಿ/ಮತ್ತೆ; ಸದ್ಗುಣ+ಅನ್+ಅರಸುವರೆ; ಸದ್ಗುಣ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿ; ಅನ್=ಅನ್ನು; ಅರಸು=ಹುಡುಕು/ತಡಕು/ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸು; ಅರಸುವರೆ=ಕಾಣಲು ಆಗುತ್ತದೆಯೆ;

ಒಲವು ನಲಿವು ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವಣ ಗೆಳೆತನದಲ್ಲಿ, ಒಬ್ಬನು ವಂಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ನಂಬಿಕೆಗೆ ದ್ರೋಹ ಬಗೆದವನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕಾಣಲಾಗದು.

□□

15. ಹಾಡಿದಡೇನು ಕೇಳಿದಡೇನು
ತನ್ನಲುಳ್ಳ ಅವಗುಣ ಬಿಡದನ್ನಕ್ಕ. (180/804)

ಹಾಡಿದಡೆ+ಏನು; ಹಾಡು=ಕೊರಳಿನಿಂದ ಇಂಪಾದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ರಾಗಮಯವಾಗಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು/ವಚನವನ್ನು/ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವುದು; ಹಾಡಿದಡೆ=ಹಾಡಿದರೆ; ಏನು=ಯಾವುದು; ಕೇಳಿದಡೆ+ಏನು; ಕೇಳು=ಆಲಿಸು; ಕೇಳಿದಡೆ=ಕೇಳಿದರೆ ;

ತನ್್ನ+ಅಲ್+ಉಳ್ಳ; ತನ್ನಲ್=ತನ್ನಲ್ಲಿ; ಉಳ್ಳ=ಇರುವ; ತನ್ನಲುಳ್ಳ=ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ; ಅವಗುಣ=ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿ; ಬಿಡದ+ಅನ್ನಕ್ಕ; ಬಿಡು=ತೊರೆ/ತ್ಯಜಿಸು; ಅನ್ನಕ್ಕ=ವರೆಗೆ/ತನಕ; ಬಿಡದನ್ನಕ್ಕ=ಬಿಡದ ಹೊರತು/ತೊರೆಯದಿದ್ದರೆ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಬಿಡದೆ ಸತ್ಯ ನೀತಿ ನ್ಯಾಯದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ವಚನವನ್ನಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಕಾವ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ ಹಾಡುವುದರಿಂದ, ಓದುವುದರಿಂದ, ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳುವುದು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡದು.

□□

16. ಹುಸಿಯನಾಡಿ ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿದಡೆ
ಹೊಳ್ಳ ಬಿತ್ತಿ ಫಲವನರಸುವಂತೆ. (384/826)

ಹುಸಿ+ಅನ್+ಆಡಿ; ಹುಸಿ=ಸುಳ್ಳು/ಸಟೆ; ಅನ್=ಅನ್ನು; ಆಡು=ನುಡಿ/ಹೇಳು; ಲಿಂಗ=ಶಿವನ ವಿಗ್ರಹ/ದೇವರು; ಪೂಜೆ=ದೇವರ ವಿಗ್ರಹದ ಮುಂದೆ ಹೂವು ಹಣ್ಣನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ದೂಪವನ್ನು ಹಾಕಿ, ದೀಪವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಿ , ಕಯ್ ಮುಗಿದು ಅಡ್ಡಬೀಳುವ ಆಚರಣೆ; ಪೂಜಿಸದಡೆ=ಪೂಜಿಸಿದರೆ;

ಹೊಳ್ಳ=ತಿರುಳಿಲ್ಲದ ಕಾಳು/ಜಳ್ಳು/ಒಳಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಬೀಜವಿಲ್ಲದ ಕಾಳು; ಬಿತ್ತು=ಬೆಳೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲೆಂದು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬೀಜವನ್ನು ಹಾಕುವುದು; ಫಲ+ಅನ್+ಅರಸು+ಅಂತೆ; ಫಲ=ಬೆಳೆ; ಅರಸು=ಹುಡುಕು/ತಡಕು/ಬಯಸು; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ/ಆ ರೀತಿ;

ಜಳ್ಳು ಕಾಳನ್ನು ಹೊಲ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದವನು ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಇಲ್ಲವೇ ಪಸಲನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಜಳ್ಳು ಕಾಳು ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದು ಸಸಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಸುಳ್ಳನ್ನು ಹೇಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾಡುವ ಶಿವಪೂಜೆಯಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ದೇವರು ಒಲಿಯುವುದು ಇಲ್ಲವೇ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಹೊಂದಿದ್ದರು.

□□

ಅಕ್ಕಮ್ಮ

ಕಾಲ : ಕ್ರಿ.ಶ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನ

ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು : 155

ಅಂಕಿತನಾಮ : ಆಚಾರವೆ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ

17. ಅಂಗಕ್ಕೆ ಆಚಾರ
ಮನಕ್ಕೆ ಅರಿವು
ಅರಿವಿಂಗೆ ಜ್ಞಾನ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿ
ಕರಿಗೊಂಡುದೆ ವ್ರತ. (481/838)

ಅಂಗ=ಮಯ್/ದೇಹ/ಶರೀರ; ಆಚಾರ=ಒಳ್ಳೆಯ ವರ್ತನೆ ; ಮನ=ಮನಸ್ಸು/ಚಿತ್ತ; ಅರಿವು=ತಿಳುವಳಿಕೆ; ಅರಿವಿಂಗೆ=ಅರಿವಿಗೆ; ಜ್ಞಾನ=ಅರಿವು/ತಿಳುವಳಿಕೆ ; ನಿರ್ಧಾರ+ಆಗಿ; ನಿರ್ಧಾರ=ನಿಶ್ಚಯ; ಕರಿಗೊಳ್ಳು=ಗಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳು;

ವ್ರತ=ಮಿಂದು ಮಡಿಯುಟ್ಟು, ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ದೇವರ ಹೆಸರನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ, ಹೂ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿ ಅನ್ನ ಪಾನಗಳನ್ನು ದೇವರ ಮುಂದೆ ಎಡೆಯಾಗಿ ಇಟ್ಟು, ದೀಪ ದೂಪಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುವ ಆಚರಣೆ;

ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರ ಪಾಲಿಗೆ ವ್ರತವೆಂಬುದು ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಾಗ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಚಾಚುತಪ್ಪದೆ ಅನುಸರಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವ್ರತವೆಂಬುದು ದೇಹಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಸುವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಅರಿವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಅರಿವಿನಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಡೆನುಡಿಯ ಆಚರಣೆಯಾಗಿತ್ತು.

□□

18. ಅಕ್ಕಿ ಬೇಳೆ ಬೆಲ್ಲ ಉಪ್ಪು ಮೆಣಸು
ಅಡಕೆ ಫಲ ರಸ ದ್ರವ್ಯ ಮುಂತಾದ
ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ವ್ರತವೊ
ಮುಟ್ಟುವ ತಟ್ಟುವ ಸೋಂಕುವ
ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ವ್ರತವೊ
ಇವು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸೌಕರಿಯವಲ್ಲದೆ
ವ್ರತಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲ. (434/831)

ಅಕ್ಕಿ ಬೇಳೆ ಬೆಲ್ಲ ಉಪ್ಪು ಮೆಣಸು=ದಿನ ನಿತ್ಯ ಆಹಾರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವಸ್ತುಗಳು; ಫಲ=ಬೆಳೆ; ರಸ=ದ್ರವರೂಪದ ವಸ್ತು; ದ್ರವ್ಯ=ವಸ್ತು/ಸಂಪತ್ತು/ಹಣ; ಮುಂತಾದ=ಮೊದಲಾದ/ಅನೇಕ ಬಗೆಯ;

ವ್ರತ= ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಾಗ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡುವ ಆಚರಣೆಗಳು/ನೋಂಪಿ; ಮುಟ್ಟು=ಕಯ್ಯಿಂದ ಹಿಡಿಯುವುದು; ತಟ್ಟು=ಬಡಿ/ಹೊಡಿ;

ಸೋಂಕು=ಯಾವುದೇ ವಸ್ತು/ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು/ಜೀವಿಯನ್ನು ತುಸು ಮುಟ್ಟುವುದು; ಚಿತ್ತ=ಮನಸ್ಸು; ಮುಟ್ಟುವ ತಟ್ಟುವ ಸೋಂಕುವ ಚಿತ್ತ=ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ, ಮೂಗು, ನಾಲಗೆ, ತೊಗಲು ಎಂಬ ಅಯ್ದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಪಡೆದ ಅರಿವಿನಿಂದ ಬಹುಬಗೆಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ತುಡಿಯುವ ಮನಸ್ಸು;

ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ವ್ರತ=ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸದಾಕಾಲ ಮೂಡುತ್ತಲೇ ಇರುವ ತುಡಿತಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು, ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳಬೇಕೆಂಬ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು; ಬಾಹ್ಯ+ಅಲ್ಲಿ; ಬಾಹ್ಯ=ಹೊರಗಡೆ/ಹೊರಗಿನ; ಸೌಕರಿಯವು+ಅಲ್ಲದೆ; ಸೌಕರಿಯ=ಅನುಕೂಲ;

ಇವು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸೌಕರಿಯ=ಬೇರೆಯವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡುವ ತೋರಿಕೆಯ ಆಚರಣೆಗಳು;

ಅಲ್ಲದೆ=ಹೊರತು; ಸಲ್ಲು=ತಕ್ಕುದಾಗಿರು/ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರು; ಸಲ್ಲ=ತಕ್ಕುದಲ್ಲ; ವ್ರತಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲ=ಉಣಿಸು ತಿನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಬಿಡುವುದು ವ್ರತವಲ್ಲ;

ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರ ಪಾಲಿಗೆ ವ್ರತವೆಂಬುದು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವ ಆಚರಣೆಯಾಗಿತ್ತೇ ಹೊರತು ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬಗೆಯ ಉಣಿಸು ತಿನಸುಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಆಚರಣೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

□□

19.　ಗುರುವಾದಡೂ
ಆಚಾರಭ್ರಷ್ಟನಾದಡೆ
ಅನುಸರಿಸಲಾಗದು. (479/838)

ಗುರು+ಆದಡೂ; ಗುರು=ತನ್ನ ಬಳಿಬಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅರಿವನ್ನು ನೀಡಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸುವವನು; ಆದಡೂ=ಆದರೂ; ಆಚಾರ+ಭ್ರಷ್ಟನ್+ಆದಡೆ; ಆಚಾರ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿ;

ಭ್ರಷ್ಟ=ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದ/ಹಾಳು ಬಿದ್ದ/ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ; ಆಚಾರಭ್ರಷ್ಟ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಲ್ಲದವನು; ಆದಡೆ=ಆದರೆ; ಅನುಸರಿಸಲ್+ಆಗದು; ಅನುಸರಿಸು= ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವುದು; ಆಗದು=ಆಗುವುದಿಲ್ಲ;

ಗುರುವಾದವನು ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ವರ್ತಿಸತೊಡಗಿದರೆ, ಅಂತಹ ಗುರುವಿನ ಎಡೆಯಲ್ಲಿರದೆ, ಅವನಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯಬೇಕು.

□□

20. ಪರಸ್ತ್ರೀ ಪರಧನಂಗಳಲ್ಲಿ
ದುರ್ವಿಕಾರ ದುಶ್ಚರಿತ್ರದಲ್ಲಿ
ಒಡಗೂಡದಿಪ್ಪುದೆ ಭರಿತಾರ್ಪಣ. (460/835)

ಪರ=ಇತರ/ಬೇರೆಯ/ಅನ್ಯ; ಸ್ತ್ರೀ=ಹೆಂಗಸು; ಪರಸ್ತ್ರೀ=ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಹೆಂಡತಿ/ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು; ಪರ+ಧನಂಗಳ್+ಅಲ್ಲಿ; ಧನ=ಸಂಪತ್ತು/ಒಡವೆ ವಸ್ತು/ಹಣಕಾಸು/ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ; ಪರಧನ=ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಂಪತ್ತು; ದುರ್ವಿಕಾರ=ಇತರರನ್ನು ವಂಚಿಸುವ, ಇತರರಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆಯುವ ಕೆಟ್ಟ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಮನಸ್ಸು; ದುಶ್ಚರಿತ್ರ+ಅಲ್ಲಿ; ದುಶ್ಚರಿತ್ರ=ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಯವನು/ನೀಚತನವುಳ್ಳವನು;

ಒಡಗೂಡದೆ+ಇಪ್ಪುದೆ; ಒಡ+ಕೂಡು; ಒಡ=ಜತೆಯಾಗಿ; ಕೂಡು=ಸೇರು; ಒಡಗೂಡು=ಜತೆಸೇರು; ಇಪ್ಪುದೆ=ಇರುವುದೆ; ಒಡಗೂಡದಿಪ್ಪುದೆ=ಜತೆ ಸೇರದಿರುವುದೇ; ಭರಿತ+ಅರ್ಪಣ; ಭರಿತ=ತುಂಬಿರುವುದು; ಅರ್ಪಣ=ಒಪ್ಪಿಸುವುದು/ನೀಡುವುದು/ಕೊಡುವುದು;

ಭರಿತಾರ್ಪಣ=ದೇವರ ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉಣಿಸು ತಿನಸುಗಳನ್ನು ಎಡೆಯಾಗಿ ಇಡುವುದು/ದೇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಕಾಣಿಕೆ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಇತರರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದೋಚದೆ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಬಾಳನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡದೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳುವುದೇ ದೇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ನಿಜವಾದ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ಹೊಂದಿದ್ದರು.

□□

ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮ

ಕಾಲ :	ಕ್ರಿ.ಶ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನ
ಊರು :	ಸೊನ್ನಲಾಪುರ
ಗಂಡ :	ಅಮುಗೆ ದೇವಯ್ಯ
ಕಸುಬು :	ನೆಯ್ಗೆಯ ಕಾಯಕ
ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು :	116
ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ :	ಅಮುಗೇಶ್ವರ/ ಅಮುಗೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ

21. ಕೋಟ್ಯನುಕೋಟಿಯನೋದಿದಡೇನು ಸಾತ್ವಿಕರಾಗಬಲ್ಲರೆ. (636–859)

ಕೋಟಿ+ಅನುಕೋಟಿ+ಅನ್+ಓದಿದಡೆ+ಏನು; ಕೋಟಿ=ಒಂದು ನೂರು ಲಕ್ಷದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದ; ಕೋಟ್ಯನುಕೋಟಿ=ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ/ತುಂಬಾ/ಬಹಳ/ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ; ಅನ್=ಅನ್ನು; ಓದು=ಲಿಪಿರೂಪದ ಬರಹದ ಮೂಲಕ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು; ಓದಿದಡೆ=ಓದಿದರೆ/ಓದುವುದರಿಂದ; ಏನು=ಯಾವುದು;

ಸಾತ್ವಿಕರ್+ಆಗಬಲ್ಲರೆ; ಸಾತ್ವಿಕ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಿರುವವನು/ಗುಣವಂತ; ಆಗು=ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದು; ಆಗಬಲ್ಲರೆ=ಆಗುತ್ತಾರೆಯೆ;

ತುಂಬಾ ಓದಿಕೊಂಡ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನು ಓದಿ ಪಡೆದ ಅರಿವಿನಿಂದ ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಹಿತವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆಯೇ ಸಹಮಾನವರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಒಳಿತನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಳ್ಳೆಯವನೆಂದು ಗುರುತಿಸಬೇಕು.

ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯತನವೆಂಬುದು ಕೇವಲ ಓದಿನಿಂದ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಹಮಾನವರ ಬಗ್ಗೆ ಆತನು ಹೊಂದಿರುವ ಒಲವು, ಕರುಣೆ, ಸಹನೆ ಮತ್ತು ಗೆಳೆತನದ ನಡೆನುಡಿಯಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ.

□□

22. ಗರಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮುವ ಮಾಡುವರಲ್ಲದೆ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮುವ ಮಾಡುವರೆ. (639–859)

ಗರಡಿ+ಅಲ್ಲಿ; ಗರಡಿ=ದೇಹವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಸ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಶಾಲೆ/ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಹಗೆಗಳೊಡನೆ ಹೋರಾಡಲು ಬೇಕಾದ ದೊಣ್ಣೆ, ಕತ್ತಿ, ಬಿಲ್ಲುಬಾಣ, ಗದೆ ಗುರಾಣಿ ಮುಂತಾದ ಹತಾರಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ನೆಲೆ;

ಸಾಮು=ದೇಹವನ್ನು ದಂಡಿಸಿ ಮಾಡುವ ವ್ಯಾಯಾಮ/ಕಸರತ್ತು; ಮಾಡುವರ್+ ಅಲ್ಲದೆ; ಅಲ್ಲದೆ=ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ; ಕಾಳಗ+ಅಲ್ಲಿ; ಕಾಳಗ=ಕದನ/ಸಮರ; ಮಾಡುವರೆ=ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೆ;

ಗರಡಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ವ್ಯಾಯಾಮವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾಡತೊಡಗಿದರೆ ದುರಂತ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಬುತ್ತಿ. ಏಕೆಂದರೆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಹಗೆಯೊಡನೆ ಹೋರಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವ್ಯಾಯಾಮವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರೆ ಅರೆಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಗೆಯಿಂದ ಹತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗ ರೂಪಕದ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಯಾವ ಯಾವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಇಲ್ಲವೇ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ಮುಂದಾಲೋಚನೆ, ಎಚ್ಚರ ಮತ್ತು ವಿವೇಕವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

□□

23. ತನ್ನ ತಾನರಿದವಂಗೆ ಬಿನ್ನಾಣಿಗಳ ಮಾತೇತಕಯ್ಯಾ (601–856)

ತಾನ್+ಅರಿದ+ಅವಂಗೆ; ತನ್ನ ತಾನ್=ತನ್ನನ್ನು ತಾನು; ಅರಿ=ತಿಳಿ; ಅವಂಗೆ=ಅವನಿಗೆ; ಬಿನ್ನಾಣ=ಒನಪು/ಒಯ್ಯಾರ;

ಬಿನ್ನಾಣಿ=ಒನಪು ಒಯ್ಯಾರದ ನಡತೆಯುಳ್ಳವನು/ ತೋರಿಕೆಯ ನಡೆ ನುಡಿಯುಳ್ಳವನು/ ಮನದೊಳಗೆ ಕಪಟಿಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯವನಂತೆ ನಟಿಸುವವನು;

ಮಾತು+ಏತಕೆ+ಅಯ್ಯಾ; ಮಾತು=ನುಡಿ/ಸೊಲ್ಲು; ಏತಕೆ=ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ; ಅಯ್ಯಾ=ಗಂಡಸರನ್ನು ಒಲವು ನಲಿವಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ;

ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಬಿನ್ನಾಣಿಗಳ ಮಾತಿನ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಸತ್ಯ ನೀತಿ ನ್ಯಾಯದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಬಿನ್ನಾಣಿಗಳು ಸೊಗಸಾಗಿ ಆಡುತ್ತಾ ಹೊರನೋಟಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯವರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು, ನಡೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಕೆಟ್ಟವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

'ತನ್ನ ತಾನರಿಯುವುದು' ಎಂದರೆ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನವು ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಏರುಪೇರುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಕಟ್ಟುಪಾಡು ಮತ್ತು ಆಳುವ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಕಾನೂನಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ತನ್ನನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮಯ್ ಮನದಲ್ಲಿ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕಿನ ಒಳಮಿಡಿತಗಳು ಸದಾಕಾಲ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜೀವನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕೆಡುಕಿನ ಒಳಮಿಡಿತಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು, ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು.

ತನ್ನ ಜೀವನದ ಏಳು ಬೀಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ತಾನು ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಕೊಂಡಿ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಬಾಳುವುದು.

□□

24. ಧೀರನೆಂದು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನುಡಿಯಲೇಕೆ ಕಾವಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು (650–860)

ಧೀರನ್+ಎಂದು; ಧೀರ=ಕೆಚ್ಚುಳ್ಳವನು/ಎದೆಗಾರ/ಅಂಜಿಕೆಯಿಲ್ಲದವನು; ಬೀದಿ+ಅಲ್ಲಿ; ಬೀದಿ=ಹಾದಿ/ದಾರಿ; ನುಡಿಯಲ್+ಏಕೆ; ನುಡಿ=ಹೇಳು/ಮಾತನಾಡು; ಏಕೆ=ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ; ಕಾ+ಅಲ್ಲಿ; ಕಾ=ಕಾಪಾಡು/ಕಾವಲಿರು/ಸಲಹು; ಕಾವಲ್ಲಿ=ಹಗೆಯ ಎದುರು ಹೋರಾಡುವಾಗ/ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಾದಾಡುವಾಗ; ಕಾಣ್=ನೋಡು/ತಿಳಿ; ಕಾಣಬಹುದು=ನೋಡಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು/ಅರಿಯಬಹುದು;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಶೂರತನವನ್ನು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುವ ಬದಲು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಹಗೆಗಳ ಎದುರು ಹೋರಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸಬೇಕು. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಒಂದು ರೂಪಕದ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಡಂಬರದ, ಜಂಬದ ಮತ್ತು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವ ಬದಲು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಬೇಕು.

□□

25. ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನಾದ ಬಳಿಕ ಜಾತಿಗೋತ್ರವನರಸಲುಂಟೆ. (607–856)

ಪಟ್ಟಣ=ನಗರ/ಪುರ; ಒಡೆಯ+ಅನ್+ಆದ; ಒಡೆಯ=ರಾಜ/ದೊರೆ; ಬಳಿಕ=ನಂತರ/ತರುವಾಯ/ಆಮೇಲೆ; ಜಾತಿ+ಗೋತ್ರ+ಅನ್+ಅರಸು+ಅಲ್+ಉಂಟೆ; ಜಾತಿ=ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಕುಲ. ಜಾತಿ ರಚನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೇಲುಜಾತಿ–ನಡುವಣ ಜಾತಿ–ಕೀಳುಜಾತಿ ಎಂಬ ಹಂತಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇದರ ಜತೆಗೆ ಒಂದೇ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ನೂರೆಂಟು ಬಗೆಯ ಉಪಜಾತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ; ಗೋತ್ರ=ಒಂದು ಜಾತಿ ಇಲ್ಲವೇ ಉಪಜಾತಿಯೊಳಗೆ ಇರುವ ಒಳಪಂಗಡ; ಅರಸು=ಹುಡುಕು/ತಡಕು/ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸು; ಉಂಟು=ಇರುವುದು; ಉಂಟೆ=ಇರುವುದೆ; ಅರಸಲುಂಟೆ=ಹುಡುಕುವುದು ಸರಿಯೆ;

ನೂರೆಂಟು ಬಗೆಯ ಜಾತಿ, ಸಾವಿರಾರು ಬಗೆಯ ಉಪಜಾತಿ ಮತ್ತು ಗೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಿಂದ ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನಾಗಿ ಆಡಳಿತದ ಗದ್ದುಗೆಯನ್ನು ಏರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಜನರನ್ನು 'ಇವರು ನಮ್ಮವರು, ಅವರು ಬೇರೆಯವರು' ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ನೋಡದೆ, ನಾಡಿನ ಎಲ್ಲ ಜನರ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ದುಡಿಯಬೇಕೆ ಹೊರತು ತನ್ನ ಜಾತಿ/ಉಪಜಾತಿ/ಗೋತ್ರದವರು ಮಾತ್ರ ಏಳಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲೆಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ತಳೆಯಬಾರದು.

□□

26. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು
ನೀನೇನು ತಾನೇನು ಎಂಬವಂಗೆ
ಆದ್ಯರ ವಚನವೇಕೆ. (602–856)

ಬೀದಿ+ಅಲ್ಲಿ ; ಬೀದಿ=ದಾರಿ/ಹಾದಿ; ನೀನ್+ಏನು; ಏನು=ಯಾವುದು; ತಾನ್+ಏನು; ಎಂಬ+ಅವಂಗೆ; ಎಂಬ=ಎನ್ನುವ/ಎಂದು ಹೇಳುವ; ಅವಂಗೆ=ಅವನಿಗೆ; ಆದ್ಯ=ಮೊದಲನೆಯವನು/ಹಿಂದಿನವನು/ಪೂರ್ವಿಕ; ಆದ್ಯರು=ಗುರುಹಿರಿಯರು; ವಚನ+ಏಕೆ; ವಚನ=ನುಡಿ/ಮಾತು; ಏಕೆ=ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ;

'ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು' ಎಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಇತರರೊಡನೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ, ಅವರನ್ನು ಒಲವು ನಲಿವು ಮತ್ತು ಆದರದಿಂದ ಕಾಣಬೇಕೆ ಹೊರತು, ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ತಾನೇ ದೊಡ್ಡವನು, ತಾನೇ ತಿಳಿದವನು ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಇತರರನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣಬಾರದು.

'ಎನಗಿಂತ ಕಿರಿಯರಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ವಿನಯದ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ ಶಿವಶರಣರ ವಚನದ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಮನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

□□

ಅಲ್ಲಮ

ಕಾಲ: ಕ್ರಿ.ಶ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನ

ಊರು:

ಅ) ಹುಟ್ಟಿದ ಊರು: ಕರುವೂರು, ಶಿರಸಿ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಆ) ಕಸುಬನ್ನು ಕಯ್ಗೊಂಡ ಊರುಗಳು: ಬನವಾಸಿ, ಶಿರಸಿ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಬಳ್ಳಿಗಾವಿ, ಶಿಕಾರಿಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಕಸುಬು: ದೇಗುಲದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಗಳು ನಡೆಯುವಾಗ ಮದ್ದಳೆ ಎಂಬ ಚರ್ಮವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಾರಿಸುವುದು/ನುಡಿಸುವುದು.

ದೊರಕಿರುವ ವಚನಗಳು: 1613

ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ: ಗುಹೇಶ್ವರ / ಗೊಹೇಶ್ವರ.

27. ಅರಿವು ಅರಿವು ಎನುತಿಪ್ಪಿರಿ
ಅರಿವು ಸಾಮಾನ್ಯವೆ
ಹಿಂದಣ ಹೆಜ್ಜೆಯ ನೋಡಿ ಕಂಡಲ್ಲದೆ
ನಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆಯನರಿಯಬಾರದು. (475–175)

ಅರಿ=ತಿಳಿ/ಕಲಿ; ಅರಿವು=ತಿಳುವಳಿಕೆ/ವಿವೇಕ/ಯಾವುದು ಸರಿ–ಯಾವುದು ತಪ್ಪು/ಯಾವುದು ನಿಸರ್ಗ ಸಹಜವಾದುದು–ಯಾವುದು ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆ; ಎನುತ್ತ+ಇಪ್ಪಿರಿ; ಎನ್ನುತ್ತ=ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ; ಇಪ್ಪಿರಿ=ಇರುವಿರಿ/ಇದ್ದೀರಿ; ಸಾಮಾನ್ಯ=ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ/ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತಹುದು; ಸಾಮಾನ್ಯವೇ=ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ಏನನ್ನೋ ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು;

ಅರಿವು ಅರಿವು ಎನುತಿಪ್ಪಿರಿ ಅರಿವು ಸಾಮಾನ್ಯವೆ=ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಅರಿವು ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದಾಗಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ.

ಉದಾಹರಣೆ: ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿರುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರಿನ ಮತಗಳು ಮತ್ತು ನೂರೆಂಟು ಬಗೆಯ ಜಾತಿಗಳು ನಿಸರ್ಗ ಸಹಜವಲ್ಲ. ಇವು ಮಾನವರು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಕ್ಕೂಟಗಳು ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾತಿ, ಮತ, ದೇವರುಗಳು ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸುವುದರ ಬದಲು ಪರಸ್ಪರ ಅನುಮಾನ, ಅಪನಂಬಿಕೆ, ಅಸೂಯೆ ಮತ್ತು ಹಗೆತನದ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿವೆ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ನಿಸರ್ಗ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಕೇಂದ್ರಿತ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಮತ್ತು ಇತರರ ಬದುಕನ್ನು ನೋಡಬೇಕು.

ಹಿಂದಣ=ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ/ಹಿಂದುಗಡೆಯಲ್ಲಿರುವ; ಹೆಜ್ಜೆ=ನಡೆದಾಗ ಪಾದವನ್ನು ಊರಿದ/ಇಟ್ಟ ಜಾಗದ ಗುರುತು; ನೋಡು=ಕಾಣು/ತಿಳಿ/ಅರಿ; ಕಂಡ+ಅಲ್ಲದೆ;

ನೋಡಿ ಕಂಡಲ್ಲದೆ=ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದ ಹೊರತು; ನಿಂದ=ಈಗ ನಿಂತಿರುವ; ಹೆಜ್ಜೆ+ಅನ್+ಅರಿಯಬಾರದು; ಅನ್=ಅನ್ನು; ಅರಿಯಬಾರದು=ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ/ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ;

ಹಿಂದಣ ಹೆಜ್ಜೆಯ ನೋಡಿ ಕಂಡಲ್ಲದೆ ನಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆಯನರಿಯಬಾರದು=ಈ ನುಡಿಗಳು ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಈಗ ನಾವು ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸರಿ–ಯಾವುದು ತಪ್ಪು; ಯಾವ ಬಗೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳು ಜನರಿಗೆ ಒಳಿತನ್ನು

ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ ಇಲ್ಲವೇ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆಯುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮೊದಲು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಬಗೆಯ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆದಾಗ ಮಾತ್ರ ಒಟ್ಟು ಜನಸಮುದಾಯದ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬದುಕಿಗೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳಬೇಕು ಎಂಬುದು ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ.

□□

28. ಅರಿವ ಬಲ್ಲೆನೆಂದು
ಬಿರುನುಡಿಯ ನುಡಿವರೆ. (829–211)

ಅರಿವ=ಅರಿವನ್ನು/ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು; ಬಲ್ಲೆನ್+ಎಂದು; ಬಲ್ಲ=ತಿಳಿದ/ಅರಿತ; ಬಲ್ಲೆನ್=ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ/ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ/ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ; ಎಂದು=ಅಂದುಕೊಂಡು;

ಬಿರು=ಒರಟು/ಮೊನಚು/ಜೋರು/ಕಟು; ನುಡಿ=ಮಾತು/ಸೊಲ್ಲು; ಬಿರುನುಡಿ= ಕೇಳಿದವರ ಮನವನ್ನು ನೋಯಿಸುವಂತಹ ಮಾತು/ಇತರರ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಹಂಗಿಸುವಂತಹ ಒರಟು ಮಾತು; ನುಡಿವರೆ=ಮಾತನಾಡುವುದು ಸರಿಯೇ. ಅಂದರೆ ಆ ರೀತಿ ಮಾತನಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದವನು ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತ ಇತರರನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವಂತಹ ಸೊಕ್ಕಿನ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

□□

29. ಆವ ವೇಷವಾದಡೇನು
ತಾಮಸಧಾರಿಗಳು
ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ ಲೋಭ ಬಿಡದ
ನಾನಾ ವಿಧದ ಡಂಭಕರು. (510/178)

ಆವ=ಯಾವ/ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ; ವೇಷ+ಆದಡೆ+ಏನು; ವೇಷ=ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ/ಸೋಗು/ತೋರಿಕೆಯ ರೂಪ; ಆದಡೆ=ಆದರೆ; ಏನು=ಯಾವುದು;

ತಾಮಸ=ಕತ್ತಲೆ/ಜಡತೆ/ನೀಚತನ/ಕೆಟ್ಟತನ; ಧಾರಿ=ಹೊಂದಿರುವವನು; ತಾಮಸಧಾರಿ=ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು;

ಕಾಮ=ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ನಡುವಣ ದೇಹದ ನಂಟಿನ ಬಯಕೆ/ಇಚ್ಛೆ; ಕ್ರೋಧ=ಕೋಪ/ಸಿಟ್ಟು/ಆಕ್ರೋಶ; ಲೋಭ=ಜಿಪುಣತನ/ಅತಿಯಾಸೆ/ದುರಾಸೆ; ಬಿಡು=ತೊರೆ/ತ್ಯಜಿಸು; ಬಿಡದ=ತೊರೆಯದ/ತ್ಯಜಿಸದ; ನಾನಾ=ಅನೇಕ/ಹಲವು; ವಿಧ=ರೀತಿ/ಬಗೆ; ಡಂಭಕ=ಮೋಸಗಾರ/ವಂಚಕ;

ಆವ ವೇಷವಾದಡೇನು=ಯಾವ ಬಗೆಯ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಯನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಏನು ತಾನೆ ಪ್ರಯೋಜನ –ಈ ನುಡಿಗಳು ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. 'ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ' ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಳೆದಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಾತ್ರ' ಎಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೊಂದಿರುವ ಹುದ್ದೆ, ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ.

ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ರಾಜಕೀಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಳುಗಳ ಸೋಗಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ; ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ನೀತಿಯನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯ ಹೇಳಿ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಕಾವಿಯನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಗುರುಗಳಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ದೇವಮಾನವರ ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಮಂದಿ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಕೆಟ್ಟ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದು, ಜನರನ್ನು ವಂಚಿಸುವ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಜನಸಮುದಾಯದ ಹಿತವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಅವರು ಯಾರೇ ಆಗಿರಲಿ ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ, ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಹ ಮಾನವರಿಗಾಗಲಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕಾಗಲಿ ಯಾವೊಂದು ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ನುಡಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

□□

30. ಇಲ್ಲದ ಶಂಕೆಯನು ಉಂಟೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಡೆ ಅದು ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ರೂಪಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಿಪ್ಪುದು. (936-224)

ಇಲ್ಲದ=ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರದ; ಶಂಕೆ=ಅಪಾಯ/ವಿಪತ್ತು/ಹಾನಿ/ಕೇಡಾಗಬಹುದೆಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ತಲ್ಲಣಿಸುವುದು; ಉಂಟು+ಎಂದು; ಉಂಟು=ಇದೆ/ಇರುವುದು; ಭಾವಿಸು=ತಿಳಿ/ಆಲೋಚಿಸು; ಭಾವಿಸಿದಡೆ=ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ/ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ;

ರೂಪ+ಆಗಿ; ರೂಪ=ಆಕಾರ; ಕಾಡುತ್ತ+ಇಪ್ಪುದು; ಕಾಡು=ಪೀಡಿಸು/ಹಿಂಸಿಸು; ಇಪ್ಪುದು=ಇರುವುದು; ರೂಪಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಿಪ್ಪುದು=ಮನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಹೆದರಿಕೆಯೇ ಒಂದು ರೂಪನ್ನು ಪಡೆದು, ನಿಜವಾಗಿ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ;

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತೊಡಕು ಉಂಟಾದಾಗ ಮುಂದೇನಾಗುವುದೋ ಎಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರೆ, ಅದು ನಿಜವಾಯಿತೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದೇ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಸುಳಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ: ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ದೆವ್ವವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಅಂಜತೊಡಗಿದರೆ, ದಾರಿಯ ಇಕ್ಕೆಲದಲ್ಲಿರುವ ಬೇಲಿಯಲ್ಲಿನ ಮರಗಿಡಗಳ ಕೊಂಬೆರೆಂಬೆಗಳೇ ದೆವ್ವದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸಿ ಕಾಡತೊಡಗುತ್ತವೆ;

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತೊಡಕು ಉಂಟಾದಾಗ ಗಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಇಲ್ಲಸಲ್ಲದ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ತತ್ತರಿಸಬಾರದು.

□□

31. ಎಲೆ ಮನವೆ
ನಿನ್ನ ನಿಜವನರಿಯಬಲ್ಲಡೆ
ಅದೇ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ
ಅದೇ ಕೇವಲ ಮುಕ್ತಿ. (986/229)

ಎಲೆ=ಏನನ್ನಾದರೂ ಕುರಿತು ಇಲ್ಲವೇ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ; ಮನ=ಮನಸ್ಸು/ಚಿತ್ತ;

ನಿಜ+ಅನ್+ಅರಿಯ+ಬಲ್ಲಡೆ; ನಿಜ=ದಿಟ/ಸತ್ಯ/ವಾಸ್ತವ; ಅರಿ=ತಿಳಿ/ಕಲಿ; ಅರಿಯಬಲ್ಲಡೆ=ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವೆಯಾದರೆ/ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತಾದರೆ;

ಅದೇ=ಅಂತಹ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೇ; ಬ್ರಹ್ಮ=ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿನ ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಪರಮಾತ್ಮ/ದೇವರು; ಜ್ಞಾನ=ಅರಿವು/ತಿಳುವಳಿಕೆ;

'ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ' ಎಂದರೆ ದೇವರ ಅವತಾರದ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ದೇವರು ಮಾಡುವ ಪವಾಡ ಮತ್ತು ದೇವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಆಗುಹೋಗುಗಳಿಗೆ ದೇವರೇ ಕಾರಣನೆಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು;

ಕೇವಲ=ಅಪ್ಪಟ/ಪರಿಪೂರ್ಣ; ಮುಕ್ತಿ=ಹುಟ್ಟು ಸಾವಿನ ತಿರುಗುಣಿಯಿಂದ ಜೀವ ಇಲ್ಲವೇ ಆತ್ಮ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದು. ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಜೀವಿಯು ಮತ್ತೆ ಯಾವುದೇ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಪಡೆದು ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯು ಜನಮನದಲ್ಲಿದೆ.

ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ದೇವರ ಅವತಾರ, ಪವಾಡ ಮತ್ತು ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದರು. ಪುನರ್ ಜನ್ಮ, ಕರ್ಮ ತತ್ವ ಮತ್ತು ಹಣೆ ಬರಹದಿಂದ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಗಳ ಬದುಕು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೆಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ 'ನಿನ್ನ ನಿಜವನರಿಯಬಲ್ಲಡೆ' ಎಂದು ಕರೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ನಿಜವನ್ನು ಅರಿಯುವುದೆಂದರೆ "ತನ್ನನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲ ಮಾನವರ ಬದುಕಿನ ಆಗುಹೋಗುಗಳಿಗೆ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕಿನ ನಡೆನುಡಿಗಳೇ ಕಾರಣವೆಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು". ಈ ಬಗೆಯ ಅರಿವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪಡೆದಾಗ, ತನ್ನ ಉಳಿವು ಅಳಿವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಒಳಿತಿನ ಜತೆಜತೆಗೆ

ಸಹಮಾನವರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಬಾಳುವ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಬಾಳಲು ತೊಡಗಿದಾಗ ಮಾನವರು ಹಸಿವು, ಬಡತನ ಮತ್ತು ಸಂಕಟಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಅಲ್ಲಮನು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು 'ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ' ಎಂದು ಮತ್ತು ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದನ್ನು 'ಮುಕ್ತಿ' ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ.

□□

32. ಎಲ್ಲವನೂ ಸಾಧಿಸ ಹೋದಡೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತ್ತು. (456–173)

ಎಲ್ಲ=ಸಕಲ/ಸಮಗ್ರ; ಎಲ್ಲವನೂ=ಯಾವುದೊಂದನ್ನು ಬಿಡದಂತೆ ಸಕಲವನ್ನು; ಸಾಧಿಸು=ಪಡೆ/ಹೊಂದು/ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು/ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು; ಹೋದಡೆ=ಹೋದರೆ; ಸಾಧಿಸ ಹೋದಡೆ=ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ/ತನ್ನದನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ್ದರೆ/ಹಂಬಲಿಸಿದರೆ; ಏನು=ಯಾವುದು; ಇಲ್ಲದ+ಅಂತೆ+ಆಯಿತ್ತು; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ/ಆ ಬಗೆ/ಆ ರೀತಿ;

ಏನೂ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು=ಒಂದಾದರೂ ದೊರಕದಂತಾಯಿತು/ಯಾವುದು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಯ್ಗೊಂಡಾಗ, ಮೊದಲು ಅದನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಕಯ್ಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಇಲ್ಲವೇ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲದಿಂದ ಅನೇಕ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರೆ, ಯಾವೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಮಾಡಲಾಗದೆ ಮತ್ತು ಕಯ್ಗೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಗುರಿ ಮುಟ್ಟಲಾಗದೆ, ತನ್ನ ದುಡಿಮೆಯ ಶ್ರಮ, ಕಾಲ ಮತ್ತು ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಈ ನುಡಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ.

□□

33. ಏನೆಂದರಿಯರು
ಎಂತೆಂದರಿಯರು
ಅರಿವನರಿದೆವೆಂಬರು.(345–165)

ಏನ್+ಎಂದು+ಅರಿಯರು; ಏನು=ಯಾವುದೇ ಒಂದು ವಸ್ತು, ಜೀವಿ, ಸಂಗತಿಯ ಬಗೆಗಿನ ವಾಸ್ತವ ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು; ಅರಿಯರು=ತಿಳಿಯರು; ಎಂತು+ಎಂದು+ಅರಿಯರು; ಎಂತು=ಯಾವ ರೀತಿ/ಬಗೆ/ಕ್ರಮ;

ಅರಿವು+ಅನ್+ಅರಿದೆವು+ಎಂಬರು; ಅರಿವನ್=ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು/ವಿವೇಕವನ್ನು; ಅರಿದೆವು=ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ; ಎಂಬರು=ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ; ಅರಿವನರಿದೆವೆಂಬರು=ನಮಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ;

ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕಾರ್ಯ ಕಾರಣಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಬೇಕು. ಮಾನವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತಹ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೂ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವರ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವಾಗ "ಅದು ಏನು" – "ಅದು ಯಾವ ರೀತಿ ಉಂಟಾಯಿತು?" ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕುರುಡು ನಂಬಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಅರಿವು ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

□□

34. ಏನೆಂದರಿಯರು
ಎಂತೆಂದರಿಯರು
ಬರುಮಾತಿನ ಬೊಮ್ಮವನಾಡುತ್ತಿಪ್ಪರು.(485–176)

ಏನ್+ಎಂದು+ಅರಿಯರು; ಅರಿಯರು=ತಿಳಿಯರು; ಎಂತು+ಎಂದು +ಅರಿಯರು; ಎಂತು=ಯಾವ ರೀತಿ/ಬಗೆ/ಕ್ರಮ;

ಏನೆಂದರಿಯರು ಎಂತೆಂದರಿಯರು= ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕಾರ್ಯ ಕಾರಣಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಬೇಕು. ಮಾನವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತಹ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೂ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವರ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುವಾಗ "ಅದು ಏನು" – "ಅದು ಯಾವ ರೀತಿ ಉಂಟಾಯಿತು?" – ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ಆಗ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಬರು=ಬರಿದು/ಏನೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು/ಪೊಳ್ಳು; ಮಾತು=ನುಡಿ/ಸೊಲ್ಲು ; ಬರುಮಾತು=ಪೊಳ್ಳು ಮಾತು/ಜೀವನದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿ ತೋರಿಸದ ಮಾತು/ ಏನೊಂದು ಬಗೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಕೇವಲ ಮಾತಿನಲ್ಲೇ ತೊಡಗಿರುವುದು;

ಬೊಮ್ಮ+ಅನ್+ಆಡುತ್ತ+ಇಪ್ಪರು; ಬ್ರಹ್ಮ>ಬೊಮ್ಮ; ಬೊಮ್ಮ=ಜೀವಿಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ದೇವ/ಬ್ರಹ್ಮ ; ಅನ್=ಅನ್ನು; ಆಡುತ್ತ=ನುಡಿಯುತ್ತ/ಹೇಳುತ್ತ; ಇಪ್ಪರು=ಇರುವರು/ಇದ್ದಾರೆ;

ಬರುಮಾತಿನ ಬೊಮ್ಮ=ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಹುಟ್ಟು, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣನಾದವನು ಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬ ದೇವ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾನವರ ನಡೆನುಡಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಆಣತಿಯಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದ ನೋವು ನಲಿವಿಗೆ ಮತ್ತು ಏಳು ಬೀಳುಗಳಿಗೆ ಹಣೆ ಬರಹ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಪಾಪ ಪುಣ್ಯಗಳೇ ಕಾರಣವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತುವ ನುಡಿಗಳು;

ಇಂತಹ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಜನರ ಬದುಕಿಗೆ ಏನೊಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲೂ ಒಳಿತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದ ಹಸಿವು, ಬಡತನ ಮತ್ತು ಸಂಕಟದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ನಿಸರ್ಗ ಹಾಗೂ ಮಾನವರ ನಡೆನುಡಿಗಳು ಹೇಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಹಾದಿ ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದಂತೆ ತಡೆಗಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಮಾನವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ದುರಂತಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಇಲ್ಲವೇ ದೇವರು ಕಾರಣನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನೇ ಮರೆಯುತ್ತಾರೆ.

□□

35. ಒತ್ತಿ ಹಣ್ಣ ಮಾಡಿದಡೆ ಅದೆತ್ತಣ ರುಚಿಯಪ್ಪುದೋ. (646–188)

ಒತ್ತು=ಅದುಮು/ಹಿಸುಕು/ಅಮುಕು; ಹಣ್ಣು=ರಸದಿಂದ ಕೂಡಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಗಿರುವ ಬೆಳೆ; ಮಾಡಿದಡೆ=ಮಾಡಿದರೆ;

ಒತ್ತಿ ಹಣ್ಣ ಮಾಡಿದಡೆ=ಕಾಯಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಂದು, ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಎರಡು ಅಂಗಯ್ ನಡುವೆ ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಲವಾಗಿ ಅಮುಕುವುದರಿಂದ ಹುಳಿಯಾಗಿರುವ ಕಾಯಿ, ಸಿಹಿ ರಸದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಹಣ್ಣಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಮರಗಿಡಬಳ್ಳಿಯ ಬೇರುಗಳಿಂದ ಸಾರವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಂಡು ಕಾಯಿ ದೊಡ್ಡದಾಗುತ್ತ, ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಹಣ್ಣಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅದರಲ್ಲಿ ರಸ ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಒಂದು ಕಾಯಿ ಹಣ್ಣಾಗಲು ಕಾಲ ಮತ್ತು ನಿಸರ್ಗ ಸಹಜವಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅಗತ್ಯ;

ಅದು+ಎತ್ತಣ; ಅದು=ಆ ರೀತಿ ಹಿಸುಕಿದ ಕಾಯಿ; ಎತ್ತಣ=ಯಾವ ಬಗೆಯಿಂದ/ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ; ರುಚಿ+ಅಪ್ಪುದೋ; ರುಚಿ= ಮಾನವರು ತಿನ್ನುವ, ಕುಡಿಯುವ ಮತ್ತು ಉಣ್ಣುವ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪು, ಹುಳಿ, ಕಾರ, ಸಿಹಿ, ಕಹಿ, ಒಗರು ಎಂಬ ಆರು ಬಗೆಯ ರಸಗಳನ್ನು ರುಚಿಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ; ಅಪ್ಪುದೋ=ಆಗುವುದೋ/ಆಗುತ್ತದೆಯೇ;

ಅದೆತ್ತಣ ರುಚಿಯಪ್ಪುದೋ=ಹೇಗೆ ತಾನೆ ರುಚಿಯಾದ ಹಣ್ಣಾಗುತ್ತದೆ; ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಅದನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕಯ್ಗೊಂಡ ಕೂಡಲೇ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಆತುರಪಟ್ಟರೆ ಕೆಲಸವು ಹದಗೆಡುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೆ, ಅದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

□□

36. ಕಾಯದ ಸಂಗದ
ಜೀವ ಉಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ
ಎಂದೂ ಭವ ಹಿಂಗದು ಗುಹೇಶ್ವರ. (323/163)

ಕಾಯ=ಮಯ್/ದೇಹ/ಶರೀರ; ಸಂಗ=ಕೂಡುವಿಕೆ/ಹೊಂದಿಕೆ/ಸೇರಿಕೆ; ಜೀವ=ಪ್ರಾಣ/ಉಸಿರು; ಉಳ್=ಇರುವುದು; ಅನ್ನಕ್ಕರ=ವರೆಗೆ/ತನಕ;

ಕಾಯದ ಸಂಗದ ಜೀವ ಉಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ=ದೇಹದೊಡನೆ ಉಸಿರು ಬೆರೆತು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಜೀವಂತನಾಗಿರುವ ತನಕ;

ಎಂದೂ=ಯಾವಾಗಲೂ/ಸದಾಕಾಲ/ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ; ಭವ=ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ನೋವು ನಲಿವು ಮತ್ತು ಒಳಿತು ಕೆಡುಕು;

ಹಿಂಗು=ಬಿಟ್ಟುಹೋಗು/ಹೊರಟುಹೋಗು/ಇಲ್ಲವಾಗು; ಹಿಂಗದು= ಇಲ್ಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಗುಹೇಶ್ವರ=ಶಿವ/ಈಶ್ವರ/ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅಂಕಿತನಾಮ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಜೀವಂತವಾಗಿರುವ ತನಕ ಅವನ ಮಯ್ ಮನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕಿನ ಒಳಮಿಡಿತಗಳು ತುಡಿಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯ ನೋವು ನಲಿವುಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾವು ಬರುವ ತನಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡುವ ಒಳಮಿಡಿತಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು, ಜೀವನದ ಉಂಟಾಗುವ ಎಡರು ತೊಡರುಗಳನ್ನು ಸಮಚಿತ್ತದಿಂದ ಎದುರಿಸಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು;

□□

37. ಕಾಯವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಶರಣರ
ಸಂಗದಿಂದ ಅರಿಯಬೇಕು
ಜೀವವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಅರಿವಿನ
ಮುಖದಿಂದ ಅರಿಯಬೇಕು. (1096/239)

ಕಾಯ+ಉಳ್+ಅನ್ನಕ್ಕ; ಕಾಯ=ದೇಹ/ಶರೀರ/ಮಯ್; ಉಳ್=ಇರು; ಅನ್ನಕ್ಕ=ವರೆಗೆ/ತನಕ; ಉಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ=ಇರುವ ತನಕ;

ಶರಣ=ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳೇ ಶಿವನೆಂದು ನಂಬಿ ನಡೆಯುವ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಸಂಗ+ಇಂದ; ಸಂಗ=ಸಹವಾಸ/ಒಡನಾಟ/ಗೆಳೆತನ; ಅರಿ=ತಿಳಿ/ಕಲಿ; ಅರಿಯಬೇಕು=ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು;

ಜೀವ+ಉಳ್+ಅನ್ನಕ್ಕ; ಜೀವ=ಪ್ರಾಣ/ಉಸಿರು; ಜೀವವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ= ಜೀವಂತವಾಗಿರುವ ತನಕ/ಸಾವು ಬರುವ ತನಕ; ಅರಿವು=ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸರಿ-ಯಾವುದು ತಪ್ಪು; ಯಾವುದು ನಿಜ-ಯಾವುದು ಸುಳ್ಳು; ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಬೇಕು-ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಬಾರದು ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆ; ಮುಖ+ಇಂದ; ಮುಖ=ಮೋರೆ/ಮೊಗ; ಅರಿವಿನ ಮುಖದಿಂದ=ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ;

ಶಿವಶರಣ ಶರಣೆಯರ ಜತೆಯ ಒಡನಾಟದಿಂದ ಮತ್ತು ಅವರ ಹಿತವಚನವನ್ನು ಕೇಳುವುದರ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಜೀವನದ ಕೊನೆ ಗಳಿಗೆಯ ತನಕ ಮಯ್ ಮನವನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳಬೇಕು.

□□

38. ಕಿರಿಯರಾದಡೇನು
ಹಿರಿಯರಾದಡೇನು
ಅರಿವಿಂಗೆ ಹಿರಿದು ಕಿರಿದುಂಟೆ. (1115–240)

ಕಿರಿಯರ್+ಆದಡೆ+ಏನು; ಕಿರಿಯರ್=ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವರು; ಆದಡೆ=ಆದರೆ; ಏನು=ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ/ಯಾವುದು;

ಹಿರಿಯರ್+ಆದಡೆ+ಏನು; ಹಿರಿಯರ್=ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರು; ಅರಿವು=ತಿಳುವಳಿಕೆ/ವಿವೇಕ; ಅರಿವಿಂಗೆ=ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ/ವಿವೇಕಕ್ಕೆ; ಹಿರಿದು=ದೊಡ್ಡದು/ಮಿಗಿಲಾದುದು/ಹೆಚ್ಚಾದುದು; ಕಿರಿದು+ಉಂಟೆ; ಕಿರಿದು=ಚಿಕ್ಕದು/ಮಿತಿಯುಳ್ಳದ್ದು/ಸಣ್ಣದಾದುದು; ಉಂಟೆ=ಇರುವುದೇ;

ಅರಿವಿಂಗೆ ಹಿರಿದು ಕಿರಿದುಂಟೆ=ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದು ದೊಡ್ಡದು ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಮೇಲುಕೀಳು ಎಂಬುದಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಒಳಿತಿನ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೂ ಅದು ಚಿಕ್ಕ ಸಂಗತಿಯಾಗಿರಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ದೊಡ್ಡ ಸಂಗತಿಯಾಗಿರಲಿ ಮಾನವ ಬದುಕಿಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ;

ಸಹ ಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವಂತಹ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಅರಿವನ್ನು ದೊಡ್ಡದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕೆ ಹೊರತು, ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದವರು ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವರೋ ಇಲ್ಲವೇ ದೊಡ್ಡವರೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬಾರದು.

□□

39. ಕೀರ್ತಿವಾರ್ತೆಗೆ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತ
ತಪ್ಪಿದಡೆ ಅದ ಮನಕ್ಕೆ ತರಲಿಲ್ಲ
ಸಜ್ಜನ ಸದ್ಭಕ್ತನೆಡಹಿದಡೆ
ಅದ ಸೈರಿಸಬಾರದು ಕೇಳಾ. (1569/285)

ಕೀರ್ತಿ=ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು/ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗುವುದು; ವಾರ್ತೆ=ಸುದ್ದಿ/ಸಮಾಚಾರ; ಕೀರ್ತಿವಾರ್ತೆ=ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಅವನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಕೇಳಿಬರುವಂತಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಜನಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವುದು; ಮಾಡು=ಆಚರಿಸು/ನೆರವೇರಿಸು; ಭಕ್ತ=ದೇವರನ್ನು ನಂಬಿ ಪೂಜಿಸುವವನು; ತಪ್ಪು=ಇತರರಿಗೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದು/ಸಮಾಜ ಒಪ್ಪಿತವಾದ ರೀತಿನೀತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಾಳುವುದು; ತಪ್ಪಿದಡೆ=ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ; ಅದ=ಅದನ್ನು/ಅಂತಹ ತಪ್ಪನ್ನು; ಮನಕ್ಕೆ=ಮನಸ್ಸಿಗೆ ; ತರಲ್+ಇಲ್ಲ; ತರು=ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಬರುವುದು; ತರಲಿಲ್ಲ=ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ;

ಸಜ್ಜನ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಸದ್ಭಕ್ತನ್+ಎಡಹಿದಡೆ; ಸದ್ಭಕ್ತ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳ ಶಿವಶರಣ; ಎಡಹು=ಮುಗ್ಗರಿಸು/ನಡೆಯುವಾಗ ಕಾಲು ತೊಡರಿ ಬೀಳುವುದು; ಎಡಹಿದಡೆ=ಮುಗ್ಗರಿಸಿದರೆ;

'ಸಜ್ಜನ ಸದ್ಭಕ್ತನೆಡಹಿದಡೆ' ಎಂಬ ನುಡಿಯು ಒಂದು ರೂಪಕದ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣವಂತನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕೇಡನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು;

ಸೈರಿಸು=ತಾಳು/ಸಹಿಸು; ಸೈರಿಸಬಾರದು=ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು/ಸುಮ್ಮನಿರಬಾರದು; ಕೇಳ್=ಆಲಿಸು/ಕೇಳು; ಕೇಳಾ=ಕೇಳುವಂತಹವನಾಗು/ತಿಳಿಯುವಂತಹವನಾಗು/ಆಲೋಚಿಸು ನೋಡು;

ದೇವರ ಪೂಜೆಗೆ ಮತ್ತು ದೇಗುಲದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ನಡೆಯುವ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಜನಸಮುದಾಯದ ನಡುವೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನು ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಅದನ್ನು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಆತ ಹಣವನ್ನು ಸುರಿದು ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನೇ ಹೊರತು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ದೇವರಲ್ಲಿ ಒಲವುಳ್ಳ ಶರಣನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನೆ ಹೊರತು, ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟವನಾಗಿದ್ದ.

ಆದರೆ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸದಾಕಾಲ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರೆ, ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಿರಬಾರದು. ಆತನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಮತ್ತೆ ಅಂತಹ ತಪ್ಪು ಅವನಿಂದ ಆಗದಂತೆ ಗುರುಹಿರಿಯರು ಮತ್ತು ಗೆಳೆಯರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಏಕೆಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿ ಕೆಟ್ಟತನದಿಂದ ವರ್ತಿಸತೊಡಗಿದಾಗ, ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯಾಗುವುದರ ಜತೆಗೆ, ಜನರು ಒಳ್ಳೆಯತನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುವ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯವನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟವನಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನೇ ಕಾಣಲಾಗದೆ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದು ಕೆಟ್ಟದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದೇ ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನೋಡತೊಡಗುತ್ತಾರೆ.

□□

40. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕರಸ್ಥಲ
ಮನದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಥಲ
ತನುವೆಲ್ಲ ಹುಸಿಸ್ಥಲ
ಶರಣನೆಂತೆಂಬೆ. (643/187)

ಕೈ+ಅಲ್ಲಿ; ಕರ=ಕಯ್; ಸ್ಥಲ=ನೆಲೆ/ಜಾಗ; ಕರಸ್ಥಲ=ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ತಮ್ಮ ಅಂಗಯ್ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸುವ ಲಿಂಗ;

ಮನ+ಅಲ್ಲಿ; ಮನ=ಮನಸ್ಸು/ಚಿತ್ತ; ಪರ=ಬೇರೆ/ಅನ್ಯ/ಇತರ; ಪರಸ್ಥಲ=ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಚಂಚಲಗೊಂಡಿರುವುದು;

ತನು+ಎಲ್ಲ; ತನು=ದೇಹ/ಮಯ್/ಶರೀರ; ಹುಸಿ=ಸುಳ್ಳು; ಹುಸಿಸ್ಥಲ=ಸುಳ್ಳಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು;

ಶರಣನ್+ಎಂತು+ಎಂಬೆ; ಶರಣ=ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವನು/ಶಿವನನ್ನು ಒಲಿದವನು; ಎಂತು=ಯಾವ ರೀತಿ/ಯಾವ ಬಗೆ; ಎಂಬೆ=ಎನ್ನುವೆ/ಹೇಳುವೆ; ಎಂತೆಂಬೆ=ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಹೇಳುವೆ/ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಿ;

ಅಂಗಯ್ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನವು ಚಂಚಲತೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕೆಟ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವನ ವ್ಯವಹಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸುಳ್ಳು ಹಾಗೂ ವಂಚನೆಯಿಂದಲೇ ಕೂಡಿದ್ದರೆ, ಅಂತಹವನನ್ನು ಶರಣನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಏಕೆಂದರೆ ಶರಣನಾದವನು ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ತುಡಿತಗಳಲ್ಲಿ , ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವ ನಿಜದ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳಬೇಕು.

ಶಿವನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ಹೊಂದಿದ್ದರು.

□□

41. ಕೋಪ ತಾಪವ ಬಿಟ್ಟು
ಭ್ರಾಂತಿ ಭ್ರಮೆಯಂ ಬಿಟ್ಟು
ಜಂಗಮವಾಗಬೇಕು ಕಾಣಿರೆ ಮರುಳುಗಳಿರಾ. (1137/242)

ಕೋಪ=ಸಿಟ್ಟು/ಆಕ್ರೋಶ/ಮುನಿಸು; ತಾಪ=ಸಂಕಟ/ನೋವು/ವೇದನೆ; ಬಿಡು=ತೊರೆ/ತ್ಯಜಿಸು; ಬಿಟ್ಟು=ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡು/ಇಲ್ಲವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು/ತೊರೆದು/ತ್ಯಜಿಸಿ;

ಭ್ರಾಂತಿ=ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆ; ಭ್ರಮೆ=ಇರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಇದೆಯೆಂದೂ ನಂಬುವುದು;

ಜಂಗಮ+ಆಗಬೇಕು; ಜಂಗಮ=ಸಹ ಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವ ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಕಾಣುವವನು/ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗುವಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವವನು; ಕಾಣ್=ನೋಡು/ತಿಳಿ; ಕಾಣಿರೆ=ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ/ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ; ಮರುಳು=ದಡ್ಡ/ತಿಳಿಗೇಡಿ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳಬೇಕಾದರೆ, ತನ್ನ ಮಯ್ ಮನದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಮೂಡಿಬರುವಂತಹ ಕೋಪವನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ತನ್ನನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರರನ್ನು ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವೇ ದುರಂತಕ್ಕೆ ದೂಡುವಂತಹ ಪ್ರಸಂಗ ಉಂಟಾಗದಂತೆ ತಡೆಗಟ್ಟಬೇಕು. ಜಾತಿ, ಮತ ಮತ್ತು ದೇವರ ಬಗೆಗೆ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಬಹುಬಗೆಯ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಹೊರಹಾಕಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಜಂಗಮನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅರಿವಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆಯೋ ಅಂತೆಯೇ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕು ಒಳಿತಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಈ ಸಾಲುಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ.

'ಜಂಗಮ' ಎಂಬ ಪದ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. 'ಜಂಗಮ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲದೆ, ಸದಾಕಾಲ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಎಂಬ ತಿರುಳಿದೆ. ಮಾನವ ಸಮುದಾಯವು ಜಾತಿ, ಮತ, ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಅವುಗಳಿಂದ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಹೊರಬಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುವಂತಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ 'ಜಂಗಮ' ಪದ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

❑❑

42. ಕೌಪ ಕಾಷಾಂಬರವ ಕಟ್ಟಿ
ಮಂಡೆ ಬೋಳಾದಡೇನಯ್ಯ
ಮನದಲ್ಲಿ ನಿಜವಿಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕರ. (1139–242)

ಕೌಪ=ಲಂಗೋಟಿ/ಕಚ್ಚೆಪಡೆ; ಕಾಷಾಯ+ಅಂಬರ; ಕಾಷಾಯ=ಕೆಂಪನೆಯ ಬಣ್ಣದ; ಅಂಬರ=ಬಟ್ಟೆ/ಅರಿವೆ; ಕಾಷಾಂಬರ=ಕಾವಿ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆ/ಉಡುಗೆ; ಕಟ್ಟಿ=ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು;

ಕೌಪ ಕಾಷಾಂಬರವ ಕಟ್ಟಿ=ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಇದ್ದ ನಂಟನ್ನು ತೊರೆದು, ಮಯ್ಯಲ್ಲಿ ತುಡಿಯುವ ಕಾಮ ಮತ್ತು ಮನದಲ್ಲಿ ಮಿಡಿಯುವ ಕೆಟ್ಟ ಆಸೆಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲೆಂದು ಕಾವಿಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು;

ಮಂಡೆ=ತಲೆ; ಬೋಳ್+ಆದಡೆ+ಏನ್+ಅಯ್ಯ; ಬೋಳ್=ಬರಿದಾದ/ಬೊಕ್ಕಾದ/ತಲೆಯ ಕೂದಲನ್ನು ತೆಗೆಸಿರುವುದು; ಮಂಡೆ ಬೋಳಾಗುವುದು=ಸಂಸಾರದಿಂದ ದೂರ ಸರಿದು ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಲೆಯ ಮೇಲಣ ಕೂದಲನ್ನು ತೆಗೆಸುವುದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಮಂಡೆ ಬೋಳಾಗಿರುವುದು ಸನ್ಯಾಸತ್ವದ ಒಂದು ಗುರುತು/ಸಂಕೇತ;

ಆದಡೆ=ಆದರೆ; ಏನ್=ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನ/ಯಾವುದು; ಅಯ್ಯ= ಗಂಡಸರನ್ನು ಒಲವು ನಲಿವು ಆದರದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ; ಮನ+ಅಲ್ಲಿ; ಮನ=ಮನಸ್ಸು/ಚಿತ್ತ; ನಿಜ+ಇಲ್ಲದ+ಅನ್ನಕ್ಕರ; ನಿಜ=ಸತ್ಯ/ದಿಟ/ವಾಸ್ತವ;

ಮನದಲ್ಲಿ ನಿಜವಿಲ್ಲದಿರುವುದು=ಮನದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮೂಡುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಒಳಮಿಡಿತಗಳಲ್ಲಿ, ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೆಯತನದಿಂದ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬ ನಿಲುವು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು; ಅನ್ನಕ್ಕರ=ಅಂದ ಮೇಲೆ/ಆ ತನಕ;

ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಜನರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ವಿರಾಗಿಯಂತೆ, ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಂತೆ, ಒಳ್ಳೆಯವನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಉಡುವ ತೊಡುವ ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತ, ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವನ್ನು ಅಂತರಂಗದ ಮನದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

□□

43. ಘನತರವಾದ ಚಿತ್ರದ ರೂಹ
ಬರೆಯಬಹುದಲ್ಲದೆ
ಪ್ರಾಣವ ಬರೆಯಬಹುದೆ ಅಯ್ಯಾ. (79–144)

ಘನ=ದೊಡ್ಡದು/ಉತ್ತಮವಾದುದು/ಅತಿಶಯವಾದುದು; ತರ=ರೀತಿ/ಬಗೆ/ಪ್ರಕಾರ; ಘನತರ=ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುವ/ಉತ್ತಮವಾಗಿರುವ/ಅತಿಶಯವಾಗಿರುವ; ಚಿತ್ರ=ಗೆರೆ ಇಲ್ಲವೇ ಬಣ್ಣಗಳ ವಿನ್ಯಾಸದಿಂದ ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ರಚನೆಗೊಂಡಿರುವ ವಸ್ತು; ರೂಹು=ರೂಪ/ಆಕಾರ; ರೂಹ=ಆಕಾರವನ್ನು/ರೂಪವನ್ನು; ಬರೆಯಬಹುದು+ಅಲ್ಲದೆ; ಬರೆ=ರಚಿಸು/ಗೆರೆಯನ್ನು ಎಳೆ; ಬರೆಯಬಹುದು=ರಚಿಸಲು ಆಗುತ್ತದೆ; ಅಲ್ಲದೆ=ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ/ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು; ಪ್ರಾಣ=ಉಸಿರು/ಜೀವ; ಬರೆಯಬಹುದೇ=ಬರೆಯಲು ಆಗುತ್ತದೆಯೇ/ಜಡವಾದ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಜೀವವನ್ನು ನೀಡಲು ಇಲ್ಲವೇ ಉಸಿರನ್ನು ತುಂಬಲು ಆಗುತ್ತದೆಯೇ;

ನೋಡುವವರ ಕಣ್ಮನಗಳನ್ನು ಸೆಳೆಯುವಂತಹ ಗಿಡ, ಮರ, ಪ್ರಾಣಿ, ಹಕ್ಕಿ, ಹೆಣ್ಣು, ಗಂಡು ಮತ್ತು ನಿಸರ್ಗದ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಸುಂದರವಾದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ರಚಿಸುವ ಕಯ್ ಚಳಕವನ್ನು ಕಲಾವಿದನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಚಿತ್ರಗಾರನು ತಾನು ರಚಿಸಿದ ಮನಮೋಹಕ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಜೀವವನ್ನು ತುಂಬಿ, ಅವು ಚೇತನಗೊಂಡು ಉಸಿರಾಡಿ ಬಾಳುವಂತೆ ಮಾಡಲಾರ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾನವನಿಗಿರುವ ಶಕ್ತಿಯ ಮತ್ತು ಕುಶಲತೆಯ ಇತಿಮಿತಿಯನ್ನು ಈ ರೂಪಕ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದೆ.

□□

44. ತನುವ ಗೆಲಲರಿಯದೆ
ಮನವ ಗೆಲಲರಿಯದೆ
ಧನವ ಗೆಲಲರಿಯದೆ
ಭ್ರಮೆಗೊಂಡಿತ್ತು ಲೋಕವೆಲ್ಲವು. (1217-250)

ತನು=ಮಯ್/ದೇಹ/ಶರೀರ; ಗೆಲಲ್+ಅರಿಯದೆ; ಗೆಲ್=ಜಯಿಸು; ಅರಿಯದೆ=ತಿಳಿಯದೆ; ಗೆಲಲರಿಯದೆ=ತನ್ನ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಾಳುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ; ತನುವ ಗೆಲಲರಿಯದೆ=ಮಯ್ಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ; ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಕೆಲಸಗಳಿಗೂ ದೇಹವೇ ಒಂದು ಉಪಕರಣ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿ ಯಾವುದೇ ರೋಗರುಜಿನಗಳು ತಟ್ಟದಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯದೆ;

ಮನ=ಮನಸ್ಸು; ಮನವ ಗೆಲಲರಿಯದೆ=ಮನದಲ್ಲಿ ತುಡಿಯುವ ಒಳಮಿಡಿತಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು, ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ;

ಧನ=ಹಣ/ಒಡವೆ ವಸ್ತು/ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ/ಸಂಪತ್ತು; ಧನವ ಗೆಲಲರಿಯದೆ=ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ದುಂದು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ ಕಳೆಯದೆ ಇಲ್ಲವೇ ಕೆಟ್ಟ ಚಟಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಸದೆ; ತನ್ನ , ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ, ಸಹಮಾನವರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಬಳಸಬೇಕೆಂಬ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೆ; ಭ್ರಮೆ+ಕೊಂಡಿತ್ತು; ಭ್ರಮೆ=ತಪ್ಪುಗ್ರಹಿಕೆ/ಕಲ್ಪಿತ ಸಂಗತಿ; ಭ್ರಮೆಗೊಂಡಿತ್ತು=ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಇದೆಯೆಂಬ, ಇರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಒಳಮಿಡಿತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು; ಲೋಕ+ಎಲ್ಲವು; ಲೋಕ=ಜಗತ್ತು/ಪ್ರಪಂಚ/ಜನಸಮುದಾಯ; ಎಲ್ಲ=ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು;

ಭ್ರಮೆಗೊಂಡಿತ್ತು ಲೋಕವೆಲ್ಲವು=ಜಗತ್ತಿನ ಜನಸಮುದಾಯವೆಲ್ಲವೂ ಜೀವನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಬಹುಬಗೆಯ ತಪ್ಪುಗ್ರಹಿಕೆಗಳಿಂದಲೇ ತೊಳಲಾಡುತ್ತಿದೆ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಒಲವು ನಲಿವು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಬಾಳಬೇಕಾದರೆ ತನ್ನ ಮಯ್ ಮನಗಳನ್ನು ಕೆಟ್ಟದ್ದರ ಕಡೆಗೆ ಜಾರದಂತೆ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ದುಂದು ಮಾಡದೆ, ಕೆಟ್ಟ ಚಟಗಳಿಗೆ ಬಳಸದೆ, ಹಣವನ್ನು ದೊಡ್ಡದೆಂದು ತಿಳಿದು ಹಣಕ್ಕೆ ದಾಸನಾಗದೆ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು.

□□

45. ತನ್ನ ತಾನರಿದಡೆ
ನುಡಿಯೆಲ್ಲ ತತ್ವ ನೋಡಾ
ತನ್ನ ತಾ ಮರೆದಡೆ
ನುಡಿಯೆಲ್ಲ ಮಾಯೆ ನೋಡಾ. (1208–249)

ತನ್ನ=ತನ್ನನ್ನು; ತಾನ್+ಅರಿದಡೆ; ತಾನು=ವ್ಯಕ್ತಿಯು; ಅರಿವು=ತಿಳುವಳಿಕೆ/ವಿವೇಕ; ಅರಿದಡೆ=ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ;

‘ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ತಿಳಿಯುವುದು’ ಎಂದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವಿಯಾದ ಮಾನವನ ದೇಹವು ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗ ಸಹಜವಾದ ಹಸಿವು ಮತ್ತು ಕಾಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ನಿಯಮಗಳು ಬದುಕನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಯ್ ಮನಸ್ಸು ಸದಾಕಾಲ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕಿನ ಇಬ್ಬಗೆಯ ತೊಳಲಾಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿರುತ್ತವೆ. ಈ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಕೆಡುಕಿನ ಒಳಮಿಡಿತಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ತನಗೆ ಒಳಿತನ್ನು ಬಯಸುವಂತೆಯೇ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು;

ನುಡಿ+ಎಲ್ಲ; ನುಡಿ=ಮಾತು/ಸೊಲ್ಲು; ಎಲ್ಲ=ಸಕಲ/ಸಮಗ್ರ; ತತ್ವ=ದಿಟ/ಸತ್ಯ/ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ವಿಚಾರ; ನುಡಿಯೆಲ್ಲ ತತ್ವ=ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳು ವಾಸ್ತವದ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ; ನೋಡು=ಕಾಣು/ತಿಳಿ; ತಾ=ತಾನು/ವ್ಯಕ್ತಿಯು; ಮರೆ=ಕಡೆಗಣಿಸು/ತಿರಸ್ಕರಿಸು/ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿರು; ಮರೆದಡೆ=ಮರೆತರೆ;

ತನ್ನ ತಾ ಮರೆತಡೆ=ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿನ ಆಗುಹೋಗು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು ತನ್ನ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದೆಯೆಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಮರೆತರೆ/ಕಡೆಗಣಿಸಿದರೆ; ಮಾಯೆ=ಮಯ್ ಮನಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿ ತಮ್ಮತ್ತ ಸೆಳೆಯುವ ವಸ್ತು/ಜೀವಿ/ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು;

ನುಡಿಯೆಲ್ಲಾ ಮಾಯೆ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಡಿದ ನುಡಿಯೆಲ್ಲವೂ ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ದೂರವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳಿಂದಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕು ಹಲವು ಬಗೆಯ ಸಂಕಟ/ದುರಂತಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತದೆ; ನೋಡಾ=ಕಂಡೆಯಾ/ತಿಳಿದಿರುವೆಯಾ;

ಲೋಕದಲ್ಲಿನ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದರೆ, ಆಗ ಅವನಾಡುವ ಮಾತುಗಳು ಅವನನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಳಿತನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಈ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಆಡುವ ಮಾತುಗಳು ಬದುಕನ್ನು ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಈಡುಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಡನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ.

□□

46. ದಾಳಿಕಾರಂಗೆ ಧರ್ಮವುಂಟೆ. (134–149)

ದಾಳಿ=ಲಗ್ಗೆ/ಆಕ್ರಮಣ/ಮುತ್ತಿಗೆ; ದಾಳಿಕಾರ=ಇತರರ ಮಾನ, ಪ್ರಾಣ, ಒಡವೆವಸ್ತು, ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ದೋಚಲೆಂದು ಕ್ರೂರತನದಿಂದ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ; ದಾಳಿಕಾರಂಗೆ=ದಾಳಿಕಾರನಿಗೆ/ದರೋಡೆಕೋರನಿಗೆ/ಲೂಟಿಕೋರನಿಗೆ;

ಧರ್ಮ+ಉಂಟೆ; ಧರ್ಮ=ಅರಿವು, ಒಲವು, ಕರುಣೆ ಮತ್ತು ಗೆಳೆತನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಡೆನುಡಿ/ತನಗೆ ಒಳಿತನ್ನು ಬಯಸುವಂತೆಯೇ ಸಹಮಾನವರಿಗೂ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ನಡೆನುಡಿ; ಉಂಟೆ=ಇರುತ್ತವೆಯೇ/ಇರುವುದೇ;

ಜನರ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯುವ ದರೋಡೆಕೋರನಲ್ಲಿ, ದುಡಿಯುವ ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದೋಚುವ ಲಂಚಕೋರನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜಾತಿ, ಮತ, ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಅಪನಂಬಿಕೆ, ಅಸೂಯೆ ಮತ್ತು ಹಗೆತನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ, ಜನರು ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರೊಡನೆ ಬಡಿದಾಡಿಕೊಂಡು ಸಾವು ನೋವುಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ತಾನು ಮಾತ್ರ ಉನ್ನತವಾದ ಗದ್ದುಗೆಯನ್ನೇರಿ ನಾಡಿನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದೋಚುವ ಕಪಟಿಯೂ ಕ್ರೂರಿಯೂ ಆದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡೆನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ, ನೀತಿ, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಕರುಣೆಯ ಒಳಮಿಡಿತಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

□□

47. ನಿನಗೆ ನೀನೆ ಗುರುವಲ್ಲದೆ
ನಿನ್ನಿಂದಧಿಕಮಪ್ಪ ಗುರುವುಂಟೆ. (1157/244)

ಗುರು+ಅಲ್ಲದೆ; ಗುರು=ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿ, ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ; ನಿನ್ನ+ಇಂದ+ಅಧಿಕಮ್+ಅಪ್ಪ; ನಿನ್ನಿಂದ=ನಿನಗಿಂತಲೂ; ಅಧಿಕ=ಹೆಚ್ಚಾದುದು/ಉತ್ತಮವಾದುದು/ಮೇಲಾದುದು;

ಅಪ್ಪ=ಆಗಿರುವ ; ಗುರು+ಉಂಟೆ; ಉಂಟು=ಇರುವುದು; ಉಂಟೇ=ಇದೆಯೇ/ ಇದ್ದಾರೆಯೇ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮುನ್ನಡೆಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ತಾನೇ ಹೊತ್ತಿರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು "ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಗುರು; ನಿನಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವರಾದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗುರುವಿಲ್ಲ" ಎಂಬ ನುಡಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಜೀವನದಲ್ಲಿ "ಯಾವುದು ಸರಿ–ಯಾವುದು ತಪ್ಪು; ಯಾವುದು ನಿಜ–ಯಾವುದು ಸುಳ್ಳು; ಯಾವುದು ನೀತಿ–ಯಾವುದು ಅನೀತಿ" ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಮಯ್ ಮನದಲ್ಲಿ ಸದಾಕಾಲ ಮೂಡಿಬರುವ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕಿನ ಒಳಮಿಡಿತಗಳಲ್ಲಿ, ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು, ಒಳ್ಳೆಯತನದಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಅರಿವು ಎಂಬುದೇ ಗುರುವಾಗಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತದೆ.

□□

48. ನಿಮ್ಮನರಿದ ಶರಣಂಗೆ
ಪೂಜೆಯ ಹಂಬಲ ದಂದುಗವೇಕೆ. (425/171)

ನಿಮ್ಮನ್+ಅರಿದ; ನಿಮ್ಮನ್ನು=ಶಿವನನ್ನು/ದೇವರನ್ನು; ಅರಿ=ತಿಳಿ/ಕಲಿ; ಅರಿದ=ತಿಳಿದ; ಶರಣಂಗೆ=ಶರಣನಿಗೆ; ಶರಣ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನೇ ಶಿವನೆಂದು ನಂಬಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಪೂಜೆ=ಶಿವನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಹೂವು ಹಣ್ಣು ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಿ, ದೂಪ ದೀಪಗಳಿಂದ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವುದು/ಶಿವನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಡುವ ಬಹುಬಗೆಯ ಆಚರಣೆಗಳು; ಹಂಬಲ=ಹೆಚ್ಚಾದ ಬಯಕೆ/ಕಾತರ/ಆಸೆ; ದಂದುಗ+ಏಕೆ; ದಂದುಗ=ಕೆಲಸ/ಕಾರ್ಯ/ಆಚರಣೆ; ಏಕೆ=ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ;

ಕಲ್ಲು, ಮಣ್ಣು, ಮರ, ಲೋಹದಿಂದ ಮಾಡಿದ ವಿಗ್ರಹ ರೂಪಿಯಾದ ಶಿವನಿಗೆ ಮಾಡುವ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಆಚರಣೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ದೊಡ್ಡದೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನಗೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಬಯಸುವಂತೆಯೇ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಶಿವನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ದೇವರ ಪೂಜೆಯ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರ ನಿಲುವನ್ನು ಈ ನುಡಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ.

□□

49. ನಿರ್ಣಯವನರಿಯದ ಮನವೆ ದುಗುಡವನಾಹಾರಗೊಂಡೆಯಲ್ಲಾ. (45–141)

ನಿರ್ಣಯ+ಅನ್+ಅರಿಯದ ; ನಿರ್ಣಯ=ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಏನನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಇಲ್ಲವೇ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದು ; ಅರಿ=ತಿಳಿ ; ಅರಿಯದ=ತಿಳಿಯಲಾಗದ/ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ; ಮನ=ಮನಸ್ಸು;

ನಿರ್ಣಯವನರಿಯದ ಮನ=ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದಿನನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕ ಉಂಟಾದಾಗ, ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುನ್ನಡೆಯಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಾಗದೆ, ಇಬ್ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಚಂಚಲತೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸು ತೊಳಲಾಡುವುದು;

ದುಗುಡ+ಅನ್+ಆಹಾರ+ಕೊಂಡೆ+ಅಲ್ಲಾ ; ದುಗುಡ=ಕಳವಳ/ತಳಮಳ/ತಲ್ಲಣ/ಆತಂಕ/ಉಮ್ಮಳ ; ಆಹಾರ=ಕೂಳು/ಅನ್ನ/ಉಣ್ಣುವ ತಿನ್ನುವ ಕುಡಿಯುವ ವಸ್ತು ; ಕೊಳ್=ತೆಗೆದುಕೊ/ಸ್ವೀಕರಿಸು/ಪಡೆಯುವುದು; ಅಲ್ಲಾ=ಅಲ್ಲವೇ ; ಕೊಂಡೆಯಲ್ಲಾ= ಪಡೆದುಕೊಂಡೆಯಲ್ಲವೇ/ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆಯಲ್ಲವೇ; 'ಆಹಾರಗೊಂಡೆ' ಎಂಬ ಪದಕಂತೆಯು 'ಗುರಿಯಾದೆ/ಹೊಂದಿದೆ/ನಿನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡೆ' ಎಂಬ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ನುಡಿಗಟ್ಟು;

ದುಗುಡವನಾಹಾರಗೊಂಡೆ=ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಆತಂಕ, ತಲ್ಲಣ, ಆಕ್ರೋಶ, ಹೆದರಿಕೆ, ಕಳವಳದ ಒಳಮಿಡಿತಗಳಿಂದ ತೊಳಲಾಡುತ್ತಿರುವೆ;

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಉಂಟಾದಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಹೆದರಿ ಮುದುಡಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಕೆಚ್ಚು ಮತ್ತು ವಿವೇಕದಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನಿರಂತರವಾದ ಸಂಕಟದಿಂದ ನರಳತೊಡಗುತ್ತಾನೆ.

□□

50. ನೋಡೂದ ನೋಡಲರಿಯದೆ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತೀ ಲೋಕವೆಲ್ಲ. (585–183)

ನೋಡು=ಕಾಣು/ತಿಳಿ/ಅರಿ; ನೋಡೂದ=ನೋಡಬೇಕಾದುದನ್ನು/ತಿಳಿಯಬೇಕಾದುದನ್ನು; ನೋಡಲ್+ಅರಿಯದೆ; ಅರಿಯದೆ=ತಿಳಿಯದೆ;

ಕೆಟ್ಟು+ಇತ್ತು+ಈ; ಕೆಡು=ಅಳಿ/ನಾಶವಾಗು/ಹಾಳಾಗು/ಹದಗೆಡು; ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು=ಹಾಳಾಯಿತು/ನಾಶವಾಯಿತು; ಲೋಕ+ಎಲ್ಲ; ಈ ಲೋಕವೆಲ್ಲ=ಇಡೀ ಜಗತ್ತು/ಜನಸಮುದಾಯ;

'ನೋಡುವುದು' ಎಂಬ ಪದ ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಒಲವು ನಲಿವು ನೆಮ್ಮದಿಗಿಂತಲೂ ನೋವು ಸಂಕಟಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಹಸಿವು, ಬಡತನ, ರೋಗರುಜಿನಗಳಿಂದ ನರಳುವುದರ ಜತೆಗೆ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಹಿಂಸೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಮಾನವರ ಬಾಳು ದುರಂತಮಯವಾಗಿದೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಜಾತಿ, ಮತ ಮತ್ತು ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು ಮಾನವರನ್ನು ನೂರೆಂಟು ಬಗೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ಎಂಗಡಿಸಿ, ಪರಸ್ಪರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ಅಸೂಯೆ, ಅಪನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಹಗೆತನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮಾನವರ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಬಗೆಯ ಕಲಹದ ಮತ್ತು ಸೇಡಿನ ಸಂಗತಿಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆಯು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿವೆ.

ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಮಾನವರ ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಗಳೇ ಕಾರಣವೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನಗೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಬಯಸುವಂತೆಯೇ ಇತರರಿಗೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವಂತಹ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳುವುದನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಬದುಕಿನೊಡನೆ ಇಡೀ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕು ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ, ಕರುಣೆ ಮತ್ತು ಗೆಳೆತನದ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣುವುದು ಎಂಬ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ 'ನೋಡುವುದು' ಎಂಬ ಪದ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

□□

51. ಪ್ರಣತೆಯೂ ಇದೆ ಬತ್ತಿಯೂ ಇದೆ
ಜ್ಯೋತಿಯ ಬೆಳಗುವಡೆ ತೈಲವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಭೆ ತಾನೆಲ್ಲಿಯದೊ
ಗುರುವಿದೆ ಲಿಂಗವಿದೆ
ಶಿಷ್ಯನ ಸುಜ್ಞಾನ ಅಂಕುರಿಸದನ್ನಕ್ಕರ
ಭಕ್ತಿ ಎಲ್ಲಿಯದೊ. (78/144)

ಪ್ರಣತೆ=ಹಣತೆ/ಮಣ್ಣಿನ ದೀಪ; ಬತ್ತಿ=ದೀಪದಲ್ಲಿ ಇಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹತ್ತಿಯ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಹೊಸೆದು ಮಾಡಿದ ವಸ್ತು;

ಜ್ಯೋತಿ=ಬೆಳಕು/ಕಾಂತಿ/ಪ್ರಕಾಶ; ಬೆಳಗುವಡೆ=ದೀಪ ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡು ಬೆಳಕನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾದರೆ;

ತೈಲ+ಇಲ್ಲದೆ; ತೈಲ=ಎಳ್ಳು, ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಮುಂತಾದ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಅರೆದು ತೆಗೆದ ಎಣ್ಣೆ; ಪ್ರಭೆ=ಬೆಳಕು/ಕಾಂತಿ/ಪ್ರಕಾಶ/ಕಿರಣ; ತಾನ್+ಎಲ್ಲಿಯದೊ; ತಾನ್=ಅದು; ತಾನೆಲ್ಲಿಯದೊ=ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ/ಬೀರುತ್ತದೆ;

ಗುರು+ಇದೆ; ಗುರು=ಜನಸಮುದಾಯದ ಮನದಲ್ಲಿ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ ತೀಡಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಲಿಂಗ+ಇದೆ; ಲಿಂಗ=ಶಿವನ ಸಂಕೇತವಾದ ವಿಗ್ರಹ ;

ಶಿಷ್ಯ=ಗುರುವಿನ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವವನು; ಸುಜ್ಞಾನ=ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸರಿ–ಯಾವುದು ತಪ್ಪು; ಯಾವುದು ನೀತಿ–ಯಾವುದು ಅನೀತಿ; ಯಾವುದು ದಿಟ–ಯಾವುದು ಸಟೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಅರಿವು/ತಿಳುವಳಿಕೆ;

ಅಂಕುರಿಸದ+ಅನ್ನಕ್ಕರ; ಅಂಕುರ=ಮೊಳಕೆ/ಚಿಗುರು; ಅಂಕುರಿಸು=ಮೊಳಕೆಯೊಡೆಯುವುದು/ಚಿಗುರೊಡೆಯುವುದು; ಅನ್ನಕ್ಕರ=ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ/ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕ; ಭಕ್ತಿ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು; ಎಲ್ಲಿಯದೊ=ಎಲ್ಲಿ ಇರುವುದು/ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಆಗುತ್ತದೆ;

ಹಣತೆಯಲ್ಲಿ ಬತ್ತಿ ಮತ್ತು ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಬೆಂಕಿಯ ಕುಡಿಯನ್ನು ತಾಕಿಸಿದಾಗ ಜ್ಯೋತಿಯು ಬೆಳಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬೆಳಕು ಕಂಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದೀಪ ಬೆಳಗುವ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಒಂದು ರೂಪಕವನ್ನಾಗಿ

ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಲಿಂಗ, ಗುರು ಮತ್ತು ಶರಣರ ನಡುವಣ ನಂಟಿನ ರೀತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಶರಣನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶಿವಶರಣನ ಮಯ್ ಮನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಅರಿವು ಮೂಡದಿದ್ದರೆ, ಆತ ಮಾಡುವ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲವೇ ಗುರುಸೇವೆಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಶರಣನು ಒಳ್ಳೆಯ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ನುಡಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ.

□□

52. ಬಲ್ಲತನವನೇರಿಸಿಕೊಂಡು
ಅಲ್ಲದಾಟವನಾಡಿದಡೆ
ಬಲ್ಲತನಕ್ಕೆ ಭಂಗವಾಯಿತ್ತು. (329/164)

ಬಲ್ಲತನ+ಅನ್+ಏರಿಸಿಕೊಂಡು; ಬಲ್ಲತನ=ಶಕ್ತಿ/ಕಸುವು/ಅರಿವು/ತಿಳುವಳಿಕೆ; ಅನ್=ಅನ್ನು; ಏರಿಸಿಕೊಂಡು=ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಇದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲವೇ ಆರೋಪಿಸಿಕೊಂಡು;

ಬಲ್ಲತನವನೇರಿಸಿಕೊಂಡು=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೆ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡವನು/ತಿಳಿದವನು/ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮುನ್ನಡೆಸಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯಿರುವವನು ಎಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಅಂದುಕೊಂಡು;

ಅಲ್ಲದ+ಆಟ+ಅನ್+ಆಡಿದಡೆ; ಅಲ್ಲ=ಬೇಡ/ಆಗದಿರುವುದು; ಆಟ=ಕೆಲಸ/ಕಾರ್ಯ/ವ್ಯವಹಾರ; ಆಡಿದಡೆ=ಮಾಡತೊಡಗಿದರೆ; ಅಲ್ಲದಾಟ=ಬೇಡದ ಕೆಲಸ/ಮಾಡಬಾರದ ಕಾರ್ಯ; ಅಲ್ಲದಾಟವನಾಡಿದಡೆ=ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆಯುವ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರೆ;

ಬಲ್ಲತನಕ್ಕೆ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೊಂದಿರುವ ಅರಿವಿನ ಇಲ್ಲವೇ ದೊಡ್ಡತನದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ; ಭಂಗ+ಆಯಿತ್ತು; ಭಂಗ=ಅಪಮಾನ/ಸೋಲು/ಪರಾಜಯ/ತೇಜಸ್ಸು ಹಾನಿಗೊಳ್ಳುವುದು/ಕುಂದು; ಆಯಿತ್ತು=ಉಂಟಾಗುವುದು;

ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುವ ಆಡಳಿತಗಾರರಲ್ಲಿ, ಜಾತಿ ಮತ ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಕ್ಕೂಟಗಳ ನೇತಾರರಲ್ಲಿ, ಗುರುಗಳು ಹಾಗೂ ದೇವ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಇತರರಿಗಿಂತ ತಾವೇ ದೊಡ್ಡವರೆಂದು, ಎಲ್ಲವನ್ನು ಬಲ್ಲವರೆಂದು, ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮುನ್ನಡೆಸಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೆಂದು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾದ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮರೆತು, ಕಪಟತನದಿಂದ ಮತ್ತು ಕ್ರೂರತನದಿಂದ ಜನಸಮುದಾಯದ ಬದುಕಿನ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡುವಂತಹ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದಾಗ, ಅವರ ಹಿರಿತನ ಇಲ್ಲವೇ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಕುಗ್ಗಿ ಹಾಳಾಗುವುದರ ಜತೆಗೆ ಜನರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಬದುಕು ದುರಂತಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

□□

53. ಭ್ರಾಂತಿನ ಭ್ರಮೆಯೊಳಗೆ
ಬಳಲುತ್ತಿರಲು
ಮಾತಿನ ಮಾತಿನೊಳಗೆ
ಅರಿವೆಂಬುದುಂಟೆ. (518–178)

ಭ್ರಾಂತು=ತಪ್ಪು ತಿಳಿವಳಿಕೆ/ತಾನು ತಿಳಿದಿರುವುದೇ ಸರಿ/ವಾಸ್ತವ/ಸತ್ಯ ಎನ್ನುವ ಒಳಮಿಡಿತ; ಭ್ರಾಂತಿನ=ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ; ಭ್ರಮೆ+ಒಳಗೆ; ಭ್ರಮೆ=ಇರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲವೆಂದು, ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಇದೆಯೆಂದು ನಂಬಿರುವುದು; ಬಳಲುತ್ತ+ಇರಲು; ಬಳಲು=ಆಯಾಸಗೊಳ್ಳುವುದು/ದಣಿಯುವುದು/ಮಯ್ ಮನದ ಕಸುವು ಕುಗ್ಗುವುದು; ಇರಲು=ಇದ್ದಾಗ/ಇರುವಾಗ;

ಮಾತು=ನುಡಿ/ಸೊಲ್ಲು; ಮಾತಿನ+ಒಳಗೆ; ಅರಿವು+ಎಂಬುದು+ಉಂಟೆ; ಅರಿವು=ತಿಳುವಳಿಕೆ; ಎಂಬುದು=ಎನ್ನುವುದು; ಉಂಟೆ=ಇದೆಯೇ/ಇರುತ್ತದೆಯೇ;

ಮಾತಿನ ಮಾತಿನೊಳಗೆ ಅರಿವೆಂಬುದುಂಟೆ=ಮಾತಿಗೆ ಮಾತನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲವೇ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಆಡುವುದರಿಂದ ಅರಿವು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ;

ಯಾವುದೇ ಸಂಗತಿಯ ಬಗೆಗಿನ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ, ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವುದೇ ಸರಿಯೆಂದು ವಾದ ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

□□

54. ಮದ್ದನರೆದು ಫಲವೇನು
ಪ್ರಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಲ್ಲದೆ
ರೋಗ ಮಾಣದು (1416/270)

ಮದ್ದು+ಅನ್+ಅರೆದು; ಮದ್ದು=ಮರಗಿಡಬಳ್ಳಿಯ ಎಲೆ/ತೊಗಟೆ/ಬೇರುಗಳ ಸಾರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ತಯಾರಿಸಿದ ವಸ್ತು. ಇದನ್ನು ರೋಗವನ್ನು ವಾಸಿಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ ; ಅರೆ=ಪುಡಿ ಮಾಡು/ನುಣ್ಣಗೆ ಮಾಡು/ತೇಯುವುದು; ಅರೆದು=ಪುಡಿ ಮಾಡಿ/ತೇದು; ಫಲ+ಏನು; ಫಲ=ಪ್ರಯೋಜನ; ಏನು=ಯಾವುದು;

ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ+ಕೊಂಡ+ಅಲ್ಲದೆ; ಪ್ರಯೋಗ=ಬಳಕೆ/ಉಪಯೋಗ; ಅಲ್ಲದೆ=ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ; ರೋಗ=ಬೇನೆ/ಕಾಯಿಲೆ/ಜಡ್ಡು; ಮಾಣ್=ವಾಸಿಯಾಗು/ಗುಣವಾಗು/ಬಿಡು; ಮಾಣದು=ವಾಸಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ/ಗುಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ;

ಕೇವಲ ಮದ್ದನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ರೋಗ ಗುಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ರೋಗ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ/ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕು ಉತ್ತಮಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಪಡೆದ ಅರಿವಿನಿಂದ/ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವಂತಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತಾಗುತ್ತದೆ.

□□

55. ಮನದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧ
ವಚನದಲ್ಲಿ ಕಿಂಕಲ
ಲಿಂಗದ ವಾರ್ತೆ ನಿನಗೇಕೆ ಹೇಳಾ. (1133/242)

ಮನ+ಅಲ್ಲಿ; ಮನ=ಮನಸ್ಸು; ಕ್ರೋಧ=ಸಿಟ್ಟು/ಕೋಪ/ಆಕ್ರೋಶ; ಮನದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧ=ಇತರರಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆಯಬೇಕೆಂಬ ಕೆಟ್ಟ ಉದ್ದೇಶ/ಇತರರ ಒಳಿತನ್ನು ಕಂಡು ಸಹಿಸಲಾರದ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು;

ವಚನ+ಅಲ್ಲಿ; ವಚನ=ಮಾತು/ನುಡಿ/ಸೊಲ್ಲು; ಕಿಂಕಲ=ವಿನಯ/ನಮ್ರತೆ/ ಕೋಮಲತೆ/ತಗ್ಗಿ ಬಗ್ಗಿ ನಡೆಯುವವನು;

ವಚನದಲ್ಲಿ ಕಿಂಕಲ=ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಜನರ ಮುಂದೆ ಆಡುವ ಮಾತುಗಳು ಒಲವು ನಲಿವು ನಯ ವಿನಯದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಬೇರೆಯವರ ಒಳಿತನ್ನೇ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುವಂತೆ ಇರುವುದು;

ಲಿಂಗ=ಶಿವನ ಸಂಕೇತವಾದ ವಿಗ್ರಹ; ವಾರ್ತೆ=ಸುದ್ದಿ/ಸಮಾಚಾರ/ಸಂಗತಿ;

'ಲಿಂಗದ ವಾರ್ತೆ' ಎಂಬ ನುಡಿಗಟ್ಟು ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿದೆ. ಶಿವನನ್ನು ಕುರಿತ ಸುದ್ದಿ ಎಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜತೆಜತೆಗೆ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವುದು;

ನಿನಗೆ+ಏಕೆ; ಏಕೆ=ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕು; ಹೇಳ್+ಆ; ಹೇಳು=ಉತ್ತರಿಸು/ ನುಡಿ; ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡೆನುಡಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, "ಅವನ ಸುದ್ದಿ ನಿನಗ್ಯಾಕಪ್ಪ, ಅವನ ದಾರಿಯೇ ಬೇರೆ, ನಿನ್ನ ದಾರಿಯೇ ಬೇರೆ" ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ.

ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ಮನದಲ್ಲಿ ಇತರರಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆಯಬೇಕೆಂಬ ಕೆಟ್ಟ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯ, ನೀತಿ, ನ್ಯಾಯದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಹಳ ವಿನಯದಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೋ, ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾಡುವ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲವೇ ಲಿಂಗದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹಾಡಿಹೊಗಳುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ದೇವರು ಮೆಚ್ಚುವುದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ

□□

56. ಮರನುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ
ಎಲೆ ಉಲಿವುದು ಮಾಬುದೆ
ಶರೀರ ಉಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ
ವಿಕಾರ ಮಾಬುದೆ. (487–176)

ಮರ+ಉಳ್+ಅನ್ನಕ್ಕರ; ಮರ=ತರು/ಸಸ್ಯ; ಉಳ್=ಇರು; ಅನ್ನಕ್ಕರ=ವರೆಗೆ/ತನಕ; ಉಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ=ಇರುವ ತನಕ/ಇರುವವರೆಗೆ; ಎಲೆ=ಮರದ ಕೊಂಬೆರೆಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಎಸಳು/ದಳ; ಉಲಿ=ದನಿ/ಶಬ್ದ; ಉಲಿವುದು=ದನಿಗೆಯ್ಯುವುದು/ಶಬ್ದ ಮಾಡುವುದು; ಮಾಣ್=ಬಿಡು/ನಿಲ್ಲಿಸು/ತೊರೆ; ಮಾಣ್ಬುದೆ>ಮಾಬುದೆ; ಮಾಬುದೆ=ನಿಲ್ಲಿಸುವುದೆ/ಬಿಡುತ್ತದೆಯೆ;

ಶರೀರ=ಮಯ್/ದೇಹ; ವಿಕಾರ=ಬದಲಾವಣೆ/ವ್ಯತ್ಯಾಸ; ಶರೀರ ಉಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ ವಿಕಾರ ಮಾಬುದೆ=ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಜೀವ ಇರುವ ತನಕ ಎಂದರೆ ಸಾವು ಬರುವವರೆಗೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಒಳಮಿಡಿತಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಯ್ ಮನಗಳಲ್ಲಿ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಮಿಡಿಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ಜೀವಂತವಾಗಿರುವ ಮರದ ಕೊಂಬೆರೆಂಬೆಗಳಲ್ಲಿನ ಎಲೆಗಳು ಹೇಗೆ ಗಾಳಿಯ ಬಡಿತಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತ ಪಟಪಟನೆ ದನಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆಯೋ ಅಂತೆಯೇ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಜೀವವಿರುವ ತನಕ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಒಳಮಿಡಿತಗಳು ತುಡಿಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಕೊನೆ ಗಳಿಗೆಯ ತನಕ ಕೆಟ್ಟ ಒಳಮಿಡಿತಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

□□

57. ಮಾತಿನ ಮಾತಿನ ಮಹಂತರು ಹಿರಿಯರೆ. (230–156)

ಮಾತು=ನುಡಿ/ಸೊಲ್ಲು; ಮಹಂತ=ಒಲವು, ಆದರ, ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ/ದೇಗುಲದ ಆಡಳಿತದ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಹಿರಿಯರು=ವಯಸ್ಸು/ತಿಳುವಳಿಕೆ/ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರು;

ಮಾತಿನ ಮಾತಿನ=ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಬರಿ ಮಾತನಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿರುವುದು;

ಮಾತಿನ ಮಾತಿನ ಮಹಂತರು=ಸತ್ಯ/ನೀತಿ/ನ್ಯಾಯ/ವಾಸ್ತವದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಆಡುತ್ತ, ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ, ಮಾತನ್ನು ಚತುರತೆಯಿಂದ ಆಡುವುದನ್ನೇ ಒಂದು ಕಲೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು; ಹಿರಿಯರೆ=ದೊಡ್ಡವರೆ/ಮನ್ನಣೆಗೆ ಯೋಗ್ಯರೆ;

ಕೇಳುವವರ ಮನ ಸೆಳೆಯುವಂತೆ ಇಲ್ಲವೇ ಮನ ಮೆಚ್ಚಿಸುವಂತೆ ಸೊಗಸಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡವರೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಮಾತಿಗಿಂತ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ದೊಡ್ಡದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅವರು ಮಾಡುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸದಿಂದ ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಬೇಕೆ ಹೊರತು ಅವರು ಆಡುವ ಸೊಗಸಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

□□

58. ಮಾತೆಂಬುದು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ (1444–273)

ಮಾತು+ಎಂಬುದು; ಮಾತು=ನುಡಿ/ಸೊಲ್ಲು; ಎಂಬುದು=ಎನ್ನುವುದು; ಜ್ಯೋತಿ=ಬೆಳಕು/ಕಾಂತಿ/ಪ್ರಕಾಶ/ತೇಜಸ್ಸು/ದೀವಿಗೆ/ದೀಪ; ಲಿಂಗ=ಶಿವನ ಸಂಕೇತವಾದ ವಿಗ್ರಹ;

ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ=ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಾ, ಎಲ್ಲೆಡೆ ಬೆಳಕಿನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಹರಡುತ್ತಿರುವ ಲಿಂಗ; 'ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಲಿಂಗದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ಬೆಳಕಿನ ಕಿರಣಗಳು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕಣ್ಣ ಮುಂದಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುತ್ತವೆಯೋ, ಅಂತೆಯೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳು ಕೇಳುಗರ ಮನದ ಆತಂಕ, ಕಳವಳ, ನೋವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಕೇಳುಗರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮುದವನ್ನು ಮತ್ತು ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳು ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತಿರಬೇಕು.

□□

59. ವಾಕಿನಿಂ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ನುಡಿವ
ಕುತರ್ಕಿಗಳ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ
ಮಾಗಿಯ ಕೋಗಿಲೆಯಂತೆ
ಮೂಗನಾಗಿರಬೇಕು. (1580–286)

ವಾಕ್+ಇನ್+ಇಂ; ವಾಕ್=ನುಡಿ/ಮಾತು; ಪರಬ್ರಹ್ಮ=ಪರಮಾತ್ಮ/ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ದೇವರು/ವೇದ ವೇದಾಂತಗಳ ವಿಚಾರ;

ನುಡಿವ=ಮಾತನಾಡುವ; ತರ್ಕ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ವಿಚಾರವೇ ದಿಟವೆಂದು/ಸರಿಯೆಂದು ವಾದಿಸುವುದು; ತರ್ಕಿ=ತರ್ಕವನ್ನು ಮಾಡುವವನು/ವಾದದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವವನು; ಕುತರ್ಕಿ=ತಪ್ಪನ್ನೇ ಸರಿಯೆಂದು, ಸುಳ್ಳನ್ನೇ ಸತ್ಯವೆಂದು, ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನೇ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು, ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನೇ ಇದೆಯೆಂದು ವಾದಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಎಡೆ+ಅಲ್ಲಿ; ಎಡೆ=ಜಾಗ/ನೆಲೆ/ಹತ್ತಿರ/ಸಮೀಪ/ಮುಂದೆ;

ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ನುಡಿವ ಕುತರ್ಕಿಗಳು=ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬ ದೇವರಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವರಾಶಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹುಟ್ಟಿವೆ. ಮಾನವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಆಗುಹೋಗುಗಳಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಬರಹವೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಪಾಪಪುಣ್ಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಿರಿತನ ಇಲ್ಲವೇ ಬಡತನವನ್ನು, ನೋವು ನಲಿವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ದೇವರ ಇಚ್ಚೆಯಿಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿಯೂ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಲುಗದು ಎಂಬ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುವವರನ್ನು ಕುತರ್ಕಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂತಹ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಾನವ ಜೀವಿಯ ಆಗುಹೋಗುಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ಏಳುಬೀಳುಗಳಿಗೆ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವರ ನಡೆನುಡಿಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಮಾನವರ ಸಿರಿತನ ಬಡತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಬ್ರಹ್ಮನು ಬರೆದ ಹಣೆಬರಹವಲ್ಲ; ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಗದ್ದುಗೆಯಲ್ಲಿರುವವರು ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ ಹಣ ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಸಿರಿವಂತರು ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದ ಜನರನ್ನು ನಾನಾ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಂಚಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳ ಹಸಿವು, ಬಡತನ, ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ನೋವು ನಲಿವುಗಳಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಇಲ್ಲವೇ ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಗಳು ಕಾರಣವೇ ಹೊರತು

ಬ್ರಹ್ಮನ ಬರೆದಿರುವ ಹಣೆಬರಹವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ತತ್ವವನ್ನು ಕುತರ್ಕವೆಂದು ವಚನಕಾರರು ಅಲ್ಲಗಳೆದಿದ್ದಾರೆ;

ಮಾಗಿ=ಚಳಿಗಾಲ; ಕೋಗಿಲೆ+ಅಂತೆ; ಕೋಗಿಲೆ=ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹಕ್ಕಿ. ಈ ಹಕ್ಕಿಯ ಕೂಗು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಂಪಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬೇಸಿಗೆಯ ವಸಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾವಿನ ಚಿಗುರನ್ನು ತಿಂದಾಗ ಕೋಗಿಲೆಯು ಆನಂದದಿಂದ ಹಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಕವಿ ಕಲ್ಪನೆಯಿದೆ. ಇಂತಹ ಕೋಗಿಲೆಯು ಮಾಗಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಚಳಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಕುಗ್ಗಿಹೋಗಿ ಮೂಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಜನಮನದಲ್ಲಿದೆ; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ/ಆ ರೀತಿ;

ಮೂಗನ್+ಆಗಿ+ಇರಬೇಕು; ಮೂಗ=ಮಾತನ್ನಾಡಲು ಆಗದವನು/ಮಾತು ಬಾರದವನು; ಮಾಗಿಯ ಕೋಗಿಲೆ ಎಂಬ ನುಡಿಗಟ್ಟು 'ದನಿಯೆತ್ತದೆ ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕು/ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡದಿರಬೇಕು' ಎಂಬ ತಿರುಳಿನ ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಟ್ಟುಕತೆಯನ್ನೇ ದಿಟವೆಂದು ಹೇಳುವ ಕುತರ್ಕಿಗಳನ್ನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ತಿದ್ದುವುದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವೇ ಅವರಲ್ಲಿ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕುತರ್ಕಿಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವವನ್ನು/ಸತ್ಯವನ್ನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂತಹವರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನ್ನಾಡುವುದರ ಬದಲು ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕು.

□□

60. ವಾಕು ಪಾಕವಾದಡೇನು
ಮನ ಪಾಕವಾಗದನ್ನಕ್ಕರ. (175/152)

ವಾಕ್=ಮಾತು/ನುಡಿ/ಸೊಲ್ಲು; ಪಾಕ+ಆದಡೆ+ಏನು; ಪಾಕ=ಬೇಯಿಸಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಅನ್ನ/ಇನ್ನಿತರ ಆಹಾರ/ಪರಿಪಕ್ವಗೊಂಡಿರುವುದು/ಹದವಾಗಿರುವುದು/ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದು;

ವಾಕು ಪಾಕವಾಗುವುದು=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳು ಸತ್ಯ ನೀತಿ ನ್ಯಾಯದ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಕೇಳುವವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮುದವನ್ನು ನೀಡಿ ತನ್ನತ್ತ ಸೆಳೆಯುವಂತಿರುವುದು; ಆದಡೆ=ಆದರೆ; ಆದಡೇನು=ಆಗುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು;

ವಾಕು ಪಾಕವಾದಡೇನು=ಸೊಗಸಾಗಿ/ಸುಂದರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು;

ಮನ=ಮನಸ್ಸು; ಪಾಕ+ಆಗದ+ಅನ್ನಕ್ಕರ; ಅನ್ನಕ್ಕರ=ಆ ತನಕ/ಆ ವರೆಗೆ; ಪಾಕವಾಗದನ್ನಕ್ಕರ=ಪಾಕಗೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ/ಪಾಕವಾಗದಿರುವ ವರೆಗೆ;

ಮನ ಪಾಕವಾಗುವುದು=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ತುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಒಳಮಿಡಿತಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವುದು.

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರದೆ, ಕೇವಲ ಮಾತನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೊಗಸಾಗಿ ಆಡುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನುಡಿಗಳಂತೆಯೇ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆಯೂ ಇರಬೇಕು.

□□

61. ವ್ರತಗೇಡಿ ವ್ರತಗೇಡಿ ಎಂಬವ ತಾನೆ ವ್ರತಗೇಡಿ. (182/153)

ವ್ರತ+ಕೇಡಿ; ವ್ರತ=ಶಾಸ್ತ್ರದ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ದೇವರ ಪೂಜೆ; ಜಪ, ತಪ, ಉಪವಾಸ, ದೇಹ ದಂಡನೆ ಮುಂತಾದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಡುವ ಆಚರಣೆ; ಕೇಡು=ನಾಶ/ಅಳಿವು; ಕೇಡಿ=ಹಾಳು ಮಾಡುವವನು; ವ್ರತಗೇಡಿ=ವ್ರತವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡುವವನು/ತಪ್ಪು ತಪ್ಪಾಗಿ ಆಚರಿಸುವವನು; ಎಂಬವ=ಎಂದು ಹೇಳುವವನು; ತಾನೆ=ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ;

ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಜನಸಮುದಾಯದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಬಂದಿರುವ ಕಟ್ಟಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡದೆಂದು ನಂಬಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಆಚರಣೆಗಳು ದೊಡ್ಡದಾಗುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು, ನಿಜ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳು ದೊಡ್ಡದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಪೂಜೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ 'ಮಡಿ ಮಡಿ' ಎಂದು ಬಡಬಡಿಸುತ್ತಾ, ಎಲ್ಲಿ ಮಯ್ಲಿಗೆ ಆಗುವುದೋ ಎಂಬ ಆತಂಕದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತಾನೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನಗೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆಯೇ ಸಹಮಾನವರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಒಳಿತಿಗೆ ನೆರವಾಗುವಂತಹ ನಡೆನುಡಿಗಳ ಆಚರಣೆಯೇ ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರ ಪಾಲಿನ ವ್ರತವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಪೂಜೆಯ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದೆಂದು ನಂಬಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇತರರ ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ, ಸದಾಕಾಲ ಅವರ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನೇ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆತೆಗೆದು ಎತ್ತಿ ಆಡುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನೇ ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಕೂಡ "ವ್ರತಗೇಡಿ ವ್ರತಗೇಡಿ ಎಂಬವ ತಾನೆ ವ್ರತಗೇಡಿ" ಎಂಬ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

□□

62. ಸತ್ತು ಮುಂದೆ ನೀನೇನ ಕಾಬೆಯೊ
ಇಂದೆ ಇಂದೆಯೊ ಇಂದೆ ಮಾನವ. (500/177)

ಸತ್ತು=ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿ/ಸಾವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು; ಮುಂದೆ=ಸತ್ತ ನಂತರದಲ್ಲಿ; ನೀನ್+ಏನ; ಏನ=ಯಾವುದನ್ನ; ಕಾಣ್=ನೋಡು/ತಿಳಿ; ಕಾಣ್ಬೆ>ಕಾಬೆ; ಕಾಬೆ=ಕಾಣುವೆ/ನೋಡುವೆ; ಕಾಬೆಯೋ=ನೋಡುವೆಯೋ/ಕಾಣುವೆಯೋ;

ಸತ್ತು ಮುಂದೆ ನೀನೇನ ಕಾಬೆಯೊ="ಸತ್ತ ನಂತರ ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ನೀನು ಕಾಣುವೆಯೋ ಅಂದರೆ ಏನನ್ನೂ ಕಾಣಲಾರೆ" ಎನ್ನುವ ನುಡಿಗಳ ಮೂಲಕ ಜನಸಮುದಾಯದ ಮನದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸತ್ತ ನಂತರ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಒಳ್ಳೆಯ ಇಲ್ಲವೇ ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸ್ವರ್ಗ ಇಲ್ಲವೇ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವ ಪರಲೋಕದ ಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದೇಹದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಆತ್ಮ (ಉಸಿರು/ಪ್ರಾಣ) ಮತ್ತೊಂದು ಜೀವಿಯಾಗಿ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಪುನರ್ ಜನ್ಮದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದರು.

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟನಿಂದ ಸಾವಿನ ತನಕ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವಂತೆಯೇ ಸಹಮಾನವರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಬಾಳುವುದು ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತು. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯಿಂದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಒಲವು ನಲಿವು ನೆಮ್ಮದಿಯ ಜೀವನವೇ ಸ್ವರ್ಗ; ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಯಿಂದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಸಾವು ನೋವು ದುರಂತವೇ ನರಕ ಎನ್ನುವ ನಿಲುವನ್ನು ತಳೆದಿದ್ದರು.

ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಹಸಿವು, ಬಡತನ, ಅಂಗ ವಿಕಲತೆ ಮತ್ತು ರೋಗರುಜಿನಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ತಾವು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ದಂಡನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪುನರ್ ಜನ್ಮದ ನಂಬಿಕೆಯು ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿಸಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಜನರ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಆಗುಹೋಗುಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವರೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದ ಗದ್ದುಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಿರಿವಂತರು ಜಾತಿ, ಮತ, ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಂಚನೆಯೇ ಕಾರಣವೆಂಬುದನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯಹೇಳಿದರು.

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸತ್ತ ನಂತರ ಹೆಣವು ಮಣ್ಣು ಇಲ್ಲವೇ ಬೂದಿಯಾಗಿ 'ನೆಲ-ಬೆಂಕಿ-ನೀರು-ಗಾಳಿ'ಯಲ್ಲಿ ಬೆರತುಹೋಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ವಾಸ್ತವವನ್ನು "ಸತ್ತು ಮುಂದೆ ನೀನೇನು ಕಾಬೆಯೊ" ಎಂಬ ನುಡಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ;

ಇಂದು=ಈ ದಿನ/ಗಳಿಗೆ/ಸಮಯ; ಇಂದೆ=ಈ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ/ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ; ಇಂದೆಯೊ=ಜೀವಂತವಾಗಿರುವಾಗ/ಬದುಕಿರುವಾಗ; ಮಾನವ=ವ್ಯಕ್ತಿ;

ಇಂದೆ ಇಂದೆಯೊ ಇಂದೆ ಮಾನವ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನು ಜೀವಂತವಾಗಿರುವ ಕೊನೆ ಗಳಿಗೆಯ ತನಕ ಅಂದರೆ ಸಾವು ತಾನಾಗಿಯೇ ಬರುವ ತನಕ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ತನ್ನನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಸಹಮಾನವರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿರಬೇಕೆ ಹೊರತು, ಬದುಕಿಗೆ ಬೆನ್ನು ತೋರಿಸಿ ತನ್ನ ಸಾವನ್ನು ತಾನೇ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

□□

63. ಸಮುದ್ರದಾಚೆಯ ತಡಿಯಲ್ಲಿ
ಕಳ್ಳನ ಕಂಡು
ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುನಿದು ಬೈದರೆ
ಅವ ಸಾಯಬಲ್ಲನೆ. (459/173)

ಸಮುದ್ರದ+ಆಚೆಯ; ಸಮುದ್ರ=ಕಡಲು/ಸಾಗರ; ಆಚೆ=ಅತ್ತ ಕಡೆ/ಮತ್ತೊಂದು ತುದಿ; ತಡಿ+ಅಲ್ಲಿ; ತಡಿ=ದಡ/ತೀರ/ದಂಡೆ; ಕಳ್ಳ=ಇತರರ ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕದಿಯುವುದನ್ನೇ ಕಸುಬನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ/ಚೋರ; ಕಂಡು=ನೋಡಿ;

ಇಲ್ಲಿ+ಇಂದ; ಇಲ್ಲಿ=ಇತ್ತ/ಈಚೆಯ ದಡ; ಇಲ್ಲಿಂದ=ಈಚೆಯ ದಡದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು;

ಮುನಿ=ಸಿಟ್ಟಾಗು/ಕೋಪಗೊಳ್ಳು/ಆಕ್ರೋಶಗೊಂಡು; ಬಯ್=ನಿಂದಿಸು/ತೆಗಳು; ಬೈದರೆ=ಬಯ್ದರೆ/ಬಯ್ಯಲು ತೊಡಗಿದರೆ/ಶಪಿಸಿದರೆ; ಅವ=ಅವನು/ಆ ಕಳ್ಳನು; ಸಾಯ್=ಮರಣ ಹೊಂದುವುದು/ಜೀವ ಹೋಗುವುದು; ಸಾಯಬಲ್ಲನೆ= ಸಾಯುತ್ತಾನೆಯೆ/ನಾಶವಾಗುತ್ತಾನೆಯೆ.

ಈ ಸಂಗತಿಯು ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ/ಕುಟುಂಬದ/ ಸಮಾಜದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ತೊಡಕು/ತೊಂದರೆ/ಸಮಸ್ಯೆ ಉಂಟಾದಾಗ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಎಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಆಗಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವಂತಹ ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕೆ ಹೊರತು ಬಯ್ಯುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲವೇ ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಆರೋಪವನ್ನು ಹೊರಿಸುವುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ.

□□

64. ಸಹಜವ ನುಡಿದಡೆ
ಸೇರುವರಿಲ್ಲ ಕಾಣಿರಣ್ಣಾ
ಅಸಹಜಕ್ಕಲ್ಲದೆ
ಲೋಕ ಭಜಿಸದು. (1555–284)

ಸಹಜ=ಇರುವುದು/ದಿಟವಾದುದು/ವಾಸ್ತವವಾಗಿರುವುದು/ಸರಿಯಾಗಿರುವುದು; ನುಡಿದಡೆ=ನುಡಿದರೆ/ಹೇಳಿದರೆ; ಸೇರುವರು+ಇಲ್ಲ; ಸೇರು=ಜತೆಯಾಗುವುದು/ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದು/ಕೂಡುವುದು; ಸೇರುವರಿಲ್ಲ=ಮೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ/ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ/ಜತೆಗೂಡುವುದಿಲ್ಲ;

ಕಾಣಿರಿ+ಅಣ್ಣ; ಕಾಣಿರಿ=ನೋಡಿರಿ/ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ; ಅಣ್ಣ=ಗಂಡಸರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಒಲವು ನಲಿವು ಆದರವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಬಳಸುವ ಪದ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅಣಕ/ವ್ಯಂಗ್ಯ/ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವಾಗಲು 'ಅಣ್ಣ' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಚುಚ್ಚು ನುಡಿಯಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ;

ಸಹಜವ ನುಡಿದರೆ ಸೇರುವರಿಲ್ಲ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಇರುವುದನ್ನು ಇದ್ದಂತೆ ಹೇಳಿದರೆ ಇಲ್ಲವೇ ಕಂಡದ್ದನ್ನು ಕಂಡಂತೆ ನುಡಿದರೆ ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಜನರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಮನ್ನಣೆಯು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ;

ಅಸಹಜಕ್ಕೆ+ಅಲ್ಲದೆ; ಅಸಹಜ=ದಿಟವಲ್ಲದ್ದು/ನಿಜವಲ್ಲದ್ದು/ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ದೂರವಾದುದು; ಅಸಹಜಕ್ಕೆ=ಸುಳ್ಳು ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ/ದಿಟವಲ್ಲದ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ/ಜನರ ಮನದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ, ಹಗೆತನ ಮತ್ತು ಸೇಡಿನ ಒಳಮಿಡಿತಗಳನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ; ಅಲ್ಲದೆ=ಅಂತಹ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ;

ಲೋಕ=ಜಗತ್ತು/ಪ್ರಪಂಚ/ಜನಸಮುದಾಯ; ಭಜನೆ=ದೇವರ ನಾಮವನ್ನು/ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಲ್ಲಿ ವಾದ್ಯಗಳ ನಾದದ ಜತೆಗೂಡಿ ಹಾಡುವುದು/ಉಚ್ಚರಿಸುವುದು; ಭಜಿಸು=ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕೊಂಡಾಡುವುದು/ನಂಬಿಕೊಂಡು ಹೊಗಳುವುದು;

ಅಸಹಜಕ್ಕಲ್ಲದೆ ಲೋಕ ಭಜಿಸದು=ಲೋಕದ ಜನರು ಅಸಹಜವಾದುದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಸಹಜವಾದುದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಸುಳ್ಳಿನ, ಕೆಟ್ಟತನದ, ಹಗೆತನದ, ಕ್ರೂರತನದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಜನರು ಬಹುಬೇಗ ನಂಬುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ನಿಜವಾದ, ಒಳ್ಳೆಯ, ಪ್ರೀತಿಯ, ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. 'ನಿಜವು ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಡುವ ಸಮಯಕ್ಕೆ, ಸುಳ್ಳು ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನೆ ಸುತ್ತಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ' ಎಂಬ ಮಾತು ಜನಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

□□

65. ಸಾವನ್ನಕ್ಕರ ಶ್ರವವ ಮಾಡಿದಡೆ
ಇನ್ನು ಕಾದುವ ದಿನವಾವುದು
ಬಾಳುವನ್ನಕ್ಕರ ಭಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಡೆ
ತಾನಹ ದಿನವಾವುದು. (1559/284)

ಸಾವು+ಅನ್ನಕ್ಕರ; ಸಾವು=ಮರಣ; ಅನ್ನಕ್ಕರ=ವರೆಗೆ/ತನಕ; ಸಾವನ್ನಕ್ಕರ=ಸಾಯುವ ತನಕ/ಜೀವನದ ಕೊನೆಗಾಲದವರೆಗೆ; ಶ್ರವ=ಕತ್ತಿ, ಗದೆ, ಗುರಾಣಿ, ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣ ಮುಂತಾದ ಹತಾರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುವಿನ ಎದುರು ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಡೆಯುವ ತರಬೇತಿ; ಮಾಡಿದಡೆ=ಮಾಡಿದರೆ; ಕಾದು=ಹೋರಾಡು/ಕದನ ಮಾಡು; ದಿನ+ಆವುದು; ಆವುದು=ಯಾವುದು;

ಸಾವನ್ನಕ್ಕರ ಶ್ರವವ ಮಾಡಿದಡೆ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನು ಸಾಯುವ ದಿನದವರೆಗೂ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ತಯಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ತರಬೇತಿಯಲ್ಲೇ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದರೆ; ಇನ್ನು ಕಾದುವ ದಿನವಾವುದು=ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವುದು ಯಾವಾಗ;

ಬಾಳುವ+ಅನ್ನಕ್ಕರ; ಬಾಳು=ಜೀವನ/ಬದುಕು; ಬಾಳುವನ್ನಕ್ಕರ=ಬದುಕಿರುವ ತನಕ; ಭಜಿಸುತ್ತ+ಇದ್ದಡೆ; ಭಜಿಸು=ದೇವರ ನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು; ಇದ್ದಡೆ=ಇದ್ದರೆ; ತಾನ್+ಅಹ; ತಾನ್=ವ್ಯಕ್ತಿಯು; ಅಹ=ಆಗುವ;

ತಾನಹ ದಿನ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳಿ, ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲ;

"ಹೋರಾಡಲೆಂದು ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮತ್ತು ದೇವರ ಒಲವನ್ನು ಪಡೆಯಲೆಂದು ನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ". ಈ ಎರಡು ಸಂಗತಿಗಳು ರೂಪಕಗಳಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ.

ಜೀವನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಸತ್ಯ ನೀತಿ ನ್ಯಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾ, ಅವನ್ನು ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳದೆ ಮತ್ತು ಏನೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಕಾಲವನ್ನು ನೂಕುತ್ತ, ಇತರರ ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಪರಾವಲಂಬಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡೆನುಡಿಯನ್ನು ವಿಡಂಬನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

□□

66. ಸಾಸವೆಯಷ್ಟು ಸುಖಕ್ಕೆ ಸಾಗರದಷ್ಟು ದುಃಖ ನೋಡಾ.(123–148)

ಸಾಸವೆ+ಅಷ್ಟು; ಸಾಸವೆ=ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕಾಳು. ಇದನ್ನು ಅಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗರಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಲು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಗಿಯ ಕಾಳಿನಂತೆ ತುಂಬಾ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುತ್ತೆ; ಅಷ್ಟು=ಆ ರೀತಿಯ ಗಾತ್ರ/ಅಳತೆ; ಸುಖ=ಆನಂದ/ನೆಮ್ಮದಿ/ನಲಿವು/ಹಿಗ್ಗು;

ಸಾಗರ+ಅಷ್ಟು; ಸಾಗರ=ಕಡಲು/ಸಮುದ್ರ; ದುಃಖ=ಸಂಕಟ/ನೋವು/ವೇದನೆ/ ಕಳವಳ/ಅಳಲು; ನೋಡು=ಕಾಣು/ತಿಳಿ; ನೋಡಾ=ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು/ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು;

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಾವಿನ ತನಕ ಉಂಟಾಗುವ ನೋವು ನಲಿವಿನ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ನೋವಿನ ಸಂಗತಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನದ ಏಳುಬೀಳುಗಳು ಅವನೊಬ್ಬನ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವ ನಂಟು ಮತ್ತು ಸಹಮಾನವರೊಡನೆ ಪಡೆದಿರುವ ಒಡನಾಟವೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕಿನ ಆಗುಹೋಗುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ಜೀವನದ ಅನೇಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನದಲ್ಲದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನವರು ಎನಿಸಿಕೊಂಡವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ರೋಗರುಜಿನಗಳು, ಅವಗಡಗಳು, ಬಡತನ ಮತ್ತು ಅಪಮಾನದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ನೋವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ಅತಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುವ ಸಾಸವೆಯ ಕಾಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕಿನ ನಲಿವಿಗೆ ಮತ್ತು ಅತಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೂ ಆಳವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸಾಗರದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ನೋವಿಗೆ ರೂಪಕಗಳನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

□□

67. ಸೂಜಿಯ ಪೋಣಿಸಿ ದಾರವ ಮರೆದಡೆ
ಹೊಲಿಗೆ ಬಿಚ್ಚದೆ ಗುಹೇಶ್ವರ. (408/170)

ಸೂಜಿ=ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊಲಿಯುವಾಗ ಬಳಸುವ ಲೋಹದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಉಪಕರಣ; ಪೋಣಿಸು=ಸೂಜಿಯ ಚಿಕ್ಕ ರಂಧ್ರಕ್ಕೆ ದಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದು; ದಾರ=ನೂಲು/ಎಳೆ; ಮರೆದಡೆ=ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟರೆ;

ಹೊಲಿಗೆ=ಸೂಜಿಗೆ ದಾರವನ್ನು ಪೋಣಿಸಿ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಟ್ಟೆಯ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಹೊಲಿಯುವುದು ಇಲ್ಲವೇ ಜತೆಗೂಡಿಸುವುದು;

ಬಿಚ್ಚು=ಬೇರೆಂಯಾಗುವುದು/ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು; ಬಿಚ್ಚದೆ=ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗದಿರುವುದೆ/ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದಿರುವುದೆ/ಜತೆಗೂಡುವುದಿಲ್ಲ; ಹೊಲಿಗೆ ಬಿಚ್ಚದೆ= ದಾರವಿಲ್ಲದೆ ಬರಿ ಸೂಜಿಯಿಂದ ಬಟ್ಟೆಯ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಹೊಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ಗುಹೇಶ್ವರ=ಶಿವ/ಅಲ್ಲಮನ ಮೆಚ್ಚಿನ ದೇವರು/ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಅಂಕಿತನಾಮ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಯ್ಗೊಂಡಾಗ, ಅದನ್ನು ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯ ತನಕ ಒಲವು ನಲಿವು ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ಆ ಕೆಲಸವು ಜರುಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಸೂಜಿ–ದಾರ–ಹೊಲಿಗೆಯ ರೂಪಕದ ಮೂಲಕ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

□□

68. ಹಸಿವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ವ್ಯಾಪಾರ ಬಿಡದು
ಸೀತ ಉಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಉಪಾಧಿಕೆ ಬಿಡದು
ಮಾತುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಬೂಟಾಟಿಕೆ ಬಿಡದು (1593–287)

ಹಸಿವು+ಉಳ್+ಅನ್ನಕ್ಕ; ಹಸಿವು=ಉಂಡು ತಿಂದು ಕುಡಿದು ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯ. ಜೀವಿಯು ಉಳಿದು ಬೆಳೆದು ಬಾಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಹಸಿವನ್ನು ತಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು; ಅನ್ನಕ್ಕ=ವರೆಗೆ/ತನಕ; ಉಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ=ಇರುವ ವರೆಗೆ/ ಇರುವ ತನಕ;

ವ್ಯಾಪಾರ=ಏನನ್ನಾದರೂ ಕೊಡುವ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಇತರರೊಡನೆ ನಡೆಸುವುದು/ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು; ಬಿಡು=ತೊರೆ/ತ್ಯಜಿಸು; ಬಿಡದು=ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ/ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ/ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ;

ಶೀತ>ಸೀತ; ಸೀತ=ಚಳಿ ಮಳೆ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ತಣ್ಣನೆಯ ಕೊರೆತ/ ತಂಡಿ/ನೆಗಡಿ; ಉಪಾಧಿಕೆ=ತೊಂದರೆ/ಹಿಂಸೆ/ಯಾತನೆ; ಮಾತು+ಉಳ್+ಅನ್ನಕ್ಕರ; ಬೂಟಾಟಿಕೆ=ನಟನೆ/ಸೋಗು/ತೋರಿಕೆಯ ನಡೆನುಡಿ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಜೀವಂತವಾಗಿರುವ ತನಕ ನಿಸರ್ಗ ಸಹಜವಾಗಿ ಹಸಿವು ಮತ್ತು ರೋಗರುಜಿನಗಳಿಗೆ ಆತನ ದೇಹ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಆತ ಇತರರೊಡನೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಎಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಯಾರೊಡನೆ ಹೇಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕು ಇಲ್ಲವೇ ಮಾತನಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಾತು ಎಂಬುದು ಮನದಲ್ಲಿ ಮಿಡಿಯುವ ಒಳಮಿಡಿತಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಇಲ್ಲವೇ ಹೊರಹಾಕುವ ಉಪಕರಣವಾಗಿದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳು ನಿಜವೋ ಸುಳ್ಳೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಬೇರೆಯವರು ಹೇಳಲಾಗದು. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವ ಕುಶಲತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ . ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮಾತು ಇರುವ ತನಕ ಬೇರೆಯವರನ್ನು ನಂಬಿಸುವ ಮತ್ತು ಮರುಳುಗೊಳಿಸುವ ಅಂದರೆ ಇತರರನ್ನು ವಂಚಿಸುವ ಬೂಟಾಟಿಕೆಯ ನಟನೆಯು ಮಾತಿನೊಡನೆ ಜತೆಗೂಡಿರುತ್ತದೆ.

□□

69. ಹಿಂದನರಿಯದುದು
ಮುಂದನೇನ ಬಲ್ಲುದೋ. (312/162)

ಹಿಂದು+ಅನ್+ಅರಿಯದುದು; ಹಿಂದು=ಈ ಮೊದಲು ನಡೆದಿರುವುದು/ಆಗಿರುವುದು; ಅನ್=ಅನ್ನು; ಅರಿ=ತಿಳಿ/ಕಲಿ; ಅರಿಯದುದು=ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು/ಅರಿತುಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು;

ಮುಂದು+ಅನ್+ಏನ; ಮುಂದು=ಬರಲಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿರುವುದು/ಉಂಟಾಗುವುದು; ಏನ=ಯಾವುದನ್ನು ತಾನೆ; ಬಲ್=ತಿಳಿ/ಅರಿ; ಬಲ್ಲುದೋ= ತಿಳಿಯಲು/ಅರಿಯಲು/ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗುತ್ತದೆಯೇ;

ಮುಂದನೇನ ಬಲ್ಲುದೋ=ಮುಂದೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ;

'ಹಿಂದನರಿಯುವುದು' ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇಂದಿನ ತನಕ ಜನಸಮುದಾಯದ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಆ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಸಂಗತಿಗಳು ಮಾನವ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಇಲ್ಲವೇ ಕೆಡುಕನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿ ಮಾನವನ ಬದುಕಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಈ ಬಗೆಯ ಅರಿವನ್ನು/ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಪಡೆದಾಗ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮತ್ತು ಜನಸಮುದಾಯದ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬದುಕಿಗೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವುದರ ಕಡೆಗೆ ಮುನ್ನಡೆಯಬಹುದು.

□□

70. ಹಿಂದೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಳಯ ಹೋಯಿತ್ತೆಂದರಿಯೆ
ಮುಂದೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಳಯವಾಗುವುದೆಂದರಿಯೆ
ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯ ತಾನರಿದಡೆ
ಅದೇ ಪ್ರಳಯವಲ್ಲಾ. (655/189)

ಹಿಂದೆ=ಈ ಮೊದಲು/ಕಳೆದ ಹೋದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ; ಎಷ್ಟು=ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ/ಯಾವ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ; ಪ್ರಳಯ=ಅಳಿವು/ಬದಲಾವಣೆ/ಸರ್ವನಾಶ;

ಕೃತಯುಗ, ತ್ರೇತಾಯುಗ, ದ್ವಾಪರಯುಗ, ಕಲಿಯುಗ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳು ಒಂದರ ನಂತರ ಮತ್ತೊಂದು ಬಂದಿವೆ. ಒಂದು ಯುಗ ಕೊನೆಗೊಂಡು ಮತ್ತೊಂದು ಯುಗ ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಒಂದು ಯುಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಕಲ ಜೀವರಾಶಿಗಳು ನಾಶಗೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಹೊಸದಾದ ಜೀವರಾಶಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಬರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಜನಸಮುದಾಯದ ಮನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದೆ.

ಹೋಯಿತ್ತು+ಎಂದು+ಅರಿಯೆ; ಹೋಗು=ತೆರಳು/ಗಮಿಸು/ದಾಟು; ಹೋಯಿತ್ತು=ಉಂಟಾಗಿದೆ/ನಡೆದಿದೆ; ಅರಿಯೆ=ಅರಿಯೆನು/ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ/ನಾನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ; ಮುಂದೆ=ಬರಲಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ/ಸಮಯದಲ್ಲಿ; ಪ್ರಳಯ+ಆಗುವುದು+ಎಂದು+ಅರಿಯೆ;

ತನ್ನ=ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ; ಸ್ಥಿತಿ=ಇರವು/ಇರುವಿಕೆ/ಇರುವ ರೀತಿ; ತಾನ್+ಅರಿದಡೆ; ತಾನ್=ವ್ಯಕ್ತಿಯು; ಅರಿದಡೆ=ಅರಿತುಕೊಂಡರೆ/ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ; ಅದೇ=ಆ ಬಗೆಯ ಬದಲಾವಣೆಯೇ/ಆ ರೀತಿಯ ನಡೆನುಡಿಗಳೇ; ಪ್ರಳಯ+ಅಲ್ಲಾ; ಅಲ್ಲಾ=ಅಲ್ಲವೇ;

ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯ ತಾನರಿದಡೆ ಅದೇ ಪ್ರಳಯ=ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡೆನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟದ್ದು ನಾಶಗೊಂಡು ಒಳ್ಳೆಯದು ಮೂಡಿಬರುವುದನ್ನು/ಉಂಟಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು 'ಪ್ರಳಯ' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಮಯ್ ಮನಗಳನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಒಳಮಿಡಿತಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಯಾವುದು/ಒಳ್ಳೆಯದು ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಾನೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳಲು ತೊಡಗಿದರೆ, ಅದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರುತ್ತದೆ.

□□

71. ಹೂ ಮಿಡಿಯ ಹರಿದು
ಒತ್ತಿ ಹಣ್ಣ ಮಾಡಿಹೆನೆಂದಡೆ
ಹಣ್ಣಾಗಬಲ್ಲುದೆ. (1602–288)

ಹೂ=ಹೂವು/ಕುಸುಮ; ಮಿಡಿ=ಹೀಚು; ಹೂಮಿಡಿ=ಎಳೆಯ ಕಾಯಿ/ಬಲಿಯದ ಚಿಕ್ಕಗಾತ್ರದ ಕಾಯಿ; ಹರಿದು=ಕಿತ್ತು ತಂದು; ಒತ್ತು=ಹಿಸುಕು/ಅದುಮು; ಹಣ್ಣು=ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಗಿ ರಸದಿಂದ ತುಂಬಿ ರುಚಿಕರವಾದ ಫಲ; ಮಾಡು+ಇಹೆನ್+ಎಂದರೆ; ಇಹೆನ್=ಇರುವೆನು; ಮಾಡಿಹೆನ್=ಮಾಡುವೆನು; ಎಂದರೆ=ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ; ಹಣ್ಣು+ಆಗಬಲ್ಲುದೆ; ಆಗಬಲ್ಲುದೆ=ಆಗುತ್ತದೆಯೇ; ಹಣ್ಣಾಗಬಲ್ಲುದೆ=ಹಣ್ಣಾಗುವುದೇ/ ಹಣ್ಣಾಗುವುದಿಲ್ಲ;

ಎಳಸು ಕಾಯಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇನ್ನೂ ಬಲಿಯದ ಹೀಚುಕಾಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಂದು, ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಎರಡು ಅಂಗಯ್ ನಡುವೆ ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಲವಾಗಿ ಅಮುಕುವುದರಿಂದ ಹೀಚುಕಾಯಿಯು ರಸದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಹಣ್ಣಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಮರಗಿಡಬಳ್ಳಿಯ ಬೇರುಗಳಿಂದ ಸಾರವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಂಡು ಕಾಯಿ ದೊಡ್ಡದಾಗುತ್ತ ಬೆಳೆದು, ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಗಿ ಹಣ್ಣಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅದರಲ್ಲಿ ರಸ ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಒಂದು ಕಾಯಿ ಹಣ್ಣಾಗಲು ಕಾಲ ಮತ್ತು ನಿಸರ್ಗ ಸಹಜವಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅಗತ್ಯ. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಒಂದು ರೂಪಕದ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ;

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಅದನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ, ಕಯ್ಗೊಂಡ ಕೂಡಲೇ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಆತುರಪಟ್ಟರೆ ಕೆಲಸವು ಹದಗೆಡುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೆ, ಅದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

□□

ಆದಯ್ಯ

ಕಾಲ :	ಕ್ರಿ.ಶ. 12ನೆಯ ಶತಮಾನ
ಊರು :	ಸೌರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಪುಲಿಗೆರೆಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು
ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು :	401
ಅಂಕಿತನಾಮ :	ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರ

72. ತನಗೊಬ್ಬರು ಮುನಿದರು
ತಾನಾರಿಗೂ ಮುನಿಯಲಾಗದು
ಮನೆಯ ಕಿಚ್ಚು ಮೊದಲೊಮ್ಮೆ
ಮನೆಯ ಸುಡುವಂತೆ
ತನ್ನ ಕೋಪ ತನ್ನನೆ ಸುಡುವುದು ನೋಡಯ್ಯ (938–1039)

ತನಗೆ+ಒಬ್ಬರು; ಮುನಿ=ಸಿಟ್ಟಾಗು/ಕೋಪಗೊಳ್ಳು; ತಾನ್+ಆರಿಗೂ; ಆರಿಗೂ=ಯಾರಿಗೂ/ಯಾರೊಬ್ಬರಿಗೂ; ಮುನಿ+ಅಲ್+ಆಗದು; ಕಿಚ್ಚು=ಬೆಂಕಿ/ಅಗ್ನಿ; ಮೊದಲ್+ಒಮ್ಮೆ; ಮನೆಯ ಕಿಚ್ಚು=ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡ ಬೆಂಕಿ; ಮೊದಲೊಮ್ಮೆ=ಶುರುವಿನಲ್ಲಿ;

ಸುಡು+ಅಂತೆ; ಸುಡು=ಸುಟ್ಟುಹಾಕು/ದಹಿಸು/ಬೇಯಿಸು; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ/ಆ ರೀತಿ; ತನ್ನ=ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ; ಕೋಪ=ಸಿಟ್ಟು/ಆಕ್ರೋಶ; ತನ್ನನ್ನೇ=ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನೇ; ನೋಡು+ಅಯ್ಯಾ; ನೋಡು=ಕಾಣು; ಅಯ್ಯಾ=ಗಂಡಸರನ್ನು ಒಲವು ನಲಿವಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅಡೆತಡೆಯುಂಟಾದಾಗ, ಆಸೆಪಟ್ಟ ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳು ಕಯ್ ತಪ್ಪಿಹೋದಾಗ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ನೂರೆಂಟು ಬಗೆಯ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನದಲ್ಲಿ ಕೆರಳುವ ಒಳಮಿಡಿತವೇ ಕೋಪ.

ಕೋಪವೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಉಂಟಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಬೇರೆಯವರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಆಕ್ರೋಶಗೊಂಡು ಬಯ್ಯುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲವೇ ಅವರ ಮಯ್ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಾನಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡ ಬೆಂಕಿ ಹೇಗೆ ಮನೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಅನಂತರ ನೆರಮನೆಗೆ ಹಬ್ಬುವುದೋ ಅಂತೆಯೇ ಕೋಪವೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಹುಬಗೆಯ ಆಕ್ರೋಶ, ಆತಂಕ, ಆವೇಶ , ಅಂಜಿಕೆ ಮತ್ತು ತಲ್ಲಣಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತನ್ನ ಬದುಕಿಗೆ ಕೇಡನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕಳೆದ ಎರಡು ವರುಶಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಕೇರಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಸಂಗವಿದು. ಹೋಟೆಲ್ ಮುಂದುಗಡೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಒಂದು ಕಾರನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರಿನ ಒಡೆಯನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಸಣ್ಣ ಜಗಳವೊಂದು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಎರಡು ಕಾರಿನ ಒಡೆಯರು ಕೋಪದಿಂದ ಅರಚುತ್ತ ಬಯ್ದಾಡುತ್ತ, ಒಬ್ಬ ಜೋರಾಗಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ದೂರ ತಳ್ಳಿದಾಗ, ಆತ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ

ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ವೇಗವಾಗಿ ಬಂದ ಲಾರಿಯೊಂದು ಹರಿದು, ಆತ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದ. ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ರಸ್ತೆಗೆ ತಳ್ಳಿ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಂದು ವಾರದ ನಂತರ ಕಾನೂನು ಕಟ್ಟಲೆಗೆ ಹೆದರಿ ಇಲ್ಲವೇ ತನ್ನಿಂದಾದ ಸಾವಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಗೊಂಡು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಸತ್ತ ಇಬ್ಬರೂ ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತರ ವಯೋಮಾನದವರು ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದರೂ ಕೋಪವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಎರಡು ಕುಟುಂಬಗಳ ದುರಂತವನ್ನು ತಡೆಯಬಹುದಿತ್ತು.

□□

ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮ

ಕಾಲ: ಕ್ರಿ.ಶ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನ

ಊರು: ಅಮರೇಶ್ವರ ಗ್ರಾಮ
ಲಿಂಗಸುಗೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು
ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆ.

ಗಂಡ: ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯ.

ಕಸುಬು: ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯನು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಹಾಮನೆಯ ಅಂಗಳದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ತಂದ ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ ಉಣಿಸು ತಿನಸುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರಿಗೆ ದಾಸೋಹ ಮಾಡುವುದು.

ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು: ೨೫

ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ : ಮಾರಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಅಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗ

73. ಕಳುವ ಚೋರಂಗೆ

ಬಡವರೆಂದು ದಯವುಂಟೆ. (714/866)

ಕಳ್=ಎಗರಿಸು/ಅಪಹರಿಸು; ಕಳುವ=ಪರರ ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದೋಚುವ/ಕದಿಯುವ; ಚೋರ=ಕಳ್ಳ; ಚೋರಂಗೆ=ಚೋರನಿಗೆ ; ಬಡವರ್+ಎಂದು; ಬಡವ=ಹಣ ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳು ಇಲ್ಲದವನು/ತಿನ್ನಲು ತೊಡಲು ಗತಿಯಿಲ್ಲದವನು; ದಯ+ಉಂಟೇ; ದಯ=ಕರುಣೆ/ಕನಿಕರ; ಉಂಟೇ=ಇರುವುದೇ;

ಜನರ ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದೋಚುವ ಕಳ್ಳನಿಗೆ, ಲಂಚಕೋರನಿಗೆ, ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಹಣ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಹಿತ ದೊಡ್ಡದೇ ಹೊರತು ಅನ್ನ, ಬಟ್ಟೆ, ವಸತಿಯಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿ ಹಸಿವು ಮತ್ತು ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಿರುವ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಕರುಣೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ.

□□

74. ಕೂಟಕ್ಕೆ ಸತಿಪತಿ ಎಂಬ ನಾಮವಲ್ಲದೆ
ಅರಿವಿಂಗೆ ಬೇರೊಂದೊಡಲುಂಟೆ. (708/866)

ಕೂಟ=ಸಂಗ/ಜೊತೆ/ಸೇರುವುದು/ಕೂಡುವುದು; ಕೂಟಕ್ಕೆ=ಕಾಮದ ನಂಟಿಗೆ; ಸತಿ=ಮಡದಿ/ಹೆಣ್ಣು; ಪತಿ=ಗಂಡ/ಗಂಡು; ಎಂಬ=ಎನ್ನುವ/ಎಂದು ಹೇಳುವ; ನಾಮ+ಅಲ್ಲದೆ; ನಾಮ=ಹೆಸರು; ಅಲ್ಲದೆ=ಹೊರತು; ಅರಿವು=ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು–ಯಾವುದು ಕೆಟ್ಟದ್ದು; ಯಾವುದು ನಿಸರ್ಗ ಸಹಜವಾದುದು ಯಾವುದು ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು; ಅರಿವಿಂಗೆ=ಅರಿವಿಗೆ/ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ; ಬೇರೆ+ಒಂದು+ಒಡಲ್+ಉಂಟೆ; ಬೇರೆ=ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ; ಒಡಲ್=ದೇಹ/ಶರೀರ/ಮಯ್; ಉಂಟೆ=ಇದೆಯೇ/ಇರುವುದೇ;

ಕಾಮದ ನಂಟನ್ನು ಪಡೆಯುವಾಗ ಜತೆಗೂಡುವ ಎರಡು ದೇಹಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು 'ಹೆಣ್ಣು' ಎಂದು, ಮತ್ತೊಂದನ್ನು 'ಗಂಡು' ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಲ್ಲದೆ, ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಓದು ಬರಹದ ಕಲಿಯುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ 'ಇದು ಹೆಣ್ಣು' ಇದು ಗಂಡು–ಎಂಬ ಎರಡು ಬಗೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅರಿವಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಯುವ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯೆ ಎಂಬುದು ಗಂಡಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ಹೆಣ್ಣಿಗೂ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮನು ಮೇಲ್ಕಂಡ ನುಡಿಯನ್ನಾಡಲು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟಲೆಯು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜನಸಮುದಾಯವನ್ನು ಬಹುಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣ–ಕ್ಷತ್ರಿಯ–ವೈಶ್ಯ–ಶೂದ್ರ' ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ವರ್ಣ ವಿಂಗಡಣೆ ಮತ್ತು 'ಗಂಡು–ಹೆಣ್ಣು' ಎಂಬ ಲಿಂಗ ವಿಂಗಡಣೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಶೂದ್ರರು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹೆಂಗಸರು ವೇದಗಳನ್ನು ಓದಬಾರದೆಂಬ ಅಂದರೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಬಾರದೆಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟಲೆಯು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.

ಇದರಿಂದಾಗಿ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಇಡೀ ಜನಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಶೇ.80 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ವಿದ್ಯೆ, ಆಡಳಿತದ ಗದ್ದುಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿ ಹಸಿವು, ಬಡತನ ಮತ್ತು ಅಪಮಾನದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಕ್ರೂರವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟಲೆಯನ್ನು ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತ, ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಎಲ್ಲರೂ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಬಾಳುವಂತಾಗಲು ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ವರ್ಣ ತಾರತಮ್ಯ ಇಲ್ಲವೇ ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯ ಇರಬಾರದೆಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

□□

75. ಕೈದ ಕೊಡುವರಲ್ಲದೆ
ಕಲಿತನವ ಕೊಡುವರುಂಟೆ. (714/866)

ಕೈದು=ಹತಾರ/ಶಸ್ತ್ರ; ಕೊಡುವರ್+ಅಲ್ಲದೆ; ಕೊಡು=ನೀಡು; ಅಲ್ಲದೆ=ಹೊರತು; ಕಲಿತನ=ಪರಾಕ್ರಮ/ಕೆಚ್ಚು; ಕೊಡುವರ್+ಉಂಟೆ; ಉಂಟೇ=ಇದ್ದಾರೆಯೇ/ಇರುವರೇ;

ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಈಟಿ, ಕತ್ತಿ, ಗದೆ, ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಹೋರಾಡುವ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಬಹುದೇ ಹೊರತು, ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಮಾನಸಿಕ ಕೆಚ್ಚನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ನೀಡಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಒಂದು ರೂಪಕದ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಇತರರಿಂದ ವಿದ್ಯೆ, ಸಂಪತ್ತು, ಆಡಳಿತದ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಪಡೆಬಹುದು. ಆದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯು ಅವನ ಮೇಲೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

□□

76. ಗರ್ವದಿಂದ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿ
ದ್ರವ್ಯದ ಕೇಡು
ನಡೆಯಿಲ್ಲದ ನುಡಿ
ಅರಿವಿಂಗೆ ಹಾನಿ. (715/866)

ಗರ್ವ+ಇಂದ; ಗರ್ವ=ಸೊಕ್ಕು/ಹೆಮ್ಮೆ; ಭಕ್ತಿ=ದೇವರನ್ನು ಒಲವು ನಲಿವುಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುವುದು;

ಗರ್ವದಿಂದ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿ=ದೇವರ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ವಜ್ರ ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ, ಬಗೆಬಗೆಯ ಹೂಗಳಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಿ, ಉಣಿಸು ತಿನಸುಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು, ದೂಪ ದೀಪಗಳನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತ, ಗಂಟೆ ಜಾಗಟೆಗಳನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತ ಅಬ್ಬರದ ದನಿಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಆಡಂಬರದ ಪೂಜೆ;

ದ್ರವ್ಯ=ಹಣ/ಸಂಪತ್ತು/ಒಡವೆ ವಸ್ತು; ಕೇಡು=ಹಾನಿ/ನಾಶ; ನಡೆ+ಇಲ್ಲದ; ನಡೆ=ವರ್ತನೆ/ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ/ನಡವಳಿಕೆ; ನುಡಿ=ಮಾತು/ಸೊಲ್ಲು; ಅರಿವು=ತಿಳಿವು/ತಿಳುವಳಿಕೆ; ಅರಿವಿಂಗೆ=ಅರಿವಿಗೆ; ಹಾನಿ=ಕೇಡು/ನಾಶ/ಆಪತ್ತು/ಅಳಿವು;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಿರಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತ, ಇತರರ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ಮಾಡುವ ಆಡಂಬರದ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಹಣ ವೆಚ್ಚವಾಗುವುದೇ ಹೊರತು ಮತ್ತೇನು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ.

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಗಳಿಸಿರುವ ಅರಿವಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಸತ್ಯ ನ್ಯಾಯ ನೀತಿಯ ಮಾತುಗಳಿಗಿಂತ, ಅವನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವುದು ದೊಡ್ಡದು.

ಆಡಂಬರದ ಮಾತು ಮತ್ತು ಸಿರಿಸಂಪತ್ತಿನ ತೋರಿಕೆಯ ಪೂಜೆಗಿಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಬಾಳುವುದೇ ದೊಡ್ಡದು ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ಹೊಂದಿದ್ದರು.

□□

77. ಸಸಿಗೆ ನೀರೆರೆದಡೆ
ಎಳಕುವುದಲ್ಲದೆ
ನಷ್ಟಮೂಲಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತು ನೀರ ಹೊಯಿದಡೆ
ಎಳಕುವುದೆ. (728/868)

ಸಸಿ=ಎಳೆಯ ಗಿಡ/ಸಸ್ಯ/ಚಿಕ್ಕ ಪಯಿರು; ನೀರ್+ಎರೆದಡೆ; ಎರೆ=ಹಾಕು/ಸುರಿ/ಹೊಯ್ಯು; ಎರೆದಡೆ=ಹಾಕಿದರೆ; ಎಳಕುವುದು+ಅಲ್ಲದೆ; ಎಳಕು=ಅಲುಗಾಟ/ಚಲನೆ/ಜೀವರಸ ತುಂಬಿ ಬೆಳೆಯುವುದು; ಅಲ್ಲದೆ=ಹೊರತು; ನಷ್ಟ=ಹಾನಿ/ಕೇಡು/ಇಲ್ಲವಾಗುವದು;

ಮೂಲ=ಮಣ್ಣಿನೊಳಗಿರುವ ಮರಗಿಡಗಳ ತಾಯಿಬೇರು ಮತ್ತು ಕವಲುಬೇರುಗಳು; ನಷ್ಟಮೂಲ=ಬುಡ ಸಮೇತ ಕಿತ್ತುಬಂದು, ಅಡಿಮೇಲಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಸಸಿ; ಹೊತ್ತು=ನೀರು ತುಂಬಿದ ಕೊಡವನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲವೇ ಹೆಗಲ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ; ನೀರ=ನೀರನ್ನು; ಹೊಯ್=ಹಾಕು/ಸುರಿ/ಎರೆ; ಹೊಯಿದಡೆ=ಹಾಕಿದರೆ; ಎಳಕುವುದೆ=ಮತ್ತೆ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದೆ;

ಮಣ್ಣಿನೊಳಗೆ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟು ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿರುವ ಸಸಿಗೆ ಅದರ ಬುಡದಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಎರೆದರೆ, ಅದು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಹೂವು ಕಾಯಿ ಹಣ್ಣನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಬುಡಸಮೇತ ಕಿತ್ತು ಬಂದು ಅಡಿಮೇಲಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಸಸಿಯ ಬೇರುಗಳ ಮೇಲೆ ನೀರನ್ನು ಹೊಯ್ದರೆ, ಸತ್ತುಹೋಗಿರುವ ಸಸಿಯು ಮತ್ತೆ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಉಳಿದು ಬೆಳೆದು ನಾಲ್ಕು ಕಾಲ ಬಾಳುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಾವು ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು ಮತ್ತು ನೆರವನ್ನು ನೀಡಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಇಲ್ಲವೇ ಕೇಡನ್ನು ತರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾವು ಬೆಂಬಲಿಸಬಾರದು ಎಂಬ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಈ ರೂಪಕ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

❑❑

ಗಜೇಶ ಮಸಣಯ್ಯ

ಕಾಲ :	ಕ್ರಿ.ಶ. 12ನೆಯ ಶತಮಾನ
ಊರು :	ಕರಜಿಗಿ ಗ್ರಾಮ, ಬಿಜಾಪುರದಿಂದ ಅರವತ್ತು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಕಲಕೋಟೆಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆ.
ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು :	70
ಅಂಕಿತ ನಾಮ :	ಮಹಾಲಿಂಗ ಗಜೇಶ್ವರ

78. ಒಲಿದವರ ಕೊಲುವಡೆ
ಮಸೆದ ಕೂರಲಗೇಕೆ
ಅವರನೊಲ್ಲೆನೆಂದಡೆ ಸಾಲದೆ. (215/1223)

ಒಲಿ=ಮೆಚ್ಚು/ಮೋಹಗೊಳ್ಳು/ಒಪ್ಪು; ಒಲಿದವರ=ಮೋಹಗೊಂಡವರನ್ನು/ಮೆಚ್ಚಿದವರನ್ನು; ಕೊಲ್=ಸಾಯಿಸು/ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೆಗೆ/ಪೀಡಿಸು/ನೋಯಿಸು; ಕೊಲುವಡೆ=ನೋಯಿಸುವುದಾದರೆ/ಕೊಲ್ಲುವುದಾದರೆ; ಮಸೆ=ಕತ್ತಿ, ಚಾಕು ಮುಂತಾದ ಹತಾರಗಳ ಬಾಯಿ ಹರಿತಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸಾಣೆಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಉಜ್ಜುವುದು;

ಮಸೆದ=ಹರಿತಗೊಂಡ/ಸಾಣೆ ಹಿಡಿದ; ಕೂರ್+ಅಲಗು+ಏಕೆ; ಕೂರ್=ಹರಿತವಾದ/ಚೂಪಾದ ಮೊನೆಯುಳ್ಳ; ಅಲಗು=ಕತ್ತಿ; ಕೂರಲಗು=ಹರಿತವಾದ ಕತ್ತಿ; ಏಕೆ=ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕು/ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ; ಅವರನ್+ಒಲ್ಲೆನ್+ಎಂದಡೆ; ಒಲ್ಲೆನ್=ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ/ಮೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ; ಎಂದಡೆ=ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ; ಸಾಲು=ಸಾಕು; ಸಾಲದೆ=ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ;

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೋಹಗೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಹೊರಹಾಕುವಂತೆ "ನಿನ್ನ ಒಡನಾಟವೇ ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ" ಎಂದು ನೇರವಾಗಿ ಹೇಳುವ ನುಡಿಯೇ ಒಲಿದವರ ಪಾಲಿಗೆ ಸಾವಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಮಾನಸಿಕ ಯಾತನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

□□

79. ಕೂಪರನಗಲುವುದು ಆತ್ಮಘಾತಕವವ್ವಾ
ದಿಬ್ಯವ ತುಡುಕಿದಡೆ
ಕೈ ಬೇವುದಲ್ಲದೆ ಮೈ ಬೇವುದೆ
ಒಲಿದವರನಗಲಿದಡೆ
ಸರ್ವಾಂಗವೂ ಬೇವುದವ್ವಾ. (220/1223)

ಕೂಪರ್+ಅನ್+ಅಗಲುವುದು; ಕೂಪ=ಪ್ರಿಯ/ನಲ್ಲ ; ಕೂಪರ್=ಪ್ರಿಯರು/ನಲ್ಲರು/ಒಲಿದವರು/ಮೋಹಗೊಂಡವರು; ಅನ್=ಅನ್ನು ; ಕೂಪರನ್=ಒಲಿದವರನ್ನು; ಅಗಲು=ಬಿಟ್ಟು ದೂರ ಸರಿಯುವುದು/ತೊರೆಯುವುದು; ಆತ್ಮ+ಘಾತಕ+ಅವ್ವಾ; ಆತ್ಮ=ಜೀವ; ಘಾತಕ=ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ/ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತದೆ; ಆತ್ಮಘಾತಕ=ಜೀವ ಹಾನಿ; ಅವ್ವಾ=ಹೆಂಗಸರ ಜತೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಒಲವು ನಲಿವು ಆದರದಿಂದ ಬಳಸುವ ಪದ;

ದಿಬ್ಯ=ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಚರಣೆ. ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಆರೋಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನು ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಜನರ ಮುಂದೆ ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆಣೆಯನ್ನು ಇಕ್ಕುವಾಗ ಇಲ್ಲವೇ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸರಳನ್ನು ಕಯ್ಯಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಚರಣೆ. ಆಗ ಕಯ್ ಸುಡದಿದ್ದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಾಬೀತಾಗುತ್ತಿತ್ತು;

ತುಡುಕು=ಮುಟ್ಟು/ಹಿಡಿ; ತುಡುಕಿದಡೆ=ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರೆ; ಕೈ=ಹಸ್ತ; ಬೇವುದು+ಅಲ್ಲದೆ; ಬೇವುದು=ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ; ಅಲ್ಲದೆ=ಹೊರತು ; ಮೈ=ದೇಹ/ಶರೀರ; ಬೇವುದೆ=ಬೆಂದುಹೋಗುವುದೆ;

ಕೈ ಬೇಹುದಲ್ಲದೆ ಮೈ ಬೇಹುದೆ=ಕಯ್ ಸುಡುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಇಡೀ ದೇಹ ಬೇಯುವುದಿಲ್ಲ; ಒಲಿದವರನ್+ಅಗಲಿದಡೆ; ಒಲಿದವರನ್=ಮೋಹಿಸಿದವರನ್ನು/ಪ್ರೀತಿಸಿದವರನ್ನು; ಅಗಲಿದಡೆ=ದೂರ ಸರಿದರೆ; ಸರ್ವ+ಅಂಗವೂ; ಸರ್ವ=ಎಲ್ಲ/ಸಕಲ/ಸಮಸ್ತ; ಅಂಗ=ದೇಹ/ಶರೀರ; ಬೇವುದು+ಅವ್ವಾ;

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸುವ 'ಒಲವು' ಎಂಬುದು ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡದು. ಏಕೆಂದರೆ ಒಲವಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಹನೆ, ನಂಬಿಕೆ, ಕರುಣೆ ಮತ್ತು ಗೆಳೆತನದ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಎಡರು ತೊಡರುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಜತೆಗೂಡಿ ಬಾಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಒಲಿದು ಒಂದಾದವರು ಪರಸ್ಪರ ದೂರವಾಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಒದಗಿ ಬಂದರೆ, ಆಗ ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ 'ಅಗಲಿಕೆ' ಎಂಬುದು ದಿಬ್ಯದ ಆಚರಣೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ನೋವಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಯ್ ಮನಗಳೆರಡನ್ನೂ ತೀವ್ರವಾದ ಯಾತನೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡುತ್ತದೆ.

□□

ಗುಪ್ತ ಮಂಚಣ್ಣ

ಕಾಲ :	ಕ್ರಿ.ಶ. 12ನೆಯ ಶತಮಾನ.
ಕಸುಬು :	ಬಿಜ್ಜಳ ದೊರೆಯ ಕೋಶಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಕರಣಿಕನಾಗಿದ್ದನು.
ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು :	100
ಅಂಕಿತ ನಾಮ :	ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯ ರಾಮನಾಥ.

80. ಕಳವು ಹಾದರಕ್ಕೆ ಗುಪ್ತ
ಶಿವಭಕ್ತಿ ಶಿವಪೂಜೆ ಶಿವಜ್ಞಾನ
ಇಂತಿವಕ್ಕೆ ಬಾಹ್ಯಾಡಂಬರವೆ. (309/1232)

ಕಳವು=ಕಳ್ಳತನ/ಇತರರ ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕದಿಯುವುದು; ಹಾದರ=ಸಮಾಜ ಒಪ್ಪಿತವಲ್ಲದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಕಾಮದ ನಂಟನ್ನು ಹೊಂದುವುದು/ಜಾರತನ/ಸೂಳೆಗಾರಿಕೆ; ಗುಪ್ತ=ಗುಟ್ಟು/ರಹಸ್ಯ/ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ; ಶಿವ=ಈಶ್ವರ; ಭಕ್ತಿ=ದೇವರಲ್ಲಿ ಒಲವು ನಲಿವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು;

ಪೂಜೆ=ದೂಪ ದೀಪಗಳನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತ ಶಿವನ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕಯ್ ಮುಗಿದು ಅಡ್ಡಬೀಳುವ ಆಚರಣೆ; ಜ್ಞಾನ=ಅರಿವು/ತಿಳುವಳಿಕೆ; ಇಂತು+ಇವಕ್ಕೆ; ಬಾಹ್ಯ+ಆಡಂಬರವೆ; ಬಾಹ್ಯ=ಹೊರಗಡೆ/ಬಹಿರಂಗ/ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗುವಂತೆ; ಆಡಂಬರ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಬಳಿ ಇರುವ ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲವೇ ತನ್ನ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಇತರರ ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡದೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು; ಬಾಹ್ಯಾಡಂಬರ=ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುವುದು;

ತಾವು ಮಾಡುವ ಕಳ್ಳತನ ಮತ್ತು ಹಾದರವನ್ನು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಜನರು, ಶಿವನ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಒಲವು ಉಳ್ಳವರಂತೆ ಮಾಡುವ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆಯು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿ, ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಲ್ಲವೇ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾನವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಈ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾನೆ.

□□

81. ಡಂಬಕದ ಪೂಜೆ
ಹೋಹ ಹೊತ್ತಿನ ಕೇಡು
ಆಡಂಬರದ ಪೂಜೆ
ತಾಮ್ರದ ಮೇಲಣ ಸುವರ್ಣದ ಛಾಯೆ. (336/1235)

ಡಂಬ=ಮೋಸ/ವಂಚನೆ/ಸೋಗಿನ ನಡೆನುಡಿ/ಬೂಟಾಟಿಕೆ; ಡಂಬಕ=ಮೋಸಗಾರ/ವಂಚಕ; ಪೂಜೆ=ದೂಪ ದೀಪಗಳನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತ ಶಿವನ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕಯ್ ಮುಗಿದು ಅಡ್ಡಬೀಳುವ ಆಚರಣೆ; ಡಂಬಕದ ಪೂಜೆ=ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾಡುವ ತೋರಿಕೆಯ ಪೂಜೆ; ಹೋಹ=ಉರುಳುತ್ತಿರುವ/ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ/ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ;

ಹೊತ್ತು=ಸಮಯ/ವೇಳೆ/ಕಾಲ; ಕೇಡು=ನಾಶ/ಹಾನಿ/ಅಳಿವು; ಆಡಂಬರ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಬಳಿ ಇರುವ ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲವೇ ತನ್ನ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಇತರರ ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡದೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು; ತಾಮ್ರ=ಒಂದು ಬಗೆಯ ಲೋಹ; ಮೇಲಣ=ಮೇಲೆ ಕಂಡುಬರುವ/ಮೇಲೆ ಲೇಪಿಸಿರುವ; ಸುವರ್ಣ=ಚಿನ್ನ/ಹೊನ್ನು/ಬಂಗಾರ; ಛಾಯೆ=ಕಾಂತಿ/ಹೊಳಪು/ಬಣ್ಣ ;

ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನೇ ದೇವರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಪಟತನ ಮತ್ತು ಕೇಡಿಗತನದ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾಡುವ ಪೂಜೆಯು ಸುಮ್ಮನೆ ಕಾಲಹರಣದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

ದೇವರಲ್ಲಿ ತಾನು ಒಲವುಳ್ಳವನೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಂಚಕನು ಜನರ ಮುಂದೆ ಮಾಡುವ ಆಡಂಬರದ ಪೂಜೆಯು ತಾಮ್ರದ ತಗಡಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ನೀರನ್ನು ಲೇಪನ ಮಾಡಿದಂತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಹೋಲಿಕೆಯು ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯವನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನಿಜಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

□□

ಚಂದಿಮರಸ

ಕಾಲ:	ಕ್ರಿ.ಶ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನ
ಊರು:	ಚಿಮ್ಮಲಿಗೆ ಗ್ರಾಮ, ಬೀಳಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಬಾಗಿಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆ.
ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು:	157
ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ:	ಸಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚೆನ್ನರಾಮ

82. ಅರಿಯದ ಗುರು ಅರಿಯದ ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಅನುಗ್ರಹವ ಮಾಡಿದಡೇನಪ್ಪುದೆಲವೋ. (553/1258)

ಅರಿ=ತಿಳಿ/ಗ್ರಹಿಸು; ಅರಿಯದ=ಒಳ್ಳೆಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯದಿರುವ/ಹೊಂದದಿರುವ; ಗುರು=ಮಕ್ಕಳಿಗೆ/ಜನರಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿ, ಅವರ ನಡೆನುಡಿಯಲ್ಲಿನ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಸರಿಪಡಿಸಿ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಶಿಷ್ಯ=ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಲೆಂದು ಗುರುವಿನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವವನು/ಗುಡ್ಡ; ಶಿಷ್ಯಂಗೆ=ಗುಡ್ಡನಿಗೆ;

ಅನುಗ್ರಹ=ಕರುಣೆ/ದಯೆ/ನೀಡುವುದು/ಕೊಡುವುದು; ಮಾಡಿದಡೆ+ಏನ್+ಅಪ್ಪುದು+ಎಲವೋ; ಮಾಡಿದಡೆ=ಮಾಡಿದರೆ; ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದಡೆ=ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರೆ; ಏನ್=ಯಾವುದು; ಅಪ್ಪುದು=ಆಗುವುದು; ಏನಪ್ಪದು=ಏನಾಗುವುದು/ಏನು ತಾನೆ ಪ್ರಯೋಜನ; ಎಲವೋ=ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ನೇರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ;

'ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು-ಯಾವುದು ಕೆಟ್ಟದ್ದು; ಯಾವುದು ಸರಿ-ಯಾವುದು ತಪ್ಪು; ಯಾವುದು ದಿಟ-ಯಾವುದು ಸಟೆ' ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಿ, ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಗುರುವೇ ತಿಳಿಗೇಡಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಂತಹ ಗುರುವಿನ ಬಳಿ ಬೆಳೆದ ಗುಡ್ಡನು ಒಳ್ಳೆಯದೇನನ್ನೂ ಕಲಿಯಲಾರ ಮತ್ತು ಮಾಡಲಾರ.

ಆದ್ದರಿಂದ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಗುರು ಮೊತ್ತಮೊದಲು ತಾನು ಅರಿವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜತೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಅರಿವು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಎಚ್ಚರವುಳ್ಳ ಗುರುವಿನಿಂದ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತಾಗ ಮಾತ್ರ ಗುಡ್ಡನು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

□□

83. ನಡೆಯೊಂದು ನುಡಿಯೊಂದು ಪರಿಯುಳ್ಳವ ತತ್ತ್ವವಿದನಲ್ಲ. (626/1266)

ನಡೆ+ಒಂದು; ನಡೆ=ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ/ವರ್ತನೆ; ನುಡಿ+ಒಂದು; ನುಡಿ=ಆಡುವ ಮಾತು/ಸೊಲ್ಲು; ಪರಿ+ಉಳ್ಳವ; ಪರಿ=ರೀತಿ/ಬಗೆ; ಉಳ್=ಇರು/ಹೊಂದು/ಪಡೆ; ಉಳ್ಳವ=ಇರುವವನು/ಪಡೆದಿರುವವನು; ತತ್ತ್ವವಿದನ್+ಅಲ್ಲ; ತತ್ತ್ವ=ದಿಟ/ಸತ್ಯ/ವಾಸ್ತವ/ನಿಯಮ;

ತತ್ತ್ವವಿದ=ಸತ್ಯದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತವನು/ನಿಸರ್ಗದ ಆಗುಹೋಗು ಮತ್ತು ಜೀವಜಗತ್ತಿನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದವನು; ತತ್ತ್ವವಿದನಲ್ಲ=ಅರಿತವನಲ್ಲ/ತಿಳಿದವನಲ್ಲ;

ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ, ತನ್ನ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆಯುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನೀತಿವಂತನಲ್ಲ. ಇಂತಹವರು ಆಡುವುದೇ ಒಂದು; ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತೊಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಓದು ಬರಹದಿಂದ ಪಡೆದ ಅರಿವಿನ ಇಲ್ಲವೇ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಜತೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆಯೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕು.

□□

84. ಲೋಕಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಿ ಮರುಳು
ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಲೋಕ ಮರುಳು. (669/1270)

ಲೋಕ=ಜಗತ್ತು/ಪ್ರಪಂಚ/ಮಾನವ ಸಮುದಾಯ; ಜ್ಞಾನಿ=ಅರಿವು ಉಳ್ಳವನು/ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವನು; ಮರುಳು=ಹುಚ್ಚ/ದಡ್ಡ/ತಲೆಕೆಟ್ಟಿರುವವನು/ತಿಳಿಗೇಡಿ/ಅರಿವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡುವನು/ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಹತೋಟಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವನು;

ಜನ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಮಂದಿ ತಾವು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಕಟ್ಟುಪಾಡು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಬಾಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹವರ ಮುಂದೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಜಾತಿ, ಮತ, ದೇವರುಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವಂಚನೆ, ಅನ್ಯಾಯ, ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಕೊಲೆ, ಸುಲಿಗೆಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸುತ್ತ, ಜನರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ, ಜನಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಆತನು ಹುಚ್ಚನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.

ತಮ್ಮ ಹಸಿವು, ಬಡತನ ಮತ್ತು ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ತಾವು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಪಾಪ ಪುಣ್ಯಗಳೇ ಕಾರಣವೆಂಬ ಕರ್ಮ ತತ್ವ, ಪುನರ್ ಜನ್ಮ ಮತ್ತು ಹಣೆಬರಹವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ಜನರು ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತಿಳಿಗೇಡಿಗಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಆಡಳಿತದ ಗದ್ದುಗೆಯಲ್ಲಿರುವವರು, ಸಿರಿವಂತರು ಮತ್ತು ಓದು ಬರಹವನ್ನು ಕಲಿತವರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಂಚನೆ ಮತ್ತು ಸುಲಿಗೆಯು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ದುರಂತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಜನರು ಅರಿಯದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

□□

ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ

ಕಾಲ:	ಕ್ರಿ.ಶ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನ
ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು:	1776
ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ:	ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನಸಂಗಯ್ಯ/ ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನಸಂಗಮದೇವ

85. ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಅರಿವಾದಡೇನಯ್ಯಾ
ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀ ಇಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕ. (906–385)

ಅಂತರಂಗ+ಅಲ್ಲಿ; ಅಂತರಂಗ=ಮನಸ್ಸು/ಚಿತ್ತ/ಒಳಗಿನದು; ಅರಿವು+ಆದಡೆ+ಏನ್+ಅಯ್ಯಾ;

ಅರಿವು=ತಿಳುವಳಿಕೆ; 'ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಅರಿವಾಗುವುದು' ಎಂದರೆ – ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು– ಯಾವುದು ಕೆಟ್ಟದ್ದು; ಯಾವುದು ದಿಟ–ಯಾವುದು ಸಟೆ; ಯಾವುದು ನೀತಿ–ಯಾವುದು ಅನೀತಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು/ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು;

ಆದಡೆ=ಆದರೆ; ಏನ್=ಯಾವುದು; ಅಯ್ಯಾ=ಗಂಡಸರನ್ನ ಒಲವು ನಲಿವಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ; ಆದಡೇನಯ್ಯಾ=ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು/ಪರಿಣಾಮವೇನು;

ಬಹಿರಂಗ+ಅಲ್ಲಿ; ಬಹಿರಂಗ=ಹೊರಗಿನದು/ಹೊರಗೆ ಗೋಚರಿಸುವಂತಹುದು; ಕ್ರೀ=ಕ್ರಿಯೆ/ಕೆಲಸ/ದುಡಿಮೆ/ಕಾಯಕ;

"ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀ ಇರುವುದು" ಎಂದರೆ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನಗೆ, ತನ್ನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ, ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವಂತಹ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು;

ಇಲ್ಲದ+ಅನ್ನಕ್ಕ; ಅನ್ನಕ್ಕ=ವರೆಗೆ/ತನಕ; ಇಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕ=ಇಲ್ಲದವರೆಗೆ/ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ/ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕೇವಲ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ. ಪಡೆದ ಅರಿವಿನಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅರಿವು ಮತ್ತು ದುಡಿಮೆ ಎರಡೂ ಜತೆಗೂಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕು ಹಸನಾಗುವುದರ ಜತೆಗೆ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತಾಗುತ್ತದೆ.

□□

86. ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಕೊಂಬಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾಸೆಯಿಂದ
ಹುಸಿಯ ನುಡಿಯದೆ
ಕೊಟ್ಟ ಭಾಷೆಗಳ
ಪ್ರಾಣಾಂತ್ಯ ಬಂದಡೆಯೂ
ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆವುದೇ
ಸತ್ಯಾಚಾರವೆಂಬೆನಯ್ಯಾ (960–395)

ಕೊಡು+ಅಲ್ಲಿ; ಕೊಡು=ನೀಡು/ದಾನ ಮಾಡು; ಕೊಂಬ+ಅಲ್ಲಿ; ಕೊಂಬ=ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ/ಗಳಿಸುವ/ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ;

ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಕೊಂಬಲ್ಲಿ=ಏನನ್ನಾದರೂ ಇತರರಿಗೆ ಕೊಡುವಾಗ ಮತ್ತು ಇತರರಿಂದ ಪಡೆಯುವಾಗ;

ಅತಿ+ಆಸೆ+ಇಂದ; ಅತಿ=ಹೆಚ್ಚಾದ/ಮಿತಿಮೀರಿದ/ಬಹಳವಾದ; ಆಸೆ=ಬಯಕೆ/ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ತುಡಿತ; ಹುಸಿ=ಸುಳ್ಳು/ಸಟೆ; ನುಡಿ=ಹೇಳು; ಹುಸಿಯ ನುಡಿಯದೆ=ಸುಳ್ಳನ್ನು ಹೇಳದೆ/ಸಟೆಯನ್ನಾಡದೆ

ಕೊಟ್ಟ=ನೀಡಿದ; ಭಾಷೆ=ನುಡಿ/ಮಾತು; ಕೊಟ್ಟ ಭಾಷೆ=ಇತರರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮಾತು/ನೀಡಿರುವ ವಾಗ್ದಾನ; 'ಭಾಷೆ ಕೊಡುವುದು/ಮಾತು ಕೊಡುವುದು' ಎಂದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತನ್ನಿಂದ ಆಗುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಎಂತಹ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಬಂದರೂ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನುಡಿಯುವುದು;

ಪ್ರಾಣ+ಅಂತ್ಯ; ಪ್ರಾಣ=ಜೀವ/ಉಸಿರು; ಅಂತ್ಯ=ಕೊನೆ/ಕಡೆ; ಪ್ರಾಣಾಂತ್ಯ=ಜೀವ ಹೋಗುವಿಕೆ/ಸಾವು/ಮರಣ; ಬಂದಡೆಯೂ=ಬಂದರೂ/ಉಂಟಾದರೂ; ನುಡಿದ+ಅಂತೆ; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ/ಅದೇ ರೀತಿ; ನುಡಿದಂತೆ=ಆಡಿದ ಮಾತಿನಂತೆ/ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿನಂತೆ; ನಡೆ=ಮಾಡುವುದು/ವರ್ತಿಸುವುದು; ನಡೆವುದೇ=ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ; ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆವುದೇ=ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ;

ಸತ್ಯ+ಆಚಾರ+ಎಂಬೆನ್+ಅಯ್ಯಾ; ಸತ್ಯ=ದಿಟ/ವಾಸ್ತವ; ಆಚಾರ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆ/ಕಟ್ಟುಪಾಡು/ಸಂಪ್ರದಾಯ; ಸತ್ಯಾಚಾರ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿ/ಒಳ್ಳೆಯ ವರ್ತನೆ; ಎಂಬೆನ್=ಎನ್ನುವೆನು;;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯವರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅತಿಯಾಸೆಯಿಂದ ಸುಳ್ಳನ್ನು ಹೇಳದೆ ಮತ್ತು ಜೀವ ಹೋಗುವಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶ ಎದುರಾದರೂ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಬಾಳುವುದೇ ಸತ್ಯಾಚಾರ.

87. ನಡೆಯುಳ್ಳವರ ನುಡಿಯೆಲ್ಲ
ಬರಡು ಹಯನಾದಂತೆ
ನಡೆಯಿಲ್ಲದವರ ನುಡಿಯೆಲ್ಲ
ಹಯನು ಬರಡಾದಂತೆ. (1330–455)

ನಡೆ+ಉಳ್+ಅವರ; ನಡೆ=ನಡವಳಿಕೆ/ವರ್ತನೆ/ನಡತೆ/ಆಚರಣೆ; ಉಳ್=ಇರು/ಹೊಂದು/ಪಡೆ; ನಡೆಯುಳ್ಳವರ=ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರ; 'ಒಳ್ಳೆಯ ನಡವಳಿಕೆ' ಎಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಆತನು ಇತರರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ರೀತಿಯು ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವಂತಿರುವುದು; ನುಡಿ+ಎಲ್ಲ; ನುಡಿ=ಮಾತು/ಸೊಲ್ಲು;

ಬರಡು=ಗೊಡ್ಡಾಗಿರುವ ಪ್ರಾಣಿ. ಅಂದರೆ ಜೀವನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಕರುವನ್ನು ಹಾಕದಿರುವ ಹಸು, ಎಮ್ಮೆ ಮುಂತಾದುವು. ಇವು ಹಾಲನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಯನು+ಆದ+ಅಂತೆ; ಹಯನು=ಕರುವನ್ನು ಈದ/ಕರುವನ್ನು ಹಾಕಿದ ಪ್ರಾಣಿ. ಹಯನಾದ ಹಸು/ಎಮ್ಮೆಯು ಹಾಲನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ/ಆ ರೀತಿ; ನಡೆ+ಇಲ್ಲದವರ; ನಡೆಯಿಲ್ಲದವರ ನುಡಿ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದವರ ಮಾತು; ನುಡಿ+ಎಲ್ಲ; ನುಡಿಯೆಲ್ಲ=ಮಾತೆಲ್ಲವೂ; ಬರಡು+ಆದ+ಅಂತೆ;

'ಹಯನು' ಮತ್ತು 'ಬರಡು' ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರನು ರೂಪಕಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. ಹಯನಾದ ಪ್ರಾಣಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಸಾಕಿ ಸಲಹುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹಾಲನ್ನು ನೀಡಿ ಒಳಿತನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವಂತೆಯೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಡುವ ಮಾತು ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಒಳಿತಿನ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಬರಡಾಗಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಯು ಹಾಲನ್ನು ನೀಡದೆ ತನ್ನನ್ನು ಸಾಕಿ ಸಲಹುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹೊರೆಯಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವಂತೆ ಯಾವುದೇ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡದ ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಡುವ ಮಾತಿನಿಂದ ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಯಾವೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ.

□□

88. ನಾವೇ ಹಿರಿಯರು
ನಾವೇ ದೇವರೆಂಬರು
ತಮ್ಮ ತಾವರಿಯರು
ಅದ್ಭುತ ಮನಭುಂಜಕರ ಮೆಚ್ಚ
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಚೆನ್ನಸಂಗಮದೇವ. (927–388)

ಹಿರಿಯರು=ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರು/ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರು/ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನವರು; ದೇವರ್+ಎಂಬರು; ದೇವರು=ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ಎಡರುತೊಡರುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ, ತಮಗೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಾಪಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು/ಶಕ್ತಿಯನ್ನು 'ದೇವರು' ಎಂದು ಜನಸಮುದಾಯ ನಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ;

ನಾವೇ ದೇವರು=ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಆಗುಹೋಗುಗಳಿಗೆ ನಾವೇ ಕಾರಣರು/ನಮ್ಮಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲವೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ; ಎಂಬರು=ಎನ್ನುವವರು/ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವವರು; ತಮ್ಮ=ತಮ್ಮನ್ನು; ತಾವ್+ಅರಿಯರು; ಅರಿ=ತಿಳಿ/ಗ್ರಹಿಸು; ಅರಿಯರು=ತಿಳಿಯರು;

"ತಮ್ಮ ತಾವು ಅರಿಯುವುದು" ಎಂದರೆ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನವು ನಿಸರ್ಗದ ಆಗುಹೋಗು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ತನ್ನನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮಯ್ ಮನದಲ್ಲಿ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕಿನ ಒಳಮಿಡಿತಗಳು ಸದಾಕಾಲ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅರಿತುಕೊಂಡು, ಜೀವನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕೆಡುಕಿನ ಒಳಮಿಡಿತಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು, ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು;

ತಮ್ಮ ತಾವರಿಯರು=ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಅರಿತಿಲ್ಲದವರು/ಮಾನವನ ಬದುಕಿನ ಇತಿಮಿತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲದವರು;

ನಾವೇ ಹಿರಿಯರು ನಾವೇ ದೇವರೆಂಬರು ತಮ್ಮ ತಾವರಿಯರು=ನಾವೇ ಹಿರಿಯರು ನಾವೇ ದೇವರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಗೇಡಿತನ, ಕಪಟತನ ಮತ್ತು ಅಹಂಕಾರ ತುಂಬಿರುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಒಳ್ಳೆಯ ಅರಿವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಿಸರ್ಗ ಸಹಜವಾದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮಾನವನೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಅರಿತಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅದ್ಭುತ=ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ವಸ್ತು/ವ್ಯಕ್ತಿ/ಸಂಗತಿ; ಮನ=ಮನಸ್ಸು/ಚಿತ್ತ; ಭುಂಜಕ=ತಿನ್ನುವವನು/ಕಬಳಿಸುವವನು; ಮನಭುಂಜಕ=ಮನದಲ್ಲಿಯೇ

ಬಹುಬಗೆಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ;

ಅದ್ಭುತ ಮನಭುಂಜಕರು=ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ತಾವೇ ಇಲ್ಲಸಲ್ಲದ ಊಹೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜನಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಕಟ್ಟುಕತೆಗಳ ಕಲ್ಪನಾಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವವರು/ ತಲ್ಲೀನರಾಗಿರುವವರು;

ಮೆಚ್ಚು=ಒಪ್ಪು/ಪ್ರೀತಿಸು/ಒಲಿ; ಮೆಚ್ಚ=ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ/ಒಲಿಯುವುದಿಲ್ಲ ; ಕೂಡಲಚೆನ್ನಸಂಗಮದೇವ=ಶಿವ/ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ.

ಅದ್ಭುತ ಮನಭುಂಜಕರ ಮೆಚ್ಚ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಚೆನ್ನಸಂಗಮದೇವ=ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಇತಿಮಿತಿಗಳನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವ ತಿಳಿಗೇಡಿಗಳನ್ನು ದೇವರು ಮೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ;

❑❑

89. ಪಾಪಂಗಳು ಕೆಟ್ಟಲ್ಲದೆ
ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತರಾಗರಯ್ಯಾ
ಕೂಡಲಚೆನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ. (51–301)

ಪಾಪ=ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು; ಪುಣ್ಯ=ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು; ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ 'ಪುಣ್ಯ' ಬಂದು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಲವು ನಲಿವು ನೆಮ್ಮದಿಯು ದೊರಕುವುದೆಂದೂ, ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಯಿಂದ 'ಪಾಪ' ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಸಾವು ನೋವು ಉಂಟಾಗುವುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯು ಜನಸಮುದಾಯದ ಮನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದೆ;

ಪಾಪಂಗಳು=ಪಾಪಗಳು/ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳು; ಕೆಟ್ಟ+ಅಲ್ಲದೆ; ಕೆಡು=ನಾಶವಾಗು/ಇಲ್ಲವಾಗು; ಅಲ್ಲದೆ=ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ; ಪಾಪಂಗಳು ಕೆಟ್ಟಲ್ಲದೆ=ಪಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗದೆ; ನಿಮ್ಮ=ದೇವರಾದ ಶಿವನ; ಭಕ್ತರ್+ಆಗು+ಅರ್+ಅಯ್ಯಾ; ಭಕ್ತ=ಒಳಿತಿನ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನೇ ದೇವರೆಂದು ನಂಬಿ ಬಾಳುತ್ತಿರುವವನು; ಭಕ್ತರಾಗರ್=ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಅಯ್ಯಾ=ಗಂಡಸರನ್ನು ಒಲವು ನಲಿವಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ; ಕೂಡಲಚೆನ್ನಸಂಗಮದೇವ=ಶಿವ/ಈಶ್ವರ;

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರ ಪಾಲಿಗೆ ಶಿವನ ಸಂಕೇತವಾದ ಲಿಂಗವೆಂಬುದು 'ಕಲ್ಲು/ಮರ/ಮಣ್ಣು/ಲೋಹ'ದಿಂದ ಮಾಡಿದ ವಿಗ್ರಹವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನೇ ದೇವರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆದ ಪಾಪಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕೆಟ್ಟತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣವಂತರಾಗದ ಹೊರತು ಶಿವಪೂಜೆಗೆ ಯೋಗ್ಯರಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು.

□□

90. ಬರುಮಾತಿನ ಬಳಕೆಯ ಬಳಸಿ
ಹಿರಿಯರಾದೆವೆಂಬ ಮೂಕೊರೆಯರನೇನೆಂಬೆ
ಕೂಡಲಚೆನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ. (1633–501)

ಬರು=ಬರಿದು/ಏನೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು/ಪೊಳ್ಳು; ಮಾತು=ನುಡಿ/ಸೊಲ್ಲು; ಬರುಮಾತು=ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಮಾತು/ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರದ ನುಡಿ; ಬಳಕೆ=ಉಪಯೋಗಿಸುವಿಕೆ; ಬಳಸಿ=ಆಡುತ್ತ/ನುಡಿಯುತ್ತ;

ಬರು ಮಾತಿನ ಬಳಕೆ=ಮಾನವ ಸಮುದಾಯ ಉಳಿದು ಬೆಳೆದು ಬಾಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ 'ಅನ್ನ–ಬಟ್ಟೆ–ವಸತಿ–ವಿದ್ಯೆ–ಕೆಲಸ–ಆರೋಗ್ಯ'ವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಮತ್ತು ವಿತರಿಸುವ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಸತ್ಯ, ನೀತಿ, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸದಾಕಾಲ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಆಡುತ್ತಿರುವುದು/ಯಾವೊಂದು ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವುದು;

ಬರು ಮಾತಿನ ಬಳಕೆಯ ಬಳಸಿ=ಪೊಳ್ಳು ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಕಸುಬನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು;

ಹಿರಿಯರ್+ಆದೆವು+ಎಂಬ; ಹಿರಿಯರು=ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರು/ತುಂಬಾ ತಿಳಿದವರು/ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದವರು; ಆದೆವು=ಆಗಿದ್ದೇವೆ/ಆಗಿರುವೆವು; ಎಂಬ=ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ; ಮೂಕೊರೆಯರ್+ಅನ್+ಏನ್+ಎಂಬೆ; ಮೂಗು+ಕೊರೆಯ=ಮೂಕೊರೆಯ; ಮೂಗು=ಉಸಿರಾಡಲು ಮತ್ತು ವಾಸನೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಒಂದು ಅಂಗ; ಕೊರೆ=ಅಯ್ಬು/ಕುಂದು/ಲೋಪ;

ಮೂಕೊರೆಯ=ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೂಗಿನ ಆಕಾರ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದು / ಅಪ್ಪಚ್ಚಿಯಾದಂತಿರುವ ಮೂಗುಳ್ಳವನು; ಅನ್=ಅನ್ನು; ಏನ್=ಯಾವುದು; ಎಂಬೆ=ಹೇಳುವೆ; ಏನೆಂಬೆ=ಏನೆಂದು ತಾನೆ ಕರೆಯಲಿ; ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ =ಶಿವ/ಈಶ್ವರ ;

ಏನೆಂಬೆ ಕೂಡಲಚೆನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ=ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಕೇವಲ ಮಾತಿನ ಮೋಡಿಯಲ್ಲೇ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಯಕವೇ ಹಿರಿಯತನದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಕೇತವಾಗಿತ್ತು;

'ಮೂಕೊರೆಯರು' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಒಂದು ಬಯ್ಗುಳವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಬಯ್ಗುಳದ ಪದಗಳು ಮಾತಿನ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಎರಡು ಬಗೆಯ ತಿರುಳುಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ವಚನದ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಯ್ಗುಳವು ರೂಪಕದ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಮೂಕೊರೆಯ :

1. ಚಪ್ಪಟೆಯಾದ ಇಲ್ಲವೇ ಅಪ್ಪಚ್ಚಿಯಾದಂತಿರುವ ಮೂಗಿನ ವ್ಯಕ್ತಿ. (ನೇರವಾದ ತಿರುಳು)
2. ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡದ ವ್ಯಕ್ತಿ/ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇತರರಿಗೆ ಹೊರೆಯಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ. (ರೂಪಕದ ತಿರುಳು)

□□

91. ಬಾಹ್ಯದ ಜಲತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ
ಮುಳುಮುಳುಗಿ ಎದ್ದಡೇನು
ಅಂತರಂಗದ ಮಲಿನತ್ವವು
ಮಾಂಬುದೆ ಹೇಳಾ. (1731–515)

ಬಾಹ್ಯ=ಹೊರಗಿನ/ಹೊರಗಡೆ/ಬಹಿರಂಗ; ಜಲ+ತೀರ್ಥ+ಅಲ್ಲಿ; ಜಲ=ನೀರು; ತೀರ್ಥ=ಪವಿತ್ರವಾದುದು/ಉತ್ತಮವಾದುದು/ಒಳ್ಳೆಯದು; ತೀರ್ಥ=ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯ ನಂತರ ನೀಡುವ ನೀರು. ಇದನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲವೇ ತಮ್ಮ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಿಂಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆಯೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯು ಜನಮನದಲ್ಲಿದೆ;

ಜಲತೀರ್ಥ=ದೇಗುಲಗಳ ಬಳಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನದಿ/ತೊರೆ/ಹೊಳೆ; ಮುಳುಗಿ=ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಯ್ಯನ್ನು ಅದ್ದುವುದು; ಮುಳುಮುಳುಗಿ=ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ತಲೆಯನ್ನು ಅದ್ದಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದು;

ಎದ್ದಡೆ+ಏನು; ಎದ್ದಡೆ=ಎದ್ದರೆ; ಏನು=ಯಾವುದು; ಎದ್ದಡೇನು=ಏಳುವುದರಿಂದ ಬಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು; ಅಂತರಂಗ=ಒಳಗಡೆ/ಮನಸ್ಸು/ಚಿತ್ತ; ಮಲಿನತೆ=ಕೊಳಕು/ಹೊಲಸು; ಮಲಿನತ್ವ=ಕೊಳಕಾಗಿರುವುದು/ಹೊಲಸಾಗಿರುವುದು;

'ಅಂತರಂಗದ ಮಲಿನತ್ವ' ಎಂಬ ಪದಕಂತೆಯು ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಟ್ಟ ಆಸೆ, ಹಗೆತನ, ಕಪಟತನ ಮುಂತಾದ ಒಳಮಿಡಿತಗಳನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ; ಮಾಣ್=ಕಳೆ/ಬಿಡು/ತ್ಯಜಿಸು/ನಿಲ್ಲಿಸು; ಮಾಣ್ಬುದೆ>ಮಾಂಬುದೆ;

ಮಾಂಬುದೆ=ಬಿಡುವುದೆ/ನಾಶವಾಗುವುದೆ/ಇಲ್ಲವಾಗುವುದೆ; ಅಂತರಂಗದ ಮಲಿನತ್ವವು ಮಾಂಬುದೆ=ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೊಳೆಯು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆಯೇ; ಹೇಳ್+ಆ; ಹೇಳ್=ನುಡಿ/ತಿಳಿಸು; ಹೇಳಾ=ಹೇಳಲು ತೊಡಗು/ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳು.

ದೇಗುಲವಿರುವ ಇಲ್ಲವೇ ಪವಿತ್ರವಾದ ನೆಲೆಯೆಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದಿರುವ ಊರಿನ ಬಳಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ತೊರೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮಿಂದೇಳುವುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಯ್ ಮೇಲೆ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ಕೊಳೆ ಹೋಗಬಹುದೇ ಹೊರತು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಂತರಂಗದ ಮನದಲ್ಲಿರುವ ಕೊಳೆಯು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

'ಮನದಲ್ಲಿರುವ ಕೊಳೆ' ಎಂದರೆ ಮನದಲ್ಲಿ ತುಡಿಯುವ ದುರಾಸೆ, ಕಪಟತನ ಮತ್ತು ಹಗೆತನವೆಂಬ ಕೆಟ್ಟ ಒಳಮಿಡಿತಗಳು. ಈ ಬಗೆಯ ಕೊಳೆಯನ್ನು ತೊಳೆಯಲು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

□□

92. ಸದಾಚಾರವುಳ್ಳವರು ಅನಾಚಾರಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆದರೆ ನಾಯಕನರಕ. (187–314)

ಸದಾಚಾರ+ಉಳ್ಳವರು; ಸದಾಚಾರ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿ/ಉತ್ತಮ ವರ್ತನೆ; ಉಳ್=ಇರು/ಪಡೆ/ಹೊಂದು; ಉಳ್ಳವರು=ಇರುವವರು; ಅನಾಚಾರ=ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿ/ಕೆಟ್ಟ ವರ್ತನೆ; ಅನುಸರಿಸಿ=ಹೊಂದಿಕೊಂಡು/ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ; ನಡೆದರೆ=ಬಾಳತೊಡಗಿದರೆ/ವರ್ತಿಸತೊಡಗಿದರೆ;

ನಾಯಕ=ಮುಂದಾಳು/ನೇತಾರ; ನರಕ=ನೋವು/ಸಂಕಟ/ಯಾತನೆಯ ನೆಲೆ; ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆದು ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅನಂತರ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ದಂಡನೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ನರಳುವ ಮತ್ತೊಂದು ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಜಾಗವೇ ನರಕ. ಜನರಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆದವರು ಸಂಕಟದ ನೆಲೆಯಾದ ನರಕಕ್ಕೆ, ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಆನಂದದ ನೆಲೆಯಾದ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯು ಜನಸಮುದಾಯದ ಮನದಲ್ಲಿದೆ.

ನಾಯಕನರಕ=ಬಹು ಬಗೆಯ ದಂಡನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಹಿಪ್ಪೆ ಮಾಡುವ ಜಾಗ. ನಾಯಕನರಕ ಎಂಬ ಪದಕಂತೆಯು 'ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾವು ನೋವು ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಹಿಂಸೆಯು ಉಂಟಾಗುವುದು' ಎಂಬ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ;

ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಾಗಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳವರ ಒಡನಾಟದಿಂದಾಗಿ ಅನಾಚಾರಿಯಾಗಿ ಬಾಳಲು ತೊಡಗಿದರೆ, ಅವನನ್ನು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ಜನರ ಬದುಕು ದೊಡ್ಡ ನರಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಏಕೆಂದರೆ ಕೆಟ್ಟವನು ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾಡುವ ಕೆಡುಕಿಗಿಂತ ಒಳ್ಳೆಯವನು ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾಡುವ ಕೆಡುಕು ಜನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ದಿನನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಜನರು "ಎಲ್ಲಿ, ಯಾವಾಗ, ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಕೇಡನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೋ" ಎಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಅವನಿಂದ ದೂರವಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಒಳ್ಳೆಯವನು ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಯು "ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಾನೆ/ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ" ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಅವನ ಹತ್ತಿರವಿರುತ್ತಾರೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಸದಾಚಾರವುಳ್ಳವನು ಅನಾಚಾರಿಯಾಗಿ ಬದಲಾದಾಗ ಜನರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗುವ ಕೇಡಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

□□

ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಶಿವಯೋಗಿ

ಕಾಲ :	ಕ್ರಿ.ಶ. 15ನೆಯ ಶತಮಾನ
ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು :	701
ಅಂಕಿತ ನಾಮ :	ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರು ಶಿವಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭು

93. ನುಡಿವಂತೆ ನಡೆಯದವರ
ನಡೆದಂತೆ ನುಡಿಯದವರ
ಎಂತು ಶಿವಶರಣರೆಂಬೆ ವಾಚಾಳಿಕರ.
(325/346/ವಚನ ಸಂಪುಟ–2)

ನುಡಿವ+ಅಂತೆ; ನುಡಿ=ಮಾತು/ಸೊಲ್ಲು; ನಡೆ=ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ/ವ್ಯವಹಾರ/ವರ್ತನೆ; ಎಂತು=ಯಾವ ರೀತಿ; ಶಿವಶರಣರು+ಎಂಬೆ; ಶಿವಶರಣ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನೇ ಶಿವನೆಂದು ನಂಬಿ ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಎಂಬೆ=ಎನ್ನುವೆ/ಎಂದು ಹೇಳುವೆ;

ವಾಚಾಳಿಕರು=ಅತಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವವರು/ಕಾಡು ಹರಟೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರು;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನಾಡುವ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವನು ಶಿವಶರಣನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆಡುವುದೇ ಒಂದು, ಮಾಡುವುದೇ ಮತ್ತೊಂದಾಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕೇವಲ ಗೊಡ್ಡು ಹರಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವವನೇ ಹೊರತು, ಆತ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗಿ ಬಾಳಲಾರ ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಹೊಂದಿದ್ದರು.

□□

94. ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಕಲಿತು
ನುಡಿಗೆ ನುಡಿಯ ಕಲಿತು
ತರ್ಕಮರ್ಕಟರಂತೆ ಹೋರುವ
ಬಯಲ ಸಂಭ್ರಮದ ತರ್ಕಿಗಳ ಕಂಡರೆ
ಮಾಗಿಯ ಕೋಗಿಲೆಯಂತೆ
ಮುಖ ಮುನಿಸಾಗಿರಿಸಯ್ಯಾ (218/330/ವಚನ ಸಂಪುಟ-2)

ಮಾತು=ನುಡಿ/ಸೊಲ್ಲು; ಕಲಿ=ತಿಳಿದುಕೊಂಡು/ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು; ತರ್ಕ+ಮರ್ಕಟರ+ಅಂತೆ; ತರ್ಕ=ಚರ್ಚೆ/ವಾದ; ಮರ್ಕಟ=ಕೋತಿ/ಮಂಗ/ಕಪಿ; ತರ್ಕಮರ್ಕಟರು=ವಾದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿವಾದವನ್ನು ಒಡ್ಡುವವರು; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ/ಆ ರೀತಿ; ಹೋರು=ಕಾದಾಡು/ಸೆಣಸು/ಜಗಳವಾಡು;

ಬಯಲು=ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳಿಲ್ಲದ ಸಮತಟ್ಟಾದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಜಾಗ; ಸಂಭ್ರಮ=ಉತ್ಸಾಹ/ಸಡಗರ/ಹೆಚ್ಚಿನ ಆನಂದ ; ಬಯಲ ಸಂಭ್ರಮ=ಇತರರ ಮುಂದೆ ಸಡಗರದಿಂದ ಮೆರೆಯುವುದು; ತರ್ಕಿಗಳು=ತಾವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದೇ ಅಂತಿಮ ಸತ್ಯವೆಂದು ವಾದವನ್ನು ಮಾಡುವವರು/ತಮ್ಮದೇ ಕಡೆಯ ಮಾತಾಗಬೇಕೆಂದು ಮೊಂಡುವಾದವನ್ನು ಮಾಡುವವರು; ಕಂಡರೆ=ನೋಡಿದರೆ;

ಮಾಗಿ=ಚಳಿಗಾಲ; ಕೋಗಿಲೆ+ಅಂತೆ; ಕೋಗಿಲೆ=ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹಕ್ಕಿ; ಮಾಗಿಯ ಕೋಗಿಲೆ=ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕೋಗಿಲೆಯು ಇಂಪಾದ ದನಿಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಮುದುಡಿಕೊಂಡು ಮೂಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಒಂದು ಕಲ್ಪನೆಯಿದೆ;

ಮುನಿಸು+ಆಗಿ+ಇರಿಸು+ಅಯ್ಯಾ; ಮುನಿಸು=ಕೋಪ/ಸಿಟ್ಟು; ಮುಖ ಮುನಿಸು=ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವುದು/ವಾದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿವಾದವನ್ನೊಡ್ಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವುದು; ಅಯ್ಯಾ=ಗಂಡಸರನ್ನು ನಯ ವಿನಯದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ;

ತಾವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದೇ ಸರಿಯೆಂದು ವಾದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಬೇರೆಯವರ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಅರಿವಿನ ಮಾತುಗಳಿಗೂ ಕಿವಿಗೊಡದೆ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಡೆಗಣಿಸಿ ವಾದ ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನ್ನು ಬೆಳೆಸಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮಾತಿನ ಮಲ್ಲರೇ ಹೊರತು, ಇತರರ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೀತಿ, ಕರುಣೆ ಮತ್ತು ಗೆಳೆತನದ ಒಳಮಿಡಿತಗಳಿಲ್ಲದ ಒರಟರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಾಗಿಯ ಕೋಗಿಲೆಯು ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮೂಕವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅಂತೆಯೇ ಇಂತಹ ಮೊಂಡುವಾದಿಗಳ ಮುಂದೆ ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವುದು ಲೇಸು.

□□

ದೇಶಿಕೇಂದ್ರ ಸಂಗನ ಬಸವಯ್ಯ

ಕಾಲ:	ಕ್ರಿ.ಶ. ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನ
ಊರು:	ಉಡುತಡಿ/ಉಡುಗಣಿ ಶಿಕಾರಿಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ.
ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು:	432
ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ:	ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ

95. ಒಂದನಾಡಹೋಗಿ ಮತ್ತೊಂದನಾಡುವರು
ಹಿಂದೆ ಹೋದುದ ಮುಂದೆ ತಂದಿಡುವರು
ಮುಂದಿನ ಮಾತ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನೂಕುವರು
ಇಲ್ಲದುದನುಂಟು ಮಾಡಿ ಗಂಟನಿಕ್ಕಿ
ನೋಯಿಸುವರು ಗುರುಹಿರಿಯರ
ಮತ್ತೆ ತಾವು ಶರಣರೆಂದು ನುಡಿವರು
(649/607– ವಚನ ಸಂಪುಟ: 2)

ಒಂದನ್+ಆಡಲ್+ಹೋಗಿ; ಆಡು=ನುಡಿ/ಹೇಳು; ಒಂದನಾಡಹೋಗಿ =ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಲು ತೊಡಗಿ; ಮತ್ತೊಂದನ್+ಆಡುವರು; ಮತ್ತೊಂದನ್=ಬೇರೆಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು; ಹಿಂದೆ ಹೋದುದ=ಕಳೆದುಹೋದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು; ತಂದು+ಇಡುವರು; ಮುಂದೆ ತಂದಿಡುವರು=ಈಗ ಹೇಳಲು ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ;

ಮಾತ=ಮಾತನ್ನು; ಮುಂದಿನ ಮಾತ=ಮುಂದಿನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಹಿತನುಡಿಗಳನ್ನು; ನೂಕು=ತಳ್ಳು ; ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನೂಕುವರು=ಕಡೆಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ; ಇಲ್ಲದುದನ್+ಉಂಟು; ಇಲ್ಲದುದನುಂಟು ಮಾಡಿ=ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಇದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ; ಗಂಟನ್+ಇಕ್ಕಿ; ಗಂಟು=ತೊಡಕು/ಸಮಸ್ಯೆ; ಗಂಟನಿಕ್ಕಿ=ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿ; ನೋಯಿಸುವರು ಗುರುಹಿರಿಯರ=ಗುರುಹಿರಿಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗಾಸಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ;

ಮತ್ತೆ=ಬಳಿಕ/ನಂತರ; ಶರಣ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯನ್ನೇ ಶಿವನೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಾಳುತ್ತಿರುವವನು; ಮತ್ತೆ ತಾವು ಶರಣರೆಂದು ನುಡಿವರು= ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ತಾವು ಶರಣರೆಂದು ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ;

ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ದೇವಮಾನವರೆಂದು, ಮಹಾಗುರುಗಳೆಂದು, ಶಿವಶರಣರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಜನಸಮುದಾಯದ ಮನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಅರಿವು ಮತ್ತು ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಬದಲು, "ಜಾತಿ ಮತ ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಈ ಹಿಂದೆ ನಡೆದಿದ್ದ ಕಹಿ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೆದಕಿ ಹೇಳುತ್ತ, ಒಂದು ಜಾತಿ/ಮತದ ಎದುರು ಮತ್ತೊಂದು ಜಾತಿ/ಮತದ ಜನರನ್ನು ಎತ್ತಿಕಟ್ಟಿ, ಜನಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಡಕನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಜನರು ಪರಸ್ಪರ ಅಸೂಯೆ, ಅಪನಂಬಿಕೆ, ಹಗೆತನ ಮತ್ತು ಸೇಡಿನಿಂದ ಹೊಡೆದಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು" ವಚನಕಾರನು ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಶರಣರಾದವರು ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಒಲವು, ಕರುಣೆ ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಬೆಸೆದು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನ್ನ, ಬಟ್ಟೆ, ವಸತಿ, ವಿದ್ಯೆ, ಉದ್ಯೋಗ, ಆರೋಗ್ಯ ದೊರೆಯುವಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ, ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಜತೆಗೂಡಿ ನಲಿವು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಬಾಳುವುದಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವಂತಹ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಬೇಕೆ ಹೊರತು, ಜನಸಮುದಾಯದ ಸಾವು ನೋವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವಂತಹ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಬಾರದು ಎಂಬ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಈ ಸಾಲುಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ.

□□

ನಗೆಯ ಮಾರಿತಂದೆ

ಕಾಲ:	ಕ್ರಿ.ಶ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನ
ಕಸುಬು:	ಜನರನ್ನು ನಕ್ಕುನಲಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಿ
ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು:	99
ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ:	ಆತುರವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರ

96. ನಡೆ ನುಡಿ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದೆ
ಮಾತಿನ ಬಣಬೆಯ ನೀತಿಯೇಕೊ. (1205/1325)

ನಡೆ=ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ/ಕಸುಬು; ನುಡಿ=ಆಡುವ ಮಾತು/ಸೊಲ್ಲು; ಶುದ್ಧ+ಇಲ್ಲದೆ; ಶುದ್ಧ=ಒಳ್ಳೆಯದು/ಸರಿಯಾದುದು; ಬಣಬೆ=ಹುಲ್ಲಿನ ರಾಶಿ/ಒಟ್ಟಲು/ಮೆದೆ;

ಮಾತಿನ ಬಣಬೆ=ಇದೊಂದು ನುಡಿಗಟ್ಟು, ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಪೊಳ್ಳು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಆಡುತ್ತಿರುವುದು ಎಂಬ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ; ನೀತಿ+ಏಕೊ; ನೀತಿ=ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಡೆನುಡಿ; ಏಕೋ=ಏನು ತಾನೆ ಪ್ರಯೋಜನ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ ಗುಣಗಳಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ನೀತಿವಂತನಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಬರಿ ಮಾತಿನಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಸಮಾಜಕ್ಕಾಗಲಿ ಒಳಿತಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

□□

97. ಸಮತೆಯ ಸಮಾಧಾನವ ಹೇಳುವ
ಪುಸ್ತಕ ಎತ್ತಿನ ಮೇಲೆ
ಹೊಯಿವ ದೊಣ್ಣೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಲೇಸಾಯಿತ್ತು ಈತನಿರವು. (1254/1329)

ಸಮತೆ=ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು/ಮೇಲು ಕೀಳು ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಮಾಡದಿರುವುದು; ಸಮಾಧಾನ=ತಾಳ್ಮೆ/ಸಹನೆ/ನೆಮ್ಮದಿ; ಹೇಳುವ=ತಿಳಿಸುವ/ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಸುವ; ಪುಸ್ತಕ=ಹೊತ್ತಿಗೆ; ಎತ್ತು=ಬಸವ/ಗಂಡು ದನ;

ಹೊಯ್=ಹೊಡೆ/ಬಡಿ/ಕಡಿ/ಕುಟ್ಟು/ಜಜ್ಜು; ಹೊಯಿವ ದೊಣ್ಣೆ=ಹೊಡೆಯಲೆಂದು ಬಳಸುವ ದಪ್ಪನೆಯ ಕೋಲು; ಲೇಸು+ಆಯಿತ್ತು; ಲೇಸು=ಒಳ್ಳೆಯದು/ಹಿತವಾದುದು; ಆಯಿತ್ತು=ಆಗಿರುವುದು; ಈತನ+ಇರವು; ಈತನ=ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯ; ಇರವು=ಇರುವ ರೀತಿ;

"ಲೇಸಾಯಿತ್ತು ಈತನ ಇರವು" ಎಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಈ ರೀತಿಯಿದ್ದರೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ನಯವಂಚಕರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು "ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆ; ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ದೊಣ್ಣೆ" ಎಂಬ ಗಾದೆಯನ್ನು ಜನರು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಬದುಕಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಅನ್ನ, ಬಟ್ಟೆ, ವಸತಿ, ವಿದ್ಯೆ, ಉದ್ಯೋಗ, ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಜತೆಗೂಡಿ ಬಾಳುವಂತಾಗಬೇಕೆಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಾರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ಬಸವನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಮೆರೆಸುತ್ತ ಬರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು, ಒಳ್ಳೆಯದೆಲ್ಲವೂ ತನ್ನ ಜಾತಿ ಮತದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದೊರಕಬೇಕು, ಇನ್ನುಳಿದವರಿಗೆ ಅದು ದಕ್ಕದಂತೆ ತಡೆಯಲು ಯಾವ ಬಗೆಯ ಹಿಂಸೆಯನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಲು ಮನದೊಳಗೆ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ನಯವಂಚಕನಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕೇಡಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಲೇಸಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

□□

ಬಸವಣ್ಣ

ಕಾಲ: ಕ್ರಿ.ಶ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನ

ಹುಟ್ಟಿದ ಊರು: ಬಾಗೇವಾಡಿ, ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ.

ತಂದೆ: ಮಾದರಸ

ತಾಯಿ: ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆ

ಹೆಂಡತಿಯರು: ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ, ನೀಲಾಂಬಿಕೆ

ಗುರು: ಜಾತವೇದ ಮುನಿ

ವಿದ್ಯೆ: ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ, ಹುನಗುಂದ ತಾಲ್ಲೂಕು. ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಕಸುಬು: 1) ಕರಣಿಕ (ಲೆಕ್ಕ ಬರೆಯುವವನು)

2) ರಾಜ್ಯ ಬೊಕ್ಕಸದ ಹಣಕಾಸಿನ ಆಡಳಿತಗಾರ.

[ಮಂಗಳವಾಡದಲ್ಲಿ (ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯ) ಮಾಂಡಲಿಕನಾಗಿದ್ದ ಬಿಜ್ಜಳನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲು ಕರಣಿಕನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ರಾಜನಾದ ಬಿಜ್ಜಳನು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು(ಬಸವ ಕಲ್ಯಾಣ, ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆ) ತನ್ನ 'ರಾಜಧಾನಿ'ಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ಬೊಕ್ಕಸದ ಹಣಕಾಸಿನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು.]

ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು: 1406

ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ: ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ

98. **ಅಡಿಗಡಿಗೆ ದೇವರಾಣೆ**
ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಭಕ್ತರಾಣೆ
ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಗುರುವಿನಾಣೆ
ಎಂಬ ವಚನವೇ ಹೊಲ್ಲ. (660–61)

ಅಡಿಗಡಿಗೆ=ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ/ಪದೇ ಪದೇ/ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ; ದೇವರ್+ಆಣೆ; ದೇವರು=ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಡರು ತೊಡರುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ, ತಮಗೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಾಪಾಡುವ ಅಗೋಚರ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು/ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ದೇವರು ಎಂದು ಮಾನವ ಸಮುದಾಯ ನಂಬಿದೆ;

ಆಣೆ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನು ಆಡುತ್ತಿರುವ ಮಾತು ನಿಜವೆಂದು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಲು/ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲು/ನಂಬಿಸಲು ತನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನ ದೇವರು/ವ್ಯಕ್ತಿ/ವಸ್ತು/ತನ್ನ ಅಂಗಾಂಗವನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ ಹೇಳುವ ನುಡಿ;

ದೇವರಾಣೆ=ದೇವರ ಹೆಸರನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಇಕ್ಕುವ ಆಣೆ; ಭಕ್ತರ್+ಆಣೆ; ಭಕ್ತ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ದೇವರನ್ನು ಒಲಿದವನು/ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳೇ ದೇವರೆಂದು ನಂಬಿದವನು; ಭಕ್ತರಾಣೆ=ದೇವರಲ್ಲಿ ಒಲವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲೆ ಇಕ್ಕುವ ಆಣೆ; ಗುರು+ಇನ್+ಆಣೆ; ಗುರು=ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅರಿವನ್ನು/ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಿ, ಮಕ್ಕಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ;

ಗುರುವಿನಾಣೆ=ಗುರುವಿನ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲೆ ಇಕ್ಕುವ/ಇಡುವ ಆಣೆ; ಎಂಬ=ಎನ್ನುವ/ ಹೇಳುವ; ವಚನ=ಮಾತು/ನುಡಿ; ಹೊಲ್ಲ=ಕೆಟ್ಟದ್ದು/ಹೀನವಾದುದು/ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ;

ವಚನವೆ ಹೊಲ್ಲ=ಆಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾತು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಆಣೆಯಿಡುತ್ತ ಆಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ನಂಬಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಆಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾತಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಪಟತನ/ವಂಚಕತನ/ಮೋಸಗಾರಿಕೆಯ ಹುನ್ನಾರವಿರುತ್ತದೆ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಇತರರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ತಾನು ದಿಟದ/ಸತ್ಯದ/ವಾಸ್ತವದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಆಣೆಯನ್ನು ಇಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನಾಡುವ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಆಣೆಯನ್ನು ಇಡುವುದರ ಮೂಲಕವೇ ಜನರ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆಯೋ, ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲದ/ ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತಾನೇ ಕುಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡ/ಇತರರನ್ನು ನಂಬಿಸಿ ಮೋಸಮಾಡುವ ನಯವಂಚಕನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ಆದರೆ ಬಡತನ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಳಹಂತದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಉಳ್ಳವರ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನದ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸಲು ಬೇರೆ ದಾರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಆಣೆಯಿಡುವುದು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

□□

99. ಅಯ್ಯಾ ಎಂದಡೆ ಸ್ವರ್ಗ
ಎಲವೊ ಎಂದಡೆ ನರಕ. (240–28)

ಗಂಡಸರನ್ನು ಒಲವು ನಲಿವಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ; ಎಂದಡೆ=ಎಂದರೆ/ಎಂದು ನುಡಿದರೆ/ಮಾತನಾಡಿದರೆ; ಎಲವೊ=ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ತನಗಿಂತ ಕೀಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ;

ಸ್ವರ್ಗ ಮತ್ತು ನರಕ=ಮಾನವನ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಎರಡು ನೆಲೆಗಳು. ಸ್ವರ್ಗವು ಚೆಲುವು ಒಲವು ನಲಿವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ತಾಣ ಮತ್ತು ನರಕವು ಸಂಕಟ ವೇದನೆ ನೋವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ತಾಣ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಜನಮನದಲ್ಲಿದೆ.

"ಅಯ್ಯಾ ಎಂದಡೆ ಸ್ವರ್ಗ" ಎಂಬ ನುಡಿಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕುಟುಂಬದ ನೆಲೆ/ದುಡಿಮೆಯ ನೆಲೆ/ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇತರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೊಡನೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ, ಅವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿ, ಕರುಣೆ, ನಲಿವಿನಿಂದ 'ಅಯ್ಯಾ' ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೆ, ಆಗ ಅವರು ಕೂಡ ಅದೇ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಒಳಿತಿನ ಒಳಮಿಡಿತಗಳಿಂದಾಗಿ ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಮಾತುಕತೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ಆನಂದ, ನೆಮ್ಮದಿ, ಒಳಿತನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ; ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. "ಎಲವೊ ಎಂದಡೆ ನರಕ" ಎಂಬ ನುಡಿಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಡನೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ, ಜಾತಿ, ಮತ, ಗದ್ದುಗೆ, ಸಂಪತ್ತಿನ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಕಡೆಗಣಿಸಿ/ಅವನನ್ನು ತನಗಿಂತಲೂ ಕೀಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ, 'ಎಲವೊ' ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೆ, ಅಂತಹ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮನದಲ್ಲಿ ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕೋಪಗೊಂಡು ಇಲ್ಲವೇ ಅಪಮಾನವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ, ತನ್ನನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದವನಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಕೊಂಡು ನಿಂದಿಸಿ ಮಾತನಾಡ ತೊಡಗಿದರೆ, ಆಗ ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳೆದು ಬಯ್ಯುವಿಕೆಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ಹೊಡೆದಾಟಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ, ಆ ಸನ್ನಿವೇಶವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ಸಾವು/ನೋವು/ಒತ್ತಡ/ಅಪಮಾನವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕೆಟ್ಟ ಮಾತಿನಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು 'ನರಕ' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಇತರರ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಂದಿರಬೇಕಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ನಿಲುವನ್ನು ಮತ್ತು ಬಳಸುವ ಪದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಳೆಯಬೇಕಾದ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಈ ನುಡಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

□□

100. ಅರತವಡಗದು
ಕ್ರೋಧ ತೊಲಗದು
ಕ್ರೂರ ಕುಭಾಷೆ ಕುಹಕ ಬಿಡದನ್ನಕ್ಕ
ನೀನೆತ್ತಲು ಶಿವನೆತ್ತಲು ಹೋಗತ್ತ ಮರುಳೆ. (131–21)

ಅರತ+ಅಡಗದು; ಅರತ=ಸೊಕ್ಕು/ಮದ/ಗರ್ವ; ಅಡಗು=ಕೊನೆಗೊಳ್ಳು/ಮುಗಿ/ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿ; ಅರತವಡಗದು=ಸೊಕ್ಕಿನ ನಡೆನುಡಿಯು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ; ಕ್ರೋಧ=ಸಿಟ್ಟು/ಕೋಪ/ಆಕ್ರೋಶ; ತೊಲಗು=ಅಳಿ/ನಾಶವಾಗು/ಇಲ್ಲವಾಗು; ಕ್ರೋಧ ತೊಲಗದು=ಕೋಪತಾಪದ ನಡೆನುಡಿಯು ಇಲ್ಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ;

ಕ್ರೂರ=ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದ/ದಯೆಯಿಲ್ಲದ ವರ್ತನೆ; ಕುಭಾಷೆ=ಕೆಟ್ಟ ನುಡಿ/ಬಯ್ಗುಳ/ಇತರರ ಮನವನ್ನು ಗಾಸಿಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಮಾತು; ಕುಹಕ=ಮೋಸ/ವಂಚನೆ/ಕಪಟತನ/ಅಣಕ/ವ್ಯಂಗ್ಯದ ನಡೆನುಡಿ; ಬಿಡದ+ಅನ್ನಕ್ಕ; ಬಿಡು=ತೊರೆ/ತ್ಯಜಿಸು; ಅನ್ನಕ್ಕ=ವರೆಗೆ/ತನಕ; ಬಿಡದನ್ನಕ್ಕ=ಬಿಡುವ ವರೆಗೆ/ಬಿಡುವ ತನಕ; ನೀನ್+ಎತ್ತಲು; ಎತ್ತಲು=ಯಾವ ಕಡೆ/ಯಾವ ದಿಕ್ಕು; ಶಿವನ್+ಎತ್ತಲು; ಶಿವ=ಈಶ್ವರ/ದೇವರು/ಲಿಂಗ; ಹೋಗು+ಅತ್ತ; ಹೋಗು=ತೆರಳು/ಗಮಿಸು; ಅತ್ತ=ಆ ಕಡೆ/ಆ ದಿಕ್ಕು; ಮರುಳ=ತಿಳಿಗೇಡಿ/ದಡ್ಡ/ಹುಚ್ಚ;

ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರ ಪಾಲಿಗೆ 'ಶಿವ' ಎಂದರೆ ಮಣ್ಣು, ಮರ, ಕಲ್ಲು, ಲೋಹದಿಂದ ಮಾಡಿದ ವಿಗ್ರಹರೂಪಿ ಲಿಂಗವಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಶಿವನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ/ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಸೊಕ್ಕಿನ ನಡೆನುಡಿ, ಕೋಪ, ಕ್ರೂರತನ, ಕೆಟ್ಟ ನುಡಿ, ಕಪಟತನವನ್ನು ಬಿಡದಿದ್ದರೆ, ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು, ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಈ ನುಡಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ.

□□

101. ಆತ್ಮಸ್ತುತಿ ಪರನಿಂದೆಯ ಕೇಳಿಸದಿರಯ್ಯಾ (408–40)

ಆತ್ಮಸ್ತುತಿ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ತಾನೇ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಇತರರ ಮುಂದೆ ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು/ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುವುದು/ಬಣ್ಣಿಸುವುದು; ಸ್ತುತಿ=ಹೊಗಳಿಕೆ/ಕೊಂಡಾಟ/ಗುಣಗಾನ; ಪರ=ಬೇರೆಯ/ಅನ್ಯ/ಇತರ; ನಿಂದೆ=ತೆಗಳಿಕೆ/ಬಯ್ಯುವಿಕೆ/ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಮಾತನಾಡುವುದು;

ಪರನಿಂದೆ=ಇತರರ ನಡೆನುಡಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅಣಕಿಸುತ್ತ/ಟೀಕಿಸುತ್ತ/ಹಂಗಿಸುತ್ತ/ಕಡೆಗಣಿಸುತ್ತ ಮಾತನಾಡುವುದು/ಬಯ್ಯುವುದು/ತೆಗಳುವುದು;ಕೇಳಿಸದಿರು+ಅಯ್ಯಾ; ಕೇಳು=ಆಲಿಸು/ಕಿವಿಗೊಡು; ಕೇಳಿಸು=ಕೇಳುವಂತೆ ಮಾಡು/ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳು/ಕೇಳಿ ಬರುವುದು; ಕೇಳಿಸದಿರು=ಕೇಳದಂತೆ ಮಾಡು/ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಮಾಡು;

ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು ಇತರರನ್ನು ತೆಗಳುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೊಡನೆ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ನಂಟನ್ನು/ಒಡನಾಟವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇತರರ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಮೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಂಡು ಕರುಬುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ ಇಲ್ಲವೇ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

□□

102. **ಆನೆಯನೇರಿಕೊಂಡು ಹೋದಿರೇ ನೀವು**
ಕುದುರೆಯನೇರಿಕೊಂಡು ಹೋದಿರೇ ನೀವು
ಕುಂಕುಮ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಹೂಸಿಕೊಂಡು ಹೋದಿರೇ ಅಣ್ಣಾ
ಸತ್ಯದ ನಿಲವನರಿಯದೆ ಹೋದಿರಲ್ಲಾ
ಸದ್ಗುಣವೆಂಬ ಫಲವ ಬಿತ್ತದೆ ಬೆಳೆಯದೆ ಹೋದಿರಲ್ಲಾ. (638–59)

ಆನೆ+ಅನ್+ಏರಿಕೊಂಡು; ಆನೆ=ಗಜ/ಕರಿ; ಅನ್=ಅನ್ನು; ಏರು=ಹತ್ತು/ಮೇಲೆ ಹೋಗುವುದು; ಹೋಗು=ತೆರಳು/ಗಮಿಸು; ಹೋದಿರೇ=ಹೋದಿರಲ್ಲವೇ;

ಕುದುರೆ+ಅನ್+ಏರಿಕೊಂಡು; ಕುದುರೆ=ಅಶ್ವ/ತುರಗ/ಹಯ; ಕುಂಕುಮ=ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮಂಗಳ ದ್ರವ್ಯ/ಹಣೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ವಸ್ತು; ಕಸ್ತೂರಿ=ಕಸ್ತೂರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರಾಣಿಯ ಹೊಕ್ಕುಳಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಸುವಾಸನೆಯುಳ್ಳ ವಸ್ತು; ಹೂಸು=ಬಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು/ಲೇಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು;

ಆನೆಯನೇರಿಕೊಂಡು/ಕುದುರೆಯನೇರಿಕೊಂಡು/ಕುಂಕುಮ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಹೂಸಿಕೊಂಡು=ಈ ನುಡಿಗಳು ರೂಪಕಗಳಾಗಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿವೆ.

ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಅಂಬಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಾಗುವ ಇಲ್ಲವೇ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಸವಾರಿ ಮಾಡುವವರು ಅಂದರೆ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರು/ಸಾಮಂತರು/ಪಾಳೆಯಗಾರರು/ಮಾಂಡಲಿಕರು/ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತವಾದ ಗದ್ದುಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು;

ಕುಂಕುಮ ಕಸ್ತೂರಿಯನ್ನು ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅಂದರೆ ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸತ್ಯ/ನೀತಿ/ನ್ಯಾಯದ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯ ಹೇಳುವುದನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಕಸುಬನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಗುರುಹಿರಿಯರು/ಜಾತಿ ಜಗದ್ಗುರುಗಳು/ದೇವ ಮಾನವರು;

ಅಣ್ಣ=ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನಾದವನು/ಗಂಡಸರನ್ನು ಒಲವು ನಲಿವಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ; ಸತ್ಯ=ದಿಟ/ವಾಸ್ತವ/ನಿಜ; ನಿಲವು+ಅನ್+ಅರಿಯದೆ; ನಿಲವು=ಇರುವಿಕೆ/ರೀತಿ/ಬಗೆ; ಅರಿ=ತಿಳಿ/ಗ್ರಹಿಸು; ಹೋದಿರಿ+ಅಲ್ಲಾ; ಅಲ್ಲಾ=ಅಲ್ಲವೇ;

ಸತ್ಯದ ನಿಲವನರಿಯದೆ ಹೋದಿರಲ್ಲಾ=ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ದಿಟ–ಯಾವುದು ಸಟೆ /ಯಾವುದು ವಾಸ್ತವ–ಯಾವುದು ಕಲ್ಪಿತ / ಯಾವುದು ಸರಿ–ಯಾವುದು ತಪ್ಪು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ;

ಸದ್ಗುಣ+ಎಂಬ; ಸದ್ಗುಣ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿ/ ಉತ್ತಮ ಗುಣ; ಎಂಬ=ಎನ್ನುವ; ಫಲ=ಬೆಳೆ; ಬಿತ್ತು=ಬೀಜಹಾಕು/ಹರಡು; ಬೆಳೆ=ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡು;

ಸದ್ಗುಣವೆಂಬ ಫಲವ ಬಿತ್ತದೆ ಬೆಳೆಯದೆ ಹೋದಿರಲ್ಲಾ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳುವುದು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡದು ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಹಮಾನವರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಒಳಿತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಒಳಿತನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಲಿಲ್ಲ;

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎತ್ತರದ ಗದ್ದುಗೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸುವವರು ಮತ್ತು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯ ಹೇಳುವ ಗುರುಹಿರಿಯರು ಮೊದಲು ತಾವು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳುತ್ತ, ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯತನದ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಮೂಡಿಸದಿದ್ದರೆ , ಅಂತಹ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಮತ್ತು ಹಿರಿತನದಿಂದ ಏನೊಂದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಈ ನುಡಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ.

□□

103. ಇದಿರ ಗುಣವ ಬಲ್ಲೆವೆಂಬರು ತಮ್ಮ ಗುಣವನರಿಯರು. (123–20)

ಇದಿರ=ಇತರರ/ಬೇರೆಯವರ/ಅನ್ಯರ/ಎದುರಿಗೆ ಇರುವವರ; ಗುಣ=ನಡತೆ/ನಡೆನುಡಿ; ಬಲ್ಲೆವು+ಎಂಬರು; ಬಲ್=ತಿಳಿ/ಅರಿ; ಬಲ್ಲೆವು=ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ/ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ; ಎಂಬರು=ಎನ್ನುವರು/ಎಂದು ಹೇಳುವರು;

ಇದಿರ ಗುಣವ ಬಲ್ಲೆವೆಂಬರು=ಬೇರೆಯವರ ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಕೆಟ್ಟದ್ದು/ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂಬುದು ತಮಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದೆ/ಅನ್ಯರ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕಿನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಬಲ್ಲ ಕಸುವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ ಎನ್ನುವರು;

ಗುಣ+ಅನ್+ಅರಿಯರು; ಅನ್=ಅನ್ನು; ಅರಿ=ತಿಳಿ/ಗ್ರಹಿಸು; ಅರಿಯರು=ತಿಳಿಯರು/ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ;

ತಮ್ಮ ಗುಣವನರಿಯರು=ತಮ್ಮ ನಡೆನುಡಿಯಲ್ಲಿನ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕನ್ನು / ಇತಿಮಿತಿಗಳನ್ನು/ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿಲ್ಲ/ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಇತರರ ಗುಣಾವಗುಣಗಳನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿ ಬೆಲೆಕಟ್ಟುವುದರ ಬದಲು, ತನ್ನ ನಡೆನುಡಿಯು ಹೇಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು, ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು, ಒಳ್ಳೆಯತನದಿಂದ ಬಾಳುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು.

□□

104. ಇಲಿಗಂಜಿ ಮನೆ ಸುಡುವರುಂಟೆ. (1208-111)

ಇಲಿಗೆ+ಅಂಜಿ; ಇಲಿ=ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪ್ರಾಣಿ/ಜನವಸತಿಯಿರುವ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೊಲಗದ್ದೆತೋಟಗಳ ಬಿಲದಲ್ಲಿ/ಪೊಟರೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಪ್ರಾಣಿ; ಅಂಜು=ಹೆದರು; ಇಲಿಗೆ ಅಂಜಿ=ಇಲಿಯಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಉಣಿಸು ತಿನಸು/ಬಟ್ಟೆಬರೆ/ವಸ್ತುಗಳು ಹಾಳಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೆದರಿಕೊಂಡು; ಮನೆ=ವಾಸದ ನೆಲೆ/ಬೀಡು/ನಿವಾಸ; ಸುಡುವರ್+ಉಂಟೆ; ಸುಡು=ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸುವುದು/ಉರಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು; ಉಂಟೆ=ಇದ್ದಾರೆಯೆ/ಇರುವರೆ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನದ ಆಗುಹೋಗುಗಳಲ್ಲಿ/ಏರಿಳಿತಗಳಲ್ಲಿ ಎಡರು ತೊಡರು ಉಂಟಾದಾಗ/ಎದುರಾದಾಗ, ಅವಕ್ಕೆ ಅಂಜಿ/ಹೆದರಿ/ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ ಹತಾಶೆಯಿಂದ ಬದುಕನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಗಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮತ್ತು ಕೆಚ್ಚೆದೆಯಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ, ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು ಎಂಬ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಈ ನುಡಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ.

□□

105. ಎನ್ನ ಕಾಯಕ್ಕೆ ಕಾಹ ಹೇಳುವರಲ್ಲದೆ
ಮನಕ್ಕೆ ಕಾಹ ಹೇಳುವರಿಲ್ಲವಯ್ಯಾ. (1080–97)

ಎನ್ನ=ನನ್ನ; ಕಾಯ=ದೇಹ/ಶರೀರ/ಮಯ್; ಕಾಪು>ಕಾಹು; ಕಾಹು=ಕಾಯುವಿಕೆ/ಪಹರೆ/ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು; ಕಾಯಕ್ಕೆ ಕಾಹು=ದೇಹಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಹಾನಿ ತಟ್ಟದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದಿರುವುದು/ದೇಹ ಹಾಳಾಗದಂತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು/ಮಯ್ಯಿನ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು; ಹೇಳುವರ್+ಅಲ್ಲದೆ; ಹೇಳು=ತಿಳಿಸು/ನುಡಿ;

ಎನ್ನ ಕಾಯಕ್ಕೆ ಕಾಹ ಹೇಳುವರು=ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಕಾಯಿಲೆ ಕಸಾಲೆಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ಅವಗಡಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಹಾಳಾಗದಂತೆ ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು/ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನನ್ನವರೆಲ್ಲರೂ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಪದೇ ಪದೇ ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ;

ಅಲ್ಲದೆ=ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು/ಅದನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ; ಮನ=ಮನಸ್ಸು/ಚಿತ್ತ; ಮನಕ್ಕೆ ಕಾಹು=ಮನಸ್ಸು ಹಾಳಾಗದಂತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು/ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಒಳಮಿಡಿತಗಳಲ್ಲಿ, ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು; ಹೇಳುವರ್+ಇಲ್ಲ+ಅಯ್ಯಾ;

ಮನಕ್ಕೆ ಕಾಹ ಹೇಳುವರಿಲ್ಲವಯ್ಯಾ=ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಾಳು/ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆದು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಬಾಳು/ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತಹ ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ಇಲ್ಲ;

□□

106. ಎನ್ನವರೆನಗೊಲಿದು
ಹೊನ್ನಶೂಲವನಿಕ್ಕಿದರಯ್ಯಾ
ಅಹಂಕಾರಪೂರಾಯ ಗಾಯದಲ್ಲಿ
ಆನೆಂತು ಬದುಕುವೆನೆಂತು ಜೀವಿಸುವೆ (388–39)

ಎನ್ನ್+ಅವರ್+ಎನಗೆ+ಒಲಿದು; ಎನ್ನ್=ನಾನು; ಎನ್ನ=ನನ್ನ; ಎನ್ನವರ್=ನನ್ನವರು/ನನ್ನೊಡನೆ ನಂಟನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು/ನನ್ನ ಒಡನಾಡಿಗಳು/ನನ್ನ ನೆರೆಹೊರೆಯುವರು; ಎನಗೆ=ನನಗೆ; ಒಲಿ=ಮೆಚ್ಚು/ಪ್ರೀತಿಸು/ಒಪ್ಪು; ಒಲಿದು=ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು/ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತ/ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು;

ಎನ್ನವರೆನಗೊಲಿದು=ನನ್ನೊಡನೆ ನಂಟನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು/ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು/ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತ;

ಹೊನ್ನಶೂಲ+ಅನ್+ಇಕ್ಕಿದರ್+ಅಯ್ಯಾ: ಹೊನ್ನು=ಚಿನ್ನ/ಬಂಗಾರ/ಸ್ವರ್ಣ/ಕಸವರ; ಶೂಲ=ಮರಣದಂಡನೆಗೆ ಗುರಿಯಾದವರ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕುವ ಉರುಳಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೇಣುಗಂಬ. ಈ ನೇಣುಗಂಬವನ್ನು ಮರ ಇಲ್ಲವೇ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಂಬ ಮತ್ತು ತೊಲೆಗಳಿಂದ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ; ಹೊನ್ನಶೂಲ=ಚಿನ್ನದ ಹೊರಕವಚದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಂಬ ಮತ್ತು ತೊಲೆಗಳಿಂದ ಮಾಡಿರುವ ಶೂಲ; ಅನ್=ಅನ್ನು; ಇಕ್ಕು=ಹಾಕು/ಇಡು; ಇಕ್ಕಿದರ್=ಹಾಕಿದರು/ಏರಿಸಿದರು;

ಅಹಂಕಾರ+ಪೂರಾಯ; ಅಹಂಕಾರ=ನಾನೇ ದೊಡ್ಡವನು/ತಿಳಿದವನು ಎಂಬ ಸೊಕ್ಕಿನ ನಡೆನುಡಿ/ಗರ್ವ/ಹಮ್ಮು/ಹೆಮ್ಮೆ; ಪೂರಾಯ=ಹೆಚ್ಚಾದ/ಅತಿಯಾದ; ಗಾಯ=ದೇಹಕ್ಕೆ/ಮಯ್ಯಿಗೆ ಪೆಟ್ಟು/ಹೊಡೆತ ಬಿದ್ದಾಗ, ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನೆತ್ತರು/ರಕ್ತ ಹೊರಬರುವುದು ಇಲ್ಲವೇ ಊದಿಕೊಳ್ಳುವುದು;

ಅಹಂಕಾರಪೂರಾಯ ಗಾಯದಲ್ಲಿ=ಈ ನುಡಿಯು ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಹೊಗಳಿಕೆಗೆ ಮರುಳಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ದೊಡ್ಡವನು/ನನ್ನಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲವೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಒಳಮಿಡಿತವು ಆವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ, ಆತನ ನಡೆನುಡಿಗಳು ಆಡಂಬರಕ್ಕೆ/ತೋರಿಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತವೆ. ದೇಹಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ರಣಗಾಯದಂತೆಯೇ, ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೂ ಊನಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ/ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಈ ರೂಪಕವು ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಆನ್+ಎಂತು; ಆನ್=ನಾನು; ಎಂತು=ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ/ಯಾವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ; ಬದುಕುವೆನ್+ಎಂತು; ಬದುಕು=ಜೀವನ/ಬಾಳು; ಆನೆಂತು ಬದುಕುವೆನ್=ನಾನು ಹೇಗೆ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಲಿ/ಬಾಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ; ಜೀವಿಸು=ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸು;

ಆನೆಂತು ಬದುಕುವೆನೆಂತು ಜೀವಿಸುವೆ=ಮನದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರದ ಒಳಮಿಡಿತದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ಸರಳವಾದ ಮತ್ತು ಸಹಜವಾದ ಬದುಕಿನ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನೇ ಮರೆತಿರುವ ನಾನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಕಳವಳಕ್ಕೆ/ಆತಂಕಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾನೆ.

□□

107. ಏನ ಮಾಡಿದಡೇನಯ್ಯಾ
ಎನ್ನಲ್ಲಿ ದಿಟವಿಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕರ
ಏನ ಹಮ್ಮಿದಡೇನಯ್ಯಾ
ಎನ್ನಲ್ಲಿ ದಿಟವಿಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕರ.(1388–128)

ಏನ್=ಯಾವುದು; ಏನ=ಯಾವುದನ್ನು ತಾನೆ; ಮಾಡಿದಡೆ+ಏನ್+ಅಯ್ಯಾ; ಮಾಡು=ನೆರವೇರಿಸು/ನಡೆಸು/ಆಚರಿಸು/ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗು; ಮಾಡಿದಡೆ=ಮಾಡಿದರೆ;

ಎನ್ನ+ಅಲ್ಲಿ; ಎನ್ನ=ನನ್ನ; ನನ್ನಲ್ಲಿ=ನನ್ನ ನಡೆನುಡಿಯಲ್ಲಿ/ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ/ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ; ದಿಟ+ಇಲ್ಲದ+ಅನ್ನಕ್ಕರ; ದಿಟ=ಸತ್ಯ/ನಿಜ/ವಾಸ್ತವ; ಅನ್ನಕ್ಕರ=ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ/ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕ; ದಿಟವಿಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕರ=ನಿಜವಿಲ್ಲದಿರುವ ತನಕ;

ಏನ ಮಾಡಿದಡೇನಯ್ಯಾ ಎನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಜವಿಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕ=ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತಾಗುವಂತಹ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾಡುವ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಏನೊಂದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ;

ಹಮ್ಮಿದಡೆ+ಏನ್+ಅಯ್ಯಾ; ಹಮ್ಮು=ಯೋಜಿಸು/ವಿಚಾರಮಾಡು/ಕಯ್ಗೊಂಡ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡಲು ಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸುವುದು;

ಏನ ಹಮ್ಮಿದಡೇನಯ್ಯಾ ಎನ್ನಲ್ಲಿ ದಿಟವಿಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕರ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಯಾವ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದಲೂ ಯಾರಿಗೂ ಒಳಿತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ದಿಟದ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನವು ಸುಳ್ಳು/ಕಪಟತನದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ.

□□

108. ಒಳಗೆ ಕುಟಿಲ ಹೊರಗೆ ವಿನಯವಾಗಿ
ಭಕ್ತರೆನಿಸಿಕೊಂಬವರ
ಬಲ್ಲನೊಲ್ಲನಯ್ಯಾ ಲಿಂಗವು
ಅವರು ಶಿವಪಥಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲರು ಸಲ್ಲರಯ್ಯಾ.(96-18)

ಒಳಗೆ=ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ/ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ/ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ; ಕುಟಿಲ=ಮೋಸ/ವಂಚನೆ/ತಳುಕುಬಳುಕಿನ ನಡೆನುಡಿ; ಹೊರಗೆ=ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ/ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ/ಇತರರ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ;

ಭಕ್ತರ್+ಎನಿಸಿಕೊಂಬವರ; ಭಕ್ತ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳೇ ದೇವರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಚರಣೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಎನ್=ಹೇಳು/ನುಡಿ; ಎನಿಸು=ಎಂದು ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡು; ಎನಿಸಿಕೊಂಬವರ=ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರನ್ನು/ಎಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರನ್ನು;

ಬಲ್ಲನ್+ಒಲ್ಲನ್+ಅಯ್ಯಾ; ಬಲ್=ತಿಳಿ/ಅರಿ; ಬಲ್ಲನ್=ತಿಳಿದಿರುವನು/ಅರಿತಿರುವನು; ಒಲ್=ಮೆಚ್ಚು/ಒಪ್ಪು/ಸಮ್ಮತಿಸು; ಒಲ್ಲನ್=ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾನೆ/ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ/ತನ್ನವರೆಂದು ಮೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ; ಲಿಂಗ=ಈಶ್ವರ/ಶಿವ/ದೇವರು;

ಅವರು=ಒಳಗೊಂದು ಹೊರಗೊಂದು ಬಗೆಯ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳವರು/ಬಾಯಲ್ಲಿ ಒಳಿತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ, ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು; ಶಿವ=ದೇವರು/ಈಶ್ವರ; ಪಥ=ದಾರಿ/ಮಾರ್ಗ/ಹಾದಿ; ಶಿವಪಥ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುವುದು; ಸಲ್=ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗು/ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರು/ತಕ್ಕುದಾಗಿರು/ಸಮ್ಮತವಾಗು; ಸಲ್ಲರು=ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ/ಯೋಗ್ಯರಾಗುವುದಿಲ್ಲ/ತಕ್ಕವರು ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಸಲ್ಲರ್+ಅಯ್ಯಾ;

ಅವರು ಶಿವಪಥಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲರು=ಅಂತರಂಗದ ಮನದಲ್ಲಿ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕೆಡುಕನ್ನು ಮಾಡುವ ಒಳಮಿಡಿತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯವರಂತೆ ನಟಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಶಿವನ ಒಲವಿಗೆ/ಕರುಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

□□

109. ಓದಿನ ಹಿರಿಯರು
ವೇದದ ಹಿರಿಯರು
ಶಾಸ್ತ್ರದ ಹಿರಿಯರು
ಪುರಾಣದ ಹಿರಿಯರು
ವೇಷದ ಹಿರಿಯರು
ಭಾಷೆಯ ಹಿರಿಯರು
ಇವರೆಲ್ಲರು
ತಮ್ಮ ತಮ್ಮನೆ ಮೆರೆದರಲ್ಲದೆ
ನಿಮ್ಮ ಮೆರೆದುದಿಲ್ಲ. (1115–101)

ಓದು=ಕಲಿ/ಲಿಪಿರೂಪದ ಬರಹದಲ್ಲಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು; ಹಿರಿ=ದೊಡ್ಡದು/ಮಿಗಿಲಾದುದು; ಹಿರಿಯರು=ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರು/ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿಳಿದವರು/ಲೋಕಜೀವನದ ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವರು;

ಓದಿನ ಹಿರಿಯರು=ನೂರಾರು ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ಓದಿ, ಅಪಾರವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು/ಅರಿವನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವರು;

ವೇದ=ಅರಿವು/ತಿಳುವಳಿಕೆ/ ಇಂಡಿಯಾದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಾಚೀನ ಜನಸಮುದಾಯದವರು ನಿಸರ್ಗ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆಚರಣೆಗಳ ವಿವರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಋಗ್ವೇದ–ಯಜುರ್ವೇದ–ಅಥರ್ವಣ ವೇದ–ಸಾಮವೇದ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು;

ವೇದದ ಹಿರಿಯರು=ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಿ ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು;

ಶಾಸ್ತ್ರ=ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಜನಸಮುದಾಯದ ಹುಟ್ಟು/ಮದುವೆ/ಸಾವಿನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ;

ಶಾಸ್ತ್ರದ ಹಿರಿಯರು=ಪೂಜೆಯ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರಾದವರು;

ಪುರಾಣ=ಜಗತ್ತಿನ ಹುಟ್ಟು, ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಉಗಮ, ದೇವರ ಇರುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜನಮನದ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕತೆ. ಇಂಡಿಯಾದ ಜನಸಮುದಾಯದ ಮನದಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ;

ಪುರಾಣದ ಹಿರಿಯರು=ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತವರು;

ವೇಷ=ಮಯ್ಯ ಮೇಲೆ ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಉಡುಗೆ/ಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ತೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ತೊಡುಗೆ/ಒಡವೆ;

ವೇಷದ ಹಿರಿಯರು=ತಾವು ಉಡುವ ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ತೊಡುವ ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳಿಂದಲೇ ಜನರ ಮುಂದೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು "ದೇವ ಮಾನವರು/ಜಾತಿ ಜಗದ್ಗುರುಗಳು/ಸಮಾಜದ ಹಿತವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವವರು" ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ/ಬಿಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು;

ಇವರ್+ಎಲ್ಲರು; ತಮ್ಮ ತಮ್ಮನೆ=ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತ್ರ/ತಮ್ಮೊಬ್ಬರನ್ನು; ಮೆರೆ=ಇತರರ ಮುಂದೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು/ದೊಡ್ಡವರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು/ತಾವು ಕಲಿತಿರುವ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಕುಶಲತೆಯನ್ನು ಆಡಂಬರದಿಂದ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು/ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಬೀಗುವುದು;

ನಿಮ್ಮ=ಶಿವ/ಈಶ್ವರ/ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳ ಸಂಕೇತವಾದ ದೇವರಾದ ಕೂಡಲಸಂಗಮನನ್ನು; ಮೆರೆದುದು+ಇಲ್ಲ;

"ನಿಮ್ಮ ಮೆರೆಯುವುದು" ಎಂದರೆ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳುತ್ತ, ತನ್ನ ಒಳಿತಿನ ಜತೆಜತೆಗೆ ಸಹಮಾನವರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಹಿತವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು. ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರ ಪಾಲಿನ ದೇವರು ಮಣ್ಣು/ಮರ/ಕಲ್ಲು/ಲೋಹದಿಂದ ಮಾಡಿದ ವಿಗ್ರಹವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ದೇವರಾಗಿತ್ತು.

ನಿಮ್ಮ ಮೆರೆದುದಿಲ್ಲ=ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ದೊಡ್ಡವರು/ಹಿರಿಯರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಮಂದಿ ತಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಿಲ್ಲ.

□□

110. ಓದಿಸುವಣ್ಣಗಳೆನ್ನ ಮಾತಾಡ ಕಲಿಸಿದರಲ್ಲದೆ
ಮನಕ್ಕೆ ಮಾತಾಡ ಕಲಿಸಲಿಲ್ಲವಯ್ಯಾ (1116 – 101)

ಓದು=ಕಲಿ/ಲಿಪಿರೂಪದ ಬರಹದಲ್ಲಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು; ಓದಿಸುವ+ಅಣ್ಣಗಳ್+ಎನ್ನ; ಓದಿಸುವ=ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸುವ/ಅಕ್ಕರದ ಉಚ್ಚಾರ ಮತ್ತು ಬರಹವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುವ; ಅಣ್ಣ=ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವನು; ಅಣ್ಣಗಳು=ಗುರುಗಳು; ಎನ್ನ=ನನ್ನನ್ನು; ಮಾತು+ಆಡ; ಮಾತು=ನುಡಿ/ಸೊಲ್ಲು; ಆಡು=ಉಚ್ಚರಿಸು/ಹೇಳು; ಮಾತಾಡ=ಮಾತನ್ನಾಡಲು; ಕಲಿಸಿದರ್+ಅಲ್ಲದೆ; ಕಲಿ=ಅರಿ/ತಿಳಿ; ಕಲಿಸು=ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಹೇಳು/ಅರಿಯುವಂತೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡು;

ಓದಿಸುವಣ್ಣಗಳೆನ್ನ ಮಾತಾಡ ಕಲಿಸಿದರು=ಅಕ್ಕರದ ಓದು ಬರಹವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಗುರುಗಳು ಮಾತನಾಡುವ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಪರಿಣತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಅಂದರೆ ಕೇಳುವವರ ಮನ ಸೆಳೆಯುವಂತೆ, ಮನ ಮೆಚ್ಚಿಸುವಂತೆ ಮತ್ತು ಜನರನ್ನು ಮರುಳುಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಮಾತನಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಜಾಣನಾದೆನು;

ಅಲ್ಲದೆ=ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು/ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ; ಮನ=ಮನಸ್ಸು; ಕಲಿಸಲ್+ ಇಲ್ಲ+ಅಯ್ಯಾ; ಕಲಿಸಲಿಲ್ಲ=ಹೇಳಿಕೊಡಲಿಲ್ಲ/ಅರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ; ಅಯ್ಯಾ=ಗಂಡಸರನ್ನು ಒಲವು ನಲಿವಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ;

ಮನಕ್ಕೆ ಮಾತಾಡ ಕಲಿಸುವುದು=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ತುಡಿಯುವ ಒಳಮಿಡಿತಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಕೆಟ್ಟದ್ದು/ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂಬುದನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿನೋಡಿ, ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಬಾಳಬೇಕೆಂಬ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು.

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಕಣ್ಣ ಮುಂದಿನ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿನ ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು, ತಾನು ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಜನಸಮುದಾಯದ ಹಿತಕ್ಕೆ ಯಾವುದು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ/ಯಾವುದು ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಿ ನೋಡಿ, ಜನಸಮುದಾಯವು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಬಾಳುವುದಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆಯುವ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಬಾಳಬೇಕೆಂಬ ವಿವೇಕವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು;

ಮನಕ್ಕೆ ಮಾತಾಡ ಕಲಿಸಲಿಲ್ಲವಯ್ಯಾ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡುವ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕಿನ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿ, ಕೆಡುಕನ್ನು ತೊರೆದು, ಒಳ್ಳೆಯತನದಿಂದ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕಲಿಸಲಿಲ್ಲ.

□□

111. ಕುಲಮದವಳಿಯದನ್ನಕ್ಕ ಶರಣನಾಗಲೇಕೆ. (869 – 78)

ಕುಲ+ಮದ+ಅಳಿಯದ+ಅನ್ನಕ್ಕ; ಕುಲ=ಜಾತಿ/ಮತ/ವಂಶ/ಮನೆತನ; ಮದ=ಸೊಕ್ಕು/ಗರ್ವ/ಹೆಮ್ಮೆ;

'ಕುಲಮದ' ಎಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ಜಾತಿ, ಮತ, ವಂಶ, ಮನೆತನವು ಮೇಲಿನದು/ದೊಡ್ಡದು/ಪವಿತ್ರವಾದುದು ಎಂಬ ತಿಳಿಗೇಡಿತನದ ಒಳಮಿಡಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಇನ್ನಿತರ ಜಾತಿ, ಮತ, ವಂಶ, ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಜನಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕೀಳೆಂದು ಕಡೆಗಣಿಸಿ, ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿ ಮೆರೆಯುವ ನಡೆನುಡಿ.

ಇನ್ನಿತರ ಜಾತಿ/ಮತಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ಗದ್ದುಗೆಯನ್ನೇರಿ, ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ, ಹಣಕಾಸನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಬಾಳುವುದನ್ನು ಕುಲಮದವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಜಾತಿ/ಮತ/ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಸಲ್ಲದ/ಸುಳ್ಳಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ/ ಕಟ್ಟುಕತೆಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹರಡುತ್ತಾ, ನೂರೆಂಟು ಬಗೆಯ ಜಾತಿ/ಮತಗಳಿಂದ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡು ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಸಮಾಜದ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ಮನದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಅನುಮಾನದ/ಅಪನಂಬಿಕೆಯ/ಹಗೆತನದ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿ ಉರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಜನತೆಯು ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಜತೆಗೂಡಿ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸದಂತಹ ಹುನ್ನಾರಗಳನ್ನು ಹೂಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ;

ಅಳಿ=ಇಲ್ಲವಾಗು/ನಾಶವಾಗು; ಅನ್ನಕ್ಕ=ವರೆಗೆ/ತನಕ; ಅಳಿಯದನ್ನಕ್ಕ=ಇಲ್ಲವಾಗುವ ವರೆಗೆ/ನಾಶವಾಗುವ ತನಕ;

ಶರಣನ್+ಆಗಲು+ಏಕೆ; ಶರಣ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು, ತನಗೆ ಒಳಿತನ್ನು ಬಯಸುವಂತೆಯೇ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವವನು/ಶಿವನನ್ನು ಒಲಿದವನು/ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವನು; ಶರಣನಾಗಲು=ಶಿವನನ್ನು ಒಲಿಯುವ/ಪೂಜಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಲು; ಏಕೆ=ಏನು ತಾನೆ ಪ್ರಯೋಜನ;

ಕುಲಮದದ ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಾಳದೆ, ಕೇವಲ ಶರಣನ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ತನ್ನನ್ನು ಶಿವಶರಣನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಶರಣನಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಅವನ ನಡೆನುಡಿಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕು.

□□

112. ಕೆಲಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧನಾದೆನಲ್ಲದೆ
ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧನಾಗೆನೇಕಯ್ಯಾ. (284–32)

ಕೆಲ=ಪಕ್ಕ/ಬದಿ/ಮಗ್ಗಲು/ನೆರೆ/ಸಮೀಪ; ಶುದ್ಧನ್+ಆದೆನ್+ಅಲ್ಲದೆ; ಶುದ್ಧ=ಚೊಕ್ಕಟ/ಶುಚಿ/ಕೊಳಕಿಲ್ಲದಿರುವುದು; ಶುದ್ಧನ್=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳವನು; ಆದೆನ್=ಆಗಿರುವೆನು;

ಕೆಲಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧನಾದೆನ್=ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ನೋಡುವವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳವನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ; ಅಲ್ಲದೆ=ಅದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ/ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು; ಎನ್ನ=ನನ್ನ; ಮನ=ಮನಸ್ಸು/ಚಿತ್ತ; ಶುದ್ಧನ್+ಆಗೆನ್+ಏಕೆ+ಅಯ್ಯಾ; ಆಗೆನು=ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಏಕೆ=ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು;

ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧನಾಗೆನ್=ನನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ಮನದಲ್ಲಿ ನೂರೆಂಟು ಬಗೆಯ ಕೆಟ್ಟ ಒಳಮಿಡಿತಗಳು ಸದಾಕಾಲ ತುಡಿಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆಯುವ ಆಲೋಚನೆ/ಚಿಂತನೆ/ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮನ ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ನಡೆನುಡಿಯಲ್ಲಿನ ತಪ್ಪುಒಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ಈ ಬಗೆಯ ತಾಕಲಾಟಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೊರಗಿನ ತನ್ನ ನಡೆಗೂ ಒಳಗಿನ ತನ್ನ ಮನದ ಒಳಮಿಡಿತಗಳಿಗೂ ಇರುವ ಅಂತರವನ್ನು ಕಂಡು ಚಿಂತಿತನಾಗಿ, ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತವೆ.

□□

113. ಕೋಣನ ಹೇರಿಂಗೆ
ಕುನ್ನಿ ಬಸುಕುತ್ತಬಡುವಂತೆ
ತಾವೂ ನಂಬರು
ನಂಬುವರನೂ ನಂಬಲೀಯರು
ತಾವೂ ಮಾಡರು
ಮಾಡುವರನೂ ಮಾಡಲೀಯರು. (664–61)

ಕೋಣ=ಗಂಡು ಎಮ್ಮೆ; ಹೇರು=ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿಸಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಗಾಡಿ/ಬಂಡಿ; ಹೇರಿಂಗೆ=ಹೇರಿಗೆ/ಗಾಡಿಗೆ/ಬಂಡಿಗೆ; ಕೋಣನ ಹೇರು=ಕೋಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವ ಬಂಡಿ/ಗಾಡಿ; ಕುನ್ನಿ=ನಾಯಿ; ಬಸುಕುತ್ತ+ಪಡು+ಅಂತೆ; ಬಸುಕುತ್ತ=ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಹೊರಚಾಚಿ ಜೊಲ್ಲನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ, ಬಿಡುತ್ತಿರುವ ಉಸಿರಿನ ಲಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದನಿಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸುತ್ತ; ಪಡು=ಹೊಂದು; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ/ಆ ರೀತಿ/ಆ ಬಗೆ;

ಕೋಣನ ಹೇರಿಂಗೆ ಕುನ್ನಿ ಬಸುಕುತ್ತಬಡುವಂತೆ=ತುಂಬಿದ ಬಂಡಿಯನ್ನು ಕೋಣಗಳು ಶ್ರಮದಿಂದ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ಬಂಡಿಯ ಎರಡು ಚಕ್ರಗಳ ನಡುವಣ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿರುವ ನಾಯಿಯು ತಾನೇ ಬಂಡಿಯನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಿದೆಯೇನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಏದುಸಿರನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ;

ತಾವೂ=ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು; ನಂಬು=ನೆಚ್ಚು/ನೆಮ್ಮು/ವಿಶ್ವಾಸವಿಡು; ನಂಬರು=ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ; ನಂಬುವರನೂ=ನಂಬುವವರನ್ನೂ/ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟಿರುವವರನ್ನು; ನಂಬಲ್+ಈಯರು; ನಂಬಲ್=ನಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಾಳಲು; ಈ=ಕೊಡು/ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡು; ಈಯರು=ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ/ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ;

ತಾವೂ ನಂಬರು ನಂಬುವರನೂ ನಂಬಲೀಯರು=ತಾವು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ, ನಂಬಿದವರನ್ನು ಅವರ ನಂಬಿಕೆಯಂತೆ ಬಾಳಲು ಬಿಡದೆ, ಅಡ್ಡಗಾಲು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ;

ಮಾಡು=ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗು; ಮಾಡರು=ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ; ಮಾಡುವರನೂ= ಮಾಡುವವರನ್ನೂ; ಮಾಡಲ್+ಈಯರು; ಮಾಡಲ್=ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಲು/ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಲು;

ತಾವೂ ಮಾಡರು ಮಾಡುವರನೂ ಮಾಡಲೀಯರು=ತಾವು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಲು ಹೊರಟವರಿಗೆ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತಾರೆ;

ಕುಟುಂಬದ ನೆಲೆ/ದುಡಿಮೆಯ ನೆಲೆ/ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಕರುಬಿ, ಆ ಕೆಲಸ ನಡೆಯದಂತೆ ತಡೆಯಲು/ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕಸುವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಲು ಕೆಲವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹವರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಮುಂದೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಮಾಡುವವರನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಡೆಯುವ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳು ತಮ್ಮಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತಿವೆ ಎಂಬ ರೀತಿಯ ಮಾತುಕತೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನೀಚತನದ ನಡೆನುಡಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕೋಣನ ಬಂಡಿಯ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ನಾಯಿಯ ರೂಪಕದ ಮೂಲಕ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

□□

114. ಛಲಬೇಕು ಶರಣಂಗೆ
ಪರಧನವನೊಲ್ಲೆನೆಂಬ
ಛಲಬೇಕು ಶರಣಂಗೆ
ಪರಸತಿಯನೊಲ್ಲೆನೆಂಬ. (677 – 62)

ಛಲ=ಚಲ/ಗಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸು/ಕಯ್ಗೊಂಡ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ಹೊಂದಿರುವುದು; ಬೇಕು=ಅಗತ್ಯ/ಅವಶ್ಯಕ; ಛಲಬೇಕು=ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು/ಎಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಇಬ್ಬಗೆಯ ತುಡಿತಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಒಳಗಾಗಬಾರದು; ಶರಣ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು, ತನಗೆ ಒಳಿತನ್ನು ಬಯಸುವಂತೆಯೇ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವವನು/ಶಿವನನ್ನು ಒಲಿದವನು/ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವನು; ಶರಣಂಗೆ=ಶರಣನಿಗೆ;

ಪರ+ಧನ+ಅನ್+ಒಲ್ಲೆನ್+ಎಂಬ; ಪರ=ಇತರ/ಬೇರೆಯ/ಅನ್ಯ; ಧನ=ಹಣ/ಸಂಪತ್ತು/ಒಡವೆ ವಸ್ತು/ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ; ಪರಧನ=ಬೇರೆಯವರ ಸಂಪತ್ತು; ಅನ್=ಅನ್ನು; ಒಲ್=ಬಯಸು/ಇಚ್ಚೆಸು; ಒಲ್ಲೆನ್=ನಾನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ/ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ; ಎಂಬ=ಎನ್ನುವ; ಪರ+ಸತಿ+ಅನ್+ಒಲ್ಲೆನ್+ಎಂಬ; ಸತಿ=ಹೆಂಡತಿ/ಮಡದಿ/ಹೆಂಗಸು/ಹೆಣ್ಣು; ಪರಸತಿ=ಬೇರೆಯವನ ಮಡದಿ/ಹೆಂಡತಿ;

ಶಿವಶರಣನಾದವನು ಸಮಾಜ ಒಪ್ಪಿತವಲ್ಲದ ಕಾಮದ ನಂಟನ್ನು ಹೊಂದಬಾರದು ಮತ್ತು ಇತರರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಪಟತನದಿಂದ/ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯಿಂದ ದೋಚಬಾರದು ಎಂಬ ಕಟ್ಟಲೆಯನ್ನು ತನಗೆ ತಾನೇ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಾಳಬೇಕು.

□□

115. **ಜ್ಞಾನದ ಬಲದಿಂದ**
ಅಜ್ಞಾನದ ಕೇಡು ನೋಡಯ್ಯಾ
ಜ್ಯೋತಿಯ ಬಲದಿಂದ
ತಮಂಧದ ಕೇಡು ನೋಡಯ್ಯಾ. (842 – 75)

ಜ್ಞಾನ=ತಿಳುವಳಿಕೆ/ಅರಿವು; ಬಲ+ಇಂದ; ಬಲ=ಶಕ್ತಿ/ಕಸುವು/ಮಹಿಮೆ/ಹಿರಿಮೆ; ಅಜ್ಞಾನ=ಅರಿವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ/ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು; ಕೇಡು=ನಾಶ/ಅಳಿವು/ಹಾನಿ/ಇಲ್ಲವಾಗುವುದು; ನೋಡು+ಅಯ್ಯಾ; ನೋಡು=ಕಾಣು/ತಿಳಿ;

ಜ್ಞಾನದ ಬಲದಿಂದ ಅಜ್ಞಾನದ ಕೇಡು ನೋಡಯ್ಯಾ=ಒಳ್ಳೆಯ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಮಾಡಿದ್ದ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತದೆ;

ಜ್ಯೋತಿ=ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ದೀಪದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ಕಾಂತಿ/ಬೆಳಕು; ತಮಂಧ=ಕತ್ತಲೆ;

ಜ್ಯೋತಿಯ ಬಲದಿಂದ ತಮಂಧದ ಕೇಡು ನೋಡಯ್ಯಾ=ಬೆಳಕು ಹರಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕವಿದಿದ್ದ ಕತ್ತಲೆಯು ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತದೆ;

ಒಳ್ಳೆಯ ತಿಳುವಳಿಕೆ/ಅರಿವಿನ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಗೆ 'ಬೆಳಕನ್ನು' ಮತ್ತು ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆ/ದಡ್ಡತನ/ತಿಳಿಗೇಡಿತನದ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಗೆ 'ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು' ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ;

□□

116. ತನ್ನ ವಿಚಾರಿಸಲೊಲ್ಲದು
ಇದಿರ ವಿಚಾರಿಸಹೋಹುದೀ ಮನವು
ಏನ ಮಾಡುವೆನೀ ಮನವನು
ಎಂತು ಮಾಡುವೆನೀ ಮನವನು. (38–14)

ತನ್ನ=ತನ್ನನ್ನು; ವಿಚಾರಿಸಲ್+ಒಲ್ಲದು; ವಿಚಾರಿಸು=ಕೇಳು/ಪ್ರಶ್ನಿಸು/ಯಾವುದೇ ಸಂಗತಿಯ ಸರಿ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿನೋಡುವುದು/ಕಾರ್ಯ ಕಾರಣಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು; ಒಲ್=ಬಯಸು/ಇಚ್ಚೆಸು; ಒಲ್ಲದು=ಬಯಸದು/ಇಚ್ಚೆಸದು;

ತನ್ನ ವಿಚಾರಿಸಲೊಲ್ಲದು=ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ನಡೆನುಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳೇನು/ಇತಿಮಿತಿಗಳೇನು/ಸರಿ ತಪ್ಪುಗಳು ಯಾವುವು ಎಂಬುದನ್ನು ತಾನೇ ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿ ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ನಡೆನುಡಿಯಲ್ಲಿನ ತಪ್ಪುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ;

ಇದಿರ=ಬೇರೆಯವರನ್ನು/ಅನ್ಯರನ್ನು/ಇತರರನ್ನು; ವಿಚಾರಿಸ+ಹೋಹುದು+ಈ; ವಿಚಾರಿಸ=ವಿಚಾರಿಸಲು/ಕೇಳಲು/ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು/ಸರಿ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಲು; ಹೋಹುದು=ಹೋಗುವುದು; ಈ ಮನವು=ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು; ಏನ=ಏನನ್ನು ; ಮಾಡುವೆನ್+ಈ; ಎಂತು=ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ/ಯಾವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ;

ಏನ ಮಾಡುವೆನೀ ಮನವನು ಎಂತು ಮಾಡುವೆನೀ ಮನವನು=ಯಾವಾಗಲೂ ಬೇರೆಯವರ ನಡೆನುಡಿಯಲ್ಲಿನ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಕೆದಕಿ, ಅವರನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಲು/ಕಡೆಗಣಿಸಲು/ಅಪಮಾನಿಸಲು ಹಾತೊರೆಯುವ ಈ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಯಾವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿ/ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಇಂತಹ ಕೆಟ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ;

ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಬಗೆಯ ಮಾನಸಿಕ ರೋಗವಿದೆ. ರೋಗದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯ ಅಂತರವಿದೆ. ಇಂತಹ ರೋಗದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನು ಪಾರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಮೊದಲು ಪಡೆಯಬೇಕು ಮತ್ತು ಅನಂತರ ತನ್ನ ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪದಂತೆ ಬಾಳುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಈ ನುಡಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ.

□□

117. ದಿಟವ ನುಡಿವುದು
ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆವುದು. (237–28)

ದಿಟ=ನಿಜ/ಸತ್ಯ/ವಾಸ್ತವ; ನುಡಿ=ಹೇಳು/ಮಾತನಾಡು;

ದಿಟವ ನುಡಿವುದು=ನಿಜವನ್ನಾಡುವುದು/ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತಹ ಒಳ್ಳೆಯ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡುವುದು;

ನುಡಿದ+ಅಂತೆ; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ/ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ/ಬಗೆಯಲ್ಲಿ; ನುಡಿದಂತೆ= ಮಾತನಾಡಿದಂತೆ;

ನಡೆ=ನಡವಳಿಕೆ/ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು/ವರ್ತನೆ;

ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆವುದು=ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ನಿಜ ಜೀವನದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು.

□□

118. **ಧೃತಿಗೆಟ್ಟು ಅನ್ಯರ ಬೇಡದಂತೆ**
ಮತಿಗೆಟ್ಟು ಪರರುವ ಹೊಗಳದಂತೆ
ಪರಸತಿಯರ ರತಿಗೆ ಮನ ಹಾರದಂತೆ
ಎನ್ನ ಪ್ರತಿಪಾಲಿಸು ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ. (263–30)

ಧೃತಿ+ಕೆಟ್ಟು; ಧೃತಿ=ದಿಟ್ಟತನ/ಕೆಚ್ಚು; ಕೆಡು=ಅಳಿ/ನಾಶವಾಗು/ಇಲ್ಲವಾಗು/ಕಳೆದುಹೋಗು; ಕೆಟ್ಟು=ಅಳಿದು/ನಾಶವಾಗಿ/ಇಲ್ಲವಾಗಿ; ಅನ್ಯರ=ಬೇರೆಯವರನ್ನು/ಇತರರನ್ನು; ಬೇಡದ+ಅಂತೆ; ಬೇಡು=ಯಾಚಿಸು/ದೀನನಾಗಿ ಕೇಳು; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ/ಆ ರೀತಿ;

ಧೃತಿಗೆಟ್ಟು ಅನ್ಯರ ಬೇಡದಂತೆ=ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಡರು ತೊಡರುಗಳಿಂದಾಗಿ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಕುಗ್ಗಿ ಕುಸಿದು, ದೀನತೆಯಿಂದ ಇತರರ ಮುಂದೆ ಕಯ್ಯೊಡ್ಡಿ ಬಾಳದಂತೆ;

ಮತಿ+ಕೆಟ್ಟು; ಮತಿ=ತಿಳಿವು/ಅರಿವು; ಮತಿಗೆಟ್ಟು=ಸರಿ/ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು, ಒಳಿತು/ಕೆಡುಕುಗಳನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡುವ ಮಾನಸಿಕ ಕಸುವು/ಶಕ್ತಿ ಕಳೆದುಹೋಗಿ; ಪರ=ಅನ್ಯ/ಬೇರೆ/ಇತರ; ಪರರುವ=ಇತರರನ್ನು; ಹೊಗಳದ+ಅಂತೆ; ಹೊಗಳು=ಕೊಂಡಾಡು/ಬಣ್ಣಿಸು/ಗುಣಗಾನ ಮಾಡು/ಯಾವುದೇ ವಸ್ತು–ಜೀವಿ–ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ, ಅದರಲ್ಲಿ/ಅವರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಗಳ ಜತೆಗೆ ಇಲ್ಲಸಲ್ಲದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡುವುದು;

ಮತಿಗೆಟ್ಟು ಪರರುವ ಹೊಗಳದಂತೆ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಅಗತ್ಯವನ್ನು/ಆಸೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಇತರರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ, ತನ್ನ ವಿವೇಕವನ್ನು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಾಳದಂತೆ;

ಸತಿ=ಹೆಂಡತಿ/ಮಡದಿ/ಹೆಣ್ಣು; ಪರಸತಿ=ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಮಡದಿ/ಬೇರೆಯವನ ಹೆಂಡತಿ; ರತಿ=ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು ಪರಸ್ಪರ ಕಾಮದ ನಂಟನ್ನು ಹೊಂದುವುದು; ಹಾರದ+ಅಂತೆ; ಹಾರು=ಬಯಸು/ಹಂಬಲಿಸು/ಇಚ್ಚಿಸು;

ಪರಸತಿಯರ ರತಿಗೆ ಮನಹಾರದಂತೆ=ಬೇರೆಯವರ ಹೆಂಡತಿಯರೊಡನೆ ಕಾಮದ ನಂಟನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದಂತೆ/ಮಾನಸಿಕ ತುಡಿತಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗದಂತೆ;

ಎನ್ನ=ನನ್ನನ್ನು; ಪ್ರತಿಪಾಲಿಸು=ಕಾಪಾಡು/ನಡೆಸು; ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ =ಬಸವಣ್ಣನ ಮೆಚ್ಚಿನ ದೇವರು.

ಒಳಿತು ಕೆಡುಕಿನ ಒಳಮಿಡಿತಗಳಿಂದ ತುಡಿಯುವ ಮನಸ್ಸಿನ ತುಯ್ದಾಟವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೊಂಡು, ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳಲು ಬೇಕಾದ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

□□

119. ನಡೆಯಲರಿಯದೆ
ನುಡಿಯಲರಿಯದೆ
ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿ ಫಲವೇನು. (409–41)

ನಡೆ+ಅಲ್+ಅರಿಯದೆ; ನಡೆ=ನಡವಳಿಕೆ/ವರ್ತನೆ/ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ; ಅರಿ=ತಿಳಿ/ಕಲಿ; ಅರಿಯದೆ=ತಿಳಿಯದೆ/ಕಲಿಯದೆ;

ನಡೆಯಲರಿಯದೆ=ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ದುಡಿಯುವಂತೆಯೇ ಸಹಮಾನವರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ/ಅರಿತುಕೊಳ್ಳದೆ;

ನುಡಿ+ಅಲ್+ಅರಿಯದೆ; ನುಡಿ=ಮಾತು/ಸೊಲ್ಲು;

ನುಡಿಯಲರಿಯದೆ=ಇತರರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಅವರೊಡನೆ ಹೇಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ/ಇತರರೊಡನೆ ತಾನಾಡುವ ಮಾತುಗಳು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಆನಂದವನ್ನು ನೀಡುವಂತಿರಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗಾಸಿಗೊಳಿಸುವಂತಿರಬಾರದು ಎಂಬ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಹೊಂದಿರದೆ;

ಲಿಂಗ=ಈಶ್ವರನ ಸಂಕೇತವಾದ ವಿಗ್ರಹ/ಮೂರ್ತಿ; ಪೂಜಿಸು=ದೂಪ ದೀಪಗಳ ಆರತಿಯಿಂದ/ಹೂಹಣ್ಣುಗಳ ಅರ್ಪಣೆಯಿಂದ ದೇವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು; ಫಲ+ಏನು; ಫಲ=ಪ್ರಯೋಜನ/ಪರಿಣಾಮ; ಏನು=ಯಾವುದು;

ಸಹಮಾನವರೊಡನೆ ಒಲವು ನಲಿವು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಜತೆಗೂಡಿ ಬಾಳುವ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಮಾಡುವ ದೇವರ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ. ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಈ ನುಡಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ.

□□

120. ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯದಿದ್ದಡೆ
ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯ ಮೆಚ್ಚ ಕಾಣಿರಯ್ಯಾ. (418–41)

ನುಡಿದ+ಅಂತೆ; ನುಡಿ=ಮಾತು/ಸೊಲ್ಲು; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ/ಆ ರೀತಿ; ನಡೆಯದೆ+ಇದ್ದಡೆ; ನಡವಳಿಕೆ/ವರ್ತನೆ/ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ; ಇದ್ದಡೆ=ಇದ್ದರೆ;

ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯದಿದ್ದಡೆ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನು ಆಡುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಿತ್ಯಜೀವನದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ/ಹೇಳುವುದು ಒಂದು ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತೊಂದಾದರೆ;

ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯ=ಶಿವ/ಈಶ್ವರ/ದೇವರು; ಮೆಚ್ಚು=ಒಪ್ಪು/ಒಲಿ; ಮೆಚ್ಚ= ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ/ಒಲಿಯುವುದಿಲ್ಲ; ಕಾಣಿರಿ+ಅಯ್ಯಾ; ಕಾಣ್=ನೋಡು/ತಿಳಿ; ಕಾಣಿರಿ=ತಿಳಿಯಿರಿ;

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನು ಒಲಿಯುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ಹೊಂದಿದ್ದರು.

□□

121. **ಬಂದುದ ಕೈಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲಡೆ ನೇಮ**
ಇದ್ದುದ ವಂಚನೆಯ ಮಾಡದಿದ್ದಡೆ ನೇಮ
ನಡೆದು ತಪ್ಪದಿದ್ದಡೆ ಅದು ನೇಮ
ನುಡಿದು ಹುಸಿಯದಿದ್ದಡೆ ಅದು ಮುನ್ನವೆ ನೇಮ. (231–28)

ಬಂದುದ=ಬಂದಿರುವುದನ್ನು/ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದ ಕೆಲಸದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು; ಕೈಕೊಳ್ಳ+ಬಲ್ಲಡೆ; ಕೈಕೊಳ್ಳು=ಸ್ವೀಕರಿಸು/ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು; ಬಲ್=ಕಸುವು/ಶಕ್ತಿ; ಬಲ್ಲಡೆ=ಶಕ್ತಿಯನ್ನು/ಕಸುವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ; ಕೈಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲಡೆ=ಕೆಲಸವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಕಸುವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ;

ನೇಮ=ವ್ರತ/ನೋಂಪಿ/ದೇವರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ದೇವರ ಕರುಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಲು ಮಾಡುವ ಜಪ/ತಪ/ಪೂಜೆ/ಉಪವಾಸ/ಜಾಗರಣೆ ಮುಂತಾದ ನಿಯತವಾದ ಆಚರಣೆ. ಇಂತಹ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೀಗೆಯೆ ಇರಬೇಕು/ಮಾಡಬೇಕು/ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಕಟ್ಟಲೆ/ನಿಯಮವಿರುತ್ತದೆ;

ಬಂದುದ ಕೈಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲಡೆ ನೇಮ=ವ್ಯಕ್ತಿಯ ತನ್ನ ಪಾಲಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಒಲವು ನಲಿವು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನದಿಂದ ಮಾಡಿದರೆ, ಅದು ದೇವರ ಪೂಜೆಗೆ ಸಮನಾಗುತ್ತದೆ;

ಇದ್ದುದ=ಇರುವುದನ್ನು; ವಂಚನೆ=ಮೋಸ/ದ್ರೋಹ; ಮಾಡದೆ+ಇದ್ದಡೆ; ಇದ್ದಡೆ=ಇದ್ದರೆ;

ಇದ್ದುದ ವಂಚನೆ ಮಾಡದಿದ್ದಡೆ ನೇಮ=ಜನಸಮುದಾಯವೆಲ್ಲವೂ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿರುವ ಅನ್ನ ಬಟ್ಟೆ ವಸತಿ ವಿದ್ಯೆ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕಪಟತನದಿಂದ/ಕ್ರೂರತನದಿಂದ/ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯಿಂದ ಲಪಟಾಯಿಸದೆ, ಸಹಮಾನವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ದೊರೆಯುವಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಅದು ನೇಮವಾಗುತ್ತದೆ;

ನಡೆದು=ದುಡಿಮೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ; ತಪ್ಪದೆ+ಇದ್ದಡೆ; ತಪ್ಪು=ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡದೆ ಕ್ರಮತಪ್ಪಿ ನಡೆಯುವುದು/ಹದಗೆಡುವುದು/ಹಾಳು ಮಾಡುವುದು; ತಪ್ಪದೆ=ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ/ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆಯದೆ;

ನಡೆದು ತಪ್ಪದಿದ್ದಡೆ ಅದು ನೇಮ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ಅದು ನೇಮವಾಗುತ್ತದೆ;

ನುಡಿ=ಮಾತು/ಸೊಲ್ಲು; ಹುಸಿಯದೆ+ಇದ್ದಡೆ; ಹುಸಿ=ಸುಳ್ಳು/ಸಟೆ/ಇರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದು, ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಇದೆಯೆಂದು ಹೇಳುವುದು; ಮುನ್ನ=ಮೊದಲು/ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದುದು;

ನುಡಿದು ಹುಸಿಯದಿದ್ದಡೆ ಅದು ಮುನ್ನವೆ ನೇಮ=ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಸುಳ್ಳನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ, ಅದು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ನೇಮಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಒಳ್ಳೆಯದು/ಮಿಗಿಲಾದುದು;

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳೇ ನೇಮವೆಂಬ ಮತ್ತು ದೇವರಿಗೆ ಮಾಡುವ ಪೂಜೆಯೆಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಈ ನುಡಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

□□

122. ಬರಿಯ ಮಾತಿನ ಮಾಲೆಯಲೇನಹುದು. (191–25)

ಬರಿ=ಏನೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು; ಮಾತು=ನುಡಿ/ಸೊಲ್ಲು;

ಬರಿಯ ಮಾತು=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಜೀವನದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದೆ, ಕೇವಲ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯ, ನೀತಿ, ನ್ಯಾಯ, ಕರುಣೆ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನ, ಸಮಾನತೆಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಆಡುತ್ತಿರುವುದು;

ಮಾಲೆ+ಅಲ್+ ಏನ್+ಅಹುದು; ಮಾಲೆ=ಸರ/ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೂವಿನ ಹಾರ/ಮುತ್ತಿನ ಹಾರ/ಸಾಲು/ಪಂಕ್ತಿ;

ಮಾತಿನ ಮಾಲೆ=ಇದು ಒಂದು ರೂಪಕ. ದಾರದ ಎಳೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಬಿಡಿಬಿಡಿ ಹೂಗಳನ್ನು/ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ಪೋಣಿಸಿ ಹಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಅಂದ ಚಂದದ ಪದಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇಳುಗರ ಮನಸೆಳೆಯುವಂತೆ ಇಂಪಾಗಿ/ಸೊಗಸಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ಕುಶಲತೆ;

ಏನು=ಯಾವುದು; ಅಹುದು=ಆಗುತ್ತದೆ; ಏನಹುದು=ಏನನ್ನು ತಾನೇ ಗಳಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ನಿಜ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿ ತೋರಿಸಲಾಗದ ಸತ್ಯ, ನೀತಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುಗರು ತಲೆದೂಗುವಂತೆ ಆಡುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಮಾತಿನಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಇಲ್ಲವೇ ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದು ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

□□

123. ಬೇವಿನ ಬೀಜವ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಲ್ಲದ ಕಟ್ಟೆಯ ಕಟ್ಟಿ
ಆಕಳ ಹಾಲನೆರೆದು ಜೇನುತುಪ್ಪವ ಹೊಯ್ದಡೆ
ಸಿಹಿಯಾಗಬಲ್ಲುದೆ ಕಹಿಯಹುದಲ್ಲದೆ. (626–58)

ಬೇವು=ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮರ. ಇದರ ಎಲೆ,ಕಾಯಿ,ಹಣ್ಣುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಹಿಯಾದ ರುಚಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ; ಬೀಜ=ಕಾಳು/ಬಿತ್ತ; ಬಿತ್ತು=ಬೀಜವನ್ನು ಹಾಕು; ಬಿತ್ತಿ=ಬೀಜವನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹೂತು/ನೆಟ್ಟು; ಬೆಲ್ಲ=ಕಬ್ಬಿನ ಜಲ್ಲೆಯನ್ನು ಗಾಣದಿಂದ ಅರೆದಾಗ ಬರುವ ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲನ್ನು ಕುದಿಸಿ ತಯಾರಿಸಿದ ವಸ್ತು. ಇದು ಸಿಹಿಯಾದ ರುಚಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ; ಕಟ್ಟೆ=ಪಾತಿ/ಮಡಿ/ಹಾಕಿದ ಬೀಜ ಇಲ್ಲವೇ ನೆಟ್ಟ ಗಿಡದ ಸುತ್ತಲೂ ಕಟ್ಟುವ ಒಡ್ಡು; ಕಟ್ಟಿ=ನಿರ್ಮಿಸಿ/ರಚಿಸಿ;

ಆಕಳು=ಹಸು/ಗೋವು/ದನ; ಹಾಲನ್+ಎರೆದು; ಆಕಳ ಹಾಲು=ಹಸುವಿನ ಹಾಲು; ಎರೆ=ಸುರಿ/ಹೊಯ್ಯು; ಎರೆದು=ಸುರಿದು/ಹಾಕಿ; ಜೇನುತುಪ್ಪ=ಜೇನು ಹುಳುಗಳು ನೂರಾರು ಬಗೆಯ ಹೂಗಳ ಮಕರಂದವನ್ನು ಹೀರಿ ತಂದು ತಯಾರಿಸಿರುವ ಸಿಹಿಯಾದ ರುಚಿಯುನ್ನುಳ್ಳ ತುಪ್ಪ; ಹೊಯ್=ಸುರಿ/ಸೂಸು/ಹಾಕು; ಹೊಯ್ದಡೆ=ಹಾಕಿದರೆ/ಸುರಿದರೆ; ಸಿಹಿ+ಆಗಬಲ್ಲುದೆ; ಸಿಹಿ=ಒಂದು ಬಗೆಯ ರಸದ ಹೆಸರು. ಮಾನವರು ತಿನ್ನುವ, ಕುಡಿಯುವ ಮತ್ತು ಉಣ್ಣುವ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪು, ಕಾರ, ಸಿಹಿ, ಕಹಿ, ಹುಳಿ, ಒಗರು ಎಂಬ ಆರು ಬಗೆಯ ರಸಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸುತ್ತಾರೆ; ಆಗಬಲ್ಲುದೆ=ಆಗುತ್ತದೆಯೇ; ಕಹಿ+ಅಹುದು+ಅಲ್ಲದೆ; ಅಹುದು=ಆಗುವುದು; ಅಲ್ಲದೆ=ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ;

ಸಿಹಿಯಾಗಬಲ್ಲುದೆ ಕಹಿಯಹುದಲ್ಲದೆ=ಕಹಿಯಾಗುವುದೇ ಹೊರತು ಸಿಹಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಕಲ್ಪನೆಯ ಪ್ರಸಂಗವೊಂದನ್ನು ರೂಪಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. "ಬಿತ್ತಿದಂತೆ ಬೆಳೆ" ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯೊಂದು ಜನಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಬೇವಿನ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿ , ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಆರಯಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಬೇವಿನ ಮರದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಬೇವಿನ ಹಣ್ಣು ಕಹಿಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಮನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅದನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಒಳ್ಳೆಯದು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಎಂದರೆ ತಾನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ತನ್ನನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವಂತಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಆಸೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮನದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹೊರನೋಟಕ್ಕೆ ಅಂದಚೆಂದದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವು, ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದರಿಂದ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕೇಡು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ರೂಪಕ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

□□

124. ಮನ್ನಣೆ ತಪ್ಪಿದ ಬಳಿಕ
ಅಲ್ಲಿರಬಹುದೆ
ಸಲಿಗೆ ತಪ್ಪಿದ ಬಳಿಕ
ಸಲುವುದೆ ಮಾತು. (1303–119)

ಮನ್ನಣೆ=ಒಲವು ನಲಿವಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮರ್ಯಾದೆ/ಆದರ/ಮಾನ್ಯತೆ/ಆದ್ಯತೆ; ತಪ್ಪು=ಇಲ್ಲವಾಗು/ಸಿಕ್ಕದಿರು/ದೊರೆಯದಿರು; ತಪ್ಪಿದ=ಇಲ್ಲವಾದ; ಬಳಿಕ=ನಂತರ/ತರುವಾಯ/ಆ ಮೇಲೆ; ಅಲ್ಲಿ+ಇರಬಹುದೆ; ಅಲ್ಲಿ=ಅಂತಹ ಕಡೆ/ಜಾಗ/ನೆಲೆ; ಇರಬಹುದೆ=ಇರಲು ಆಗುತ್ತದೆಯೇ;

ಮನ್ನಣೆ ತಪ್ಪಿದ ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿರಬಹುದೆ=ಇತರರೊಡನೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ಒಲವು ನಲಿವಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆದರದ ಆತ್ಮೀಯವಾದ ನಂಟು ಮುರಿದುಬಿದ್ದ ನಂತರ ಅಂತಹ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಬಾಳಲು ಆಗುತ್ತದೆಯೇ;

ಸಲಿಗೆ=ಗೆಳೆತನ/ಸ್ನೇಹ/ಸದರ/ಅತಿಯಾದ ಒಡನಾಟ; ಸಲ್=ಸರಿಹೊಂದು/ಯುಕ್ತವಾಗು/ತಕ್ಕುದಾಗಿರು; ಸಲುವುದೆ=ಸರಿಹೊಂದುವುದೇ/ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುವುದೇ; ಮಾತು=ನುಡಿ/ಸೊಲ್ಲು;

ಸಲಿಗೆ ತಪ್ಪಿದ ಬಳಿಕ ಸಲುವುದೆ ಮಾತು=ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವಣ ಒಳ್ಳೆಯ ನಂಟು ಕಡಿದುಹೋದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಸರಸದ ಮಾತುಕತೆಯನ್ನಾಡಲು ಆಗುತ್ತದೆಯೇ;

ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಒಲವಿನ ನಂಟಿನಲ್ಲಿ ಬಿರುಕು ಉಂಟಾದಾಗ, ಮನಸ್ಸುಗಳು ಮುರಿದುಬಿದ್ದು, ಮೊದಲಿನಂತೆ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಈ ನುಡಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ.

□□

125. ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ದಿಟ ಮನದಲ್ಲಿ ಸಟೆ
ಬೇಡವಯ್ಯಾ
ಮನ ವಚನ ಕಾಯ ಒಂದಾಗದಿದ್ದರೆ
ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯನೆಂತೊಲಿವನಯ್ಯಾ. (1374–127)

ಮಾತಿನ+ಅಲ್ಲಿ; ಮಾತು=ನುಡಿ/ಸೊಲ್ಲು; ದಿಟ=ನಿಜ/ಸತ್ಯ/ವಾಸ್ತವ; ಮನದ+ಅಲ್ಲಿ; ಮನ=ಮನಸ್ಸು/ಚಿತ್ತ; ಸಟೆ=ಸುಳ್ಳು/ಹುಸಿ/ಇರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲವೆಂದು, ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಇದೆಯೆಂದು ಹೇಳುವುದು; ಬೇಡ+ಅಯ್ಯಾ; ಬೇಡ=ಸಲ್ಲದು/ಕೂಡದು/ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ; ಅಯ್ಯಾ=ಗಂಡಸರನ್ನು ಒಲವು ನಲಿವಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ;

ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ದಿಟ ಮನದಲ್ಲಿ ಸಟೆ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಇತರರ ಮುಂದೆ ಆಡುತ್ತಿರುವ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ,ನೀತಿ, ನ್ಯಾಯದ ಸಂಗತಿಗಳು ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆತನ ಅಂತರಂಗದ ಮನದಲ್ಲಿ ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆಯುವ ಕಪಟತನದ ಆಲೋಚನೆಗಳೇ ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ/ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ, ಮನದೊಳಗೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವುದು; ಬೇಡವಯ್ಯಾ=ಹೊರಗೊಂದು ಒಳಗೊಂದು ಬಗೆಯ ವರ್ತನೆಯು ಸರಿಯಲ್ಲ/ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ;

ವಚನ=ಮಾತು/ನುಡಿ/ಸೊಲ್ಲು; ಕಾಯ=ದೇಹ/ಶರೀರ/ಮೈ; ಒಂದು+ಆಗದೆ+ಇದ್ದರೆ; ಒಂದಾಗು=ಜತೆಗೂಡು/ಒಂದಾಗಿ ಸೇರು; ಒಂದಾಗದಿದ್ದರೆ= ಜತೆಗೂಡದಿದ್ದರೆ/ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದರೆ;

ಮನ ವಚನ ಕಾಯ ಒಂದಾಗುವುದು=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಆಲೋಚನೆ, ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಇತರರೊಡನೆ ಆಡುವ ಮಾತು, ದಿನನಿತ್ಯದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ–ಇವು ಮೂರು ಒಂದೇ ಆಗಿರುವುದು. ಅಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಚಿಂತನೆ, ಮಾತು ಮತ್ತು ಕೆಲಸಗಳು ಒಳಿತಿನ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು;

ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯನ್+ಎಂತು+ಒಲಿವನ್+ಅಯ್ಯಾ; ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯ=ಬಸವಣ್ಣನ ಮೆಚ್ಚಿನ ದೇವರು; ಎಂತು=ಹೇಗೆ ತಾನೆ/ಯಾವ ರೀತಿ; ಒಲಿ=ಮೆಚ್ಚು/ಒಪ್ಪು/ಪ್ರೀತಿಸು; ಒಲಿವನ್=ಒಲಿಯುವನು/ಮೆಚ್ಚುವನು; ಎಂತೊಲಿವನಯ್ಯಾ=ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಒಲಿಯುತ್ತಾನೆ;

ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳೇ ಶಿವನೆಂದು ಮತ್ತು ಅವನ್ನು ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವುದೇ ಶಿವನ ಪೂಜೆಯೆಂದು ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ನಂಬಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸು, ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತು, ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯನು ಮೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ/ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ವಚನಕಾರನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

□□

126. ಮೃದುವಚನವೆ
ಸಕಲ ಜಪಂಗಳಯ್ಯಾ
ಮೃದುವಚನವೆ
ಸಕಲ ತಪಂಗಳಯ್ಯಾ. (244–29)

ಮೃದು=ಮೆತ್ತಗಿರುವ/ಮೆದುವಾದ/ಇಂಪಾದ/ಕೋಮಲವಾದ; ವಚನ=ಮಾತು/ಸೊಲ್ಲು/ನುಡಿ;

ಮೃದು ವಚನ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಡುವ ಮಾತು ಅದನ್ನು ಕೇಳುವವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅರಿವು , ಒಲವು, ನಂಬಿಕೆ, ಆನಂದವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ಆಡುವ ಮಾತುಗಳು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೇಳುಗನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗಾಸಿಗೊಳಿಸಿ ಸಂಕಟ/ನೋವು/ಅಪಮಾನದಿಂದ ಮುದುಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಇರಬಾರದು;

ಸಕಲ=ಎಲ್ಲವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು/ಸಮಗ್ರವಾದುದು; ಜಪಂಗಳ್+ಅಯ್ಯಾ; ಜಪ=ದೇವರ ಹೆಸರನ್ನು/ದೇವರನ್ನು ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದು; ಜಪಂಗಳ್=ಜಪಗಳು; ತಪಂಗಳ್+ಅಯ್ಯಾ; ತಪ=ದೇವರ ಒಲವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ/ದೇವರ ಕರುಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರ ಹೆಸರನ್ನು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಇಲ್ಲವೇ ಮನದಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅನ್ನ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ದೇಹವನ್ನು ಬಹುಬಗೆಯ ದಂಡನೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಮಾಡುವುದು;

ದಿನನಿತ್ಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಮಾನವರೊಡನೆ ಜತೆಗೂಡಿ ಬಾಳುವಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಡುವ ನುಡಿಗಳು ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಮುದಗೊಳಿಸುವಂತಿರಬೇಕೆ ಹೊರತು ನೋಯಿಸಿ ಗಾಸಿಗೊಳಿಸುವಂತಿರಬಾರದು. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಡುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಜಪತಪಗಳ ಆಚರಣೆಗೆ ಸಮನಾದುದು ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ಹೊಂದಿದ್ದರು.

□□

127. ಲೋಕದ ಡಂಬಕರ ಮಾತು ಬೇಡ. (608–56)

ಲೋಕ=ಜಗತ್ತು/ಪ್ರಪಂಚ; ಡಂಬಕ=ಮೋಸಗಾರ/ವಂಚಕ/ಕಪಟಿ; ಮಾತು=ನುಡಿ/ಸೊಲ್ಲು;

ಲೋಕದ ಡಂಬಕರ ಮಾತು=ಜಾತಿ, ಮತ, ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನೂರೆಂಟು ಬಗೆಯ ಕಟ್ಟುಕತೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಜನರನ್ನು ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ಮರಳುಮಾಡಿ, ಜನರನ್ನು ವಂಚಿಸುವವರು ಆಡುವ ಮಾತು;

ಬೇಡ=ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ/ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ/ಸಲ್ಲದು/ಕೂಡದು;

ಕಪಟಿಗಳ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಮರುಳಾಗಬಾರದು. ನಿಜ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಬರಿಮಾತುಗಳನ್ನು ನಂಬಬಾರದು.

□□

128. ಲೋಕೋಪಚಾರಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆವೆನಯ್ಯಾ
ಮನದ ತಾಮಸ ಬಿಡದು
ಮನದ ಕಪಟ ಬಿಡದು. (282–32)

ಲೋಕ+ಉಪಚಾರಕ್ಕೆ; ಲೋಕ=ಜಗತ್ತು/ಪ್ರಪಂಚ; ಉಪಚಾರ=ಸೇವೆ/ಆದರಣೆ/ಇತರರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದು; ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆ+ಎರೆವೆನ್+ಅಯ್ಯಾ; ಮಜ್ಜನ=ಸ್ನಾನ/ಜಳಕ/ಮಯ್ಯನ್ನು ತೊಳೆಯುವುದು; ಎರೆ=ಸುರಿ/ಹಾಕು/ಹೊಯ್ಯು; ಎರೆವೆನ್=ಹಾಕುತ್ತೇನೆ; ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆವೆನಯ್ಯಾ=ದೇವರ ವಿಗ್ರಹವೆಂದು ನಂಬಿರುವ ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ನೀರು/ಹಾಲು/ಜೇನುತುಪ್ಪ ಮುಂತಾದ ದ್ರವವನ್ನು ಸುರಿದು, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಜಳಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ;

'ಲೋಕೋಪಚಾರ' ಎಂಬುದು ಒಂದು ನುಡಿಗಟ್ಟಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ದೇವರಿಗೆ ಉಪಚಾರ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ, ಆತನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು/ಆತನ ಕರುಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಲು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನರು ದೇವರಿಗೆ ಮಜ್ಜನದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ನಾನು ಕೂಡ ದಿನನಿತ್ಯ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ;

ಮನ=ಮನಸ್ಸು/ಚಿತ್ತ; ತಾಮಸ=ಕತ್ತಲೆ. ಈ ಪದವನ್ನು ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಿದಾಗ 'ಅರಿವು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು/ಜಡತನ/ಕೆಟ್ಟದ್ದು' ಎಂಬ ತಿರುಳು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ; ಮನದ ತಾಮಸ=ಮನದಲ್ಲಿ ತುಡಿಯುವ ಕೆಟ್ಟ ಒಳಮಿಡಿತಗಳು. ಬಿಡು=ತೊರೆ/ತ್ಯಜಿಸು; ಬಿಡದು=ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ/ಬಿಡುತ್ತಿಲ್ಲ;

ಮನದ ತಾಮಸ ಬಿಡದು=ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನದೊಳಗೆ ನೂರಾರು ಬಗೆಯ ಕೆಟ್ಟ ಆಲೋಚನೆಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಬಾಳಲು ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ;

ಕಪಟ=ವಂಚನೆ/ಮೋಸ; ಮನದ ಕಪಟ ಬಿಡದು=ಇತರರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ, ತಾನು ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಒಳಮಿಡಿತಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ದೂರಸರಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ/ಇತರರನ್ನು ವಂಚಿಸುವ ಆಲೋಚನೆಗಳೇ ಮನದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿವೆ;

ಕೇವಲ ಆಚರಣೆಗಳಿಂದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ನುಡಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ.

□□

129. **ವ್ಯಾಧನೊಂದು ಮೊಲವ ತಂದಡೆ**
ಸಲುವ ಹಾಗಕ್ಕೆ ಬಿಲಿವರಯ್ಯಾ
ನೆಲನಾಳ್ವನ ಹೆಣನೆಂದಡೆ
ಒಂದಡಕೆಗೆ ಕೊಂಬವರಿಲ್ಲ ನೋಡಯ್ಯಾ. (158–23)

ವ್ಯಾಧನ್+ಒಂದು; ವ್ಯಾಧ=ಬೇಡ/ಬೇಟೆಗಾರ; ಮೊಲ=ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿ; ತಂದಡೆ=ತಂದರೆ;

ವ್ಯಾಧನೊಂದು ಮೊಲವ ತಂದಡೆ=ಬೇಡನು ಮೊಲವೊಂದನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಕೊಂದು, ಅದನ್ನು ಮಾರಲೆಂದು ಜನವಸತಿಯಿರುವ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು ಕೂಗಿದಾಗ;

ಸಲ್=ತಕ್ಕುದಾಗಿರು/ಸರಿಹೊಂದು/ಯುಕ್ತವಾಗಿರು/ಯೋಗ್ಯವಾಗು; ಸಲುವ=ಒಪ್ಪುವ/ತಕ್ಕುದಾದ/ಯೋಗ್ಯವಾದ; ಹಾಗ=ಒಂದು ನಾಣ್ಯ/ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ನಾಣ್ಯದ ಹೆಸರು; ಬಿಲಿವರ್+ಅಯ್ಯಾ; ಬಿಲಿ=ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು/ಬೆಲೆಕೊಟ್ಟು ಪಡೆಯುವುದು/ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು;

ಸಲುವ ಹಾಗಕ್ಕೆ ಬಿಲಿವರಯ್ಯಾ=ಮೊಲಕ್ಕೆ ತಗುಲುವ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ನಾಣ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ;

ನೆಲನ್+ಆಳ್ವನ; ನೆಲ=ನಾಡು/ರಾಜ್ಯ; ಆಳ್=ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮಾಡು; ನೆಲನಾಳ್ವನ್=ರಾಜ/ದೊರೆ; ಹೆಣನ್+ಎಂದಡೆ; ಹೆಣ=ಜೀವವಿಲ್ಲದ ದೇಹ/ಶರೀರ; ಎಂದಡೆ=ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ/ಎಂದು ಕೂಗಿದರೆ;

ನೆಲನಾಳ್ವನ ಹೆಣನೆಂದಡೆ= ಜನವಸತಿಯಿರುವ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು ರಾಜನ ಹೆಣವನ್ನು ಮಾರಾಟಕ್ಕಿಟ್ಟು ಕೂಗಿ ಕರೆದರೆ;

ಒಂದು+ಅಡಕೆಗೆ; ಅಡಕೆ=ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕಾಯಿ; ಕೊಂಬವರ್+ಇಲ್ಲ; ಕೊಳ್=ತೆಗೆದುಕೊ/ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಪಡೆ/ಸ್ವೀಕರಿಸು; ಕೊಂಬವರ್=ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವವರು/ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಪಡೆಯುವವರು; ಇಲ್ಲ=ಯಾರೊಬ್ಬರು ಮುಂದೆ ಬಾರರು; ಕೊಂಬವರಿಲ್ಲ=ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ;

ಅಡಕೆಗೆ ಕೊಂಬವರ್=ಒಂದು ವಸ್ತುವಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಪರಸ್ಪರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿಯು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ

ಕೆಲವು ಕಾಲ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಅಡಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು;

ಸತ್ತಿರುವ ಮೊಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬೆಲೆಯಿದೆ. ಕಾರಣ ಅದರ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುವವರು ಅದನ್ನು ಬೆಲೆಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ರಾಜನ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ. ಮಾನವ ಜೀವಿಯು ಬದುಕಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಬೆಲೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಸುವುದರ ಜತೆಗೆ ಲೋಕಕ್ಕೂ ತನ್ನಿಂದ ಒಳಿತಾಗುವಂತಹ ನಡೆನುಡಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದೆ.

□□

130. ಸಕಲ ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ
ಲೇಸನೆ ಬಯಸುವ
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರೇ
ಕುಲಜರು. (591–55)

ಸಕಲ=ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು/ಸಮಗ್ರವಾದುದು; ಜೀವಾತ್ಮ=ವ್ಯಕ್ತಿ; ಲೇಸು=ಒಳ್ಳೆಯದು/ಹಿತಕರವಾದುದು/ಮಂಗಳಕರವಾದುದು; ಲೇಸನೆ=ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನೇ/ಹಿತಕರವಾದುದನ್ನೇ; ಬಯಸು=ಕೋರು/ಹಾರಯಿಸು/ಇಚ್ಚಿಸು/ಹಂಬಲಿಸು;

ಸಕಲ ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ ಲೇಸನೆ ಬಯಸುವವರು=ಜನಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನೇ ಬಯಸುವವರು. ಅಂದರೆ ವರ್ಣಗಳ/ಜಾತಿಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಜನಸಮುದಾಯವನ್ನು ಮೇಲು/ಕೀಳು ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸದೆ, ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅನ್ನ, ಬಟ್ಟೆ, ವಸತಿ, ವಿದ್ಯೆ, ಕೆಲಸ, ಆರೋಗ್ಯ ದೊರೆಯುವಂತಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಜತೆಗೂಡಿ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಬಾಳುವಂತಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಉಳ್ಳವರು;

ಕೂಡಲಸಂಗ=ಈಶ್ವರ/ಶಿವ/ಬಸವಣ್ಣನ ಮೆಚ್ಚಿನ ದೇವರು;

ಶರಣ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು, ತನಗೆ ಒಳಿತನ್ನು ಬಯಸುವಂತೆಯೇ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವವನು/ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವನು;

ಕುಲ=ಜಾತಿ/ಮತ/ವಂಶ/ಮನೆತನ; ಕುಲಜ=ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು/ಮಾನವ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು;

ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರೆ ಕುಲಜರು=ಕುಲದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮೇಲು/ಕೀಳು ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ರಚನೆಗೊಂಡಿದ್ದ ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟಲೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯವೆಂಬ ಒಂದೇ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಎಂಬ ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರ ನಿಲುವನ್ನು ಈ ನುಡಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ.

□□

131. ಸತ್ಯವಿಲ್ಲದವಂಗೆ
ನಿತ್ಯನೇಮವೇಕೆ. (631–59)

ಸತ್ಯ+ಇಲ್ಲದ+ಅವಂಗೆ; ಸತ್ಯ=ನಿಜ/ದಿಟ/ವಾಸ್ತವ; ಇಲ್ಲದ=ಇಲ್ಲದಿರುವ; ಅವಂಗೆ=ಅವನಿಗೆ;

ಸತ್ಯವಿಲ್ಲದವಂಗೆ=ತನ್ನ ದಿನನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಯದ ನಡೆನುಡಿಯಿಂದ ಬಾಳದವನಿಗೆ;

'ಸತ್ಯದ ನಡೆನುಡಿ' ಎಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಡುವ ಮಾತು ಮತ್ತು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳು ತನ್ನ ಹಿತವನ್ನು ಕಾಯುವಂತೆಯೇ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು;

ನಿತ್ಯ=ಪ್ರತಿದಿನವೂ; ನೇಮ+ಏಕೆ; ನೇಮ=ವ್ರತ/ನೋಂಪಿ/ದೇವರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ದೇವರ ಕರುಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಲು ಮಾಡುವ ಜಪ/ತಪ/ಪೂಜೆ/ಉಪವಾಸ/ಜಾಗರಣೆ ಮುಂತಾದ ಆಚರಣೆ. ಈ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೀಗೆಯೆ ಇರಬೇಕು/ಮಾಡಬೇಕು/ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಕಟ್ಟಳೆಯಿರುತ್ತದೆ; ಏಕೆ=ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕು/ಪ್ರಯೋಜನವೇನು;

ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾಡುವ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ದೇವರ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲವೇ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಏನೊಂದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ.

□□

132. **ಸಾರ ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗ ಲೇಸು ಕಂಡಯ್ಯಾ**
ದೂರ ದುರ್ಜನರ ಸಂಗವದು ಭಂಗವಯ್ಯಾ (134–21)

ಸಾರ=ಒಳ್ಳೆಯದು/ಉತ್ತಮವಾದುದು/ಮೇಲಾದುದು; ಸಜ್ಜನ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಸಂಗ=ಗೆಳೆತನ/ಒಡನಾಟ/ಸಹವಾಸ/ಸ್ನೇಹ; ಲೇಸು=ಒಳ್ಳೆಯದು/ಹಿತಕರವಾದುದು/ಮಂಗಳಕರವಾದುದು; ಕಂಡ+ಅಯ್ಯಾ; ಕಾಣು=ನೋಡು/ತಿಳಿ/ಅರಿ;

ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗ ಲೇಸು ಕಂಡಯ್ಯಾ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳವರ ಜತೆಗಿನ ಒಡನಾಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಳಿತಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಒಲವು ನಲಿವು ಆನಂದವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ದೂರ=ಎರವಾದುದು/ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು/ಕೆಟ್ಟದ್ದು; ದುರ್ಜನ=ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಸಂಗ+ಅದು; ಅದು=ಆ ರೀತಿಯ ನಂಟು/ಅಂತಹ ಒಡನಾಟ/ಗೆಳೆತನ; ಭಂಗ+ಅಯ್ಯಾ; ಭಂಗ=ಅಪಮಾನ/ಸೋಲು/ನಾಶ/ಹಾನಿ;

ದುರ್ಜನರ ಸಂಗವದು ಭಂಗವಯ್ಯಾ=ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳವರ ಒಡನಾಟವು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಎಂದಿದ್ದರೂ ಸಾವು ನೋವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿಯ ಮುಂದೆ ಅಪಮಾನದಿಂದ ತಲೆತಗ್ಗಿಸುವಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ದೂಡುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳವರಿಂದ ದೂರವಿರಬೇಕು. ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳವರ ಹತ್ತಿರವಿರಬೇಕು.

□□

133. ಸ್ನೇಹ ತಪ್ಪಿದ ಠಾವಿನಲ್ಲಿ
ಗುಣವನರಸುವರೆ ಅಯ್ಯಾ (127–20)

ಸ್ನೇಹ=ಗೆಳೆತನ/ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಒಳಿತನ್ನು ಬಯಸುವ ಮತ್ತು ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವ ಒಳಮಿಡಿತಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವುದು; ತಪ್ಪು=ಹಾಳಾಗು/ಕೆಡು; ಠಾವಿನ+ಅಲ್ಲಿ; ಠಾವು=ಜಾಗ/ನೆಲೆ/ಎಡೆ/ತಾಣ;

ಗುಣ+ಅನ್+ಅರಸುವರೆ; ಗುಣ=ನಡತೆ/ವಿವೇಕ/ಸಜ್ಜನಿಕೆ/ಒಳ್ಳೆಯತನ; ಅನ್=ಅನ್ನು; ಅರಸು=ಹುಡುಕು; ಅರಸುವರೆ=ಹುಡುಕುತ್ತಾರೆಯೆ/ಕಾಣಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆಯೆ;

ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಲವು ನಲಿವು ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ಬೆಸೆದಿದ್ದ ಗೆಳೆತನವು ಮುರಿದು ಬಿದ್ದಾಗ, ಅವರ ನಡುವಣ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕಾಣಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರು ಒಲವಿನ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಗೆ ದ್ರೋಹವನ್ನು ಬಗೆದಿರುತ್ತಾರೆ.

□□

134. ಹರಿವ ಹಾವಿಂಗಂಜೆ ಉರಿಯ ನಾಲಗೆಗಂಜೆ
ಸುರಗಿಯ ಮೊನೆಗಂಜೆ ಒಂದಕ್ಕಂಜುವೆ ಒಂದಕ್ಕಳುಕುವೆ
ಪರಸ್ತ್ರೀ ಪರಧನವೆಂಬೀ ಜೂಬಿಂಗಂಜುವೆ. (447–43)

ಹರಿ=ಕಚ್ಚು/ಕಡಿ; ಹಾವಿಂಗೆ+ಅಂಜೆ; ಹಾವಿಂಗೆ=ಹಾವಿಗೆ; ಅಂಜು=ಹೆದರು/ಪುಕ್ಕಲುಗೊಳ್ಳು; ಅಂಜೆ=ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ; ಹರಿವ ಹಾವಿಂಗಂಜೆ=ಕಚ್ಚಿದಾಗ ನಂಜನ್ನು ಕಾರುವ ಹಾವಿಗೆ ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ;

ಉರಿ=ಬೆಂಕಿ/ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆ; ನಾಲಿಗೆಗೆ+ಅಂಜೆ; ಉರಿಯ ನಾಲಗೆ=ಬೆಂಕಿಯು ದಗದಗನೆ ಹತ್ತಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಹಬ್ಬುವ ಜ್ವಾಲೆ; ಉರಿಯ ನಾಲಿಗೆಗಂಜೆ=ಸುಟ್ಟುಬೂದಿ ಮಾಡುವ ಬೆಂಕಿಗೆ ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ;

ಸುರಗಿ=ಚೂರಿ/ಸಣ್ಣ ಕತ್ತಿ/ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹತಾರ; ಮೊನೆಗೆ+ಅಂಜೆ; ಮೊನೆ=ಚೂಪಾದ ತುದಿ/ಹರಿತವಾದ ಕೊನೆ; ಸುರಗಿಯ ಮೊನೆಗಂಜೆ=ತಿವಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಾಗ ಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾವಿಗೆ ದೂಡುವ ಚೂರಿಯ ಮೊನೆಗೆ ಅಂಜುವುದಿಲ್ಲ;

ಒಂದಕ್ಕೆ+ಅಂಜುವೆ; ಅಂಜುವೆ=ಹೆದರುತ್ತೇನೆ/ಪುಕ್ಕಲುಗೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ/ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತೇನೆ; ಒಂದಕ್ಕಂಜುವೆ=ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೆದರುತ್ತೇನೆ;

ಒಂದಕ್ಕೆ+ಅಳುಕುವೆ; ಅಳುಕು=ಹೆದರು/ನಡುಗು/ತತ್ತರಿಸು; ಅಳುಕುವೆ=ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ತತ್ತರಿಸುತ್ತ ನಡುಗುತ್ತೇನೆ; ಒಂದಕ್ಕಳುಕುವೆ=ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ನಡುಗುತ್ತೇನೆ;

ಪರ=ಅನ್ಯ/ಬೇರೆಯ; ಸ್ತ್ರೀ=ಹೆಣ್ಣು/ಹೆಂಗಸು/ವನಿತೆ; ಪರಸ್ತ್ರೀ=ಬೇರೆಯವನ ಮಡದಿ/ಹೆಂಡತಿ/ಪತ್ನಿ/ಬೇರೆಯ ಹೆಂಗಸು; ಪರಧನ+ಎಂಬ+ಈ; ಧನ=ಸಂಪತ್ತು/ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ/ಒಡವೆ ವಸ್ತು/ಹಣಕಾಸು; ಪರಧನ=ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಂಪತ್ತು;

ಜೂಬಿಂಗೆ+ಅಂಜುವೆ; ಜೂಬು=ದೆವ್ವ/ಪಿಶಾಚಿ/ವಯಸ್ಸು ತುಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ರೋಗರುಜಿನಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲವೇ ಅವಗಡಗಳಿಂದ ಸತ್ತವರು ದೆವ್ವಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಜನಮನದಲ್ಲಿದೆ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ದೆವ್ವ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲ; ಜೂಬಿಂಗೆ=ಪಿಶಾಚಿಗೆ/ದೆವ್ವಕ್ಕೆ;

ಬೇರೆಯವರ ಮಡದಿ ಮತ್ತು ಬೇರೆಯವರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದೆವ್ವವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ದೆವ್ವವನ್ನು ಕೇಡಿಗೆ/ದುರಂತಕ್ಕೆ/ಹಾನಿಗೆ ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ದೆವ್ವ ತಾನು ಮೆಟ್ಟಿಕೊಂಡವರನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆಯೇ ಬೇರೆಯವರ ಮಡದಿ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಹಂಬಲಿಸಿದವನು ಸಾವು ನೋವುಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂತಹ ನೀಚ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಾನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದಾನೆ.

□□

**135. ಹುತ್ತದ ಮೇಲಣ ರಜ್ಜು ಮುಟ್ಟಿದಡೆ
ಸಾವರು ಶಂಕಿತರಾದವರು
ಸರ್ಪದಷ್ಟವಾದಡೆಯೂ
ಸಾಯರು ನಿಶ್ಶಂಕಿತರಾದವರು. (772–70)**

ಹುತ್ತ=ಗೆದ್ದಲು/ಗೆಜ್ಜಲು ಹುಳುಗಳು ಕಟ್ಟುವ ಕೊಳವೆಗಳಿಂದ/ಬಿಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಣ್ಣಿನ ಗೂಡು. ಇದನ್ನು ಹಾವು ತನ್ನ ವಾಸದ ನೆಲೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ; ಮೇಲಣ=ಮೇಲುಗಡೆಯಿರುವ; ರಜ್ಜು=ಹಗ್ಗ/ಹುರಿ/ಮಿಣಿ/ಪಾಶ; ಮುಟ್ಟು=ಸೋಕು/ತಗುಲು; ಮುಟ್ಟಿದಡೆ=ತಗುಲಿದರೆ/ಸೋಕಿದರೆ; ಸಾವು=ಜೀವ ಹೋಗುವುದು/ಪ್ರಾಣ ಹೋಗುವುದು/ಉಸಿರು ನಿಲ್ಲುವುದು; ಸಾವರು=ಸಾಯುತ್ತಾರೆ; ಶಂಕಿತರ್+ಆದವರು; ಶಂಕೆ=ಅಂಜಿಕೆ/ಹೆದರಿಕೆ/ಹಿಂಜರಿಕೆ/ಅಳುಕು; ಶಂಕಿತ=ಅಂಜಿಕೆಯುಳ್ಳವನು/ಪುಕ್ಕಲುತನದವನು/ಹೆದರಿಕೆಯುಳ್ಳವನು; ಶಂಕಿತರಾದವರು=ಅಂಜಿಕೆಯುಳ್ಳವರು;

ಹುತ್ತದ ಮೇಲಣ ರಜ್ಜು ಮುಟ್ಟಿದಡೆ ಸಾವರು ಶಂಕಿತರಾದವರು=ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಹೆದರುವ ಗುಣವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹುತ್ತದ ಮೇಲಿರುವ ಹಗ್ಗವನ್ನೇ ಹಾವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಹೆದರಿ ಹೆಪ್ಪಳಿಸಿಹೋಗಿ ಎದೆ ನಡುಗಿ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪುಕ್ಕಲುತನವೇ ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಸಾವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ;

ಸರ್ಪ+ದಷ್ಟ+ಆದಡೆಯೂ; ಸರ್ಪ=ಹಾವು/ಉರಗ; ದಷ್ಟ=ಕಚ್ಚುವುದು/ಕಡಿಯುವುದು; ಸರ್ಪದಷ್ಟ=ಹಾವು ಕಡಿಯುವುದು/ಹಾವಿನಿಂದ ಕಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು; ಆದಡೆಯೂ=ಆಗಿದ್ದರೂ;

ಸರ್ಪದಷ್ಟವಾದಡೆಯೂ=ಹಾವು ಕಚ್ಚಿದ್ದರೂ/ಹಾವಿನ ಕಡಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರೂ;

ಸಾಯರು=ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ; ನಿಶ್ಶಂಕಿತರ್+ಆದವರು; ನಿಶ್ಶಂಕೆ=ಹೆದರಿಕೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು/ಅಂಜಿಕೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು; ಆದವರು=ಆಗಿರುವವರು;

ಸರ್ಪದಷ್ಟವಾದಡೆಯೂ ಸಾಯರು ನಿಶ್ಶಂಕಿತರಾದವರು=ಹಾವು ಕಚ್ಚಿದ್ದರೂ ಹೆದರಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಕುಗ್ಗದೆ ಸಾವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇಹದ ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ನಂಜು ಹರಡದಂತೆ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ನಂಜನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯಲು ಇತರರು ಮಾಡುವ ಆರಯಿಕೆಗೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಾ, ಸಾವಿನಿಂದ ಪಾರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಹೊಂದಿರುವ ಮಾನಸಿಕ ಗಟ್ಟಿತನ ಮತ್ತು ಕೆಚ್ಚೆದೆಯ ಒಳಮಿಡಿತವೇ ಅಂಜಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಬದುಕಿ ಉಳಿಯುವ ಕಸುವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

□□

136. ಹೂಸಿ ಏನು ಫಲ
ಮನದಲ್ಲಿ ಲೇಸಿಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕ
ಒಂದನಾಡಹೋಗಿ
ಒಂಬತ್ತನಾಡುವ
ಡಂಬಕರ ಮೆಚ್ಚ ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯ. (114–20)

ಪೂಸು>ಹೂಸು; ಹೂಸು=ಬಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು/ಲೇಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು/ತೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು; ಹೂಸಿ=ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲವೇ ಗಂಧದ ಕೊರಡನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ತೇಯ್ದಾಗ ಬರುವ ಹಸಿಯನ್ನು ಹಣೆ/ತೋಳು/ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಬಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು; ಏನು=ಯಾವುದು; ಫಲ=ಪ್ರಯೋಜನ/ಪರಿಣಾಮ;

ಮನ=ಮನಸ್ಸು/ಚಿತ್ತ; ಮನದಲ್ಲಿ=ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ/ಮನದೊಳಗೆ; ಲೇಸು+ಇಲ್ಲದ+ಅನ್ನಕ್ಕ; ಲೇಸು=ಒಳ್ಳೆಯದು/ಹಿತಕರವಾದುದು/ಮಂಗಳಕರವಾದುದು; ಅನ್ನಕ್ಕ=ವರೆಗೆ/ತನಕ; ಇಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕ=ಇಲ್ಲದಿರುವ ತನಕ;

ಹೂಸಿ ಏನು ಫಲ ಮನದಲ್ಲಿ ಲೇಸಿಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕ=ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಒಳಿತನ್ನು ಬಯಸುವಂತೆಯೇ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದ್ದೇಶವಿರಬೇಕು. ಮನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಒಳಮಿಡಿತಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರದೆ, ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಯ್ಯ ಮೇಲೆ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಬಳಿದುಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಮುಂದೆ ಶಿವಶರಣನಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಬಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು/ಏನನ್ನು ಪಡೆದಂತಾಗುತ್ತದೆ;

ಒಂದನ್+ಆಡ+ಹೋಗಿ; ಆಡು=ಹೇಳು/ನುಡಿ; ಒಂದನಾಡಹೋಗಿ=ಒಂದು ಸತ್ಯದ/ದಿಟದ/ವಾಸ್ತವದ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿ; ಒಂಬತ್ತನ್+ಆಡುವ; ಒಂಬತ್ತು=ವಸ್ತು/ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಒಂದು ಸಂಕೆ/ಹತ್ತರಿಂದ ಒಂದನ್ನು ಕಳೆದಾಗ ಬರುವ ಸಂಕೆ; ಒಂಬತ್ತನ್ನು ಆಡುವ=ಇಲ್ಲಸಲ್ಲದ/ ಸುಳ್ಳಿನ/ಸಟೆಯ/ವಾಸ್ತವವಲ್ಲದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಆಡಲು ತೊಡಗುವ; ಡಂಬ=ಮೋಸ/ವಂಚನೆ/ಕಪಟತನ; ಡಂಬಕ=ಮೋಸಗಾರ/ವಂಚಕ/ಕಪಟಿ;

ಮೆಚ್ಚು=ಒಪ್ಪು/ಸಮ್ಮತಿಸು/ಒಲಿ/ಪ್ರೀತಿಸು; ಮೆಚ್ಚ=ಮೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ/ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ; ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯ=ಈಶ್ವರ/ಶಿವ/ದೇವರು;

ಒಂದಾನಾಡ ಹೋಗಿ ಒಂಬತ್ತನಾಡುವ ಡಂಬಕರ ಮೆಚ್ಚ ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯ=ನಿಜದ/ವಾಸ್ತವದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಬದಲು, ಹಲವು ಬಗೆಯ ಸುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಜನರನ್ನು ಮರಳು ಮಾಡುವ ವಂಚಕರನ್ನು ದೇವರು ಮೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ದೇವರು ಮೆಚ್ಚುವುದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಂಬ ತಿರುಳನ್ನು ಈ ನುಡಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ.

□□

ಭೋಗಣ್ಣ

ಕಾಲ:	ಕ್ರಿ.ಶ. 12ನೆಯ ಶತಮಾನ
ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು:	22
ಅಂಕಿತ ನಾಮ:	ನಿಜಗುರು ಭೋಗೇಶ್ವರ

137. ಮನವನ್ಯಾಯಪಾತಕದೊಳಗೆ
ಸಿಲುಕಿಹುದು
ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ವಿನಯ
ಉಪಚಾರವ ನುಡಿವರು. (433/1405)

ಮನ+ಅನ್ಯಾಯ+ಪಾತಕ+ಒಳಗೆ; ಮನ=ಮನಸ್ಸು/ಚಿತ್ತ; ಅನ್ಯಾಯ=ಕೆಟ್ಟದ್ದು/ನ್ಯಾಯವಲ್ಲದ್ದು; ಪಾತಕ=ಪಾಪದ ಕೆಲಸ/ಇತರರಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಮಾಡುವುದು; ಸಿಲುಕಿ+ಇಹುದು; ಸಿಲುಕಿ=ಒಳಗಾಗಿ; ಇಹುದು=ಇರುವುದು;

ಭಕ್ತಿ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನೇ ಶಿವನೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಾಳುವುದು; ವಿನಯ=ಇತರರ ಮುಂದೆ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು; ಉಪಚಾರ=ಸೇವೆ/ಆರೈಕೆ; ನುಡಿ=ಆಡುವರು/ಹೇಳುವರು;

ಒಳಗೊಂದು ಹೊರಗೊಂದು ಬಗೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಸೋಗಲಾಡಿಗಳು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಡುವುದೇ ಒಂದು; ಮಾಡುವುದೇ ಮತ್ತೊಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮನದೊಳಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರರಿಗೆ ಕೆಡುಕನ್ನು ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತುಂಬಾ ನಯ ವಿನಯ ಉಪಚಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡುವರು. ಇಂತಹ ನಯವಂಚಕರು ಮನದೊಳಗೆ ನಂಜನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾರೆ.

❑❑

138. ಮಾತಿನ ಮಾಲೆಯ ಸರವನಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು
ವಾಚಾಳಿಗತನದಿಂದ
ಒಡಲ ಹೊರೆವವರೆಲ್ಲರೂ ಶರಣಪ್ಪರೆ. (419/1402)

ಮಾಲೆ=ಹಾರ; ಮಾತಿನ ಮಾಲೆ=ಇದೊಂದು ನುಡಿಗಟ್ಟು. ಕೇಳುಗರ ಮನಸೆಳೆಯುವಂತೆ ಸೊಗಸಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಎಂಬ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ; ಸರವನ್+ಇಕ್ಕಿಕೊಂಡು; ಸರ=ಮಾಲೆ/ಹಾರ; ಅನ್=ಅನ್ನು; ಇಕ್ಕಿಕೊಂಡು=ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು;

ವಾಚಾಳಿಗತನ+ಇಂದ; ವಾಚಾಳಿಗ=ಅತಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವವನು/ಹರಟೆಮಲ್ಲ/ವಾಕ್ಪಟು/ಮಾತಿನ ಮಲ್ಲ; ವಾಚಾಳಿಗತನ=ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣತೆ/ಕುಶಲತೆ;

ಒಡಲು=ಹೊಟ್ಟೆ/ದೇಹ/ಶರೀರ; ಹೊರೆವವರು+ಎಲ್ಲರೂ; ಹೊರೆ=ಕಾಪಾಡು/ಸಲಹು; ಒಡಲ ಹೊರೆಯುವುದು=ಹೊಟ್ಟೆ ಪಾಡನ್ನು ನೀಗಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಅಂದರೆ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತು ಒಡವೆ ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದು; ಶರಣರ್+ಅಪ್ಪರೆ; ಶರಣ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನೇ ಶಿವನೆಂದು ನಂಬಿ ಬಾಳುವವನು ; ಅಪ್ಪರೆ=ಆಗುತ್ತಾರೆಯೆ; ಶರಣರಪ್ಪರೆ=ಶರಣರಾಗಿ ಬಾಳಲಾರರು;

ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಸೊಗಸಾದ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಜನಮನವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾ, ಜನರನ್ನು ಮರುಳು ಮಾಡಿ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊರೆದುಕೊಳ್ಳುವವನು ಎಂದಿಗೂ ಶರಣನಾಗಲಾರ. ಏಕೆಂದರೆ ಶರಣನಾದವನು ಒಳ್ಳೆಯ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡುವಂತೆಯೇ ಒಳ್ಳೆಯ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

□□

ಮಾರೇಶ್ವರೊಡೆಯ

ಕಾಲ:	ಕ್ರಿ.ಶ. 12ನೆಯ ಶತಮಾನ
ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು:	13
ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ:	ಮಾರೇಶ್ವರ

139. ಊರೆಲ್ಲರೂ ನೆರೆದು ಕಳ್ಳನ ಬೆಳ್ಳನೆಂದಡೆ
ಅವ ಕಳ್ಳನೋ ಬೆಳ್ಳನೋ
ನೀವು ಹೇಳಿರೆ. (1272/1502)

ಊರ್+ಎಲ್ಲರೂ; ಊರೆಲ್ಲರೂ=ಊರಿನ ಜನರೆಲ್ಲರೂ; ನೆರೆ=ಜತೆಗೂಡಿ; ಕಳ್ಳ=ಜನರ ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕದಿಯುವುದನ್ನೇ ಕಸುಬನ್ನಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು; ಬೆಳ್ಳನ್+ಎಂದಡೆ; ಬೆಳ್ಳ=ಏನನ್ನು ತಿಳಿಯದವನು/ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದವನು/ಮಗುವಿನಂತಹ ಮನಸ್ಸಿನವನು/ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಎಂದಡೆ=ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ; ಅವ=ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯು; ನೀವು ಹೇಳಿರೆ=ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀವು ಏನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೀರಿ;

ಕಂಡಕಂಡವರ ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕದ್ದು ಅಪಾರವಾದ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಒಡೆಯನಾಗಿರುವ ಕಳ್ಳನನ್ನು ಊರಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಮಂದಿ ಒಕ್ಕೊರಲಿನಿಂದ "ಅವನು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯವನು" ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳತೊಡಗಿದಾಗ, ಅಂತಹವರ ಮುಂದೆ "ನೀವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಆತ ಒಬ್ಬ ಕಳ್ಳ" ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕೆಚ್ಚು ಯಾರೊಬ್ಬರಿಗೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂತಹ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ "ಸುಳ್ಳೇ ನಿಜವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ನಿಜವೇ ಸುಳ್ಳಾಗಿರುತ್ತದೆ."

ಈಗ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣ ಮುಂದಿನ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ವಂಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಒಂದೆರಡು ಕೋಟಿಯಲ್ಲ, ನೂರಾರು ಕೋಟಿ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಯನ್ನು ಲೂಟಿಮಾಡಿ ಸಿರಿವಂತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತ, ಜನಸಮುದಾಯದ ನಡುವೆ ಉನ್ನತವಾದ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಗಳಿಸಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು "ಅವನೊಬ್ಬ ಕಳ್ಳ" ಎಂದು ಹೇಳುವ ಎದೆಗಾರಿಕೆ ಯಾರೊಬ್ಬರಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಜಾತಿಬಲ, ಜನಬಲ ಮತ್ತು ತೋಳ್ಬಲದ ಬೆಂಬಲವಿರುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನದ ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಗಳಿಸಿದ್ದಾನೆಯೋ ಇಲ್ಲವೇ ಮೋಸದ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆಯೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಜನ ಯಾವಾಗಲೂ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅವನ ಬಳಿಯಿರುವ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬೆಲೆಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಸರ್ವಗುಣಸಂಪನ್ನನೆಂದು ಕೊಂಡಾಡಿ ಮೆರೆಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ "ದುಡ್ಡಿದ್ದವನೇ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ" ಎಂಬ ಗಾದೆ ಮಾತು ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ.

□□

ಮೆರೆಮಿಂಡಯ್ಯ

ಕಾಲ : ಕ್ರಿ.ಶ. 12ನೆಯ ಶತಮಾನ

ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು : 109

ಅಂಕಿತ ನಾಮ : ಐಘಟದೂರ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ

140. ಐಶ್ವರ್ಯವುಳ್ಳವಂಗೆ ನಿಜಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ
ಡಂಬಕದ ವೇಷಧಾರಿಗೆ ನಿಜತತ್ವದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ. (1308/1506)

ಐಶ್ವರ್ಯ+ಉಳ್+ಅವಂಗೆ; ಐಶ್ವರ್ಯ=ಸಂಪತ್ತು/ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ/ಒಡವೆ ವಸ್ತು/ಹಣಕಾಸು; ಉಳ್=ಇರು; ಅವಂಗೆ=ಅವನಿಗೆ; ಐಶ್ವರ್ಯವುಳ್ಳವಂಗೆ=ಸಿರಿವಂತನಿಗೆ;

ನಿಜ+ಭಕ್ತಿ+ಇಲ್ಲ; ನಿಜ=ದಿಟ/ವಾಸ್ತವ/ಸತ್ಯ; ಭಕ್ತಿ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನೇ ದೇವರೆಂದು ನಂಬಿ ಬಾಳುವುದು; ನಿಜಭಕ್ತಿ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿ; ಡಂಬ=ಮೋಸ/ವಂಚನೆ/ಬೂಟಾಟಿಕೆಯ ನಡೆನುಡಿ; ಡಂಬಕದ=ಬೂಟಾಟಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ/ಸೋಗಲಾಡಿತನದ ನಡೆನುಡಿ;

ವೇಷಧಾರಿ=ನಯವಂಚಕ/ಇತರರ ಮುಂದೆ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯವನಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಒಳಗೊಳಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನು; ತತ್ವ=ನಿಯಮ/ತಿರುಳು; ನಿಜತತ್ವ=ಒಳ್ಳೆಯ ನೀತಿ ನಿಯಮ; ಜ್ಞಾನ+ಇಲ್ಲ; ಜ್ಞಾನ=ಅರಿವು/ತಿಳುವಳಿಕೆ;

ಇತರರ ಮುಂದೆ ತಾನು ಸಿರಿವಂತನೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅತಿಯಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ವೆಚ್ಚಮಾಡುತ್ತ, ಆಡಂಬರದಿಂದ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಆತ ದೇವರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಹಣದಿಂದಲೇ ಅಳೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಬಾಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ, ದಿನನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆಯುತ್ತಿರುವ ನಯವಂಚಕನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಳ್ಳೆಯ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಅರಿವು ಅವನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ಆತ ಸೋಗಲಾಡಿತನದ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಸರಳವಾದ ಮತ್ತು ನೇರವಾದ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದನು.

□□

141. ತನ್ನ ತಾನರಿದಡೆ
ತನ್ನರಿವೆ ಗುರು
ತಾನೆ ಲಿಂಗ
ತನ್ನ ನಿಷ್ಠೆಯೇ ಜಂಗಮ.(1336/1508)

ತಾನ್+ಅರಿದಡೆ; ತನ್ನ ತಾನ್=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು; ಅರಿ=ತಿಳಿ/ಗ್ರಹಿಸು; ಅರಿದಡೆ=ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ; ತನ್ನ+ಅರಿವೆ; ಅರಿವು=ತಿಳಿವಳಿಕೆ; ಗುರು=ತನ್ನ ಬಳಿ ಬಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸುವವನು; ತಾನೆ=ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ/ಅವನೇ;

ಲಿಂಗ=ಈಶ್ವರ/ದೇವರು/ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಡರು ತೊಡರುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ, ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲವೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ದೇವರೆಂದು ಮಾನವ ಸಮುದಾಯ ನಂಬಿದೆ; ನಿಷ್ಠೆ=ಅಚಲವಾದ ನಂಬಿಕೆ;

ಜಂಗಮ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಕಾಣುವ ಮತ್ತು ಸದಾಕಾಲ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗುವಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವವನು;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಬಾಳುವಂತಾದರೆ, ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದಿಂದ ಪಡೆಯವುದನ್ನು ತಾನೇ ಪಡೆಯಬಲ್ಲವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

"ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಅರಿಯುವುದು" ಎಂದರೆ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನವು ನಿಸರ್ಗದ ಆಗುಹೋಗು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ತನ್ನನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮಯ್ ಮನದಲ್ಲಿ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕಿನ ಒಳಮಿಡಿತಗಳು ಸದಾಕಾಲ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು, ಜೀವನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕೆಡುಕಿನ ಒಳಮಿಡಿತಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು, ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಜೀವನದ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಅರಿತು ಬಾಳುವುದು;

□□

ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯ

ಕಾಲ: ಕ್ರಿ.ಶ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನ

ಊರು: ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಕಾಶ್ಮೀರ. ಅನಂತರ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಇದ್ದ ಕಲ್ಯಾಣ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು.

ಕಸುಬು: ಕಟ್ಟಿಗೆ/ಸವುದೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಮಾರುವುದು.

(ಮೋಳಿಗೆ=ಸವುದೆಯ ಕಟ್ಟು/ಒಣಗಿದ ಮರದ ಕೊಂಬೆರೆಂಬೆಗಳನ್ನು ಸೀಳಿದಾಗ ದೊರೆಯುವ ತುಂಡುಗಳ ಹೊರೆ.)

142. ಆದ್ಯರ ವಚನವ ನೋಡಿ
ಓದಿ ಹೇಳಿದಲ್ಲಿ ಫಲವೇನಿ ಭೋ
ತನ್ನಂತೆ ವಚನವಿಲ್ಲ
ವಚನದಂತೆ ತಾನಿಲ್ಲ. (1498/1522)

ಆದ್ಯ=ಮೊದಲನೆಯ/ಆದಿಯ; ಆದ್ಯರು=ಮೊದಲಿನವರು/ಪೂರ್ವಿಕರು/ಹಿಂದಿನವರು; ವಚನ=ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ರಚಿಸಿರುವ ಸೂಳ್ನುಡಿ; ಹೇಳಿದ+ಅಲ್ಲಿ; ಹೇಳು=ಇತರರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದು; ಹೇಳಿದಲ್ಲಿ=ಹೇಳುವುದರಿಂದ; ಫಲ+ಏನಿ; ಫಲ=ಪ್ರಯೋಜನ/ಪರಿಣಾಮ; ಏನ್=ಯಾವುದು;

ಏನಿ=ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಲವು ನಲಿವಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ 'ಏನ್ರಿ' ಎಂಬ ಬಹುವಚನ ರೂಪದ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾತಿನ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗೊಳ್ಳುವಾಗ 'ಏನ್ರಿ' ಎಂಬುದು 'ಏನಿ' ಎಂದಾಗಿದೆ:

ಭೋ=ಕೇಳುವಂತಹವರಾಗಿ/ಗಮನವಿಟ್ಟು ಆಲಿಸಿ; ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಇತರರಿಗೆ ಗುರುತರವಾದ ಸಂಗತಿಯೊಂದನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ, ಅವರ ಗಮನವನ್ನು ತನ್ನತ್ತ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ಎತ್ತರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಪದ;

ತನ್ನ+ಅಂತೆ; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ/ಆ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ; ತನ್ನಂತೆ=ತನ್ನ ಬದುಕಿನಂತೆ/ತನ್ನ ನಡೆನುಡಿಯಂತೆ; ವಚನ+ಇಲ್ಲ; ವಚನ+ಅಂತೆ; ವಚನದಂತೆ=ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತಹ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿ; ತಾನ್+ಇಲ್ಲ; ತಾನಿಲ್ಲ=ತನ್ನ ಜೀವನವಿಲ್ಲ/ತನ್ನ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಲ್ಲ;

ಹಿರಿಯರಾದ ಶರಣಶರಣೆಯರು ಹೇಳಿರುವ ವಚನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಓದುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲವೇ ಅದರ ತಿರುಳನ್ನು ಇತರರ ಮುಂದೆ ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ. ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅರಿತುಕೊಂಡು, ಅವನ್ನು ತನ್ನ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವಂತಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ವಚನಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಬೆಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ರಚಿಸಿರುವ ವಚನವನ್ನು 'ಸೂಳ್ನುಡಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸೂಳ್ ಮತ್ತು ನುಡಿ ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳು ಸೇರಿ 'ಸೂಳ್ನುಡಿ' ಎಂದಾಗಿದೆ. 'ಸೂಳ್' ಎಂದರೆ ಸರದಿ ಇಲ್ಲವೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪಾಲಿಗೆ ದೊರೆತ ಅವಕಾಶ. ನುಡಿ ಎಂದರೆ ಮಾತು/ಸೊಲ್ಲು. ಸರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಆಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ಸೂಳ್ನುಡಿ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಂದೋಲನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಅರೆಕೊರೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರೊಡನೆ ವಿಚಾರವನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಆಡಿದ ನುಡಿಗಳೇ ವಚನಗಳಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡಿವೆ.

□□

143. ಇದಿರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ ಹೇಳುವ
ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಹಿರಿಯಪ್ಪರೆ
ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದು
ನಡೆದಂತೆ ನುಡಿದು
ನಡೆನುಡಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿಯಲ್ಲದೆ
ಅರುಹಿರಿಯರಾಗಬಾರದು. (2009/1576)

ಇದಿರು=ಮುಂದುಗಡೆ/ಎದುರುಗಡೆ; ಇದಿರಿಗೆ=ಇತರರಿಗೆ/ಎದುರು ಇರುವವರಿಗೆ; ಬೋಧ=ತಿಳುವಳಿಕೆ/ವಿಚಾರ/ಅರಿವು; ಬೋಧಿಸಿ ಹೇಳುವ=ತಿಳಿಯುವಂತೆ ವಿವರಿಸುವ/ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಸುವ; ಹಿರಿಯರ್+ಎಲ್ಲರೂ; ಹಿರಿಯರು=ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರು/ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರು; ಹಿರಿಯರ್+ಅಪ್ಪರೆ; ಅಪ್ಪರೆ=ಆಗುತ್ತಾರೆಯೇ; ಹಿರಿಯರಪ್ಪರೆ=ಹಿರಿಯರಾಗುತ್ತಾರೆಯೆ/ಹಿರಿಯರು ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆಯೆ;

ನುಡಿದ+ಅಂತೆ; ನುಡಿ=ಮಾತು/ಸೊಲ್ಲು; ನಡೆ=ವರ್ತನೆ/ನಡತೆ;

ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದು=ಹಿರಿಯರಾದವರು ಸತ್ಯ,ನೀತಿ,ನ್ಯಾಯದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ತಾವು ಹೇಳುವಂತೆಯೇ, ಅವನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವುದು;

ನಡೆದಂತೆ ನುಡಿದು=ಹಿರಿಯರಾದವರು ತಾವು ಮೊದಲು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಆ ರೀತಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇತರರಿಗೆ ಅನಂತರ ಹೇಳುವುದು;

ಸಿದ್ಧಾಂತ+ಆಗಿ+ಅಲ್ಲದೆ; ಸಿದ್ಧಾಂತ=ಯಾವುದೇ ಒಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಹೇಳುವ ತತ್ವ/ನಿಲುವು;

ನಡೆನುಡಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗುವುದು=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಜೀವನದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಆಡುವ ಒಳ್ಳೆಯ ನುಡಿ ಮತ್ತು ಮಾಡುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಜತೆಗೂಡಿ ಇರುವುದು;

ಅಲ್ಲದೆ=ಹೊರತುಪಡಿಸಿ; ಆಗಿಯಲ್ಲದೆ=ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇರದೆ; ಅರುಹಿರಿಯರ್+ಆಗಬಾರದು; ಅರುಹಿರಿಯರು=ಒಳ್ಳೆಯ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಹಿರಿಯರು; ಆಗಬಾರದು=ಆಗಲಾರರು/ಆಗುವುದಿಲ್ಲ;

ಇತರರ ಮುಂದೆ ಸತ್ಯ, ನೀತಿ, ನ್ಯಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹಿರಿಯರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಡೆಯೊಂದು ರೀತಿ, ನುಡಿಯೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅಂದರೆ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನಿಜವನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತ, ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು ಹಿರಿಯರಲ್ಲ.

ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತಹ ಮಾತನ್ನು ಆಡುವವರು ಮತ್ತು ಆಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಮಾತ್ರ ಅರಿವುಳ್ಳ ಹಿರಿಯರು ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

□□

144. ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ
ಮನದಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿ
ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಲೆ
ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆಯಿಪ್ಪವರಿಗೆಲ್ಲಿಯದೊ
ಭಕ್ತಿಶೀಲ. (1810/1554)

ಮಾತು+ಅಲ್ಲಿ; ಮಾತು=ನುಡಿ/ಸೊಲ್ಲು; ಭಕ್ತಿ=ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು ಇಲ್ಲವೇ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೊಂದಿರಬೇಕಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿ; ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ=ಸತ್ಯ,ನೀತಿ,ನ್ಯಾಯದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಬಾಯ್ತುಂಬ ಆಡುವುದು;

ಮನ+ಅಲ್ಲಿ; ಮನ=ಮನಸ್ಸು/ಚಿತ್ತ;

ಕತ್ತರಿ=ಈ ಪದ ಎರಡು ತಿರುಳುಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. 1. ಏನನ್ನಾದರೂ ಕತ್ತರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವ ಇಕ್ಕುಳದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಉಪಕರಣ. 2. ಕಪಟತನ/ಮೋಸ/ವಂಚನೆ;

ಮನದಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿ=ಇತರರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆಯುವ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವುದು;

ಭಕ್ತಿ+ಅಲ್ಲಿ; ಬಲೆ=ಈ ಪದ ಎರಡು ತಿರುಳುಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. 1. ಹಕ್ಕಿ ಮೀನು ಮುಂತಾದ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ನೂಲಿನಿಂದ ಹೆಣೆದಿರುವ ವಸ್ತು. 2. ಮೋಸ/ವಂಚನೆ/ಕಪಟತನ;

ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಲೆ=ದೇವರಲ್ಲಿ ಒಲವು ಉಳ್ಳವನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾ, ಇತರರನ್ನು ಮರುಳು ಮಾಡಿ ತನ್ನತ್ತ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು;

ಚಿತ್ತ+ಅಲ್ಲಿ; ಚಿತ್ತ=ಮನಸ್ಸು; ಕತ್ತಲೆ+ಇಪ್ಪ+ಅವರಿಗೆ+ಎಲ್ಲಿಯದೊ; ಕತ್ತಲೆ=ಈ ಪದ ಎರಡು ತಿರುಳುಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. 1. ತಿಮಿರ/ಮಬ್ಬು. 2. ಅರಿವು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು; ಇಪ್ಪ=ಇರುವ; ಅವರಿಗೆ=ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ; ಇಪ್ಪವರಿಗೆ=ಇರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ; ಎಲ್ಲಿಯದೊ=ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಾನೆ ಇರುವುದು/ಬರುವುದು;

ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆ=ಮನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಲೋಚನೆಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಕೆಟ್ಟ ಒಳಮಿಡಿತಗಳೇ ತುಂಬಿರುವುದು;

ಶೀಲ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆ/ಸದಾಚಾರ; ಭಕ್ತಿಶೀಲ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿ/ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣ;

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯ, ನೀತಿ, ನ್ಯಾಯದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾ, ದೇವರಲ್ಲಿ ಒಲವು ಉಳ್ಳವರಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಯವಂಚಕರೇ ಹೊರತು ಗುಣವಂತರಲ್ಲ.

□□

ಷಣ್ಮುಖಸ್ವಾಮಿ

ಕಾಲ:	ಕ್ರಿ.ಶ. ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನ
ಗುರು:	ಅಖಂಡೇಶ್ವರ
ಊರು:	ಜೇವರಗಿ ಪಟ್ಟಣ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆ.
ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು:	717
ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ:	ಅಖಂಡೇಶ್ವರ

145. ಇದಿರ ಹಳಿದು
ತನ್ನ ಬಣ್ಣಿಸುವನ್ನಕ್ಕರ
ಶಿವಜ್ಞಾನಿ ಎಂತಪ್ಪನಯ್ಯಾ
(573/1076 ವಚನ ಸಂಪುಟ 2)

ಇದಿರ=ಇತರರನ್ನು/ಬೇರೆಯವರನ್ನು; ಹಳಿ=ತೆಗಳು/ನಿಂದಿಸು/ಬಯ್ಯುವುದು/ಕಡೆಗಣಿಸು/ಅಲ್ಲಗಳೆ; ಇದಿರ ಹಳಿದು=ಬೇರೆಯವರನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ/ಬಯ್ದು/ತೆಗಳಿ;

ತನ್ನ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು; ಬಣ್ಣಿಸುವ+ಅನ್ನಕ್ಕರ; ಬಣ್ಣನೆ=ಹೊಗಳಿಕೆ/ವರ್ಣನೆ ಬಣ್ಣಿಸು=ಹೊಗಳುವುದು/ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುವುದು; ತನ್ನ ಬಣ್ಣಿಸುವ=ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುವ;

ಅನ್ನಕ್ಕರ=ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ/ಆ ತನಕ; ಶಿವ=ಈಶ್ವರ/ದೇವರು; ಜ್ಞಾನಿ=ಅರಿವು ಉಳ್ಳವನು ; ಶಿವಜ್ಞಾನಿ=ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳೇ ಶಿವನ ಸಂಕೇತವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಾಳುತ್ತಿರುವವನು; ಎಂತು+ಅಪ್ಪನ್+ಅಯ್ಯಾ; ಎಂತು=ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ/ಯಾವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ; ಅಪ್ಪನ್=ಆಗುವನು/ಆಗುತ್ತಾನೆ; ಎಂತಪ್ಪನ್=ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಆಗುತ್ತಾನೆ; ಅಯ್ಯಾ=ಗಂಡಸರನ್ನು ಒಲವು ನಲಿವಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ;

ಇತರರನ್ನು ಬಯ್ಯುತ್ತ, ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅರಿವುಗೇಡಿ ಮತ್ತು ಅಹಂಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ನಡೆನುಡಿಯನ್ನು ತಾನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು, ತಾನು ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಗುಣವಂತ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ, ಸತ್ಯವಂತನೆಂಬ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಅಹಂಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ತಿಳಿಗೇಡಿಯು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳ ಪ್ರತಿರೂಪನಾದ ಶಿವನನ್ನು ಅರಿಯಲಾರ.

❑❑

146. ಗುರುವಿಂಗಾದಡೂ
ಅರುಹು ಆಚಾರ ಸತ್ಕ್ರಿಯವೇ ಬೇಕು
ಲಿಂಗಕ್ಕಾದಡೂ
ಅರುಹು ಆಚಾರ ಸತ್ಕ್ರಿಯವೇ ಬೇಕು
ಜಂಗಮಕ್ಕಾದಡೂ
ಅರುಹು ಆಚಾರ ಸತ್ಕ್ರಿಯವೇ ಬೇಕು.
(454/1060 ವಚನ ಸಂಪುಟ 2)

ಗುರುವಿಂಗೆ+ಆದಡೂ; ಗುರುವಿಂಗೆ=ಗುರುವಿಗೆ; ಗುರು=ತನ್ನ ಬಳಿ ಬಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿ, ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ, ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುವವನು; ಆದಡೂ=ಆದರೂ ;

ಅರುಹು=ತಿಳುವಳಿಕೆ; ಆಚಾರ=ಒಳ್ಳೆಯ ವರ್ತನೆ/ನಡವಳಿಕೆ; ಸತ್ಕ್ರಿಯ=ಒಳ್ಳೆಯ ಕಸುಬು/ಕೆಲಸ/ಕಾರ್ಯ; ಬೇಕು=ಅಗತ್ಯ;

ಲಿಂಗಕ್ಕೆ+ಆದಡೂ; ಲಿಂಗ=ದೇವರಾದ ಶಿವ/ಶಿವನ ಸಂಕೇತವಾದ ಮಣ್ಣಿನ, ಮರದ, ಕಲ್ಲಿನ ಲೋಹದ ವಿಗ್ರಹ; ಜಂಗಮಕ್ಕೆ+ಆದಡೂ;

ಜಂಗಮ=ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವಂತಹ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯ ಹೇಳುತ್ತ, ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಶಿವಶರಣ;

ಜನಸಮುದಾಯ ಒಲವು, ನಲಿವು ಮತ್ತು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಬಾಳಬೇಕಾದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಳ್ಳೆಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಒಳ್ಳೆಯ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಹೊರತಲ್ಲ.

'ಕಾಯಕ' ಎಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವು ಅವನಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಒಲವು ನಲಿವು ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವಂತೆಯೇ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ದುಡಿಮೆ.

□□

147. ತನ್ನ ತಾನರಿಯದೆ
ಅನ್ಯರ ಗುಣಾವಗುಣಗಳ
ಎತ್ತಿ ಎಣಿಸುವನ್ನಕ್ಕ ಶಿವಶರಣನೆಂತಪ್ಪನಯ್ಯ
(435/1058 ವಚನ ಸಂಪುಟ 2)

ತನ್ನ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು; ತಾನ್+ಅರಿಯದೆ; ಅರಿ=ತಿಳಿ; ಅರಿಯದೆ=ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ; ತನ್ನ ತಾನರಿಯದೆ=ಮಾನವನ ಬದುಕಿನ ಆಗುಹೋಗುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ವಾಸ್ತವದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನೇ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ; ಅನ್ಯರ=ಬೇರೆಯವರ/ಇತರರ; ಗುಣ+ಅವಗುಣಗಳ; ಗುಣ=ನಡವಳಿಕೆ/ನಡೆನುಡಿ; ಅವಗುಣ=ಕೆಟ್ಟ ನಡವಳಿಕೆ/ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿ;

ಎತ್ತಿ=ಎಲ್ಲರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ತೋರಿಸುತ್ತ/ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತ; ಎಣಿಸು+ಅನ್ನಕ್ಕ; ಎಣಿಸು=ಲೆಕ್ಕಹಾಕು/ಗಮನ ಕೊಡು; ಅನ್ನಕ್ಕ=ಆ ವರೆಗೆ/ಆ ತನಕ; ಶಿವಶರಣನ್+ಎಂತು+ಅಪ್ಪನ್+ಅಯ್ಯ; ಶಿವಶರಣ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಶಿವನನ್ನು ಒಲಿದವನು/ಪೂಜಿಸುವವನು; ಎಂತು=ಯಾವ ರೀತಿ/ಯಾವ ಬಗೆ; ಅಪ್ಪನ್=ಆಗುವನು; ಎಂತಂಪ್ಪನ್=ಯಾವ ರೀತಿ ಆಗುತ್ತಾನೆ; ಅಯ್ಯ=ಗಂಡಸರನ್ನು ಒಲವು ನಲಿವಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ;

ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಇತರರ ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನೇ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಎತ್ತಿ ಆಡುವವನು ಎಂದಿಗೂ ಶಿವಶರಣನಾಗಲಾರ. ಏಕೆಂದರೆ ಶಿವಶರಣನಾದವನು ಮೊದಲು ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಇತಿಮಿತಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಮಯ್ ಮನವನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡವಳಿಕೆಯಿಂದ ಬಾಳಬೇಕು.

ವ್ಯಕ್ತಿಯು 'ತನ್ನ ತಾನರಿಯುವುದು' ಎಂದರೆ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನವು ನಿಸರ್ಗದ ಆಗುಹೋಗು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ತನ್ನನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮಯ್ ಮನದಲ್ಲಿ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕಿನ ಒಳಮಿಡಿತಗಳು ಸದಾಕಾಲ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು, ಜೀವನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕೆಡುಕಿನ ಒಳಮಿಡಿತಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು, ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು. ತಾನು ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಕೊಂಡಿ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಜೀವನದ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದೊಡನೆ ನಂಟನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಅರಿತು ಬಾಳುವುದು;

□□

148. **ನುಡಿಯಲಾಗದು ನುಡಿಯಲಾಗದು**
ನಯನುಡಿಯಿಲ್ಲದವರೊಡನೆ
ನುಡಿಯಲಾಗದು ನುಡಿಯಲಾಗದು
ದಯಗುಣವಿಲ್ಲದವರೊಡನೆ.
(385/1051 ವಚನಸಂಪುಟ 2)

ನುಡಿಯಲ್+ಆಗದು; ನುಡಿ=ಮಾತು/ಸೊಲ್ಲು; ಆಗದು=ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ನುಡಿಯಲಾಗದು=ಮಾತನ್ನಾಡಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ನಯ+ನುಡಿ+ಇಲ್ಲದ+ಅವರ್+ಒಡನೆ; ನಯ=ಒಲವು/ನ್ಯಾಯ/ನೀತಿ; ಒಡನೆ=ಜತೆ/ಸಂಗಡ; ನಯನುಡಿ=ಇತರರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಆನಂದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವಂತಹ ಮಾತುಗಳು;

ದಯ+ಗುಣ+ಇಲ್ಲದ+ಅವರ್+ಒಡನೆ; ದಯ=ದಯೆ/ಕರುಣೆ/ಕನಿಕರ/ಮರುಕ/ಅನುಕಂಪ; ಗುಣ=ನಡತೆ/ನಡವಳಿಕೆ; ದಯಗುಣ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಇತರರ ಸಂಕಟವನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಗಿ, ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ನೆರವನ್ನು ನೀಡುವುದು;

ನಯನುಡಿಯಿಲ್ಲದ ಮತ್ತು ದಯಾಗುಣವಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಂಗಡ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಒಡನಾಟವನ್ನಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಮಾತುಕತೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ನಂಟನ್ನಾಗಲಿ ಹೊಂದಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಏಕೆಂದರೆ ನಯನುಡಿಯಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇತರರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡುವಂತಹ ಚಾಡಿಯ, ಸುಳ್ಳಿನ, ಅಸೂಯೆಯ, ಅಪನಂಬಿಕೆಯ ಮತ್ತು ಹಗೆತನದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟರೆ ಸಾಕು ಬೇರೆಯವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗಾಸಿಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಕೆಟ್ಟ ನುಡಿಗಳೇ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ದಯಾಗುಣವಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸತ್ಯ,ನೀತಿ,ನ್ಯಾಯದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡದಂತಹ ನೀಚರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಪಾರವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ ಗದ್ದುಗೆಯನ್ನು ಏರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಬಲಿಕೊಡಲು ತಯಾರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಜಾತಿ, ಮತ ಮತ್ತು ದೇವರ ಹೆಸರನಲ್ಲಿ ಬಹುಬಗೆಯ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿ, ಒಂದು ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಸಮುದಾಯದ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿಕಟ್ಟಿ, ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಹಿತವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರೂರಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

□□

149. ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ಕಶ
ಮನದಲ್ಲಿ ಘಾತಕತನವುಳ್ಳವನ
ಕನಿಷ್ಠನೆಂಬರು
ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆ
ಮನದಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಯುಳ್ಳವನ
ಮಧ್ಯಮನೆಂಬರು
ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮೃದು
ಮನದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನ
ಉತ್ತಮನೆಂಬರು
ನೋಡಾ ಜಗದವರು.

(362/1048 ವಚನ ಸಂಪುಟ 2)

ಮಾತು+ಅಲ್ಲಿ; ಮಾತು=ನುಡಿ/ಸೊಲ್ಲು; ಕರ್ಕಶ=ಒರಟು/ಜೋರು/ಮೊನಚು; ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ಕಶ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳು ಕೇಳುಗರ ಮನವನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ ಗಾಸಿಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಅಣಕದ, ತೆಗಳಿಕೆಯ, ತಿರಸ್ಕಾರದ, ವ್ಯಂಗ್ಯದ ಪದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು/ಕೇಳುಗರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತೆ ಆಡುವ ಬಯ್ಗುಳದ ನುಡಿಗಳು;

ಮನ+ಅಲ್ಲಿ; ಮನ=ಮನಸ್ಸು/ಚಿತ್ತ; ಘಾತಕತನ+ಉಳ್+ಅವನ; ಘಾತಕ=ವಂಚಕ/ಮೋಸಗಾರ/ನೀಚ; ಘಾತಕತನ=ವಂಚಕತನ/ಕಪಟತನ/ನೀಚತನ ; ಉಳ್=ಇರು/ಹೊಂದು/ಪಡೆ; ಉಳ್ಳವನ=ಇರುವವನ;

ಮನದಲ್ಲಿ ಘಾತಕತನವುಳ್ಳವನ=ಮನದಲ್ಲಿ ಪರರಿಗೆ ಕೇಡು ಮತ್ತು ವಂಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಸದಾಕಾಲ ಕೆಟ್ಟ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ;

ಕನಿಷ್ಠನ್+ಎಂಬರು; ಕನಿಷ್ಠ=ಅತಿ ಕಡಿಮೆಯಾದುದು/ತೀರ ಅಲ್ಪವಾದುದು/ಅತಿ ಕೀಳಾಗಿರುವುದು; ಕನಿಷ್ಠನ್= ಅತಿ ಕೆಳಗಿನವನು/ಅತಿ ನೀಚ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಎಂಬರು=ಎನ್ನುವರು;

ಎಲ್ಲೆ=ಮೇರೆ/ಸರಹದ್ದು/ಗಡಿ; ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆ=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಇತಿಮಿತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಇತರರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇರುವುದು/ಬೇರೆಯವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗಾಸಿಗೊಳಿಸದಂತೆ ಮಾತನಾಡುವುದು;

ಕತ್ತರಿ+ಉಳ್+ಅವನ; ಕತ್ತರಿ= 1. ಏನನ್ನಾದರೂ ಕತ್ತರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವ ಇಕ್ಕುಳದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಉಪಕರಣ. 2. ಕಪಟತನ/ಮೋಸ/ವಂಚನೆ;

ಮನದಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಯುಳ್ಳವನ=ಇತರರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆಯುವ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು;

ಮಧ್ಯಮನ್+ಎಂಬರು; ಮಧ್ಯಮ=ನಡುವೆ ಇರುವುದು; ಮಧ್ಯಮನ್=ಒಳ್ಳೆಯ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಗುಣಗಳೆರಡನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನು;

ಮೃದು=ಮಿದು/ಕೋಮಲ/ಮೆತು; ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮೃದು=ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳು ಕೇಳುಗರಿಗೆ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಆನಂದವನ್ನು ನೀಡುವಂತಿರುವುದು/ಒಲವು ನಲಿವು ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ನೀಡುವಂತಿರುವುದು;

ಪ್ರೀತಿ+ಉಳ್ಳ್+ಅವನ; ಪ್ರೀತಿ=ಒಲವು/ಅನುರಾಗ; ಮನದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ=ಇತರರಿಗೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಒಲವನ್ನು/ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು/ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವುದು;

ಉತ್ತಮನ್+ಎಂಬರು; ಉತ್ತಮನ್=ಒಳ್ಳೆಯವನು/ಗುಣವಂತ; ನೋಡು+ಆ; ನೋಡು=ಒರೆಹಚ್ಚಿ ತಿಳಿ/ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡು; ಜಗ=ಲೋಕ/ಜಗತ್ತು/ಪ್ರಪಂಚ; ಜಗದವರು=ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯ/ಜನರು;

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನದೊಳಗಿನ ಆಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳೆರಡೂ ಕೆಟ್ಟದ್ದಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಂತಹವನು ನೀಚ.

ಮನದೊಳಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಆಲೋಚನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಆಡುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರವುಳ್ಳವನು ನಯವಂಚಕ.

ಮನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಒಲವು ನಲಿವಿನ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡುವವನು ಗುಣವಂತ.

□□

150. ಸತ್ಯವಚನವ ನುಡಿಯಬಲ್ಲರೆ
ಶರಣನೆಂಬೆನು
ಸದಾಚಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬಲ್ಲರೆ
ಶರಣನೆಂಬೆನು.

(443/1058 ವಚನ ಸಂಪುಟ 2)

ಸತ್ಯ=ದಿಟ/ನಿಜ/ವಾಸ್ತವ; ವಚನ=ಮಾತು; ಸತ್ಯವಚನ=ವಾಸ್ತವದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಮಾತು; ನುಡಿ=ಹೇಳು; ಬಲ್=ತಿಳಿ/ಅರಿ; ನುಡಿಯಬಲ್ಲರೆ=ಹೇಳಬಲ್ಲವರಾದರೆ/ನುಡಿಯಲು ಅರಿತಿದ್ದರೆ;

ಶರಣನ್+ಎಂಬೆನು; ಶರಣ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನೇ ಶಿವನೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಎಂಬೆನು=ಎನ್ನುವೆನು/ಎಂದು ಹೇಳುವೆನು/ಎಂದು ತಿಳಿಯುವೆನು;

ಸದಾಚಾರ+ಅಲ್ಲಿ; ಸದಾಚಾರ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆ/ಉತ್ತಮ ನಡವಳಿಕೆ; ; ನಡೆ=ವರ್ತನೆ/ಆಚರಣೆ/ನಡವಳಿಕೆ; ನಡೆಯಬಲ್ಲರೆ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡವಳಿಕೆಯಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದರೆ;

ತೊರೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದೆದ್ದು, ಮಡಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಟ್ಟು, ದೇವರ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಹೂವು ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಿ, ದೂಪ ದೀಪಗಳನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುತ್ತ, ದೇವರ ಮುಂದೆ ಅಡ್ಡಬೀಳುವ ಇಲ್ಲವೇ ಜಪ ತಪ ಉಪವಾಸಗಳಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ದಂಡಿಸಿ ಮಾಡುವ ಆಚರಣೆಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಶರಣನಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ವಚನಕಾರರ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ಶರಣನೆಂದರೆ "ದಿನನಿತ್ಯದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಆಡಬಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸದಾಚಾರದಿಂದ ನಡೆಯಬಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿ."

ಶರಣನಾಗುವುದೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವುದು.

'ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ' ಎಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಡುವ ನುಡಿ ಮತ್ತು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳು ತನ್ನನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸಹಮಾನವರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಒಳಿತಿಗೆ ನೆರವಾಗುವಂತಿರುವುದು.

□□

ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ

ಕಾಲ : ಕ್ರಿ.ಶ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನ

ಕಸುಬು : ಸೊನ್ನಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕಿಗೆ ಒಳಿತನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಕೆರೆಕಟ್ಟೆ ಬಾವಿಗಳನ್ನು, ಅರವಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಜನಪರ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ನೇತಾರನಾಗಿದ್ದನು.

ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು : 1965

ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ : ಕಪಿಲ ಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ

151. ಓದುವುದು ಸದ್ಗುಣಕ್ಕಲ್ಲದೆ
ಕಿವಿಯನೂದುವುದಕ್ಕೇನೋ ಅಯ್ಯಾ (1594/706)

ಓದು=ಅಕ್ಕರದ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಓದಿ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು; ಸದ್ಗುಣಕ್ಕೆ+ಅಲ್ಲದೆ; ಸದ್ಗುಣ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿ; ಅಲ್ಲದೆ=ಹೊರತು; ಕಿವಿ+ಅನ್+ಊದುವುದಕ್ಕೆ+ಏನೋ; ಊದು=ಬಾಯಿಂದ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವುದು;

ಕಿವಿಯನ್ನು ಊದು/ಕಿವಿಯೂದು=ಇದೊಂದು ನುಡಿಗಟ್ಟು. ಚಾಡಿ ಹೇಳುವುದು ಇಲ್ಲವೇ ಸುಳ್ಳು ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಹರಡುವುದು ಎಂಬ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ; ಅಯ್ಯಾ=ಗಂಡಸರೊಡನೆ ನಯ ವಿನಯದಿಂದ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ; ಏನೋ ಅಯ್ಯಾ=ನೀನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೆಲಸ ಸರಿಯಾಗಿದೆಯೆ ಇಲ್ಲವೇ ತಪ್ಪಾಗಿದೆಯೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀನೇ ತಿಳಿದು ನೋಡು;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಓದು ಬರಹದಿಂದ ಪಡೆದ ಅರಿವಿನಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಬಾಳುವಂತೆಯೇ ಸಹಮಾನವರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಒಳಿತಿಗಾಗಿಯೂ ಬಾಳಬೇಕು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಚಾಡಿ ಮಾತುಗಳಿಂದ, ಸುಳ್ಳು ನುಡಿಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಸಲ್ಲದ ಕೆಟ್ಟ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಅಸಹನೆ, ಅಪನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಹಗೆತನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬದುಕನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಬಾರದು.

□□

152. ಹೇಳುವಡೆ ಬಹು ಸುಲಭ

ಆಳುವಡೆ ಅದು ಬಹಳ ದುರ್ಘಟ ನೋಡಯ್ಯಾ. (1320/684)

ಹೇಳುವಡೆ=ಹೇಳುವುದಾದರೆ/ಬರಿ ಮಾತನ್ನಾಡುವುದಾದರೆ; ಬಹು=ಬಹಳ; ಸುಲಭ=ಸಲೀಸು/ಸರಾಗ/ಯಾವುದೇ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕವಿಲ್ಲದಿರುವುದು; ಆಳುವುದು=ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು/ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದು; ಆಳುವಡೆ=ಆಳುವುದಾದರೆ;

ದುರ್ಘಟ=ತೊಡಕಾದುದು/ಜಟಿಲವಾದುದು/ಅಡ್ಡಿ ಅಡಚಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು; ನೋಡು+ಅಯ್ಯಾ; ನೋಡು=ದಿನನಿತ್ಯದ ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು;

ಕುಟುಂಬ, ದುಡಿಮೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಜನರ ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ, ಅಪಾರವಾದ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಜನ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿ, ತನ್ನನ್ನು ನಂಬುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಅನಂತರ ಅದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮುಂದೊಮ್ಮೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾದ ಗದ್ದುಗೆಯನ್ನು ಏರಿ ಕುಳಿತಾಗ, ಆಡಳಿತದ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತ, ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಿ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಳಿತಾಗುವಂತೆ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ತುಂಬಾ ಜಟಿಲವಾದ ಕೆಲಸವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

□□

ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ

ಕಾಲ : ಕ್ರಿ.ಶ. ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನ

ಊರು: 1. ಹರದನ ಹಳ್ಳಿ(ವಾಣಿಜ್ಯಪುರ), ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ.

2. ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೃಷ್ಣರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಾಪನಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಊರಿನ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ಗಜರಾಜಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ದೊರಕಿರುವ ಒಂದು ಗದ್ದುಗೆಯನ್ನು ಈತನದೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು: 435

ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ: ನಿಜಗುರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ

153. ಆಚಾರವನನಾಚಾರವ ಮಾಡಿ ನುಡಿವರು
ಅನಾಚಾರವನಾಚಾರವ ಮಾಡಿ ನುಡಿವರು
ಸತ್ಯವನಸತ್ಯವ ಮಾಡಿ ನುಡಿವರು
ಅಸತ್ಯವ ಸತ್ಯವ ಮಾಡಿ ನುಡಿವರು
ವಿಷವ ಅಮೃತವೆಂಬರು
ಅಮೃತವ ವಿಷವೆಂಬರು
ಸಹಜವನರಿಯದ ಅಸಹಜರಿಗೆ
ಶಿವನೊಲಿಯೆಂದಡೆ ಎಂತೊಲಿವನಯ್ಯ

(891/450 ವಚನ ಸಂಪುಟ 2)

ಆಚಾರ+ಅನ್+ಅನಾಚಾರವ; ಆಚಾರ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿ/ಒಳ್ಳೆಯ ನಡವಳಿಕೆ; ಅನ್=ಅನ್ನು; ಅನಾಚಾರ=ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿ/ಕೆಟ್ಟ ನಡವಳಿಕೆ; ಮಾಡಿ=ಹುಟ್ಟಿಸಿ/ಕಲ್ಪಿಸಿ/ಹೊಸದಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ; ನುಡಿವರು=ಹೇಳುವರು/ಮಾತನಾಡುವರು;

ಆಚಾರವನನಾಚಾರವ ಮಾಡಿ ನುಡಿವರು=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನೇ ಕೆಟ್ಟದ್ದೆಂದು ಹೇಳುವರು;

ಅನಾಚಾರ+ಅನ್+ಆಚಾರವ;

ಅನಾಚಾರವನಾಚಾರವ ಮಾಡಿ ನುಡಿವರು=ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನೇ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಹೇಳುವರು;

ಸತ್ಯ+ಅನ್+ಅಸತ್ಯವ; ಸತ್ಯ=ದಿಟ/ನಿಜ/ವಾಸ್ತವ; ಅಸತ್ಯ=ಸಟೆ/ಸುಳ್ಳು/ಅವಾಸ್ತವ; ವಿಷ=ಜೀವಿಗಳು ಸೇವಿಸಿದಾಗ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ವಸ್ತು/ನಂಜು; ಅಮೃತ+ಎಂಬರು; ಅಮೃತ=ಸೇವಿಸಿದರೆ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಸಾವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಂಬಿರುವ ಒಂದು ಪಾನೀಯ/ಸಂಜೀವಿನಿ; ಎಂಬರು=ಎಂದು ಹೇಳುವರು; ವಿಷ+ಎಂಬರು;

ವಿಷವ ಅಮೃತವೆಂಬರು=ನಂಜನ್ನು ಸಾವಿನಿಂದ ಪಾರುಮಾಡುವ ಸಂಜೀವಿನಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ;

ಅಮೃತವ ವಿಷವೆಂಬರು=ಸಂಜೀವಿನಿಯನ್ನು ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ನಂಜೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ;

ಸಹಜ+ಅನ್+ಅರಿಯದ; ಸಹಜ=ವಾಸ್ತವವಾದುದು/ನಿಜವಾದುದು; ಅರಿಯದ=ತಿಳಿಯದ; ಅಸಹಜ=ವಾಸ್ತವವಲ್ಲದ್ದು/ನಿಜವಲ್ಲದ್ದು;

"ಸಹಜವನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಎಂದರೆ" ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕಿನ ನೋವು ನಲಿವುಗಳಿಗೆ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಂಗತಿಗಳು, ಮಾನವ ಸಮುದಾಯ

ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವರ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕಿನ ವರ್ತನೆಗಳೇ ಕಾರಣವೆಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಅರಿಯುವುದು.

'ಅಸಹಜರು' ಎಂದರೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಇದೆ ಎಂದು, ಇರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವವರು. ವಾಸ್ತವವಾದುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು, ಅವಾಸ್ತವವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವವರು. ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ.

ಈ ಜಗತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ರಚನೆಗೊಂಡಿದೆ. ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದ ನೋವು ನಲಿವುಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಪುಣ್ಯಗಳೇ ಕಾರಣ. ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿದವರು ಮೇಲು ಜಾತಿಯ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ವಿದ್ಯೆ, ಸಂಪತ್ತು, ಆಡಳಿತದ ಗದ್ದುಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸಿರಿವಂತರಾಗಿ ಆನಂದವಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಪಾಪ ಮಾಡಿದವರು ಕೆಳಜಾತಿಯ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹಸಿವು, ಬಡತನ ಮತ್ತು ಅಪಮಾನಗಳಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕುಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೇವರ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ದೇವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿಯೂ ಚಲಿಸದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಬಹು ಬಗೆಯ ಕತೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕಲೆ, ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ದೇವರ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾ ಕರ್ಮ ತತ್ವ ಮತ್ತು ಹಣೆ ಬರಹ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಜನಮನದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ.

ಸಹಜವನರಿಯದ ಅಸಹಜರು=ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ, ಅವಾಸ್ತವವನ್ನೇ ದಿಟವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವವರು;

ಶಿವನ್+ಒಲಿ+ಎಂದಡೆ; ಶಿವ=ದೇವರು/ಈಶ್ವರ; ಒಲಿ=ಮೆಚ್ಚು; ಎಂದಡೆ=ಎಂದರೆ; ಎಂತು+ಒಲಿವನ್+ಅಯ್ಯ; ಎಂತು=ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ/ಯಾವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ; ಒಲಿವನ್=ಮೆಚ್ಚುತ್ತಾನೆ/ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ; ಅಯ್ಯ=ಗಂಡಸರನ್ನು ಒಲವು ನಲಿವಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ;

ಸಹಜವನ್ನು ಅರಿಯದೆ ತಾವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದೇ ಸರಿಯೆಂದು ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ಹೇಳುತ್ತ, ಮಾತಿನ ಮೋಡಿಯಿಂದಲೇ ಜನರನ್ನು ಮರುಳು ಮಾಡಿ, ಜನರನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮಾಜವನ್ನು ವಂಚಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಶಿವನು ಒಲಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಶಿವನು ಒಲಿಯುವುದು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಹೊಂದಿದ್ದರು.

□□

154. ಏನನೋದಿ ಏನ ಕೇಳಿದರೇನು ತಾನಾರೆಂಬುದನರಿಯದನ್ನಕ್ಕ.
(1135/479 ವಚನ ಸಂಪುಟ2)

ಏನ್+ಅನ್+ಓದಿ; ಏನ್=ಯಾವುದು; ಅನ್=ಅನ್ನು; ಓದಿ=ಬರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ತಿಳಿಯುವುದು; ಏನ=ಯಾವುದನ್ನು; ಕೇಳಿದರೆ+ಏನು; ಕೇಳು=ಆಲಿಸು/ಕಿವಿಗೊಡು; ತಾನ್+ಆರ್+ಎಂಬುದನ್+ಅರಿಯದ+ಅನ್ನಕ್ಕ; ತಾನ್=ವ್ಯಕ್ತಿಯು; ಆರ್=ಯಾರು; ಅರಿಯದ=ತಿಳಿಯದ; ಅನ್ನಕ್ಕ=ಆ ತನಕ/ಆ ವರೆಗೆ/ ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಓದು ಬರಹವನ್ನು ಕಲಿತು, ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅರಿವು ಎಂಬುದು ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

"ತಾನು ಯಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯುವುದು" ಎಂದರೆ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನವು ನಿಸರ್ಗದ ಆಗುಹೋಗು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ತನ್ನನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮಯ್ ಮನದಲ್ಲಿ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕಿನ ಒಳಮಿಡಿತಗಳು ಸದಾಕಾಲ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು, ಜೀವನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕೆಡುಕಿನ ಒಳಮಿಡಿತಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು, ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು.

ತಾನು ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಕೊಂಡಿ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಜೀವನದ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದೊಡನೆ ನಂಟನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಅರಿತು ಬಾಳುವುದು.

□□

155. ಜ್ಞಾನಿಯ ನಡೆ ನುಡಿ ಅಜ್ಞಾನಿಗೆ ಸೊಗಸದು
ಅಜ್ಞಾನಿಯ ನಡೆ ನುಡಿ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಸೊಗಸದು.
(1100/475 ವಚನ ಸಂಪುಟ 2)

ಜ್ಞಾನಿ=ಒಳಿತು ಕೆಡುಕುಗಳನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿ, ಯಾವುದು ಸರಿ–ಯಾವುದು ತಪ್ಪು; ಯಾವುದು ನೀತಿ–ಯಾವುದು ಅನೀತಿ; ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು–ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ವಿವೇಕವುಳ್ಳವನು/ಅರಿವುಳ್ಳವನು/ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವನು; ನಡೆ=ವರ್ತನೆ/ನಡವಳಿಕೆ/ನಡತೆ; ನುಡಿ=ಮಾತು/ಸೊಲ್ಲು;

ಅಜ್ಞಾನಿ=ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದವನು/ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದನು/ಅರಿವಿಲ್ಲದವನು; ಸೊಗಸು=ಅಂದ/ಚೆಲುವು/ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣು/ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದುದು; ಸೊಗಸದು=ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ/ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ;

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ತನ್ನ ಒಳಿತಿನ ಜತೆಜತೆಗೆ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಬಾಳುವವನು ವಿವೇಕಿ. ಇಂತಹ ವಿವೇಕವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡೆನುಡಿಗಳು ತಿಳಿಗೇಡಿಯಾದವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ತಿಳಿಗೇಡಿಯು ತಾನು ಹಾಳಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, ಎಲ್ಲರನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ತಿಳಿಗೇಡಿಯ ನಡೆನುಡಿಯಿಂದ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ಕೇಡನ್ನು ಕಂಡು ವಿವೇಕಿಯಾದವನು ಆತನಿಂದ ದೂರವಿರುತ್ತಾನೆ.

❑❑

156. ನಿಜವನರಿಯದೆ ಬರಿಮಾತನಾಡುವರೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಿಗಳಹರೆ.

(977/460 ವಚನ ಸಂಪುಟ 2)

ನಿಜ+ಅನ್+ಅರಿಯದೆ; ನಿಜ=ಸತ್ಯ/ದಿಟ/ವಾಸ್ತವ; ಅನ್=ಅನ್ನು; ಅರಿ=ತಿಳಿ/ಕಲಿ; ಅರಿಯದೆ=ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ; ಬರಿ+ಮಾತು+ಅನ್+ಆಡುವರ್+ಎಲ್ಲ; ಬರಿ=ಏನೂ ಇಲ್ಲದ; ಮಾತು=ನುಡಿ/ಸೊಲ್ಲು; ಬರಿಮಾತು=ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಮಾತು/ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದ ಮಾತು/ಪೊಳ್ಳು ನುಡಿ;

ಆಡುವರು=ನುಡಿಯುವವರು; ಜ್ಞಾನಿ+ಗಳ್+ಅಹರೆ; ಜ್ಞಾನಿ=ಒಳಿತು ಕೆಡುಕುಗಳನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿ, ಯಾವುದು ಸರಿ–ಯಾವುದು ತಪ್ಪು; ಯಾವುದು ನೀತಿ–ಯಾವುದು ಅನೀತಿ; ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು–ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ವಿವೇಕವುಳ್ಳವನು/ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವನು; ಅಹರೆ=ಆಗುತ್ತಾರೆಯೇ;

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಯಾವುದು ಇದೆ ಮತ್ತು ಏನು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಮಾತನಾಡುವವರು ಎಂದಿಗೂ ವಿವೇಕಿಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

□□

ಸೊಡ್ಡಳ ಬಾಚರಸ

ಕಾಲ :	ಕ್ರಿ.ಶ. 12ನೆಯ ಶತಮಾನ
ಕಸುಬು :	ಕಲ್ಯಾಣ ನಗರದ ಬಿಜ್ಜಳನ ಅರಮನೆಯ ಕಣಜದಿಂದ ದವಸವನ್ನು ಅಳೆದುಕೊಡುವ ಮತ್ತು ಕೊಟ್ಟುದ್ದರ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಬರೆಯುವ ಕರಣಿಕ
ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು :	108
ಅಂಕಿತನಾಮ :	ದೇವರಾಯ ಸೊಡ್ಡಳ / ಮಹಾದಾನಿ ಸೊಡ್ಡಳ (ಸೊಡ್ಡಳ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ 'ಶಿವ/ಈಶ್ವರ' ಎಂಬ ತಿರುಳು ಇರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ.)

157. ಕಳುವ ಕಳ್ಳಂಗೆ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲದೆ ಬೆಳಗು ಸಮನಿಸುವುದೆ. (833/1708)

ಕಳ್=ಅಪಹರಿಸು/ಎತ್ತಿಹಾಕು/ಮೋಸ/ಸುಳ್ಳು; ಕಳುವ=ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುವ; ಕಳ್ಳಂಗೆ=ಕಳ್ಳನಿಗೆ; ಕಳ್ಳ=ಇತರರ ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು, ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಕದಿಯುವ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಕತ್ತಲೆ+ಅಲ್ಲದೆ; ಕತ್ತಲೆ=ಬೆಳಕಿಲ್ಲದಿರುವುದು/ತಿಮಿರ; ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲದೆ=ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು; ಬೆಳಗು=ಬೆಳಕು ತುಂಬಿರುವುದು/ಹಗಲಿನ ಸಮಯ;

ಸಮನಿಸು=ಒಪ್ಪು/ಸೇರು/ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗು/ಕೂಡು; ಸಮನಿಸುವುದೆ=ಒಪ್ಪುವುದೆ/ಸೇರುವುದೆ/ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವುದೆ;

ಕಳ್ಳತನವನ್ನೇ ತನ್ನ ಕಸುಬನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಕತ್ತಲೆಯು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಬೆಳಕಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಬೀಳದಂತೆ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಲು ಕತ್ತಲೆಯು ನೆರವಾದರೆ, ಬೆಳಕು ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ . ಕಳ್ಳನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಈ ನುಡಿಯು ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆಯುವ ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನಂತೆಯೇ ಕೆಟ್ಟತನವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಯೇ ಹೊರತು ಒಳ್ಳೆಯತನವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸವನ್ನು ತಡೆಯುವ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆ ನುಡಿಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕೆಟ್ಟ ನಡತೆಯುಳ್ಳವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಗೆಯಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ.

□□

**158. ವಚನದ ರಚನೆಯ ನುಡಿವ
ಬರುಬಾಯ ಭುಂಜಕರೆಲ್ಲ
ಭಕ್ತರಪ್ಪರೆ ಅಯ್ಯಾ. (810/1705)**

ವಚನ=ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ಆಡಿರುವ ಸೂಳ್ನುಡಿ; ರಚನೆ=ಪದ ಮತ್ತು ತಿರುಳಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬರಹ; ವಚನದ ರಚನೆ=ವಚನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಂಗತಿ/ವಿಚಾರ; ನುಡಿ=ಹೇಳು/ವಿವರಿಸು ; ಬರು=ಬರಿದು/ಏನೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು/ಪೊಳ್ಳು; ಬಾಯಿ= 1. ಉಣಿಸು ತಿನಸುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಲು ಮತ್ತು ಮಾತನ್ನಾಡಲು ಬಳಕೆಯಾಗುವ ದೇಹದ ಒಂದು ಅಂಗ 2. ಮಾತು/ನುಡಿ;

ಬರುಬಾಯ್=ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಮಾತು/ಪೊಳ್ಳು ಮಾತು/ಕಾಡು ಹರಟೆ; ಭುಂಜಕ=ತಿನ್ನುವವನು/ಉಣ್ಣುವವನು/ಕಬಳಿಸುವವನು;

ಬರುಬಾಯ ಭುಂಜಕರು=ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಂದಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಕೇವಲ ಮಾತಿನ ಮೋಡಿಯಿಂದಲೇ ಜನರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ, ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊರೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು;

ಭಕ್ತರ್+ಅಪ್ಪರೆ; ಭಕ್ತ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನೇ ದೇವರೆಂದು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವವನು; ಅಪ್ಪರೆ=ಆಗುತ್ತಾರೆಯೆ; ಅಯ್ಯಾ=ಗಂಡಸರನ್ನು ಒಲವು ನಲಿವಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪದ;

ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳದೆ, ಮಾತಿನ ಚಪಲಕ್ಕಾಗಿಯೋ ಇಲ್ಲವೇ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗಾಗಿಯೋ ವಚನದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಇತರರ ಮುಂದೆ ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಎಂದಿಗೂ ಶಿವನ ಒಲವಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಲಾರರು.

□□

ಹಡಪದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ

ಕಾಲ : ಕ್ರಿ.ಶ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನ

ಹೆಂಡತಿ : ಲಿಂಗಮ್ಮ

ದೊರೆತಿರುವ ವಚನಗಳು : 251

ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ : ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ

ಕಸುಬು : ವೀಳ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವುದು. ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಹಾಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಣ್ಣನು ವೀಳ್ಯವನ್ನು ವಿತರಣೆ ಮಾಡುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಈತನನ್ನು ಹಡಪದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ವೀಳ್ಯ ಎಂದರೆ ಎಲೆ ಅಡಕೆ ಸುಣ್ಣ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ತಾಂಬೂಲ.

ಹಡಪ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಬಗೆಯ ತಿರುಳುಗಳಿವೆ: ಹಡಪ/ಅಡಪ/ಅಡೆಪ

1) ಎಲೆ ಅಡಕೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಚೀಲ
2) ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸುವ ಇಲ್ಲವೇ ಕೂದಲನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಚೀಲ/ ಚಿಕ್ಕ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ.

159. ಅರಿವೆಂಬುದೆ ಆಚಾರ
ಆಚಾರವೆಂಬುದೆ ಅರಿವು. (873/1713)

ಅರಿವು+ಎಂಬುದೆ; ಅರಿವು=ತಿಳುವಳಿಕೆ; ಎಂಬುದು=ಎಂದು ಹೇಳುವುದು/ ಎನ್ನುವುದು; ಎಂಬುದೆ=ಎನ್ನುವುದೆ; ಆಚಾರ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿ; ಆಚಾರ+ಎಂಬುದೆ;

ಜೀವನದಲ್ಲಿ "ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು-ಯಾವುದು ಕೆಟ್ಟದ್ದು; ಯಾವುದು ದಿಟ-ಯಾವುದು ಸಟೆ; ತನ್ನನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲರ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು-ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು" ಎಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳಲು ಒಳ್ಳೆಯ ಅರಿವನ್ನು ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯ ಆಚಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

□□

160. ತನ್ನ ತಾನರಿಯದೆ
ತನ್ನ ತಾ ನೋಡದೆ
ತನ್ನ ತಾ ನುಡಿಯದೆ
ಅನ್ಯರ ಸುದ್ದಿಯ ನುಡಿದಾಡುವ ಕುನ್ನಿಗಳಿಗೆ
ಗುರುವಿಲ್ಲ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ ಜಂಗಮವಿಲ್ಲ. (960/1723)

ತಾನ್+ಅರಿಯದೆ; ಅರಿ=ತಿಳಿ; ಅರಿಯದೆ=ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ;

ತನ್ನ ತಾನರಿಯದೆ=ನಿಸರ್ಗದ ಆಗುಹೋಗು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳ ನಡುವೆ ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಇತಿಮಿತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ;

ನೋಡು=ಕಾಣು/ಆಲೋಚಿಸು/ವಿಚಾರ ಮಾಡು;

ತನ್ನ ತಾ ನೋಡದೆ=ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಹಮಾನವರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳದೆ;

ನುಡಿ=ಹೇಳು; ತನ್ನ ತಾ ನುಡಿಯದೆ=ತನ್ನ ನಡೆನುಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕಿನ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಅಂದರೆ ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು, ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ತಳೆಯದೆ;

ಅನ್ಯರ=ಇತರರ/ಬೇರೆಯವರ; ಸುದ್ದಿ=ಸಮಾಚಾರ/ವಾರ್ತೆ; ನುಡಿದು+ಆಡುವ; ಆಡು=ತೆಗಳು/ನಿಂದಿಸು; ಕುನ್ನಿ=ನಾಯಿ/ನಾಯಿ ಮರಿ; 'ಕುನ್ನಿ' ಎಂಬ ಪದ ಒಂದು ಬಯ್ಗುಳವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಅಲ್ಲಗಳೆದು, ಅವನನ್ನು ಒಂದು ನಾಯಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ;

ಗುರು+ಇಲ್ಲ; ಗುರು=ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಬಳಿ ಬಂದವರಿಗೆ ಅರಿವನ್ನು ನೀಡಿ, ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಲಿಂಗ+ಇಲ್ಲ; ಲಿಂಗ=ಈಶ್ವರ/ಶಿವ ; ಜಂಗಮ+ಇಲ್ಲ; ಜಂಗಮ=ಎಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಕಡೆ ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲದೆ, ಸದಾಕಾಲ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಜನಸಮುದಾಯದ ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವನ್ನು ಮತ್ತು ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಶಿವಶರಣ;

ತನ್ನ ಮಯ್ ಮನದಲ್ಲಿ ತುಡಿಯುವ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕಿನ ಒಳಮಿಡಿತಗಳಲ್ಲಿ, ಕೆಡುಕನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು, ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸದೆ, ಇತರರ ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿನ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಆಡುವವನು ಅತ್ಯಂತ ನೀಚ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದಿಂದ ದೂರವಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

□□

161. ನುಡಿದರೇನಯ್ಯ ನಡೆ ಇಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕ
ನಡೆದರೇನಯ್ಯ ನುಡಿ ಇಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕ. (985/1726)

ನುಡಿದರ್+ಏನ್+ಅಯ್ಯ; ನುಡಿ=ಮಾತು/ಸೊಲ್ಲು; ನುಡಿದರೆ=ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುವುದರಿಂದ; ಏನ್=ಯಾವುದು; ಏನಯ್ಯ=ಏನು ತಾನೆ ಪ್ರಯೋಜನ/ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ;

ನಡೆ=ದಿನ ನಿತ್ಯ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ/ವ್ಯವಹಾರ/ವರ್ತನೆ; ಇಲ್ಲದ+ಅನ್ನಕ್ಕ; ಅನ್ನಕ್ಕ=ಆ ವರೆಗೆ/ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕ; ಇಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕ=ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ/ಇಲ್ಲದಿರುವ ತನಕ; ನಡೆ ಇಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕ=ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ; ನಡೆದರ್+ಏನ್+ಅಯ್ಯ;

ನಡೆದರೆ=ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ; ನುಡಿ ಇಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕ=ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಅಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ಅರಿವು, ಆನಂದ ಮತ್ತು ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸದಿದ್ದರೆ;

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಡುವ ನುಡಿ ಮತ್ತು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳೆರಡೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಜನಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಉಳಿದು ಬೆಳೆದು ಬಾಳುತ್ತದೆ.

□□

162. ಬರಿಯ ನುಡಿಯ ನುಡಿವವರ ಕಂಡರೆ ಛೀ ಎಂಬೆನು. (1056/1736)

ಬರಿ=ಬರಿದು/ಏನೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು/ಪೊಳ್ಳು; ಬರಿಯ=ಪೊಳ್ಳಾದ/ಬರಿದಾದ; ನುಡಿ=ಮಾತು/ಸೊಲ್ಲು; ಬರಿಯ ನುಡಿ=ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಮಾತು/ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರದ ನುಡಿ; ನುಡಿವವರ=ಮಾತನಾಡುವವರನ್ನು;

ಕಾಣ್=ನೋಡು; ಕಂಡರೆ=ನೋಡಿದರೆ; ಛೀ=ಇತರರ ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಕಂಡುಬಂದಾಗ, ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರವನ್ನು, ಜುಗುಪ್ಸೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ನಿಂದನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲೆಂದು ಬಳಸುವ ಪದ; ಎಂಬೆನು=ಎನ್ನುತ್ತೇನೆ/ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ;

ಮಾನವ ಸಮುದಾಯ ಉಳಿದು ಬೆಳೆದು ಬಾಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ 'ಅನ್ನ-ಬಟ್ಟೆ-ವಸತಿ-ವಿದ್ಯೆ-ಆರೋಗ್ಯ'ವನ್ನು ನೀಡುವ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಸತ್ಯ, ನೀತಿ, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ, ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹೊರೆಯಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ಹೊಣೆಗೇಡಿಗಳನ್ನು ವಚನಕಾರರು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದರು.

□□

163. ಮನವನರಿದಂಗೆ ಮತದ ಹಂಗೇಕೊ
ನಿತ್ಯವನರಿದಂಗೆ ತೀರ್ಥದ ಹಂಗೇಕೊ. (1009/1730)

ಮನ+ಅನ್+ಅರಿದಂಗೆ; ಮನ=ಮನಸ್ಸು/ಚಿತ್ತ; ಅನ್=ಅನ್ನು; ಅರಿ=ತಿಳಿ; ಅರಿದಂಗೆ=ಅರಿದವನಿಗೆ/ತಿಳಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ/ಬಲ್ಲವನಿಗೆ; ಮನವನರಿದಂಗೆ=ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿಳಿದವನಿಗೆ;

ಮನವನ್ನು ಅರಿತವನು=ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಸದಾಕಾಲ ಮೂಡಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕಿನ ಮಿಡಿತಗಳನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿ, ಕೆಡುಕನ್ನು ಒಳಮಿಡಿತಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತವನು;

ಮತ=ಜನ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಹುಬಗೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು; ಹಂಗು+ಏಕೊ; ಹಂಗು=ಅಗತ್ಯ/ಅವಲಂಬನೆ; ಮತದ ಹಂಗು=ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ನಡೆದುಬಂದಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದು; ಏಕೆ=ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ; ಹಂಗೇಕೊ=ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವೇನು?

ನಿತ್ಯ+ಅನ್+ಅರಿದಂಗೆ; ನಿತ್ಯ=ಸತ್ಯ/ದಿಟ/ವಾಸ್ತವ; ನಿತ್ಯವನರಿದಂಗೆ=ನಿತ್ಯವನ್ನು ಅರಿತವನಿಗೆ; ನಿತ್ಯವನ್ನು ಅರಿತವನು=ತನ್ನನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬದುಕಿನ ಏಳುಬೀಳುಗಳಿಗೆ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿವೆ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವನ್ನು ತಿಳಿದವನು;

ತೀರ್ಥ=ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯ ನಂತರ ನೀಡುವ ನೀರು. ಇದನ್ನು ದೇವರಲ್ಲಿ ಒಲವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಪವಿತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಇದನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತೆಂದು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ;

ತೀರ್ಥದ ಹಂಗು= ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ನದಿ ತೊರೆಗಳ ದಡದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ದೇಗುಲಗಳಿಗೆ ಯಾತ್ರೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬಹುಬಗೆಯ ಆಚರಣೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಸಂಕಟಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೆ ದೇವರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವುದು;

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಲವು ನಲಿವು ನೆಮ್ಮದಿಯು ದೊರೆಯುವಂತಾಗಲು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳು ಅಗತ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು ಬಾಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಮತದ ಆಚರಣೆಯ ಹಂಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ.

□□

ಬರಹಗಾರ

ಹೆಸರು: ಸಿ.ಪಿ. ನಾಗರಾಜ (1945)

ತಾಯಿ: ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಮ್ಮ, ಮದ್ದೂರು, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ.

ತಂದೆ: ಪುಟ್ಟೇಗೌಡ, ಚೆಕ್ಕೆರೆ, ಚೆನ್ನಪಟ್ಟಣ ತಾಲ್ಲೂಕು, ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಓದು: ಎಂ.ಎ., ಪಿಎಚ್.ಡಿ.,

ಕೆಲಸ: ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕ

1971–72 ಅರ್ಜುನಪುರಿ ಕಾಲೇಜು, ಮದ್ದೂರು, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ

1972–2003 ಭಾರತಿ ಕಾಲೇಜು, ಕಾಳಮುದ್ದನ ದೊಡ್ಡಿ, ಮದ್ದೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ.

2006–2021 ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರ, ಮಹಾರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಅಮ್ಮಣ್ಣಿ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಬರಹ

1. ಮುದ್ರಿತ ಪುಸ್ತಕಗಳು

ನಾಟಕ:	ಭಾಗೀರಥಿ	ಅಂಬೆ	ಹಾವು
	ಅಂಗಿಬಟ್ಟೆ	ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ	ಕಳ್ಳರಿದ್ದಾರೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ
	ಹೆಣದ ಹಣ.	ಮೂರು ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕಗಳು	

ಗದ್ಯ:	ಕರಿಯನ ಪುರಾಣ	ಕನಕನ ಅವ್ವ
	ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ರೂವಾರಿ	ಡಾ. ಬಂದೀಗೌಡ
	ಆಣೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳು	ಬಯ್ಗುಳ
	ಸರ್ವಜ್ಞ ವಚನಗಳ ಓದು	ಅಲ್ಲಮ ವಚನಗಳ ಓದು
	ಶಿವಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳ ಓದು	ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳ ಓದು
	ಬಸವಣ್ಣ ವಚನಗಳ ಓದು	ಮುದ್ದೆ ಗಂಟು
	ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳ ಓದು	
	ಪಂಪ ಭಾರತ ಓದು	ಸರ್ವಜ್ಞ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಮ ವಚನಗಳ ಓದು
	ವಚನದಿಂದ ಆಯ್ದ ಸಾಲುಗಳ ಓದು	

2. ಮೈಲಾಂಗ್ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪುಸ್ತಕಗಳು

https://mylang.in/collection/cpnagaraja

ಏಳು ನಾಟಕಗಳು (ಇಬುಕ್); ಭಾಗೀರಥಿ (ನಾಟಕ–ಇಬುಕ್); ಅಂಬೆ (ನಾಟಕ–ಇಬುಕ್); ಹಾವು (ನಾಟಕ–ಇಬುಕ್); ಅಂಗಿ ಬಟ್ಟೆ (ನಾಟಕ–ಇಬುಕ್); ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ (ನಾಟಕ–ಇಬುಕ್); ಕಳ್ಳರಿದ್ದಾರೆ.. ಎಚ್ಚರಿಕೆ (ನಾಟಕ–ಇಬುಕ್); ಹೆಣದ ಹಣ(ನಾಟಕ–ಇಬುಕ್); ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳ ಓದು(ಇಬುಕ್);

ಬಯ್ಗುಳ (ಆಡಿಯೋ ಬುಕ್); ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಓದು (ಆಡಿಯೋ ಬುಕ್); ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳ ಓದು (ಆಡಿಯೋ ಬುಕ್); ಬಸವಣ್ಣನ ವಚನಗಳ ಓದು (ಆಡಿಯೋ ಬುಕ್); ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳ ಓದು–1–(ಆಡಿಯೋ ಬುಕ್); ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳ ಓದು–2–(ಆಡಿಯೋ ಬುಕ್); ವಚನದಿಂದ ಆಯ್ದ ಸಾಲುಗಳ ಓದು–1–(ಆಡಿಯೋ ಬುಕ್); ವಚನದಿಂದ ಆಯ್ದ ಸಾಲುಗಳ ಓದು–2–(ಆಡಿಯೋ ಬುಕ್); ಮುದ್ದೆಗಂಟು (ಆಡಿಯೋ ಬುಕ್).

3. C P Nagaraj - You Tube

Play Lists

ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಓದು– 13 ಎಪಿಸೋಡ್

ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳ ಓದು– 36 ಎಪಿಸೋಡ್

ಬಸವಣ್ಣನ ವಚನಗಳ ಓದು– 26 ಎಪಿಸೋಡ್

ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳ ಓದು– 52 ಎಪಿಸೋಡ್

ವಚನದಿಂದ ಆಯ್ದ ಸಾಲುಗಳ ಓದು– 162 ಎಪಿಸೋಡ್

ಮುದ್ದೆಗಂಟು– 60 ಎಪಿಸೋಡ್

ವಿಳಾಸ: ಸಿ.ಪಿ.ನಾಗರಾಜ, 75, 'ಎ' ಬ್ಲಾಕ್, 5ನೆಯ ಕ್ರಾಸ್, ಕೃಷ್ಣ ಗಾರ್ಡನ್, ಆರ್.ವಿ. ಕಾಲೇಜು ಪೋಸ್ಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು–560059, ಮೊ: 9986347521.
e-mail : ngy7777@gmail.com

❖❖❖

2. [illegible]

[illegible]

[illegible]

3. CP Mapping - YouTube

Play List

[illegible] 13 [illegible]

[illegible] 36 [illegible]

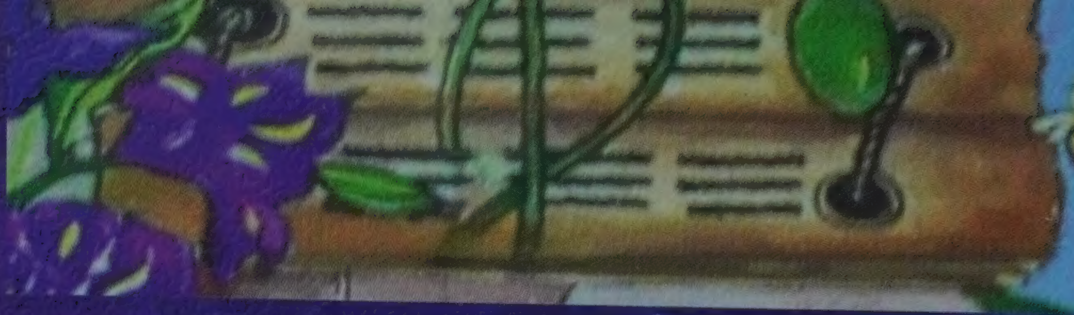
[illegible] 26 [illegible]

[illegible] 32 [illegible]

[illegible] 162 [illegible]

[illegible] 60 [illegible]

[illegible]
e-mail: [illegible]@gmail.com

- ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನಾದ ಬಳಿಕ
  ಜಾತಿ ಗೋತ್ರವನು ಅರಸಲುಂಟೆ

  -ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮ

- ಕಳುವ ಚೋರಂಗೆ ಬಡವರೆಂದು ದಯೆಯುಂಟೆ

  -ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮ

- ಲೋಕಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಿ ಮರುಳು
  ಜ್ಞಾನಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮರುಳು

  - ಚಂದಿಮರಸ

- ಓದುವುದು ಶಬ್ದಕ್ಕಲ್ಲದೆ
  ತಿಳಿಯನೋದುವುದಕ್ಕೇನೋ ಅಯ್ಯಾ

  -ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ

ನಾಗು ಸ್ಮಾರಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ರೂ. 180/-